

Treball de Fi de Grau

Títol

EnREDats: preproducció d'una mini-sèrie documental periodística sobre les noves comunitats digitals a Espanya

Autoria

Atenea García Martínez, Anna Martínez Santamaría i Maria Sicilia Pont

Professorat tutor

Luisa de Carmen Martínez García

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	X
Recerca	

Data

Del 10 al 13 de juny de 2025	X
De l'1 al 2 de setembre de 2025	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	EnREDats: preproducció d'una mini-sèrie documental periodística sobre les noves comunitats digitals a Espanya			
Castellà:	EnREDats: preproducción de una miniserie documental periodística sobre las nuevas comunidades digitales en España			
Anglès:	EnREDats: pre-production of a journalistic documentary mini-series about new digital communities in Spain			
Autoria:		Atenea García Martínez, Anna Martínez Santamaría i Maria Sicília Pont		
Professorat tutor:		Luisa de Carmen Martínez García		
Curs:	2024/25	Grau:	Comunicació Audiovisual	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	
			Comunicació Interactiva	
			Comunicació de les Organitzacions	

Paraules clau (mínim 3)

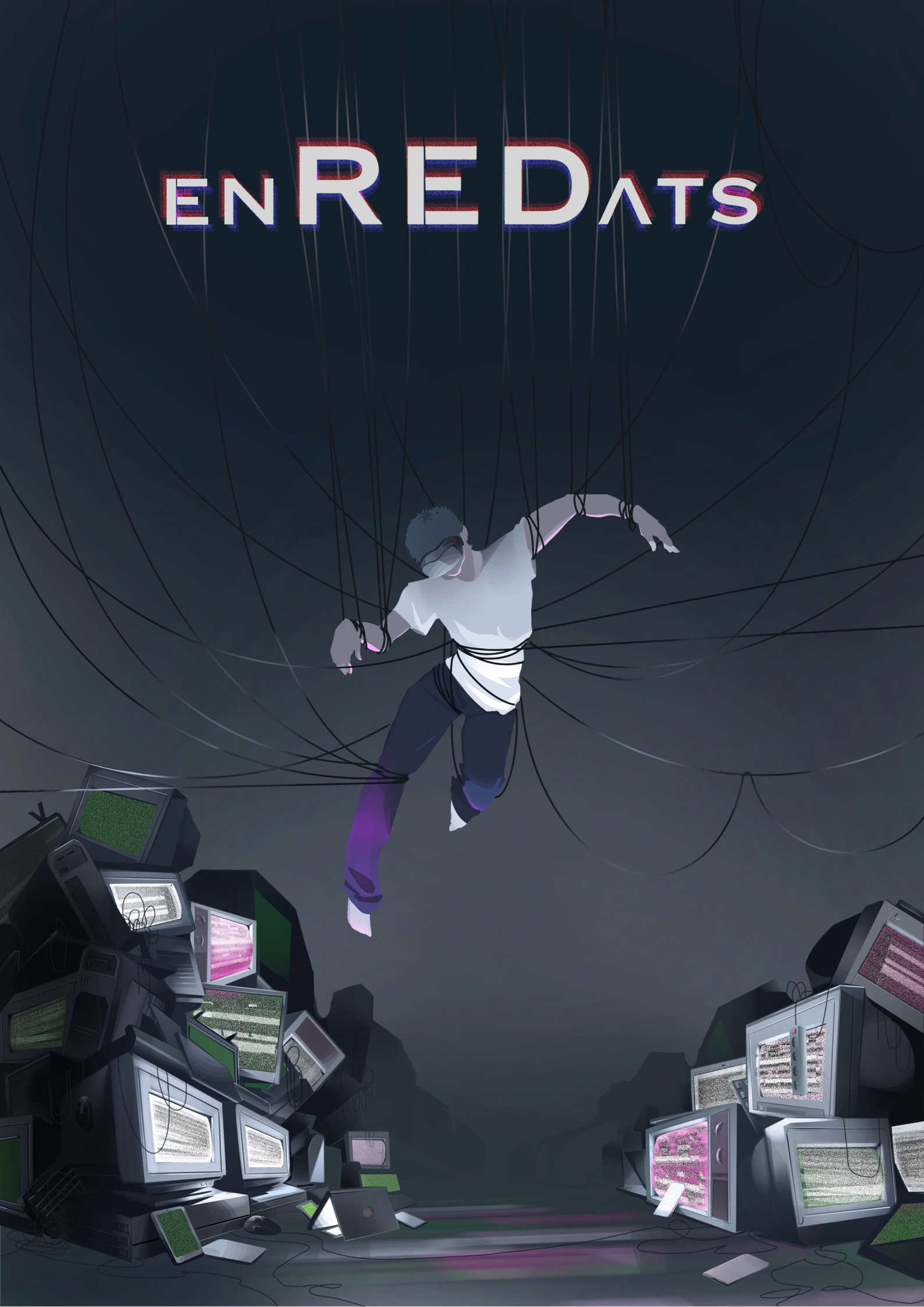
Català:	Documental, xarxes socials, sectes, captació, manipulació i control.
Castellà:	Documental, redes sociales, sectas, captación, manipulación y control.
Anglès:	Documentary, social networks, sects, recruitment, manipulation and control.

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	El treball de fi de grau presenta la preproducció de la mini-sèrie documental EnREDats i la confecció d'un teaser per promocionar el projecte. El documental pretén informar, mitjançant la pràctica periodística, sobre les noves sectes que han sorgit a Espanya en els darrers anys i que s'han popularitzat a xarxes socials. Des d'una perspectiva crítica, el projecte busca determinar si aquests grups poden ser considerats sectes. A través d'entrevistes amb testimonis i experts, cada capítol analitza com aquestes comunitats construeixen el seu discurs i quines estratègies utilitzen per acostar-se a un públic cada vegada més vinculat a Internet.
Castellà:	El trabajo de fin de grado presenta la preproducción de la miniserie documental EnREDats' y la confección de un teaser para promocionar el proyecto. El documental pretende informar, mediante la práctica periodística, sobre las nuevas sectas que han surgido en España en los últimos años y que se han popularizado en redes sociales.

	Desde una perspectiva crítica, el proyecto busca determinar si estos grupos pueden ser considerados sectas. A través de entrevistas con testigos y expertos, cada capítulo analiza cómo estas comunidades construyen su discurso y qué estrategias utilizan para acercarse a un público cada vez más vinculado a Internet.
Anglès:	The final degree project presents the pre-production of the documentary miniseries 'EnREDats' and the creation of a teaser to promote the project. The documentary aims to inform, through journalistic practice, about the new sects that have emerged in Spain in recent years and have become popular on social networks. From a critical perspective, the project seeks to determine whether these groups can be considered sects. Through interviews with witnesses and experts, each chapter analyses how these communities build their discourse and which strategies they use to approach an audience increasingly linked to the Internet.

EN REDATS

1. Introducció.....	4
1.1. Presentació del projecte.....	4
1.2. Justificació.....	5
1.3. Objectius.....	6
2. Conceptualització.....	7
2.1. Definició del gènere documental.....	7
2.2 Referents del gènere.....	8
2.3. Anàlisi del documental a Catalunya i Espanya.....	11
2.4. Temàtica a tractar dins el projecte audiovisual.....	13
2.4.1. Les sectes.....	13
2.4.1.1. Definició del concepte de secta.....	13
2.4.1.2. Característiques principals de les sectes.....	14
2.4.1.3. Els perills de les sectes.....	15
2.4.2. Contextualització de les comunitats alternatives específiques.....	16
2.4.2.1. Pòdcasts de creixement personal.....	17
2.4.2.2. El moviment incel (manosfera).....	18
2.4.2.3. El culte als diners (criptomonedes).....	19
2.4.2.4. El moviment raelià (extraterrestres).....	20
2.4.2.5. Les joventuts cristianes.....	21
2.4.3. Efectes de les xarxes socials en el món sectari.....	22
3. Bíblia audiovisual.....	24
3.1. Fitxa tècnica del projecte.....	24
3.1.1. Concepte i format.....	25
3.1.2. Anàlisi de mercat.....	25
3.1.3. Públic objectiu.....	26
3.1.4. Sinopsis d'EnREDats.....	27
3.1.5. Storyline.....	27
3.1.6. Argument.....	27
3.1.7. Estructura del documental.....	28
3.1.8. Tractament narratiu.....	29
3.1.8.1 Referents temàtics.....	30
3.1.9. Tractament audiovisual.....	32
3.2. Fitxa tècnica del capítol 1: Secta o no secta?.....	33
3.2.1. Sinopsis.....	33
3.2.2. Entrevistats.....	33
3.2.3. Localitzacions.....	35
3.2.4. Moodboard.....	37
3.3. Fitxa tècnica del capítol 2: Projecte home.....	38
3.3.1. Sinopsis.....	38

3.3.2. Entrevistes.....	38
3.4.3. Localitzacions.....	39
3.5.4. Moodboard.....	41
3.4. Fitxa tècnica del capítol 3: Mea Culpa.....	42
3.4.1. Sinopsis.....	42
3.4.2. Entrevistats.....	42
3.4.3. Localitzacions.....	42
3.4.4. Moodboard.....	44
3.5. Fitxa tècnica del capítol 4: #Arruïnat.....	45
3.5.1. Sinopsis.....	45
3.5.2. Entrevistes.....	45
3.5.3. Localitzacions.....	46
3.5.4. Moodboard.....	47
3.6. Fitxa tècnica del capítol 5: Consciència suprema.....	48
3.6.1. Sinopsis.....	48
3.6.2. Entrevistes.....	48
3.6.3. Localitzacions.....	49
3.6.4. Moodboard.....	51
3.7. Fitxa tècnica del capítol 6: Senyor, on ets?.....	52
3.7.1. Sinopsis.....	52
3.7.2. Entrevistats.....	52
3.7.3. Localitzacions.....	52
3.7.4. Moodboard.....	54
3.10 Escaleta.....	55
3.11. Guió literari.....	56
3.12. Teaser.....	124
3.12.1. Escaleta.....	124
3.12.2. Guió literari.....	125
3.13 Equipament.....	130
3.13.1 Equip humà.....	130
3.13.2 Material tècnic d'imatge i so.....	134
3.13.3. Material d'edició.....	137
3.14 Documents de producció.....	138
3.14.1 Cicle productiu.....	138
3.14.1.1. Preproducció.....	138
3.14.1.2. Producció.....	139
3.14.1.3. Postproducció.....	139
3.14.2 Cronograma.....	139
3.14.3 Drets d'imatge i permisos de gravació.....	141
4. Pressupost i finançament.....	146
4.1. Pressupost.....	146

4.1.1 Equip humà.....	146
4.1.2 Material tècnic.....	148
4.1.3 Personal artístic.....	149
4.1.4 Localitzacions, viatges i àpats.....	150
4.1.5 Resum general.....	151
4.2. Pla de finançament.....	151
5. Conclusions.....	155
6. Bibliografia.....	158
7. Annexos.....	168
7.1. Annex 1: Bíblia Audiovisual.....	168
7.2. Annex 2: Documents de producció.....	193
7.3. Annex 3: Pressupost.....	197
7.4. Annex 4: Transcripció de les entrevistes.....	199

1. Introducció

1.1. Presentació del projecte

En un període marcat per la desinformació i l'evolució de la tecnologia, han sorgit diverses comunitats que s'aprofiten de les vulnerabilitats humanes i les seves noves necessitats.

El treball de fi de grau de tipus professional consisteix en la preproducció de la minisèrie documental 'EnREDats'. Amb un total de 6 capítols de 20 minuts cada un, el documental busca informar a través de la investigació periodística i documental sobre les noves comunitats que han aparegut a Espanya en els darrers anys i que s'han popularitzat amb l'ajut de les xarxes socials. Per aquest motiu, dins les tasques de preproducció, es duran a terme entrevistes amb experts i testimonis que permetin dotar la minisèrie de major rigor i credibilitat. Així mateix, cal destacar que el format està pensat per a ser distribuït a una plataforma digital com 3Cat.

A través de la definició de secta que el procés d'investigació ha permès perfilar —mitjançant recerca i entrevistes— es vol confirmar o desmentir si les comunitats analitzades podrien considerar-se sectes alternatives, en què consisteixen i quins són els seus perills per a la societat.

Concretament, s'han realitzat entrevistes a professionals especialitzats en els àmbits de la sociologia, psicologia, semiòtica, jurídic i legal com Juanxo Domínguez —sociòleg i president de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUne)—, Carlos Bardavío —doctor en dret penal especialitzat en sectes—, Miguel Perlado —psicòleg clínic, psicoterapeuta i psicoanalista especialitzat en sectes—, Carolina Delgado —coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències—, María Rosario Lacalle —catedràtica de periodisme especialitzada en semiòtica—, Luis Santamaría —teòleg i membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES)—, Roger Sánchez —assessor financer del Banc Santander— i diversos testimonis de cada temàtica.

Així mateix, amb motiu de la manca de coneixements en l'àmbit audiovisual, s'ha entrevistat a Pablo Alameda, director audiovisual i cofundador de la productora audiovisual BMORE.film. Els seus coneixements, han permès confeccionar els

diversos documents de producció aproximant-nos a una producció real; així adaptant el procés a les necessitats del projecte.

Per tant, el producte final del treball de fi de grau és la preproducció de la minisèrie 'EnREDats', l'estimació del pressupost per al primer capítol, el disseny d'una simulació de coproducció, una primera redacció del guió literari per als sis capítols del documental i un teaser de presentació de la minisèrie. Cal destacar que, malgrat que es durà a terme la guionització i planificació de tots els capítols, aquests no seran ni gravats ni distribuïts.

1.2. Justificació

Normalment, es tendeix a associar les sectes amb grups de caracter religiós. Però l'evolució humana i les necessitats canviants de la societat han afavorit l'aparició de comunitats que creuen tenir la missió de salvar el món.

Actualment, a Espanya operem, aproximadament, 400 sectes identificades en 2025 segons l'Asociación Iberoamericana para la Investigación del Abuso Psicológico. Desde la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad, estimen que, entre aquestes hi estan involucrades al voltant de 400.000 persones, xifra que suposa l'1% de la població espanyola.

En aquest sentit, des de la Asociación Iberoamericana para la Investigación del Abuso Psicológico, en el marc de la celebració del *IX Encuentro Nacional sobre Sectas (2025)* destaquen que hi ha altres grups que passen desapercebuts per no ser grans comunitats. A més, apunten que una de cada 100 persones poden haver estat afectades per algun d'aquests grups, independentment de l'edat.

No obstant això, a través de l'expansió de les xarxes socials i l'ús d'Internet, la difusió de tot tipus de missatges s'ha facilitat, sobretot entre els joves. Segons l'estudi de *Statista Distribución porcentual de los usuarios de TikTok en España en 2023, por edad*, el 29% dels usuaris de TikTok a Espanya l'any 2023 tenien entre 12 i 17 anys. Tot i que a simple vista aquesta dada pot indicar el públic objectiu de l'aplicació, pren rellevància quan es considera la metodologia de distribució de contingut de la plataforma xinesa: els algoritmes.

Els algoritmes serveixen per millorar l'experiència utilitzant aquestes plataformes, però, a la vegada, també han creat bombolles informatives. Els usuaris tendeixen a rebre vídeos i imatges amb missatges molt semblants i amb poca varietat de punts de vista. Aquest fenomen es converteix en una qüestió a tractar quan dades com les de l'Enquesta Anual de Reuters del 2024 indiquen que el 20% dels menors de 35 anys utilitzen TikTok com a principal font d'informació.

A més, en relació amb la bombolla informativa que creen aquestes aplicacions, segons l'estudi, l'algoritme de TikTok mostra fins a quatre vegades més contingut misogin a l'apartat de For You Page (pàgina personalitzada) que qualsevol altra xarxa social.

Per aquest motiu, gràcies a l'algoritme, juntament amb l'accessibilitat, el contingut ràpid, les tendències i la interacció, viralitzar qualsevol vídeo o missatge a TikTok és cada vegada més senzill. Així mateix, hi ha un elevat nombre d'usuaris que utilitzen aquestes plataformes com a font d'entreteniment i que, entre aquests, hi ha menors que encara no han desenvolupat l'esperit crític suficient per a identificar quin tipus de discursos fomenten l'odi i quins no.

1.3. Objectius

L'objectiu general del treball de fi de grau és realitzar la preproducció d'una minisèrie documental sobre les comunitats alternatives que estan proliferant a Espanya per xarxes socials a través de la tasca periodística. Així doncs, es contemplen objectius específics pel seu desenvolupament:

- A través d'una investigació documental i periodística analitzar les estructures, mecanismes de captació i funcionament intern de les sectes alternatives des d'una perspectiva objectiva i no sensacionalista.
- Oferir una narrativa que s'allunyi de la condemna mediàtica tradicional dels grups analitzats a través de fonts especialitzades mitjançant entrevistes.
- Fomentar una mirada crítica que ajudi l'espectador a reconèixer els mecanismes de poder, control i manipulació presents en aquests col·lectius.
- Elaborar els guions i els documents de producció, excepte el guió tècnic, necessaris per a la minisèrie documental com a part del treball de preproducció.

- Crear un teaser per presentar el projecte a productores i a possibles entitats finançadores.
- Elaborar un pressupost i un disseny d'una simulació de coproducció.

2. Conceptualització

2.1. Definició del gènere documental

Els avenços tecnològics del segle XXI han transformat dràsticament el context periodístic de la premsa tradicional a favor dels mitjans digitals (Bejarano et al. 2020). Aquests canvis estan fent possible que els gèneres tradicionals i els formats periodístics es redefineixin per aconseguir aprofitar les característiques que ofereix el nou mitjà, un exemple és el gènere documental (Rodríguez Fidalgo i Molpeceres Arnáiz, 2013).

Segons Rodríguez Bravo (2005), el documental es defineix com un producte audiovisual que combina imatges en moviment i so. Ara bé, la gestió de la informació que es tracta en aquest format ha evolucionat junt amb les tècniques audiovisuals i les necessitats de la pràctica periodística (Caldera, 2015).

Per comprendre el concepte de documental és fonamental tenir ben diferenciada la ficció de la no-ficció. Mentre que la ficció no té l'obligació de respondre a allò que anomenen 'realitat', com pot ser el cas de pel·lícules com *Avatar* (2009) o *Dune* (2021), el documental "conserva una responsabilitat residual de descriure i interpretar el món de l'experiència col·lectiva" (Nichols, 1997, p.40). El documental és, per tant, la mostra audiovisual de la dita realitat.

En definitiva, la diferència fonamental entre documental i ficció rau en la seva relació amb la veritat. Mentre que la ficció sovint remet a estructures de fantasioses, el documental interpel·la directament la consciència dels espectadors.

Tal com defensa Bill Nichols al llibre *La representación de la realidad* (1997), en un documental, la paraula —en forma de narració, entrevista o testimoni— és essencial per a la comprensió del discurs. Aquesta dependència del discurs verbal confereix al documental un caràcter argumentatiu i una voluntat de persuasió que es fonamenta en la presentació d'evidències, sovint amb una pretensió de neutralitat i objectivitat (Nichols, 1997).

Ara bé, cal tenir present que, tot i les diferències entre la ficció i no-ficció, els dos conceptes sovint incorporen elements propis de l'altre; “no sols el cinema de no-ficció incorpora elements aparentment propis de la ficció, sinó que també succeeix al revés, ja que el cinema de ficció també s'ha fet seus elements més propis de la “no ficció” com el realisme, la naturalitat dels actors, el domini de la càmera, l'edició amb una estètica documental, i fins i tot el tipus de temàtiques” (Gifreu-Castells, 2013, p.98).

Tanmateix, el documental no constitueix un gènere tancat ni invariable. No existeix un llistat de tècniques, temàtiques o estils, que defineixi què és o no un documental. Sinó que es tracta d'una pràctica oberta, en constant transformació, que reflecteix tant les condicions històriques com les intencions del realitzador, el tipus de text produït i la manera com l'espectador el rep i l'interpreta (Nichols, 1997).

En el cas d'EnREDats, la modalitat de documental que més s'apropa a les diverses categories que va establir Bill Nichols l'any 1997 és el documental expositiu.

Tal com el defineix Nichols (1997), el documental expositiu va dirigit directament a l'espectador i presenta un relat amb una voluntat aparentment objectiva i neutral molt propera a l'informe. En aquest tipus de documentals, la lògica de l'argumentació preval per damunt de la continuïtat espaciotemporal de la narració. El muntatge s'utilitza, doncs, per establir una coherència retòrica que reforci el discurs, més que per representar la realitat de manera lineal (Nichols, 1997).

Així mateix, la veu en off del narrador actua com a dominant textual, i és capaç de fer generalitzacions a partir de casos concrets, simplificar qüestions complexes i eliminar referències al procés de producció del coneixement, contribuint a un discurs amb aparença de neutralitat (Nichols, 1997). Aquestes característiques són evidents en sèries documentals com *Crims* (2020), que compten amb un format molt proper als informatius de la televisió convencional.

2.2 Referents del gènere

Tal com s'ha comentat a l'apartat anterior, els documentals de modalitat expositiva —també coneguts com a documentals clàssics o d'estil directe— es caracteritzen, principalment, per la voluntat d'informar al públic sobre un tema concret a través

d'una narrativa clara i, sovint, emprant la veu en *off* del narrador i entrevistes tant a experts com testimonis.

A *La Representación de la realidad* (1997), Bill Nichols destaca alguns dels autors més rellevants del gènere expositiu com va ser el cas dels directors i productors Basil Wright i Harry Watt a *Night Mail* (1936). A través d'imatges de recurs, veu en *off* i declaracions de testimonis, el documental mostra com un tren transporta correspondència des d'Anglaterra fins a Escòcia de mode no ficcionat.

Així mateix, només tres anys més tard, es publica *The City* (1939) dels cineastes Ralph Steiner i Willard Van Dyke. Malgrat emprar quasi les mateixes tècniques i elements que *Night Mail*, el documental de Steiner i Dyke presenta més capes i una clara intenció crítica i social. A través del documental, s'aconsegueixen plasmar les problemàtiques que sorgien dins l'entorn urbà dels anys 30 a través d'una comparativa crítica amb les condicions socials que poden arribar a assolir-se arran una comunitat planificada.

Fent un salt en el temps, l'any 1971 s'estrenava *The Selling of the Pentagon* del director Peter Davis que ràpidament va convertir-se en un dels documentals més influents i polèmics dins el periodisme d'investigació de l'època. El documental analitza com el Departament de Defensa dels Estats Units va utilitzar fons públics per fer propaganda a favor de la despesa militar, l'exèrcit i en suport a la guerra del Vietnam.

A través d'un procés periodístic va acabar destapant-se que el Pentàgon va invertir molts diners en estratègies publicitàries per manipular l'opinió pública fins al punt de promoure informacions falses. Un dels elements més innovadors del documental és l'ús d'imatges d'arxiu. A més, a través del muntatge i una veu en *off* irònica, Davis aconsegueix un to clarament crític envers el Pentàgon, ja que juxtaposa les declaracions oficials amb imatges que posen les declaracions en dubte.

Al llarg dels anys, la modalitat expositiva és de les que més s'ha emprat per dur a terme documentals periodístics amb una intenció principalment informativa. Pel que fa als documentals més recents referents del gènere tenim un ampli ventall tant estilístic com temàtic.

Una de les minisèries que millor defineixen el gènere expositiu és la producció de Netflix, *Explained* (2018). A través de capítols curts d'entre 20 i 25 minuts, la minisèrie documental creada per Joe Posner i Ezra Klein, explora les grans preguntes que preocupen la societat d'avui dia; tractant temàtiques que van des de la cirurgia plàstica fins a les eleccions, els diners o la salut mental.

Amb un ampli reconeixement per part de la crítica, Netflix també va produir la sèrie documental *Our Planet* (2020) dels creadors Alastair Fothergill i Keith Scholey. Aquesta producció, narrada per David Attenborough, és un clar exemple de la modalitat expositiva aplicada a la temàtica ambiental. *Our Planet* empra una veu en off omnipresent que guia l'espectador a través dels diversos hàbitats naturals del planeta, com ara selves tropicals, oceans, deserts i regions àrtiques, oferint informació molt detallada sobre la biodiversitat i els efectes de l'activitat humana en aquests ecosistemes.

Malgrat no contenir entrevistes ni testimonis directes, el relat aconsegueix un gran impacte en l'espectador gràcies a l'ús de recursos més clàssics com el muntatge associatiu, la música èpica i una veu autoritària del narrador que transmet sensació d'expertesa.

Contràriament, el documental *The Last Dance* (2020), que fa un recorregut per la trajectòria tant personal com professional de Michael Jordan, compta amb un ventall molt ampli de fonts. A banda d'una gran quantitat de material inèdit, el director de la sèrie documental, Jason Hehir, va poder disposar del testimoni directe no només del mateix Michael Jordan, sinó de companys, amics i familiars de l'exjugador, convertint el producte final en un vertader homenatge al seu recorregut.

Finalment, pel que fa a produccions catalanes, *La Fugida* (2024), produïda per 3Cat, s'insereix també dins la modalitat expositiva tot i que amb una temàtica i un enfocament molt diferents.

El documental "traça la ruta de la impunitat dels delictes d'abusos sexuals de dos sacerdots jesuïtes, a col·legis de Barcelona i de Cochabamba, a Bolívia" (3Cat, 2024). Abordant el cas a través d'entrevistes a testimonis i familiars i recreacions escèniques, *La Fugida* presenta un to seriós i rigorós, amb una voluntat clara de reconstrucció dels fets i de denúncia social.

2.3. Anàlisi del documental a Catalunya i Espanya

El sector audiovisual a Catalunya s'ha convertit en un camp d'acció estratègic en les societats contemporànies, no només com a factor important del creixement econòmic, sinó d'afirmació social, cultural i política (Gifreu i Corbella, 2010). Segons el llibre *La producció audiovisual a Catalunya. 2005-2007*, entre el 2005 i el 2007, es produeix la culminació d'un procés de reforma política de l'audiovisual que es va iniciar el 1999: l'aprovació de la llei catalana de l'audiovisual i de la llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

No obstant l'aprovació de totes dues no van ser les úniques actuacions que es van dur a terme. Els autors expliquen que va ser rellevant el suport polític i econòmic del govern de Catalunya per crear el Baròmetre de la comunicació i la cultura per poder mesurar les audiències i els comportaments audiovisuals, així com la presa de possessió de les competències previstes en la llei per part del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC).

La principal font de recursos públics d'aquest àmbit a Catalunya i la resta d'Espanya, prové dels fons gestionats per l'Institut de la Cinematografía y las Artes Audiovisuales del Ministerio de Cultura (ICAA). Tot i això, paral·lelament, els governs autonòmics destinen una quantitat creixent de recursos amb l'objectiu de fer créixer l'audiovisual (Gifreu i Corbella, 2010). El 2024, segons les dades d'ACCIÓ, l'Agència per la Competitivitat de l'Empresa, el sector audiovisual català va ingressar 8.636 milions d'euros, cosa que suposa un creixement del 14% respecte a l'any anterior.

No obstant això, l'estudi *Retos y oportunidades del documental cinematográfico producido en España*, en el qual s'ofereixen dades del període del 2015 fins al 2020, en l'àmbit català la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) només va destinar el 18,9% de la seva inversió a projectes documentals davant del 56,6% que es van dirigir a projectes de ficció. Aquesta dada evidencia la desigualtat en el repartiment de les inversions per part de la televisió pública, tenint com a preferència els projectes de ficció (Hemen, 2022).

Les dades de l'Estudi de l'Observatori de la Producció Audiovisual anomenat Panorama Audiovisual a Catalunya 2024: Audiència, canvis i tendències, indiquen que el consum televisiu en els últims 10 anys a Catalunya ha anat a la baixa. El

temps mitjà diari de visionat per persona correspon a 147 minuts el 2024, 8 menys que l'any anterior, suposant així una caiguda acumulada de quasi 100 minuts en l'última dècada.

L'estudi explica que un dels motius principals d'aquest descens continu és causat per la migració d'audiències cap a continguts digitals i plataformes de vídeo a la carta. A més, també afecta els hàbits de consum canviants de les noves generacions, ja que aquesta reducció de consum s'observa, sobretot, en els grups d'edats més joves, que opten per consumir continguts digitals en plataformes com Youtube o Twitch.

D'altra banda, en l'àmbit estatal, els projectes documentals compten amb un bon suport institucional dins les ajudes públiques als projectes cinematogràfics, tal com exposa l'Informe Anual del Sector Audiovisual.

Al 2023 es van presentar 402 projectes per ajudes del Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales, que, segons el Ministeri de Cultura, busca fomentar i promocionar activitats cinematogràfiques del país, d'entre moltes altres funcions. De la totalitat d'aquests projectes, 38 eren documentals i van acabar rebent 276.119,8€, que representa un 12,6% de l'assignat (Gobierno de España, 2024).

En comparació amb les categories d'animació i ficció, la documental és la que menys diners va rebre, però el pressupost mitjà que s'ofereix per cada projecte és superior als de ficció. D'altra banda, 2023 va ser un any important per la producció audiovisual, ja que es van registrar 328 produccions, la xifra més gran mai registrada en el sector, cosa que suposa un creixement general de la indústria (Gobierno de España 2024).

Amb les dades ofertes del Catálogo del Cine Español, entre els anys 2015 i 2020 el nombre de llargmetratges documentals que es van realitzar de nacionalitat espanyola era de 730, seguint una tendència a l'alta registrant; al 2015, 111 documentals; al 2016, 117; al 2017 el nombre registrat va ser de 129; al 2018 el nombre va escalar a 136; al 2019 va baixar a 131; i finalment al 2020, malgrat l'impacte de la pandèmia de la Covid-19, se'n van registrar 106.

Amb aquestes dades es pot concloure que, a excepció de l'any de la pandèmia, el consum i producció de documentals es manté força estable al llarg dels anys.

2.4. Temàtica a tractar dins el projecte audiovisual

2.4.1. Les sectes

Cada capítol del documental EnREDats, està basat en un tractament informatiu des d'un punt de vista sociològic i psicològic, a través dels testimonis de persones que han volgut compartir la seva experiència. Aquests dos enfocaments són clau per poder comprendre la complexitat del fenomen sectari.

Des d'un punt de vista sociològic, és fonamental analitzar l'entorn de les persones afectades, així com el context de les persones que treballen en aquests grups, ja que les sectes poden ser interpretades com a respostes col·lectives i de suport. Entendre el funcionament intern dels grups sectaris permet estudiar els vincles que es generen i els processos d'incorporació de nous membres.

D'altra banda, un dels temes que més s'atribueix a les sectes és la manipulació mental i el control coercitiu. Per entendre com utilitzen aquestes dues tècniques a manera de persuasió, la psicologia és clau. Es vol comprendre com els usuaris acaben accedint a aquests grups i com les persones que en formen part actuen per captar nous membres.

El nostre tractament informatiu es centra a posar el focus a les causes, els impactes i els processos previs a formar part d'un grup sectari. És per aquest motiu que EnREDats compta amb testimonis que explicaran la seva història i diversos experts que aniran complementant les vivències amb dades.

2.4.1.1. Definició del concepte de secta

L'estudi de les sectes és un camp multidisciplinari que pot analitzar-se des de la sociologia, la psicologia i l'antropologia. Per consegüent, el concepte de *secta* presenta diverses accepcions amb relació a l'enfocament disciplinari que li vulguem donar.

L'escriptora i política espanyola, Pilar Salarrullana (1990) explica que el terme *secta* és pràcticament impossible de definir, ja que cada autor en fa la seva pròpia interpretació. Des del punt de vista gramatical, es defineix com "un conjunt de persones que professen una mateixa doctrina filosòfica o religiosa; un grup de

persones que tenen una mateixa doctrina en el si d'una religió" (Salarrullana, 1990, p.48), mentre que per a un sociòleg és un grup que comparteix experiències religioses i prometen ser els posseïdors de la veritat i la salvació (Salarrullana, 1990).

Paral·lelament, des d'una perspectiva etimològica, el terme provindria del llatí *sequi* que significa "seguir" un líder o una idea (Rodríguez Roca, 1997). Alhora, però, hi ha etimòlegs que deriven el terme del mot *secare* o *secedere* que expressa la idea de separació de l'església. A través d'aquest vessant, el terme va adquirir un aspecte definitori negatiu, ja que connotava la idea d'heretgia, lluny de la doctrina religiosa (Rodríguez Roca, 1997).

Cal tenir present que les sectes han existit al llarg de la història i que la forma en què les entenem ha anat modificant-se progressivament d'acord amb el context social i cultural de cada època.

Tenint en compte les diverses formes d'abordar el concepte, prendrem la definició del psicòleg i pensador anglès Robert Wall Newhouse: "Una secta és una organització (o grup) que es basa en una doctrina creada per una persona (mestre, profeta o guia), en la qual creuen, defensant-la a ultrança, altres persones (seguidors, adeptes, etcètera). Una secta, com el seu nom indica, sectartiza, separa, segrega; és a dir, atreu els seus seguidors posant-los immediatament en contra dels seus detractors" (Newhouse, 1993, p. 21).

Addicionalment, Newhouse (1993) destaca que aquests grups estan dividits en dues categories. Per una banda, els grups perillosos, els quals van en contra la llibertat i seguretat de l'individu, i els socials que, malgrat aprofitar-se de les necessitats de la gent, no abusen d'aquestes.

2.4.1.2. Característiques principals de les sectes

A partir de les aportacions dels diversos autors i autores, hem pogut delimitar una sèrie de característiques que permeten determinar si un grup organitzat és, o no, una secta.

En primer lloc, es desenvolupa la **doctrina**. Totes les sectes compten amb un “llibre” on podem trobar les bases de la seva ideologia. “Aquest llibre no necessita ser una obra de gran rellevància (...) pot ser un pamflet, un decàleg, una cançó (...) l’important és que la doctrina tingui prou capacitat per atraure el possible adepte” (Newhouse, 1993, p. 21-22). A més, aquest missatge ha de ser atractiu. Tal com defensa Salarrullana (1990), les sectes ofereixen respostes seductores a problemàtiques contemporànies com la soledat, la necessitat de novetat i la pèrdua de valors tradicionals. Utilitzen tècniques modernes de màrqueting per captar persones vulnerables i oferir-los un sentit de pertinença i propòsit (1990).

La segona característica determinant és l'**estructura piramidal**. Tal com indica César Vidal Manzanares (1990) l’organització de les sectes es pot dividir en “cúspide absoluta, comandaments intermedis i adeptes-tipus. De manera general, la secta presenta una estratificació que permet el control rigorós dels graons inferiors” (Vidal Manzanares, 1990).

A dalt de tot de la piràmide hi trobem la figura del **líder**, que seria la tercera característica. Sovint amb connotacions messiàniques, exerceix un control absolut sobre les creences, decisions i fins i tot les vides dels membres. No es pot qüestionar la seva paraula ni els seus mandats. Aquest líder “S’autodenomina “guru”, “mestre”, “profeta”, “reverend”, “swami”, “pastor”, “president”, “comandant” o “pare”. És el que ho sap tot, ho controla tot i ho preveu tot” (Salarrullana, 1990, p.59-60).

La darrera característica és la persecució d’objectius econòmics o polítics. Tal com indica Vidal (1990), les sectes amaguen finalitats econòmiques i/o polítiques darrere ideologies de tipus filosòfic o religiós. Tanmateix, Wall Newhouse (1993) defensa que les sectes creen en l’adepte “l’obligació moral de comprar llibres, cassetes i tota mena de material propi de l’organització, o de comerços afins a la mateixa” (p.32).

2.4.1.3. Els perills de les sectes

Segons Wall Newhouse (1993), una de les raons principals per les quals les sectes troben terreny fèrtil en la societat moderna és la profunda necessitat humana de creure. Aquesta necessitat sovint es canalitza a través de llibres sobre ciències ocultes, psicologia, creixement personal, religió i temes afins, que responen a la

recerca de sentit i de pertinença. No obstant això, aquesta mateixa necessitat pot convertir-se en un terreny perillós quan es deixen de banda el pensament crític i la racionalitat, ja que, com afirma l'autor, els actes humans solen ser més emocionals que intel·lectuals, i moltes vegades ens deixem dominar per les passions i els impulsos immediats abans que pel raonament.

Aquest caràcter emocional de les decisions humanes explica per què les sectes aconseguixen atraure adeptes, fins i tot quan els seus principis resulten irracionals o perjudicials. Wall Newhouse assenyala que “totes les sectes, fins i tot les més ‘santonas’ i innòcues, són perilloses, perquè en totes elles es deforma la realitat i es convenç a les persones que serveixin a interessos aliens seguint falsos cimbells” (1993, p.59). La perillositat no radica només en els actes delictius evidents, com assassinats o abusos, sinó en la pèrdua subtil de la llibertat personal i en la creació d'una dependència psicològica i emocional.

En aquesta mateixa línia, Vidal Manzanares (1990) destaca que, “contràriament al que pugui pensar-se, la persona que entra en una secta no ho fa en la majoria dels casos sota l'efecte d'una pressió mental considerable, sinó que aquesta, en tot cas, ajuda a alliberar multitud de desitjos del subjecte en qüestió” (p. 41-42). La secta ofereix una resposta a aquests desitjos, i encara que el cost emocional i personal acostuma a ser alt, l'entrada en aquests grups sovint és una decisió presa amb una certa llibertat, la mateixa llibertat que es perdrà un cop dins del grup.

Així doncs, el perill de les sectes no resideix exclusivament en els delictes flagrants que puguin cometre, sinó en el fet que exploten les vulnerabilitats humanes universals: la por, l'esperança, la credulitat i la necessitat d'afiliació. Com conclou Wall Newhouse (1993), “tots i cada un de nosaltres som carn de secta. O és que existeix algú que mai hagi tingut dubtes, ambicions, secrets, esperança, devoció o credulitat?” (p. 66).

2.4.2. Contextualització de les comunitats alternatives específiques

L'inici del S.XXI està marcat per l'Internet i les noves tecnologies. A partir de la globalització, la humanitat ha necessitat trobar noves formes de comunicació per tal de relacionar-se. Una de les eines que han sorgit com a possible solució han estat les xarxes socials. Aquestes noves plataformes han anat un pas més enllà, ja que

també han modificat la manera en la qual la societat s'informa, pensa i viu. A mesura que les xarxes han anat evolucionant, també ho han fet els seus continguts.

Al llarg dels darrers anys, algunes de les comunitats alternatives que més s'han viralitzat en el món digital entre els joves han estat els pòdcasts de creixement personal, el moviment incel, les criptomonedes, els seguidors dels O.V.N.I. i les joventuts cristianes.

En conseqüència, cadascun dels capítols de la minisèrie EnREDats se centrarà en un d'aquests grups. A continuació es detalla el context de cada comunitat analitzada per tal d'entendre el seu origen i auge actual.

2.4.2.1. Pòdcasts de creixement personal

La ràdio, un segle després del seu naixement, s'enfronta a un entorn de competència generada per l'escolta d'àudio condicionada pels dispositius electrònics i hàbits de consum digital (Terol, Pedrero Esteban i Pérez Alaejos, 2021). En els últims anys, la producció, la circulació i el consum de pòdcasts ha crescut exponencialment i és, ara mateix, un dels formats amb major expansió en l'àmbit mediàtic contemporani (Arias, 2024). D'aquesta manera, el podcàsting, s'ha convertit en una ràdio actual amb una varietat gran de notícies, informacions, entrevistes..., tant reals com de ficció, per seleccionar i escoltar sota demanda (Tobin i Guadagno, 2022).

El fenomen d'autoconeixement i desenvolupament personal dins del podcàsting es relaciona amb els grups de creixement personal (GCP). Aquest concepte consisteix en la realització d'activitats planificades en grup en un entorn aïllat, de forma que facilita prendre distància temporal amb els problemes personals i ajuda a millorar les relacions interpersonals (Gil Escudero i Rodríguez-Zafra, 2022). En aquest sentit, els sistemes de comunicació personal i social han canviat en les últimes dècades, fent que les persones es relacionin cada vegada més a través de les tecnologies (Giles Pérez, 2021).

Els pòdcasts d'autodesenvolupament poden ser un recurs valuós per a aquelles persones que busquen suport i orientació amb l'objectiu de millorar la seva salut mental i benestar en diverses plataformes (Nguyen-Hoang, 2023). Un dels factors

que més ha visibilitzat aquesta necessitat va ser la pandèmia mundial de Covid-19, ja que va augmentar la soledat entre la població jove (García Sanmartín, 2021). A més, també són destacables les representacions socials construïdes pels adolescents basades en els estereotips de bellesa, la necessitat d'acceptació i la popularitat, comportant pressió en la formació de la seva imatge corporal (Leiva Castillo et al., 2023).

Concretament, la modalitat de pòdcast de creixement personal que més han proliferat a les xarxes són aquells creats per homes que van dirigits a ensenyar a nois joves a “triomfar a la vida”. Entre els que més destaquen popularment destaquen WORLDCA\$T, dirigit per Pedro Buerbaum amb 1,32M de subscripcions a Youtube, i Tengo un pla, dirigit per Sergio Beguería i Juan Domínguez amb 1,61M de seguidors a la mateixa plataforma.

A través de vídeos, els creadors sovint parlen sobre la salut i benestar o la consecució d'objectius vitals. Però aquests continguts, que a primera vista semblen inofensius, sovint amaguen discursos nocius per a la societat sota l'etiqueta de “creixement personal”.

Pòdcasts com els mencionats anteriorment, basen i enforteixen els seus discursos a través de convidats majoritàriament homes amb un missatge contundent. En canvi, quan s'entrevisten a dones, la temàtica predominant d'aquell capítol tendeix a parlar sobre el sexe, la prostitució o la imatge física de les persones.

2.4.2.2. El moviment incel (manosfera)

El terme “incel” fa referència a un grup de nois i/o homes que senten que se'ls ha negat injustament les relacions i el sexe amb les dones a causa d'un sistema social injust (Maryn, Keough, McConell i Exner-Cortens, 2024). Representen la subcultura més radical de la Manosfera (Lacalle, 2023). El seu discurs es caracteritza per la seva elevada misogínia, narcisisme, psicopatia, sadisme, rancor i una baixa empatia i autoestima (Gutiérrez Iglesias, 2022).

La tecnologia ha permès als homes que formen part del moviment a trobar-se, compartir idees, reforçar mútuament les creences de les persones i revelar els seus èxits a través de les xarxes socials (Byerly, 2020). La comunitat es va anar creant a

partir de cerques en línia d'informació sobre no sentir-se representats amb les normes masculines i com satisfer les seves expectatives de conquesta sexual, l'atractiu i com aconseguir un alt estatus (Maryn, Keough, McConell i Exner-Cortens, 2024).

La seva ira, moltes vegades, comporta la violència a la realitat, buscant castigar a les dones pel rebuig sexual que senten i per crear una societat que frustra els seus interessos (Blake i Brooks, 2023). S'han relacionat una varietat d'incidents violents amb aquesta comunitat, fet que comporta a la semblança amb altres grups extremistes de motivació ideològica (O'Malley, Holt i Holt, 2024). Entre 2014 i 2018, els incels van matar 50 persones entre Amèrica del Nord i Europa (Blake i Brooks, 2023).

2.4.2.3. El culte als diners (criptomonedes)

Les criptomonedes són un mitjà digital d'intercanvi que, a partir de sistemes criptogràfics, asseguren les transaccions, controlen la creació d'unitats addicionals i verifiquen la transferència d'actius (Cabrera Soto i Lage Codorniu, 2022). El seu principal problema és el grau d'anonimat que tenen i la seva naturalesa descentralitzada, així com la seva elevada rendibilitat i el seu fàcil accés (García-Ramos Lucero i Rejas Muslera, 2021). Aquesta realitat provoca que la traçabilitat i verificació resultin més complicades a les autoritats a l'hora de determinar el seu impacte material en els estats financers (Bandovic Raskovic, 2022).

Les monedes digitals són una tecnologia innovadora que comporta importants amenaces a la sobirania monetària i a les funcions reguladores dels Estats (Cabrera Soto i Lage Codorniu, 2022). En alguns casos, la manca de control sobre la innovació de les transaccions ha facilitat el seu ús en activitats il·legals (Pinco Espinal & Rodríguez Lizana, 2021). Per aquest motiu, els reguladors de tot el món han començat a treballar en un marc legal pel sistema. Alguns han preferit esperar al seu desenvolupament complet i altres han adoptat un enfocament limitatiu a través d'una prohibició general; tot i que el marc legislatiu hauria de començar amb la integració del mitjà digital en el règim fiscal actual (García-Ramos Lucero i Rejas Muslera, 2021).

Les criptomonedes, també denominades actius digitals, són considerades una nova forma d'inversió (Pinco Espinal & Rodríguez Lizana, 2021). Actualment, molta gent jove s'inicia en el món de les monedes virtuals per intentar multiplicar la seva riquesa ràpidament i convertir-se en inversors d'èxit. Tot això s'ha produït de forma paral·lela a l'explosió de les xarxes socials. D'aquesta manera, cada vegada són més freqüents les comunitats en línia de criptomonedes en les plataformes amb l'objectiu de ser un atractiu pels joves desinformatats que veuen com persones d'arreu del món afirmen estar incrementant considerablement el seu capital amb elles (Fernández Arrebola, 2022).

2.4.2.4. El moviment raelià (extraterrestres)

El Moviment Raelià, fundat per Claude Vorilhon, conegut com a Raël, el 1976, es basa en la creença que la vida a la Terra va ser creada per extraterrestres anomenats Elohim. Segons el seu sistema de creença, es considera que són científics d'una altra galàxia i un altre temps amb la capacitat de crear vida mitjançant experiments genètics (Graef Velázquez, 2003). Aquests éssers van ser enviats pels seus governadors a la recerca d'un planeta que permetés crear vida i van trobar la Terra. Segons el seu mite, els científics ho van fer tot: des de la pols fins a la vida.

Aquest moviment, considerat una religió atea pels seus seguidors i una secta pels crítics (Sevilla Royo, 2012), té l'objectiu de difondre una nova interpretació de la Bíblia i construir una ambaixada dels Elohim, ja que preveuen el seu retorn l'any 2038 (Palumbo, Correddu, Consilvio, Alessandri i De Vita, 2010). El seu discurs posa als seguidors com a intermediaris entre els científics i tot el gènere humà (Palumbo et al., 2010) i, a més, la seva narrativa es veu reforçada per la promoció de pràctiques com la clonació humana. Els raelians consideren que a través de la combinació de clonació i transferència mental podrien trobar la immortalitat (Sevilla Royo, 2012). Per aquest motiu, es va crear l'empresa Clonaid, amb seu als Estats Units i dirigida per la mà dreta del profeta Brigitte Boisselier. Des del centre diuen haver clonat ja vuit bebès, tot i no donar cap prova que ho corrobori (Peña, 2020).

En aquest sentit, Luis José Grífol Gutiérrez —un dels ufòlegs més reconeguts en l'àmbit espanyol— afirmava que l'any 1977, va veure el seu primer OVNI. Tal com

explicava l'any 1983 en una entrevista al diari El País, el sentiment de formigueig i les llums que va veure sis anys enrere, van repetir-se en reiterades ocasions. A partir d'aquell moment, les aparicions van convertir-se en un fenomen habitual i va començar a tenir somnis que, presumptament, li anunciaven quan i on es produirien aparicions OVNI (Calpena, 1983).

Amb el pas del temps, va començar a visitar la muntanya de Montserrat, popularment coneguda com 'la muntanya màgica' per les innumerables llegendes que l'envolten. Durant dècades, el dia 11 de cada mes organitzava excursions per tal d'observar ovnis a la carretera que connecta El Bruc amb Montserrat. Si més no, ara ja fa més de cinc anys que Grífol va deixar d'anar a les trobades sense cap mena d'explicació, convertint-se, ell mateix, en el misteri. Malgrat que l'ufòleg ja no hi és present, avui dia, experts i aficionats continuen reunint-se l'11 de cada mes amb l'esperança de trobar algun senyal del cel (Lapeira, 2023).

2.4.2.5. Les joventuts cristianes

Hi ha una realitat catòlica que està en augment en la societat i és, en part, per la presència "d'influencers catòlics" a les xarxes socials (Arronis Seva, 2024). Aquestes plataformes i els seus missatges tenen un fort impacte als adolescents, ja que, per la majoria d'ells, és en el món virtual on es basen la majoria de les seves relacions (de Cruz Álvarez, 2024). Per aquest motiu, els missatges catòlics s'estan apropant a un públic més ampli i divers, des d'una visió més renovada i adaptada a les noves formes de comunicació, sense perdre la intenció religiosa (Arronis Seva, 2024).

D'altra banda, la vivència de primera mà juga un paper molt important. Recessos espirituals com "Effetá", permeten als cristians a trobar un espai de reflexió, creixement personal i estar en contacte amb la seva fe (Piédrola Fernández). Així i tot, les xarxes socials han obert l'opció de realitzar pràctiques com la meditació, els rituals o les experiències comunitàries a través d'internet (de Cruz Álvarez, 2024). Per poder formar part dels recessos cal que una persona vinculada al grup et convidi. Així mateix, les tècniques de confidencialitat augmenten l'aura de misteri que envolta la comunitat per fer-ho més atractiu al públic.

A més, amb l'expansió de les noves tecnologies, s'ha produït un auge de fenòmens com Hakuna Group Music, un grup de música de pop cristià que acumula més de 14 milions de reproduccions a Spotify, 387 milions de visualitzacions a TikTok i 150 mil seguidors a les xarxes socials (Perugorria, García Martín i Ruiz Andrés, 2024). El seu èxit s'explica gràcies a l'espiritualització de l'oci i la innovadora estratègia d'evangelització digital, utilitzant tàctiques de branding i màrqueting (Perugorria et al., 2024).

2.4.3. Efectes de les xarxes socials en el món sectari

Avui dia els mitjans de comunicació no són l'única eina que disposa la societat per informar-se, sinó que a través dels avenços tecnològics, les xarxes socials han canviat la manera en què la població es comunica, s'informa i viu. El moviment sectari ha trobat en les xarxes un espai d'on es pot treure molt profit. El teòleg espanyol i especialitzat en sectes Luis Santamaría del Río (2017) explica com Internet s'ha convertit en una eina essencial per diferents grups sectaris, ja que és el seu mitjà principal de supervivència en el S.XXI, gràcies a la difusió. Actualment, Internet els permet comunicar-se i mobilitzar a tota la gent que forma part del grup.

Segons Rebeca Pozuelo (2024), reclutar usuaris a través de l'algoritme de les xarxes és més fàcil per perfils sectaris. L'afinitat generada a partir d'aquest contingut personalitzat permet que aquests grups siguin més precisos i eficaços a l'hora de recaptar gent perquè formi part de la seva secta, ja que tenint informació sobre les seves preferències, poden adaptar les tècniques manipulatives emprades per ser més precisos.

Rodríguez Carballeira (2004) identifica quatre estratègies diferents que utilitzen els grups sectaris per assolir els objectius de captació per internet. D'aquestes tècniques se'n poden destacar dues:

La primera tècnica que destaca és la de control de l'entorn habitual, la qual consisteix a publicar cursos o seminaris que ofereixen per tal de separar els usuaris del seu entorn habitual i fer-los pensar que l'únic camí que els farà feliços és formar part del seu grup.

El segon és dirigit a les tècniques de control emocional. Els diversos grups utilitzen l'oportunitat d'interacció que ofereixen les noves tecnologies per tal de fer

comentaris positius en les publicacions, amb l'objectiu que els usuaris es puguin sentir compresos. D'altra banda, també fan servir comentaris en sentit contrari per tal que els usuaris es sentin insegurs a l'hora de compartir missatges que van en contra del grup.

Luis Santamaría del Río (citats per Rebeca Pozuelo, 2024) pensa que internet i les xarxes socials multipliquen les possibilitats que les sectes puguin estar presents en la vida de les persones, ja que tenen l'oportunitat de ser omnipresents sense importar la distància entre l'emissor i el destinatari. Aquest factor també influeix en el fet que molts grups de sectes ja no tenen un grup tancat, és a dir, amb la comunicació que generen les xarxes socials, els missatges poden arribar a tothom. Tanmateix, els primers apropaments que es fan entre l'usuari i el grup sectari es cuiden molt per part d'aquests últims perquè intenten impactar i commoure els perfils fins al punt de fer-los sentir segurs i protegits (Rodríguez Carballeira, 2004).

A més, és gràcies al funcionament de les xarxes a través de les cerques i els diferents m'agrades, que cada usuari deixa la seva empremta. Els perfils que publiquen contingut sectari se'n poden beneficiar, ja que coneixen a quin tipus de contingut ha reaccionat cada usuari, fent més possible el control dels perfils (Rebeca, s.d.). El procés de captació es fa per via emocional i té l'objectiu d'aconseguir que l'usuari es focalitzi en les idees del grup (Rodríguez Carballeira, 2004).

Internet actua com una mena de "supermercat espiritual", és a dir: "qualsevol persona que hi accedeixi pot consultar una àmplia varietat de tradicions i creences." Aquesta exposició dels diferents corrents converteix tot l'espiritual vinculat al tema com un objecte de consum (Luis Santamaría, 2007).

Tenint en compte que, segons dades aportades per Statista l'any 2023 el 29% dels usuaris de TikTok a Espanya l'any 2023 tenien entre 12 i 17 anys, és important que els adolescents puguin combatre la manipulació i desinformació que hi ha a aquestes plataformes. Els joves solen les víctimes perfectes per grups sectaris, ja que encara estan formant la seva moral i valors. A més a més, hi ha molts grups que utilitzen internet com a canal de difusió i els joves són un col·lectiu que passa gran part del seu temps a les xarxes. Per tant, són perfils favorables a ser reclutats (Maria del Pilar Mesa Torres, 2020).

Javier Urrea (2019) considera que la prevenció d'aquesta mena de captacions acaba sent una responsabilitat educativa i que la gran eina per a les noves generacions, que estan estrictament vinculades al món digital, per fer front a les manipulacions també recau en l'àmbit educatiu.

Segons el sociòleg Alex Ojeda (2017) la generació digital ha creat una nova cultura anomenada cibercultura, on la modernització i la globalització han tendit a la individualització, factor que ha alterat la manera d'interactuar dels joves amb les xarxes socials. A mesura que l'experiència sectària, la major part dels cops religiosa, s'individualitza, molts usuaris troben en Internet un lloc perfecte per satisfer les seves necessitats espirituals, ja que els continguts estan adaptats als seus interessos personals (Luis Santamaría, 2007).

Tot i això, s'ha de tenir en compte que a les xarxes socials, els usuaris poden publicar qualsevol contingut sense que es qüestionï la seva veracitat. A més, normalment en els seus perfils o pàgines web es poden trobar afirmacions contundents, però sense cap verificació, amb la simple finalitat de convèncer els seus lectors (Rebeca Pozuelo, s.d.).

3. Bíblia audiovisual

La Bíblia audiovisual recull de manera detallada els elements que defineixen l'univers narratiu i visual d'EnREDats. L'apartat assegura la coherència estètica i narrativa al llarg de tot el projecte. Es concreten aspectes que van des de l'estructura de la minisèrie fins als entrevistats, les localitzacions i el pressupost.

3.1. Fitxa tècnica del projecte

Taula 1. *Informació tècnica del projecte.*

Títol	EnREDats
Gènere	Sèrie documental
Duració	6 capítols de 20 minuts cadascun
Any	2025
País	Catalunya

Idioma	Català (intervencions en castellà subtitulades al català)
Suport	Televisió i plataforma digital
Target	Joves de 18 a 30 anys

Font: Pròpia.

3.1.1. Concepte i format

EnREDats és una minisèrie documental periodística que explora com determinades comunitats, sovint considerades sectes alternatives, s'han adaptat a l'era digital per expandir la seva influència, aprofitant-se de les vulnerabilitats de les persones i de les noves formes de comunicació.

A diferència d'altres projectes sobre sectes, aquesta sèrie posa el focus en com aquestes estructures es transformen en l'entorn digital, explorant el paper d'Internet, les xarxes socials i els algorismes en la difusió de creences i ideologies.

El format de la sèrie està pensat per a una plataforma de continguts digital, amb capítols de 20 minuts. Durant els episodis es combinen elements narratius i visuals dinàmics que permeten mantenir l'atenció d'un públic jove, però sense perdre una essència de professionalitat.

Arran un seguit d'entrevistes a experts en sectes, psicologia, dret i comunicació digital, es proporcionen anàlisis rigoroses i perspectives especialitzades. Així mateix, s'inclou el testimoni de persones que, o bé han estat seguidors i seguidores dels grups o, per contra, en són els protagonistes. Aquest factor permet oferir una visió més humanitzada i propera de la narrativa.

Paral·lelament, pel que fa a l'àmbit visual, es duran a terme recreacions audiovisuals per tal d'il·lustrar situacions o conceptes que puguin resultar confosos i complexos. A més, s'utilitzaran imatges d'arxiu, captures de contingut digital i una edició dinàmica adaptada al llenguatge de les plataformes digitals.

3.1.2. Anàlisi de mercat

Amb l'aparició d'Internet s'han creat nous formats de comunicació, entreteniment o d'informació, fet que hagi comportat una contínua evolució del consum mediàtic en

Espanya, tal com mostren les dades de l'Estudi General de Mitjans (EGM) de la primera onada de l'any 2025.

Els resultats de l'anàlisi indiquen que Internet és el mitjà amb més penetració mediàtica del país (90%), mentre que la televisió es troba en la segona posició del rànquing amb un rang del 82,4%, vuit dècimes més que en l'última entrega.

El consum per espectador es troba en un total de 192 minuts i les cadenes més vistes són Antena 3, La 1 i Telecinco. No obstant això, en l'àmbit local, Canal Sur està posicionada en primer lloc, seguida per 3CAT. En el cas dels canals temàtics de pagament destaquen AXN, LaLiga por M+ i La Liga de Campeones por M+.

Pel que fa al percentatge de penetració pel que fa a l'edat dels consumidors, tot i ser xifres força altes en totes les franges, destaca la xifra de les persones de més de 75 anys amb un 92,2%. Malgrat això, els joves d'entre 20 a 24 i els de 25 a 34 anys, tenen un percentatge de penetració del 74,9 i del 74,7% respectivament.

En el cas concret del documental, ProDocs, PROA i Gusano Films van compartir una radiografia del gènere el maig del 2022 en el marc del festival Docs Barcelona. L'informe anomenat *Retos y oportunidades del documental cinematográfico producido en España: 2015-2020*, recull les dades sobre la producció documental en el territori espanyol.

L'anàlisi destaca que, durant el període estudiat, es van produir 730 obres (58.873 minuts de contingut) de les quals 337 es van fer a Catalunya. En l'informe conclouen que un dels motius principals de la baixa producció és el finançament. Només el 24,3% de la inversió per part de les televisions es destina als documentals, davant el 53% que reben els projectes de ficció. A més, entre el 2015 i el 2020, només es van destinar un 6% de les ajudes públiques a la creació de projectes que formen part dins d'aquest gènere.

3.1.3. Públic objectiu

El públic objectiu d'EnREDats és la gent jove, concretament en edat entre els 18 i els 30 anys. El motiu principal d'aquesta franja és l'èmfasi que es posa durant tot el documental a la implicació que tenen les xarxes socials i Internet a l'hora de difondre els moviments sectaris. En aquest sentit, segons les dades de l'Enquesta sobre

Equipament i Ús de Tecnologies d'Informació i Comunicació de l'INE, l'Internet l'utilitzen majoritàriament els joves d'entre 16 i 24 anys, concretament un 99,6% els homes i un 99,9% les dones.

Així i tot, com la sèrie tracta una temàtica d'actualitat, qualsevol persona amb curiositat per entendre el sectarisme, independentment de l'edat, podria formar part dins d'aquest públic objectiu.

3.1.4. Sinopsis d'EnREDats

En un món cada vegada més digitalitzat, el fenomen de les sectes ha evolucionat i s'ha adaptat a les noves possibilitats de difusió que permeten les plataformes com les xarxes socials. Des de l'auge dels pòdcasts de creixement personal, fins als grups financers de criptomonedes, passant pel moviment incel, el moviment raelià i les joventuts cristianes, cada capítol analitza com aquests corrents construeixen el seu discurs i quines estratègies utilitzen a través de les oportunitats que les noves tecnologies ofereixen a l'hora apropar-se a un públic cada vegada més arrelat a Internet.

3.1.5. Storyline

Un viatge a l'interior de cinc formes de comunitats espirituals i filosòfiques, també conegudes com a sectes, que, d'una manera o altra, estan relacionades amb les noves tecnologies, analitzant com funcionen i l'impacte que tenen en els seus seguidors.

3.1.6. Argument

EnREDats és una minisèrie documental de sis capítols que presenta cinc exemples de comunitats alternatives que s'han beneficiat de les noves tecnologies. Cada capítol —excepte l'inicial que serveix per introduir el projecte— explora les estratègies de captació, experiències de persones que han format part d'aquests moviments i una d'aquestes narratives: els pòdcasts de creixement personal, el moviment incel, les criptomonedes, els seguidors dels O.V.N.I. i les joventuts cristianes.

Mitjançant entrevistes amb especialistes i testimonis es convida l'audiència a reflexionar sobre aquestes teories i pràctiques presents, cada cop més, en les plataformes digitals.

3.1.7. Estructura del documental

Cada episodi, excepte el primer que és introductori, explora una manifestació concreta de comunitats amb dinàmiques pròpies que es poden etiquetar com a sectes alternatives.

Pel que fa a l'estructura narrativa, cada capítol és independent i, per tant, no tots presenten exactament la mateixa estructura. Ara bé, amb la voluntat de mantenir una coherència entre capítols, s'ha seguit l'estructura ternària clàssica de presentació, nus i desenllaç.

En conseqüència, els capítols sempre inicien amb una introducció que permet contextualitzar la temàtica tractada. Concretament, durant els primers minuts de cada episodi coneixem els protagonistes. Cadascuna de les narracions segueix el relat d'un personatge diferent. Cal destacar que la història de cadascun dels personatges està construïda a partir de diverses veus testimonials recollides durant el procés d'investigació. Com que, molts d'ells, per la temàtica tractada, preferien mantenir l'anonimat, s'ha optat per dur a terme recreacions el més fidel possibles a la realitat.

Així mateix, tots els episodis compten amb un desenvolupament tant analític com testimonial —que seria el nus de la narració—, una escena de clímax o punt d'inflexió narratiu i un tancament del relat acompanyat d'una reflexió final on es determina si la comunitat tractada en aquell episodi pot, o no, ser considerada una secta.

Encara que s'englobin dins la temàtica de noves sectes a les xarxes, els capítols poden veure's de forma independent, cosa que permet que els i les espectadores el consumeixin de forma desordenada o, directament, que vegin aquells que els resultin de més interès.

Si més no, s'ha considerat que els capítols han d'estar entrelligats entre ells de certa manera. És per aquest motiu que en alguns episodis es faran paral·lelismes entre

diferents grups per evidenciar patrons de captació i manipulació similars. Aquesta comparació ajudarà a establir connexions i a contextualitzar els moviments dins d'un fenomen més ampli.

La sèrie combina entrevistes, imatges i vídeos d'arxiu i infografies per oferir al públic una mirada profunda i atractiva sobre cada fenomen.

3.1.8. Tractament narratiu

El documental *EnREDats* adopta un estil narratiu dinàmic i àgil, alineat amb les tendències de consum a les xarxes socials. La narració sempre inicia amb una introducció, on es coneix al protagonista de cada capítol i es planteja una pregunta relacionada amb la temàtica.

Al llarg del capítol, s'utilitza la veu en off com a fil conductor, complementada amb vídeos de recurs, material d'arxiu i continguts extrets de xarxes socials. En aquests casos, el to és més neutre i objectiu, centrant-se en l'aportació d'informació contrastada i dades essencials, seguint l'estil de la periodista de *BBC Mundo*, Lorena Motos, que combina arxius visuals amb explicacions sintètiques i clares.

Així mateix, s'intercalen testimonis en primera persona que aporten una dimensió més humana i emocional. Aquestes declaracions contraposen les parts més conceptuals, aportant respir narratiu i profunditat.

Tal com explica Clarissa Rodrigues González (2011, p.55), el gènere documental “ens aporta fragments de la realitat, a més de permetre que ens veiem reflectits en la pantalla i ens apropa a altres realitats sense filtres ni maquillatge”.

Malgrat que, el format del projecte és fonamental per connectar amb el públic, no podem deixar de banda el contingut. Els següents documentals exploren temàtiques molt properes a les que es tracten al llarg dels 6 capítols, cadascuna amb un estil diferent.

3.1.8.1 Referents temàtics

The Social Dilemma (2020)

El documental de Netflix analitza l'impacte que les xarxes socials tenen envers la societat posant un èmfasi especial en els nois joves. De forma similar a l'efecte que produeixen els pòdcasts de creixement personal, el consum constant de plataformes digitals que fan ús dels algoritmes, provoquen bombolles informatives que manipulen la nostra percepció sobre la realitat social. Mitjançant entrevistes a antics treballadors de grans tecnològiques, el documental aconsegueix revelar les estratègies psicològiques que generen addicció i radicalització per part dels usuaris.

El projecte de Jeff Orlowski és un gran referent per la seva anàlisi exhaustiva envers les bombolles de pensament i com aquestes reforcen creences entre els usuaris. A més, l'ús d'animacions i posades en escena no només fa que el documental sigui més dinàmic sinó que ajuden a il·lustrar conceptes complexos.

Així mateix, l'enfocament de *El dilema de las redes* coincideix amb com es perceben els pòdcasts de creixement personal pel que fa a les tècniques de captació de seguidors.

La mécanique des fluides (2022)

A través d'un format únic, el documental examina el fenomen dels incels, una comunitat digital misògina que atribueix els seus fracassos sentimentals a la figura de la dona. Es tracta d'un treball intimista i experimental que explora les motivacions personals dels seus membres i les dinàmiques de grup.

La directora Gala Hernández aconsegueix parlar de la soledat i el sentiment de desesperació, alhora que analitza el funcionament de l'esfera digital que, al final del dia, no és més que un reflex de la societat en què vivim.

Bull Run (2022)

Amb un to més lleuger i informal, el documental dirigit per Ana Ramón Rubio, parla de la "febre" de les criptomonedes a través d'un enfocament còmic que pren inspiració de *memes* d'internet. El projecte aprofundeix en l'obsessió en augment

envers les criptomonedes i com les promeses d'un ràpid enriquiment estan donant lloc a comunitats quasi sectàries.

Un dels elements més rellevants del projecte és l'anàlisi del discurs per part dels "gurús". La directora mostra irònicament el llenguatge emprat per part dels influencers financers i els mecanismes de pressió social que exerceixen envers els seus seguidors. Així mateix, defensa que dins el cercle del culte als diners s'ha creat un discurs messiànic de les criptomonedes que genera una sensació d'urgència en què els seguidors senten pànic de quedar-se fora.

Raël: Le prophète des extraterrestres (2024)

Aquest documental sobre el culte als extraterrestres se centra en Claude Vorilhon, fundador del Moviment Raelià, i el seu discurs. Un dels elements més interessants del *film* és el fet de comptar amb el mateix protagonista. A més del fundador, també apareixen entrevistes a exmembres que expliquen l'altra cara de la moneda i ajuden a evidenciar els processos de coacció i captació.

Així mateix, posa especial èmfasi en la construcció d'un relat pseudocientífic per tal d'intentar legitimar el discurs i donar credibilitat al moviment. *Raël* és un clar exemple que senzill és captar seguidors a través d'arguments basats en la tecnologia i el futur.

El minuto heroico (2025)

A través de la veu de dones de diversos països i generacions, el documental dirigit per Mònica Terribas denuncia la realitat de moltes persones que han estat membres de l'Opus Dei; una institució amb creences catòliques que han abusat psicològicament, religiosa i econòmica, envers diversos dels seus adeptes.

La direcció ha donat molt valor al relat de les experiències dels testimonis, dotant al projecte de gran emotivitat i connexió amb l'espectador. De totes maneres, també compta amb la veu d'experts que analitzen la situació des d'una mirada més professional i subjectiva.

3.1.9. Tractament audiovisual

Pel que fa al tractament audiovisual *EnREDats* combina l'estètica clàssica del documental amb recursos propis de les xarxes socials, entenent el nou context comunicatiu.

D'acord amb Lipovetsky i Serroy (2009), en el llibre *La pantalla global*, “en menys de mig segle hem passat de la pantalla espectacle a la pantalla de la comunicació, de l'unipantalla a l'omnipantalla” (p.10). És a dir, cada cop més, s'estan substituint els formats clàssics, com la televisió o les sales de cinema, pels telèfons mòbils a l'hora d'explicar i difondre missatges, siguin periodístics o de ficció.

D'altra banda, segons l'estudi *Producción, distribución y exhibición del cine desde una nueva mirada: la web social*, aquest fenomen podria ser “una resposta a la naturalesa de lliure participació i informació a la qual l'actual consumidor té accés, una nova generació consumidora que també produeix i penja material a internet” (Sayán, 2017). L'autora defensa que, davant aquesta situació, la millor opció és utilitzar les eines que ens ofereix internet a favor nostre: “internet ha transformat el comerç i la cultura, sent aquest últim molt important per a un desenvolupament alternatiu de productes culturals com la música o el cinema” (Sayán, 2017, p. 33).

Per connectar amb el públic jove i mantenir l'atenció es combinen diferents tècniques audiovisuals que no només aporten un ritme ràpid, sinó que capten l'atenció de l'espectador jove que està acostumat a continguts molt breus a diferència de l'extensió que presenta *EnREDats*. Per tal d'aconseguir-ho, un dels factors més rellevants és el muntatge. Malgrat que, no es perd l'essència del documental clàssic —amb escenes pausades i deixant respirar el producte— s'incorporen algunes escenes que presenten talls curts i plans que canvien constantment. Aquesta tècnica permet assolir un ritme d'immediatesa que transporta el públic a les xarxes socials.

En l'era digital, les xarxes socials han transformat profundament la manera en què es consumeix la informació. Cada cop més, els mitjans periodístics opten per adaptar els seus continguts a formats més interactius i dinàmics, aprofitant les possibilitats de plataformes com TikTok, Instagram o X (antic Twitter). Així mateix, han aparegut altres mitjans que, directament, neixen com a nadius digitals.

Un exemple molt popular és el compte de Tik Tok i Instagram @ac2ality. Amb un estil àgil i directe, aquest mitjà presenta notícies d'actualitat en format de vídeo curt, amb l'objectiu de fer la informació més accessible i comprensible per a tothom. L'eficàcia d'aquest model radica en la seva capacitat de síntesi i en l'ús d'un llenguatge proper, que connecta amb una audiència acostumada al consum ràpid de continguts.

Malgrat inspirar-se dels formats digitals, la minisèrie està pensada en format horitzontal i manté una narrativa més pausada i literària, pròpia del documental tradicional. El muntatge combinarà plans curts i dinàmics per captar l'atenció, amb escenes més lentes i contemplatives per oferir moments de reflexió.

D'altra banda, destacar que les entrevistes a experts tindran una predominança quasi absoluta de plans estàtics amb enquadraments nets i més cuidats i es duran a terme en els espais habituals de treball per tal de recrear l'escena de forma fidel.

Darrerament, un dels factors visuals per excel·lència és l'ús del color. Com que, cada capítol tracta una temàtica diferent, la paleta predominant a cada episodi va en relació amb el concepte que es tracta. Aquestes estan explicades en profunditat al moodboard de cada episodi.

3.2. Fitxa tècnica del capítol 1: Secta o no secta?

3.2.1. Sinopsis

En l'actualitat, diverses comunitats, han trobat en les xarxes socials una eina per introduir-se en la vida de les persones a través de discursos persuasius. Què hi ha darrere d'aquests missatges? Quin paper hi juga la manipulació? Com han aconseguit viralitzar-se? Secta o no secta?

Diversos experts donen resposta a aquestes preguntes i analitzen les seves repercussions en el públic jove.

3.2.2. Entrevistats

En aquest capítol es compta amb la veu de diversos experts que permeten obtenir una visió diversa i plural envers el concepte de secta.

Per una banda, Luis Santamaría del Río, és teòleg i expert en sectes a més de membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES). A través dels seus estudis i investigacions centrats en les noves sectes, ofereix una visió més professional i objectiva de la matèria. Així mateix, els estudis en teologia són de gran utilitat per al capítol de les joventuts cristianes. Com a seguidor i missioner de la religió, presenta una visió no estigmatitzada sobre aquesta nova tendència.

D'altra banda, Juan txo Domínguez és el president de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE). A través de la seva ONG RedUNE, ajuda a les persones que han estat manipulades o en contacte amb sectes. El seu testimoni permet entendre com ajudar a les víctimes i permet prevenir i detectar aquests moviments.

De la mateixa forma, Carlos Bardavío Antón és advocat penalista especialitzat en sectes. La seva trajectòria ofereix a l'espectador un visió legal i jurídica que contribueix a comprendre com funciona jurídicament el seguiment de grups sectaris. A més, Bardavío és col·laborador de la Red Iberoamericana de Estudios de Sectas (RIES) y també de Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE). Així mateix, ha publicat diverses tesis sobre les sectes com *Las sectas en Derecho penal: Estudio dogmático de los delitos sectario* (2018), però també ha assessorat a víctimes relacionades amb grups sectaris.

També hi participa Miguel Perlado, psicoterapeuta i especialista internacional en sectes i relacions abusives. Concretament, està especialitzat en processos de manipulació psicològica i ha treballat amb persones afectades per les sectes. A més, és l'autor dels llibres *Extremismo violento en la adolescencia y la juventud* (2024), *¡Captados!* (2020), *Abuso psicológico grupal y sectas destructivas* (2011), *Estudios clínicos sobre sectas* (2004).

Darrerament, Carolina Delgado, membre de la Fundació Psicología Sin Fronteras i coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències, ajuda a definir el concepte de secta a més dels mecanismes coercitius que utilitzen aquests grups. La seva opinió com a professional permet delimitar si els grups analitzats en el nostre projecte poden entrar dins l'etiqueta de secta.

Paral·lelament, per tal de dotar, de més veus expertes el capítol, perfils com el de la Miriam Cugat Mauri, catedràtica en dret penal i exmagistrada a l'Audiència de Barcelona entre 2007 i 2011, a més de ser l'autora del llibre *Sectas y Sectarios ante el Derecho Penal* (2010), també encaixarien en el projecte.

3.2.3. Localitzacions

El primer capítol, *Secta o no secta?*, es centra en l'auge de les noves plataformes digitals i com aquestes han esdevingut un espai on les sectes són, cada cop, més difícils de detectar. És per aquest motiu que el capítol s'articula a través d'espais que ajuden a introduir la temàtica sectària entre el món digital.

La narrativa es desenvolupa entre l'habitació d'un adolescent, que permet entendre a l'espectador que és un addicte a les xarxes i que a través d'aquestes esdevé el primer contacte amb grups sectaris; la terrassa d'un bar, on el protagonista posa en comú els coneixements adquirits a través de les xarxes amb els seus amics; i el metro, que en aquest capítol és el desplaçament del protagonista que s'utilitza com a símbol de transició entre la seva vida quotidiana i els grups sectaris.

Localització 1. Habitació (Generat amb IA)

Localització 2. Terrassa del bar.

Localització 3. Metro de Barcelona.

Localització 4: Jardins de Pedralbes

D'altra banda, un dels punts clau dels capítols d'EnREDats és la incorporació d'entrevistes amb experts que, a través de declaracions, reforcen i aporten rigorositat al discurs dels testimonis dels capítols. En el cas del primer capítol, el bufet d'advocats de Carlos Bardavío és l'escenari on s'entrevista a l'advocat i el despatx de la clínica psicològica de Carolina Delgado és l'espai escollit per entrevistar-la a ella.

Luís Santamaría i Miguel Perlado són els altres dos experts que aporten informació important al capítol. El primer, en tractar-se d'un professor de màster a la Universitat Pontificia de Salamanca, l'entrevista s'elabora dins el seu despatx de la Universitat. D'altra banda, el Miguel Perlado aporta els seus coneixements a través del seu despatx situat a la clínica Miguel Perlado de psicologia.

Localització 5. Despatx d'advocat.

Localització 6. Clínica de la Carolina Delgado.

Localització 7. Despatx del Luis (Generat amb IA).

Localització 8. Clínica del Miguel Perlado.

Localització 9. Despatx del Juantxo.

3.2.4. Moodboard

Figura 1: Moodboard capítol 01 - Secta o no secta? Font: Pròpia.

Per al primer capítol, *Secta o no secta?*, s'emprarà una paleta de colors, indicada al moodboard, amb predominança dels tons blaus i metàl·lics. Ambdós colors simbolitzen tecnologia, modernitat i informació, aspectes indispensables per a

l'expansió de les sectes dins les xarxes socials. Així mateix, l'estètica també jugarà amb llums i ombres per tal de destacar alguna acció en concret, com pot ser consumir Internet a les fosques a la nit, o un objecte.

Per aquest motiu, s'utilitzen plans detalls per mostrar telèfons mòbils que es combinen amb plans sencers, generals i americans per a les recreacions al llarg de l'episodi. D'altra banda, les entrevistes seran en pla mig llarg i pla sencer.

3.3. Fitxa tècnica del capítol 2: Projecte home

3.3.1. Sinopsis

El boom dels pòdcasts ha creat un espai de difusió pels discursos d'autoconeixement i creixement personal. Però, fins a quin punt són saludables aquests missatges? Ens endinsem en l'univers dels pseudogurús de creixement personal i un ecosistema tancat on despertar-se a les cinc del matí és el camí de l'èxit i faltar un dia al gimnàs és sinònim de fracàs; ideals que poden arribar a afectar la salut mental d'aquells qui els consumeixen.

3.3.2. Entrevistes

En el segon episodi hi torna a aparèixer Miguel Perlado. En aquest cas, interessa especialment per a dur a terme una anàlisi del discurs dels pòdcasts de creixement personal i entendre els processos de manipulació psicològica.

Una altra persona que té un gran pes és Rosario María Lacalle (Charo), catedràtica de periodisme especialitzada en semiòtica. La seva visió sobre els missatges que es transmeten a les xarxes socials i la perspectiva feminista permeten enriquir el capítol.

En aquest sentit, també pren rellevància Mario Urban, creador de continguts de creixement personal a les xarxes socials. Tot i que, no s'hagi dut a terme una entrevista amb ell, és convenient tenir una veu com la seva a l'hora de tractar aquesta temàtica i, per aquest motiu, té un espai dins del guió literari redactat.

A més, un altre perfil que encaixaria en el capítol és Joseph Martin, que publica vídeos i imatges a plataformes com Youtube, Instagram i TikTok.

3.4.3. Localitzacions

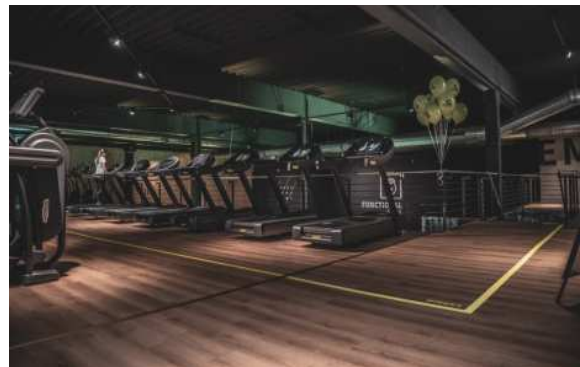
El següent capítol, Projecte home, se centra en els pòdcasts de creixement personal. La major part d'aquests pòdcasts que s'han viralitzat a Tik Tok, es duen a terme a petits estudis o set-up casolans. Per a aquest episodi la presència d'un estudi on es graven pòdcast és necessari. A més a més, per entendre l'ambient, l'estudi serà amb predominança de llums LED i amb tonalitats neó. L'estudi escollit està ubicat al Carrer Aribau 102, Barcelona, 08036, anomenat Podspace.

Molts dels pòdcasts que s'han viralitzat per les xarxes els dirigeixen i condueixen homes joves amb objectius motivadors i autoexigents que portin l'espectador a adquirir un gran èxit personal. Molts d'aquests objectius passen per espais com els gimnasos, ja que els venen com un lloc amb disciplina i que permet una millora constant. D'altra banda, l'habitació del protagonista del capítol és de gran importància perquè reforça el sentiment d'obsessió del protagonista.

El metro està present en aquest capítol, ja que els desplaçaments són el fil conductor de la sèrie que representen el pas de la vida dels protagonistes cap a la seva inserció als grups sectaris. El protagonista de Projecte Home baixarà a la parada del metro L5 Diagonal, ubicació que el deixa a 5 minuts de l'estudi de pòdcast del Carrer Aribau.

Localització 10. Estudi de Pòdcast.

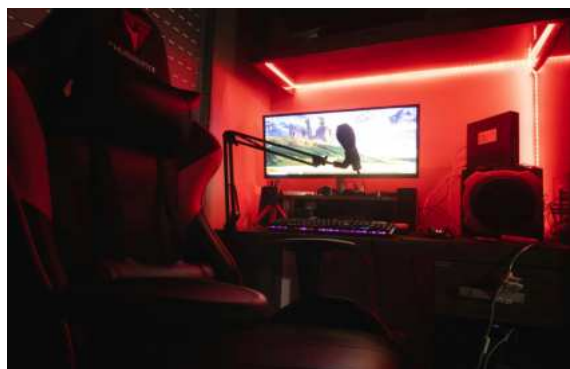

Localització 11. Gimnàs.

Localització 12. Metro Barcelona.

Localització 13. Habitació protagonista.

En el cas del capítol *Projecte home*, Miguel Perlado i Carolina Delgado, que són psicòlegs, s'entrevisten al despatx de la seva clínica (es pot veure la localització 6 i 8 a la pàgina 35). Rosario Maria Lacalle també és una de les expertes que apareixen al capítol. En aquest cas, s'entrevista a Lacalle al seu despatx de la UAB. En el cas dels creadors de continguts, l'espai on s'entrevista és casa seva o a l'estudi en el qual graven.

Localització 14. Despatx Charo

Localització 15 Casa Influencer.

3.5.4. Moodboard

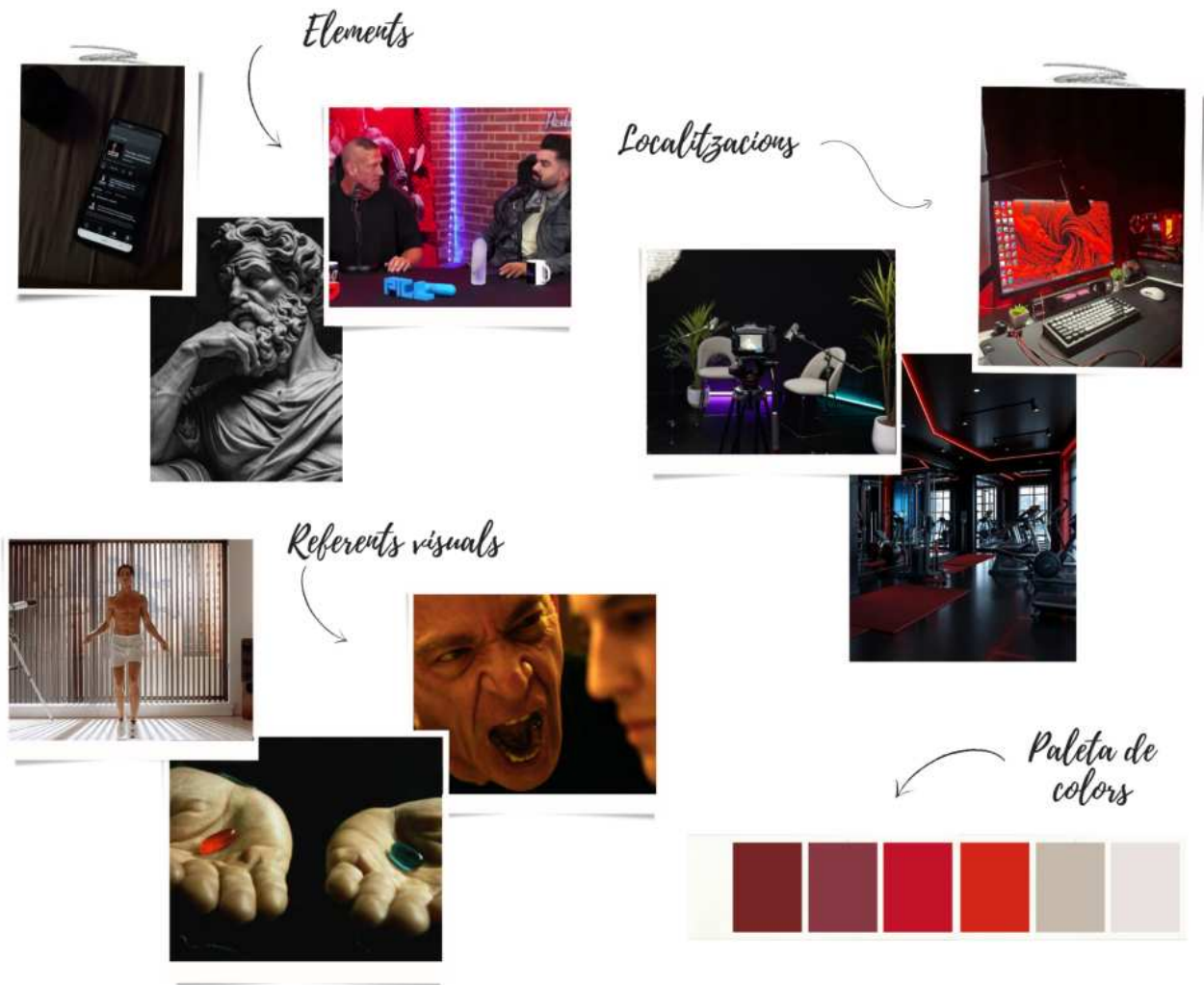

Figura 2: Moodboard capítol 02 - Projecte home. Font: Pròpia.

En el segon capítol, *Projecte home*, la paleta de colors que dominarà en les escenes serà de tonalitats vermelloses i, per altra banda, de tons clars com el beix i el blanc trencat. En aquest sentit, són colors que contrasten molt entre ells i que criden l'atenció, que és un dels objectius dels *streamers*, *youtubers* i podcasters. En aquest cas, també es jugarà amb la llum, ja que aquestes figures li donen especial importància en treballar en escenaris amb il·luminació LED.

Per l'episodi, s'utilitzaran el pla mig, que és el que més s'usa en els vídeos i pòdcasts actualment, el pla general i el pla sencer per les recreacions, així com els plans detalls per destacar algun objecte. En les entrevistes, es continuarà fent ús de plans mig llargs i de plans sencers.

3.4. Fitxa tècnica del capítol 3: Mea Culpa

3.4.1. Sinopsis

El moviment incel representa la subcultura més radical de la manosfera, i es caracteritza per la seva elevada misogínia, narcisisme i baixa empatia. Aquesta comunitat digital sent que la societat els ha negat injustament les relacions i el sexe amb les dones. Mea Culpa explora com la comunitat es reforça mútuament, com es produeix la seva radicalització i les conseqüències dels seus actes en la vida real.

3.4.2. Entrevistats

En el tercer capítol hi participen tres persones que ja havien tingut protagonisme en episodis anteriors.

Rosario María Lacalle aporta un punt de vista que permet comprendre les diverses capes de la manosfera i com ha anat evolucionant la figura dels incels dins l'esfera digital. Per altra banda, Miguel Perlado se centra a parlar sobre el llenguatge utilitzat a les xarxes socials i l'impacte que aquest pot tenir entre els usuaris més joves. Per a aquest episodi, s'ha tornat a comptar amb la veu experta de Carolina Delgado, coordinadora i psicòloga de l'àrea de sectes i pseudociències de la Fundación Psicología Sin Fronteras.

Altres perfils que encaixen són el de l'Asunción Bernárdez Rodal, doctora en periodisme i catedràtica en el Departament de Periodisme i Nous Mitjans i autora dels llibres *Misoginia online: La cultura de la manosfera en el contexto español* (2023) i *Desafíos Feministas* (2020), entre d'altres. I la Marta Bertran Tarrés, professora d'Educació i Gènere en una Societat en Canvi.

3.4.3. Localitzacions

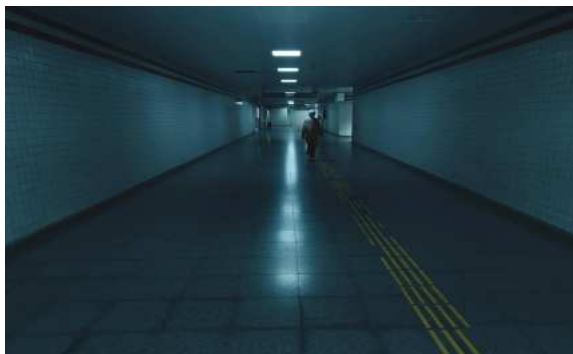
En tercer lloc, el moviment incel es veu retratat a Mea Culpa. Aquesta comunitat sovint es descriu com a aïllada i alienada de la societat; són persones solitàries que s'han sentit rebutjades per les dones. Ara bé, posat que la majoria dels comentaris que publiquen els incels són totalment anònims, és oportú que el públic tingui l'efecte que, qualsevol persona amb què es creua podria haver publicat aquests discursos tan nocius. Per això mateix, els escenaris per introduir el capítol són els

passadissos del metro de Barcelona, ja que a més de ser foscos i transmetre sensació de solitud, sempre estan plens de gent.

Els incels es mouen molt pel món digital, és per aquest motiu que la casa del protagonista serà un dels escenaris principals del capítol, perquè és des d'on actuarà nocivament contra les dones. D'altra banda, en algun moment es podrà veure l'habitació de l'amiga del protagonista. També estarà present un parc de sorra amb bancs de fusta i la UAB com a punt d'unió entre el protagonista i els diferents subjectes.

Al final del capítol el protagonista de Mea Culpa baixarà a la parada d'Arc de Triomf, un espai molt associat amb el fenomen 'friki' i les comunitats d'internet.

Localització 16. Passadís del metro.

Localització 17. Arc de Triomf (generat amb IA).

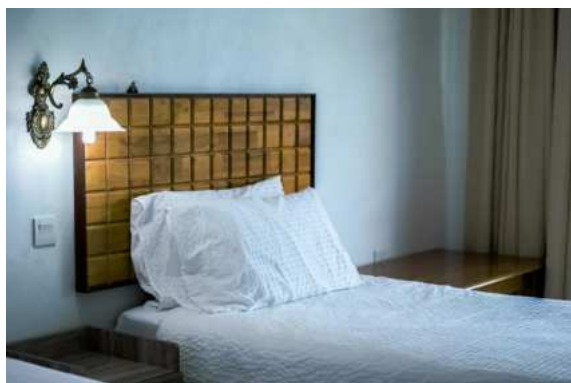

Localització 18. Universitat.

Localització 19. Banc de fusta al parc.

Localització 20. Habitació protagonista (generada amb IA). Localització 21. Habitació amiga.

En Mea Culpa els experts que reforcen les idees al llarg de les recreacions són Maria Rosario Lacalle i Miguel Perlado, els quals han estat entrevistats als seus respectius despatxos. Les localitzacions exactes del despatx de Lacalle es pot veure a la localització 14 i la del Miguel a la localització 8 de la pàgina 35.

3.4.4. Moodboard

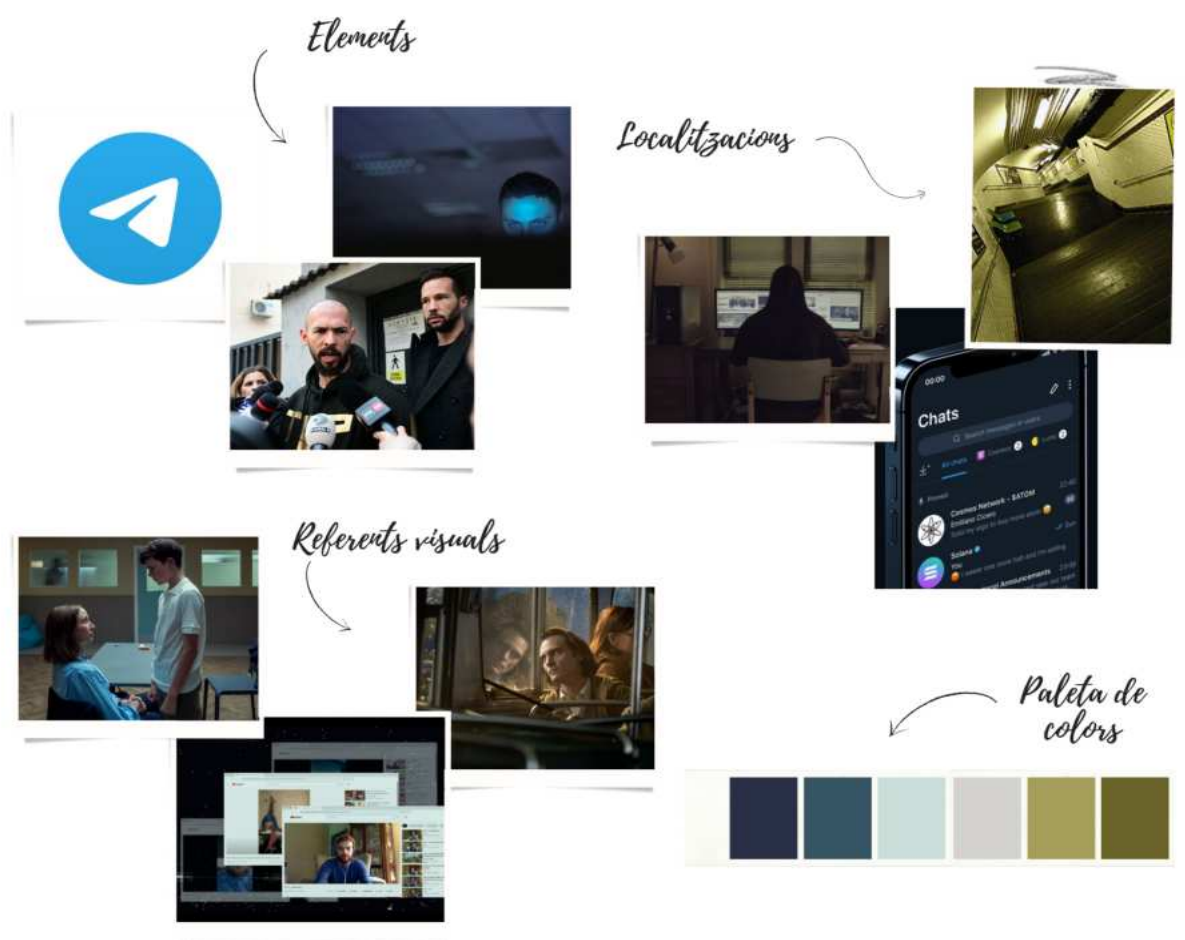

Figura 3: Moodboard capítol 03 - Mea Culpa. Font: Pròpia.

El tercer capítol, *Mea Culpa*, la paleta de colors predominant està composta de colors blaus, verdosos i, per aconseguir el contrast entre ells, també serà important el gris clar. Un dels principals motius de l'elecció és que a les xarxes socials com Whatsapp o X, quan estan configurades en la versió fosca, el color de la pantalla passa de ser blanca a blau molt fosc.

En aquest cas i seguint l'estètica de tots els episodis, es torna a donar molta importància a la llum i les ombres. Amb la il·luminació, juntament amb el pla contrapicat i el pla picat, es crearà la sensació de superioritat i odi envers les dones que sent la comunitat incel. A més, també es jugarà amb el pla mig, el pla sencer i el pla general per crear un ambient de sol·licitud. Per les entrevistes, es continuarà utilitzant el pla sencer i el pla mig llarg.

3.5. Fitxa tècnica del capítol 4: #Arruïnat

3.5.1. Sinopsis

Cada vegada hi ha més gent jove que s'introdueix en el món de les criptomonedes, mitjans digitals d'intercanvi considerats una nova forma d'inversió, per multiplicar la seva riquesa i així convertir-se en inversors d'èxit. És possible aconseguir beneficis econòmics ràpids? Quanta cosa sabem sobre invertir? Podem acabar #Arruïnats?

3.5.2. Entrevistes

La persona experta protagonista d'aquest capítol és Roger Sánchez, expert en assessorament financer i treballador del Banc Santander. En el seu cas, Sánchez analitza el comportament econòmic dels gurús financers d'internet i la veracitat dels seus discursos.

A més, altres perfils que encaixarien per aportar més varietat de punts de vista són els de l'Estrella Garcia, qui exerceix de docent de grau i màster a la ESIC i la Universitat de Barcelona i forma part del Col·legi d'Economistes de Barcelona i Institut Espanyol d'Analistes Financers, o Berni Pérez, creador de contingut financer per a xarxes socials i creador del club Meta Crypto, un club que promet ser una comunitat i punt de trobada per a persones interessades en la inversió.

3.5.3. Localitzacions

L'episodi *#Arruïnat*, ens parla dels nous influencers de finances. Tots ells venen la imatge d'un estil de vida replet de luxes i, per norma general, fan teletreball, invertint des de cafeteries, espais moderns o la seva pròpia casa. És per aquest motiu que en aquest capítol una de les localitzacions clau serà l'habitació d'una casa luxosa i minimalista. A més a més, per potenciar la idea de vida luxosa i estrictament vinculada al moviment de diners, la protagonista es desplaça amb cotxe i xofer per Barcelona.

El que queda clar és que el gran protagonista són els diners. El districte 22@ de Barcelona és un dels centres tecnològics més importants de tota Espanya on operen moltes empreses vinculades al món digital i les criptomonedes. La imatge d'aquests espais transmet innovació i, sobretot, un alt nivell adquisitiu.

En aquest capítol, la protagonista es desplaça a Poblenou a través d'un cotxe amb xofer que la deixa districte 22@.

Localització 22. Casa de la protagonista.

Localització 23. Districte 22@.

Localització 26. Habitació protagonista (generat amb IA)

Localització 25. Interior d'un Taxi.

Localització 24. Oficines Banc Santander (generat amb IA)

L'especialista convidat del capítol #Arruïnat és el Roger Sánchez, expert en assessorament financer. La localització de la seva intervenció es situa en l'oficina del Banc Santander on ell treballa. A més, també apareix el Luis Santamaría, que s'entrevista al seu despatx, prèviament mostrat a la localització 7 a la pàgina 35.

3.5.4. Moodboard

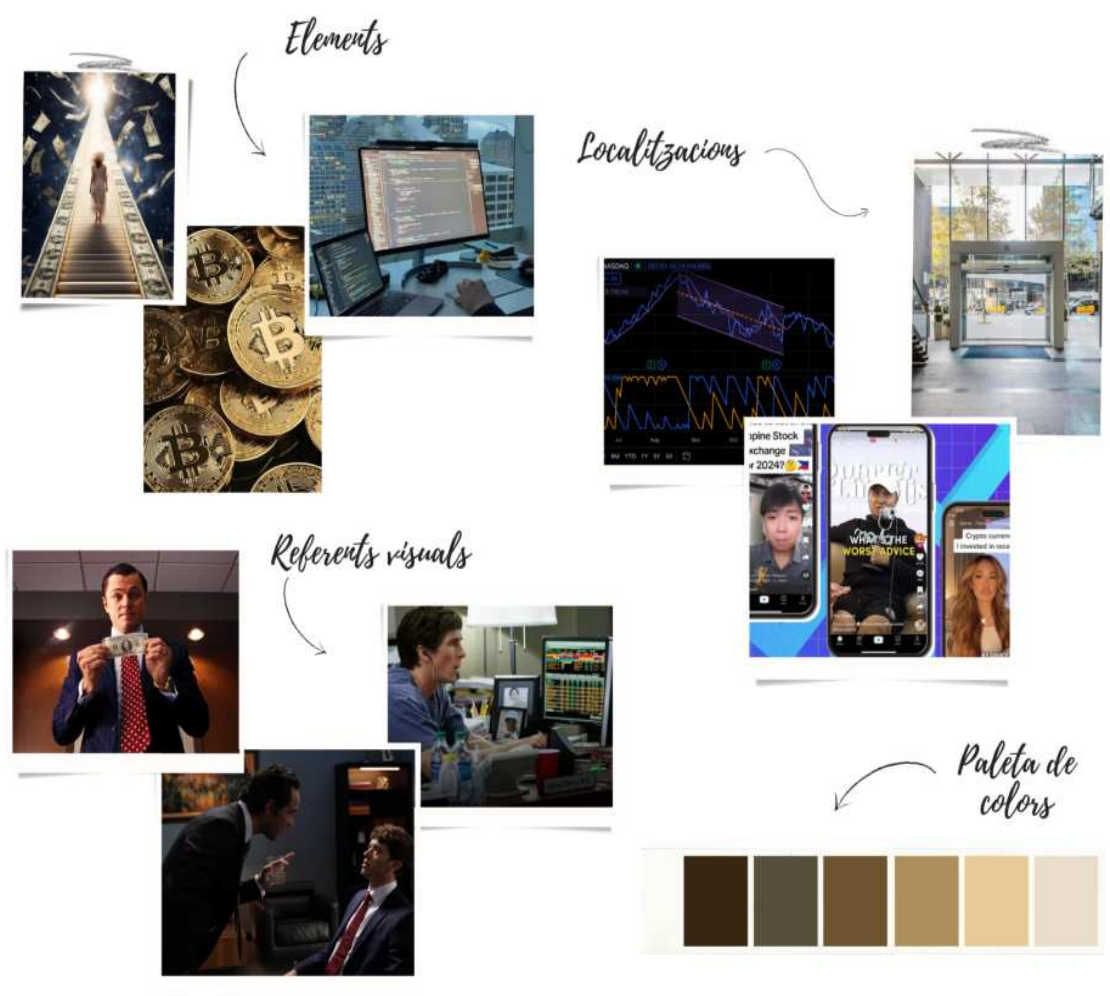

Figura 4: Moodboard capítol 04 - #Arruïnat. Font: Pròpia.

En el quart capítol, #Arruïnat, la paleta de colors que dominarà en les escenes està composta de tonalitats marrons, des de la més fosca a la més clara. Un dels motius principals de l'elecció és perquè aquests tons recorden a les monedes, tant les noves i brillants com les que ja estan força desgastades a causa del seu ús. Així mateix, també es jugarà amb la llum i les ombres. Aquest cop, però, la il·luminació potent està relacionada amb el poder i la riquesa.

També hi haurà plans detalls d'ordinadors, mòbils i de gràfiques; a més de plans contrapicats perquè l'espectador tingui la sensació que un individu superior a ells els està explicant de quina manera es poden iniciar en les criptomonedes. En aquest sentit, també se seguiran utilitzant el pla mig llarg, el pla general, el pla sencer, i el pla americà, tant en les recreacions com en les entrevistes dels protagonistes experts sobre el tema.

3.6. Fitxa tècnica del capítol 5: Consciència suprema

3.6.1. Sinopsis

Els seguidors i seguidores del moviment raelià i els observadors d'ovni tenen la creença que la Terra va ser creada per extraterrestres i que aquests intenten contactar amb alguns escollits. Malgrat que la comunitat es remunta dècades enrere, la forma de difondre la doctrina també s'ha expandit a les xarxes. Però... què hi ha al darrere? On estan els límits de l'espiritualitat? Els participants de les observacions actuen guiats per la fe, la curiositat o les ganes de gresca?

3.6.2. Entrevistes

En el capítol cinc es recuperen les veus de Luis Santamaría i de Juanxo Domínguez. En ambdós casos, els experts parlen sobre com els grups sectaris capten als seus seguidors i seguidores.

Per aquest motiu, en aquest episodi és important el punt de vista de Nadia Buchendorfer, estudiant de biologia i seguidora de les observacions ovni i que ha participat diverses vegades en les trobades de l'Esplanada ovni. En aquest cas, Buchendorfer és testimoni directe de la temàtica.

A més, també es podria comptar amb experts com Luis Alfonso Gámez, periodista especialitzat en informació científica i escepticisme; Ester Lázaro, doctora en Ciències Biològiques; María Montserrat Villar, doctora en astrofísica; Tori, participant i divulgador de les trobades a El Bruc; 'Ángel', suposat hereu de Luis José Grífol; i Sergi Pérez, periodista que està investigant la desconnexió de Luis José Grífol —un dels precursors de les excursions a Montserrat per observar ovnis— del moviment.

3.6.3. Localitzacions

Consciència suprema, que és el capítol 5, aprofundeix sobre les creences que tenen les persones vinculades amb el moviment raelià que l'origen de la vida humana esdevé pels extraterrestres. Per reforçar l'atmosfera mística i espiritual que envolta aquest grup, s'ha apostat per localitzacions com la muntanya de Montserrat, espai natural que sovint s'associa amb fenòmens inexplicables relacionats amb els extraterrestres. Relacionat amb la muntanya, l'Hotel Bruc, és el lloc d'allotjament d'excel·lència per a les persones que s'apunten a fer les excursions nocturnes per observar ovnis a Montserrat. És per aquest motiu que gran part del capítol es desenvolupa a la cafeteria de l'hotel, que és on es troben els grups. Les carreteres per arribar a Montserrat i l'esplanada on es fan les trobades per observar el cel també són escenaris importants en el capítol.

El fil conductor que representa desplaçament inicial al llarg de la minisèrie s'introdueix quan el protagonista arriba a l'Hotel Bruc en cotxe.

Localització 25. Montserrat.

Localització 26. Hotel Bruc.

Localització 27. Esplanada de sorra.

Localització 28. Cafeteria.

Localització 29. Carretera (generada amb IA).

Localització 30. Pati Nadia (generada amb IA).

Els experts que formen part d'aquest capítol són el Luis Santamaría i el Juantxo Domínguez, que han sortit anteriorment. La recreació del despatx del Luis es mostra a la localització 7, i el despatx del Juantxo a la localització 9, les dues a la pàgina 35. En aquest capítol, altres perfils que encaixarien com a expert i amb estudis científics com biologia i astrofísica són els d'Ester Lázaro i Maria Montserrat Villar. L'entrevista al periodista Luis Alfonso Gámez es realitzarà en un pati exterior. D'altra banda, una de les persones més importants que apareix al capítol és Nadia Buchendorfer que aporta declaracions com a testimoni de diverses trobades d'ovnis. La Nadia fa l'entrevista des del pati exterior de casa seva.

3.6.4. Moodboard

Figura 5: Moodboard capítol 05 - Consciència suprema. Font: Pròpia.

En el cinquè capítol, *Consciència suprema*, domina la paleta de colors de tonalitats verdoses i liles. Aquests tons són els que normalment s'associen amb els extraterrestres a les sèries i pel·lícules com a *Aliens in the Attic*.

Amb la llum i les ombres es podran crear escenes que simulin una situació en què el protagonista és captivat per algun individu. A més, el color verd contrasta molt en un entorn fosc, aquest fet permetria crear una sensació d'estranyesa als espectadors.

Per l'episodi, s'utilitzaran plans generals i grans plans generals per la recreació d'escenes, així com el pla mig, el pla sencer i, si és necessari en algun cas per destacar un objecte, el pla detall.

3.7. Fitxa tècnica del capítol 6: Senyor, on ets?

3.7.1. Sinopsis

A mesura que ha avançat la societat, la religió s'ha vist forçada a reinventar-se i buscar noves vies per connectar amb les generacions digitals. L'auge d'influencers catòlics i l'èxit de grups de pop cristià com Hakuna Group Music en són, només, la punta de l'iceberg. Quin paper juguen les xarxes socials en les noves formes de viure la fe? La societat viu un renaixement espiritual o una estratègia de màrqueting?

3.7.2. Entrevistats

Per aquest episodi, s'ha comptat amb Pau Isla, missioner i creador d'un pòdcast religiós anomenat Quetepaxa, on promou la paraula de Jesús. Amb el seu testimoni dona una visió sobre la realitat de les joventuts cristianes. A més, permet comprendre l'auge de la promoció per XXSS, ja que és creador d'un pòdcast cristià.

A més, també té un espai en el guió literari María del Carmen Carrascosa, creadora de contingut religiós a xarxes socials. En el seu cas, però, no s'ha dut a terme una entrevista amb ella, però el seu perfil és molt rellevant pel capítol.

En aquest sentit, altres perfils que encaixerien són els de José Luis Díaz, vicari episcopal i membre del grup Efectá, Macarena Torres Gómez, responsable de comunicació del grup musical Hakuna o Marc Acosta, responsable de comunicació i membre d'Efectá Cerdanyola Sant Martí. L'advocat penalista Carlos Bardavío també forma part d'aquest capítol explicant les pràctiques coercitives i el teòleg Luis Santamaría el paper de les xarxes socials.

3.7.3. Localitzacions

El capítol *Senyor, on ets?*, ens trasllada a un ambient molt més íntim i espiritual de la mà de les joventuts cristianes. Encara que els joves cristians s'estan modernitzant i estan ampliant notablement la seva presència a xarxes socials, mai deixen de banda la connexió amb la tradició. En aquest episodi és fonamental trobar un espai amb un fort simbolisme religiós; és per aquest motiu que s'han escollit els jardins del monestir de Pedralbes i l'interior i l'exterior d'una església, com és el cas de l'Església de Barcelona, que és on els grups religiosos acostumen a reunir-se. El

Reial Monestir de Santa Isabel de Barcelona és un dels punts de Barcelona on s'acullen activitats organitzades pel grup d'Effetà.

Com a cada capítol, el desplaçament és el fil conductor de les diferents històries. En aquest cas, el protagonista baixarà dels Ferrocarrils Catalans a la parada de Sarrià, que és a 3 minuts del Reial Monestir de Santa Isabel.

Les entrevistes dels experts que estan involucrats en aquest capítol es faran a l'interior i exterior d'esglésies i aprofitant els jardins de Pedralbes i en la casa de Maria del Carmen Carrascosa. En cas del Carlos Bardavío i el Luis Santamaría es realitzen al seu despatx. Es pot consultar a la Localització 5 a la pàgina 35.

Localització 31. Església de Barcelona.

Localització 32. Jardins de Pedralbes.

Localització 33. Ferrocarrils Catalans de la Generalitat. Localització 34. Casa influencer.

3.7.4. Moodboard

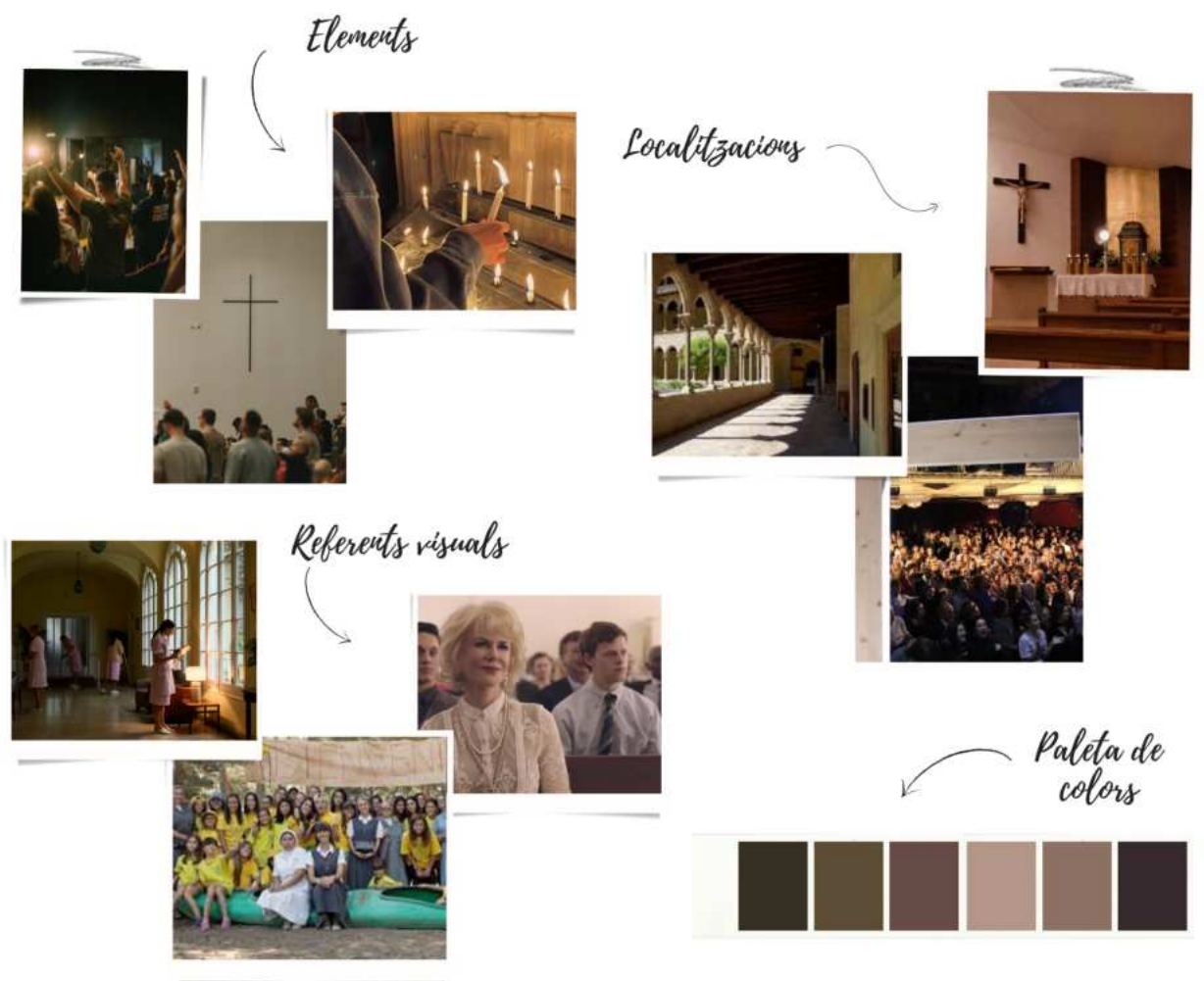

Figura 6: Moodboard capítol 06 - *Senyor, on ets?*. Font: Pròpia.

En l'últim capítol, *Senyor, on ets?*, la paleta de colors que dominarà està creada a partir de tonalitats marrons fosques, tot i que es buscarà el contrast amb algun beix o marró més clar. Aquests són els tons més comuns de les esglésies. La il·luminació en aquest episodi serà força més neutre que en la resta, ja que es vol aconseguir que l'espectador es trobi en una sensació tranquil·litat. Tot i això, amb les escenes rodades en festivals de música, es trencarà amb aquesta calma a través de la música i de la llum i la foscor.

Els plans que dominaran seran els plans generals, tant per les esglésies com pels concerts, així com els plans sencers i els plans americans per destacar al

protagonistes recreant les escenes. Els plans detall també tindran bastant importància per destacar objectes i, en les entrevistes, s'utilitzaran sobretot el pla mig i el pla sencer.

3.10 Escaleta

Aquest treball de preproducció de la minisèrie documental 'EnREDats' contempla un total de sis capítols, però únicament es durà a terme l'elaboració de l'escaleta del primer de tots, que és l'introductor, i el del *teaser*.

CAPÍTOL 01: Secta o no secta?

Seqüència	Mitjà	Locutor	Temps	Temps acumulat	Què ocorre
1	Vídeo + àudio	Diversos experts	00:30	00:30	Definicions ràpides de "secta". Ritme accelerat tipus xarxes socials.
2	Vídeo	Sense diàleg, àudio ambient	02:00	02:30	Seguim al Pol al metro. Clips de xarxes socials (cacofonia digital). Sortida i fos a negre.
3	Vídeo + àudio	Miguel Perlado	00:30	03:00	Declaració sobre pseudo-gurús i manipulació psicològica.
4	Vídeo	Pol + Mare	01:00	04:00	Pol a casa. Consum de contingut motivacional. Desconnexió familiar.
5	Vídeo + àudio	Miguel Perlado (on + off)	00:30	04:30	Anàlisi del llenguatge sectari. Veu en off continua.
6	Vídeo	Miguel Perlado (veu en off)	00:30	05:00	Travelling allunyant-se del Pol al sofà. Sensació de solitud.
7	Vídeo + àudio	Carolina Delgado (on + off)	00:30	05:30	Anàlisi de tècniques de persuasió coercitiva.
8	Vídeo	Carolina Delgado (veu en off)	02:30	08:00	Escena al bar amb Pol i amics. Conversa sobre influències de creadors de contingut.
9	Vídeo + àudio	Juantxo Domínguez (off + on)	01:30	09:30	Reflexió sobre definició de secta i comunitats tancades. El sectarisme i la manipulació com a eix central.
10	Vídeo + àudio	Carlos Bardavío	01:00	10:30	Explicació legal: el consentiment "arrancat".

		(on + off)			
11	Vídeo + àudio	Juantxo Domínguez	01:00	11:30	Explicació sobre l'absència de líder físic i dificultats legals.
12	Vídeo + àudio	Carlos Bardavío (veu en off)	00:30	12:00	Recreació escènica: captació a través de l'afecte. Dificultat de demostrar la coacció.
13	Vídeo + àudio	Creador de contingut (veu en off)	01:00	13:00	Pol a l'andana. Escolta un àudio motivacional. Porta del metro s'obre. Dubte.
14	Vídeo + àudio	Veu en off (narrador general)	03:00	16:00	Avanç dels propers capítols. 5 escenes breus: podcasts, criptos, raelians, cristians, manosfera.

3.11. Guió literari

Contràriament al mencionat a l'escaleta, en aquest treball sí que s'ha elaborat els guions literaris de cada capítol.

En tractar-se d'una minisèrie documental periodística, el guió literari es desenvolupa a través de les diferents entrevistes que s'han efectuat a diferents experts i persones implicades a cada comunitat, respectant en tot moment les necessitats comunicatives i narratives de cada capítol. La documentació i investigació prèvia de l'equip, ha estat fonamental per poder desenvolupar els guions i definir les bases de cada episodi i comunitat a tractar. És a través d'aquest treball de recerca d'informació que l'equip ha pogut trobar les persones expertes en cada tema i els testimonis que s'adeqüen a la minisèrie.

La durada de cada episodi és de 20 minuts i és per aquest motiu que, per no caure en una monotonia de plans i aportar dinamisme a la minisèrie, els guions literaris combinen escenes recreades per actors a través de les declaracions de testimonis, amb declaracions extretes d'entrevistes a experts. En tot moment es deixarà clar a l'audiència, i també als guions literaris, les seqüències que són recreacions per fomentar la narrativa i crear un fil conductor de les diverses històries, i les entrevistes als experts, que aporten rigor a les declaracions dels testimonis.

Les entrevistes als testimonis i als experts han estat realitzades abans de redactar els guions, ja que són la base de la minisèrie EnREDats. La narrativa es construeix a través de les seves declaracions. En alguns casos, per garantir l'anonimat dels testimonis quan aquests ho han demanat, s'han utilitzat les seves experiències per elaborar les recreacions.

Tot i això, cal destacar que, en cas que es volgués realitzar la gravació i la postproducció de la minisèrie, caldria dur a terme més investigació per tenir punts de vista encara més diversos. Per aquest motiu, els guions són una aproximació del que podrien arribar a ser un cop s'acabés la recerca.

En aquest sentit, com no s'han pogut realitzar totes les entrevistes, en alguns casos s'ha deixat un espai en els guions per a aquells perfils que serien interessant aprofundir en un possible futur.

A continuació es troben els sis guins literaris.

“EnREDats”

CAPÍTOL 01. Secta o no secta

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicília

Seq. 1 Int. DESPATX - DIA

Muntatge amb ritme ràpid d'experts i expertes definint el concepte de secta. Tots ells estan asseguts als seus despatxos i parlen amb un to tranquil i assertiu.

El despatx del MIGUEL és una sala adaptada al seu treball com a psicòleg. Les parets són blanques i no hi ha gaire decoració, fent que pels seus pacients sigui un lloc confortable. Enmig de la Sala hi ha un sofà que és des d'on parla el psicòleg.

MIGUEL PERLADO

No es un terreno en blanco y negro, sino que está lleno de matices. Sin embargo, siempre aparecen tres características definitorias esenciales. Una dinámica de devoción, influencia y control coercitivo y generar un daño: psicológico, personal, familiar...

De la mateixa manera que amb el MIGUEL, el despatx de la Carolina també està adaptat a les necessitats dels seus clients i clínica. És una sala blanca amb les portes de vidre no transparent. A la seva taula només hi ha un ordinador, una llibreta i un boli. No hi ha gaire decoració i no és gaire gran.

CAROLINA DELGADO

Identificar aquellos que sí pudieran estar realizando dinámicas sectarias es identificar si hay técnicas de persuasión coercitiva que limiten el pensamiento crítico de las personas oyentes. Habría una manipulación psicológica que condiciona la acción de la persona.

Despatx amb molta llum. És una sala amb les parets blanques, bastant moderna. A la paret que surt de fons hi ha una prestatgeria negra amb un munt de llibres. El Juantxo està assegut en una cadira sense mirar a càmera.

JUANTXO DOMÍNGUEZ

Es una comunidad, un grupo, una entidad que tiene una actitud cerrada, muy hacia adentro, y que rechaza todo lo que pueda venir del exterior.

El despatx és modern. Una taula de fusta i una prestatgeria amb llibres i titulacions són els elements que destaquen de la sala. Hi ha una estàtua de la deessa romana de la justícia.

CARLOS BARDAVÍO

El término "secta" está en el diccionario de la Real Academia Española, y no debo alejarme de su definición. El problema radica en que se asume que el concepto de secta tiene una connotación negativa o delictiva, pero eso no es así por defecto.

Seq. 2 Int. METRO - DIA

(RECREACIÓ)

So ambient de metro, suau al fons. Baix volum de rodes sobre vies i una lleu reverberació.

Un noi baixa les escales mecàniques i entra en un vagó de metro. Pla seqüència seguint-lo des del darrere. S'agafa de la barra i inicia l'aplicació de TikTok. Al seu voltant, la resta de persones també estan immerses en els seus telèfons mòbils. Anem veient i sentint els continguts que estan consumint.

En negre comencen a aparèixer clips extrets de les xarxes socials:

"Si una mujer te dice te quiero tú como hombre estoico no puedes responder lo típico de hombre mediocre..."

"Si solo tuviera 300 euros para invertir en criptomonedas estas serían las tres en las que invertiría"

"Poco a poco sentía que mi corazón empezaba a tener sed de Dios..."

S'obren les portes del metro, el noi surt i es tanquen les portes. Silenci.

FOS A NEGRE

Apareix el títol de l'episodi en pantalla:

EnREDats

Capítol 1: Secta o no secta?

Seq. 3 Int. DESPATX MIGUEL PERLADO - DIA

Assegut al seu despatx, parla MIGUEL PERLADO –psicoterapeuta especialitzat en processos de manipulació psicològica– de forma pausada.

MIGUEL PERLADO

En la actualidad estamos asistiendo a una oleada de personas que a través de las redes sociales se autoproclaman coaches de la salud, terapeutas o conferenciantes, los denominados pseudo-gurús de redes. Hay de muchos tipos... religiosos, místicos, motivacionales. Prometen no solo la mejor versión de uno mismo, sino trascender límites, salir de la zona de confort, transformar el ego y alcanzar niveles superiores de conciencia. Te prometen que tu vida irá a mejor. Muchos de ellos emplean un discurso autoritario y duro, que genera sumisión y acatamiento de sus directrices.

Seq. 4 Int. CASA DEL PROTAGONISTA - NIT

(RECREACIÓ)

L'habitació és molt fosca, amb dos monitors d'ordinador i llums de neó. Aquests són els elements que destaquen de la sala, ja que la foscor i les persianes abaixades no permeten que es vegi cap element més de manera correcta.

(FLASHBACK) El noi del metro arriba a casa, entra a l'habitació on passa hores mirant vídeos de Twitch i Tik Tok a les fosques.

Clips que es mostren i sonen a l'ordinador:

"Activa la teva millor versió."

"Només per a ments fortes."

"Trenca amb tot, comença de zero."

En el rellotge digital veiem com van passant les hores a càmera ràpida. La MARE entra a l'habitació.

MARE

POL, el sopar és a taula.

POL

(amb desgana)

mmmm..., tanca la porta.

Es torna a col·locar els auriculars i dona al *play* de nou.

Seq. 5 Int. DESPATX MIGUEL PERLADO - DIA

Assegut al despatx d'una clínica àmplia i il·luminada, MIGUEL PERLADO reflexiona:

MIGUEL PERLADO

Aquí hay un elemento esencial que tiene que ver
con el lenguaje. Se trata de un lenguaje
absoluto, total, no deja lugar a dudas, es un
lenguaje que aplasta y que se emite de forma muy
simplista, muy simplificadora y repetitiva.

Seq. 6 Int. CASA DEL PROTAGONISTA - VESPRE

(RECREACIÓ)

La casa on viu el POL no és gaire gran, però la sala amb més espai és el menjador. Un sofà enmig de la sala, una taula petita, una televisió i parets i mobles amb un munt de quadres familiars constitueixen el menjador.

El POL està assegut a un sofà mirant el mòbil. La sala està buida i a les fosques. L'únic punt d'il·luminació és el mòbil del POL.

V.O. MIGUEL PERLADO

La respuesta más inmediata es la obediencia, la sumisión y el acatar lo que nos está diciendo ese orador.

V.O. PRESENTADOR

Semblen comportaments sectaris...

V.O. MIGUEL PERLADO

Sí, podríamos estar hablando de sectas.

FOS A NEGRE

Seq. 7 Int. DESPATX CAROLINA DELGADO - DIA

CAROLINA DELGADO, Coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències, es recol·loca a la cadira. El seu despatx és acollidor i diàfan.

CAROLINA DELGADO

Efectivamente existe un riesgo en estos grupos. El punto de partida para identificar aquellos que sí pudieran estar realizando dinámicas sectarias es identificar si hay técnicas de persuasión coercitiva que limiten el pensamiento crítico, y por tanto la decisión libre de las personas

oyentes. Habría una manipulación psicológica que condiciona la acción de la persona.

Seq. 8 Ext. TERRASSA D'UN BAR - TARDA

(RECREACIÓ)

So ambient de gent parlant. Espai exterior d'un bar amb 20 taules i 80 cadires metàl·liques cobertes amb dos para-sols negres oberts que permeten que els clients del bar es mantinguin a l'ombra. Les plantes i una mena de tanca de plàstic negre delimita l'espai de la terrassa. En aquest moment hi ha ocupades 10 taules i els cambrers entren i surten del local portant safates plenes amb beguda i tapes.

L'ENRIC (16 anys amic del POL) i la CARLA (16 anys amiga del POL) han quedat al bar. Estan els dos asseguts esperant que arribi el POL a una taula on toca molt el sol. A la taula hi ha patates braves i refrescs.

V.O CAROLINA DELGADO

La etapa de la adolescencia es un momento vulnerable y donde los grupos sectarios pueden tener una vía de fácil acceso para captar a nuevos miembros.

El POL arriba al bar, xoca la mà amb els amics i seuen a prendre un refresc. Seuen a la terrassa i la conversa va agafant força.

ENRIC

(amb molta energia i donant un cop al POL)

Bro, has vist aquest Tik Tok. El pavo diu que si segueixes la seva rutina en 30 dies acabaràs bèstia com ell. Però en plan mental, eh, no només físic.

POL

(motivats i explicant de manera entusiasta)

Sí, aquest nota el segueixo. És com... diferent. Et parla clar, saps? Et fa veure que tu estàs aquí -(assenyala la

taula)– però podries estar aquí –(fa un gest cap amunt)–.
La resta són febles. I tu, si vols, pots ser diferent.

ENRIC

Ens estan donant una hòstia, ens diuen: desperteu! És
com un coach de vida.

CARLA

(comença seria, però acaba mig rient)
O una secta, no? A aquest ritme acabareu tots junts en
una comuna menjant arròs i fent flexions.

Els amics riuen. El POL no tant. El POL agafa el mòbil, comença a
estar incòmode.

POL

(seriós, sense deixar de mirar el mòbil)
No és una secta. Només diu el que ningú s'atreveix a dir.

El POL es remou inquiet i incòmode a la cadira, mentre els seus
amics riuen i parlen d'un altre tema.

V.O JUANTXO DOMÍNGUEZ

·El concepto de secta, en principio, tiene muchos
conceptos a nivel académico, pero podríamos decir que
es una comunidad o grupo que tiene una actitud
cerrada, muy hacia adentro, que rechaza todo lo que
pueda venir del exterior.

Seq. 9 Int. DESPATX JUANTXO DOMÍNGUEZ - DIA

JUANTXO DOMÍNGUEZ, President de la Red de Prevención Sectaria y del
Abuso de Debilidad (RedUNE), reflexiona amb un to contundent. El
despatx és petit i té les estanteries negres plenes de llibres.

JUANTXO DOMÍNGUEZ

Es un grupo muy cerrado, muy privilegiado, con una
entidad muy fundamentalista. Hoy día hablamos más de

sectarismo en general, no sólo religioso, sino también en ámbitos políticos, de salud, esotéricos, etc. Y lo que une a todos estos grupos es la manipulación psicológica, que es el eje vertebral del sectarismo.

Seq. 10 Int. DESPATX CARLOS BARDAVÍO - DIA

L'advocat CARLOS BARDAVÍO ens acompanya al seu despatx, veiem l'edifici del bufet d'advocats, obre la porta i es va acomodant al seu lloc mentre serveix un got d'aigua.

V.O. CARLOS BARDAVÍO

Cuando a alguien se le incapacita la libre capacidad de crítica, es decir, la capacidad libre de la voluntad, el consentimiento no puede ser revocado.

CARLOS BARDAVÍO

El consentimiento está arrancado, yo lo llamo así, arrancado, porque no hay otra posibilidad de actuación. Es decir, cuando a ti te limitan el comportamiento de tal manera que sólo puedes decir que sí.

Seq. 11 Int. DESPATX JUANTXO DOMÍNGUEZ - DIA

JUANTXO DOMÍNGUEZ

Generalmente, siempre hay algo o alguien en la estructura, sea muy vertical o de la forma que sea. Hay alguien que tiene cierto don de la capacidad, y a partir de ahí todo se va engendrando hacia abajo. Siempre va a haber un grupo que está alrededor del líder o responsable. El problema es que en muchas de estas nuevas sectas no hay un líder físico como tal, están en las redes y eso dificulta mucho demostrar que hay una coacción.

V.O. PRESENTADOR

Però... si no hi ha estructura clàssica, com es
persegueix legalment?

Petita pausa i pla curt de les mans del JUANTXO sobre un dossier.

JUANTXO DOMÍNGUEZ

En este tema aún estamos en mantillas. Llegará un momento
en que la gente sepa que puede recurrir a algún lugar y
que habrá alguien que sepa de qué va el tema. Ahora mismo
hay un grupo específico en la Policía Nacional que lleva
unos dos o tres años actuando muy profesionalmente. Se
está formando a distintos niveles, desde lo máximo hasta
lo local.

Seq. 12 Ext. JARDINS DE PEDRALBES - DIA

(RECREACIÓ)

Els Jardins de Pedralbes són coneguts pel gran espai enjardinat que
posseeixen. Hi ha camins de sorra, fonts i diverses escultures. A
més a més, hi ha zones amb ombra, bancs per seure i un munt de
flors. En un d'aquests bancs s'entrevista al Pau Isla.

Un individu sent l'afecte rebut per part de la secta, per primer cop
sent que encaixa i no està sol. Es transmet a través de l'afecte
físic i les mostres d'interès. Veiem una comunitat.

V.O. CARLOS BARDAVÍO

Demostrar un comportamiento coactivo cuando no es con un
cuchillo en el cuello, que es lo más difícil, o cuando te
dan un golpe en el ojo, al tener un bofetón, es más
difícil demostrarlo cuando no hay un golpe, que cuando
hay un golpe, porque las cosas o se ven o no se ven, y lo
que no se ve de forma material, pues necesita más prueba,
más testimonios, más whatsapps, más la comunicación entre
autor y víctima, o entre coautores, o el grupo, el cómo
se habla, el qué se dice, cómo se dice. La comunicación y
el cómo se comunica es fundamental.

Seq. 13 Int. ESTACIÓ DE METRO - NIT

(RECREACIÓ)

El POL, sol, espera el metro de l'inici. Té els auriculars posats. El pla mostra el seu rostre seriós, concentrat. En pantalla, veiem el que escolta: una veu (d'un creador de contingut) que li parla a l'orella.

V.O. TALL TIKTOK

Els febles busquen excuses. Els forts agafen
responsabilitats. Si estàs escoltant això, és perquè
estàs despertant. Ara decideixes: segueixes adormit o
passes al següent nivell?

El metro arriba al seu destí. Porta oberta. Dubta. Mira cap a dins.
No sabem si ha baixat del metro o no.

Seq. 14 MUNTATGE INT./EXT.

(RECREACIÓ)

Una en una, apareixen 5 escenes de les comunitats protagonistes dels
pròxims capítols (pòdcasts de creixement personal, manosfera,
criptomonedes, moviment raelià i joventuts cristianes).

Un noi jove baixa del metro amb auriculars i motxilla. Caminem amb
ell. Entrem en un set-up de pòdcast, llums, micròfons, pancarta:
"Desperta el teu poder intern".

V.O. PRESENTADOR

Prometen transformar-te... però a quin preu?

Una noia amb americana i mòbil a la mà baixa del metro. Surt a una
plaça. Un cotxe esportiu l'espera. A dins, una pantalla mostra
gràfiques de trading i criptomonedes. El conductor li fa un gest:
"Entra".

V.O. PRESENTADOR

L'element clau és la persuasió coercitiva. Un llenguatge absolut, que elimina el pensament crític.

Un grup de joves arriba a El Bruc. Caminem amb ells fins a arribar a l'hotel. De nit, miren el cel amb prismàtics.

V.O. PRESENTADOR

Són grups que es tanquen en ells mateixos, molt privilegiats. El risc és que ni tan sols cal un líder físic.

Una noia, amb un llibre de pregàries i una creu penjada al coll, baixa a pas decidit. Camina fins a una església plena de joves cantant i amb els ulls tancats. Les veus canten "Y un huracán. Romperá el cielo desde mi garganta. Gritándote: "¿dónde estás cuando me haces falta?"

V.O. PRESENTADOR

En el fons, la resposta immediata és sempre la mateixa: obeeix. Calla. Segueix.

Un noi d'aspecte discret, ulleres i dessuadora amb caputxa baixa del vagó. Té el cap cot i agafa el mòbil amb força. La càmera el segueix des de darrere. Travessa un carrer fosc i entra en un pis il·luminat només per la pantalla d'un ordinador.

V.O. PRESENTADOR

Aquests grups ofereixen una identitat a qui se sent desorientat. Però el que acaben proporcionant és rebuig a tot allò que no encaixa amb el seu discurs: les dones, el sistema, les emocions...

“EnREDats”

CAPÍTOL 02. Projecte home

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicilia

Seq. 1 MUNTATGE DE VÍDEOS

Seqüència de vídeos i àudios de podcasters que es dediquen a crear contingut sobre creixement personal.

"Para poder entrenar bien y por ende, triunfar en la vida, tus días deben empezar a las 5:00 de la mañana"

"La obsesión por mejorar te llevará a triunfar"

"Lo imposible es el fantasma de los tímidos y el refugio de los cobardes. Así que espabilate".

"Prioriza siempre tu cuerpo. Una mente no puede trabajar sin tener un cuerpo fuerte"

"Si realmente estás haciendo bien las cosas, lo único que vas a tener en mente todo el tiempo son tus metas. Si no lo haces, eres débil"

Seq. 2 Int. ESTACIÓ DE METRO - DIA

(RECREACIÓ)

So ambient de metro en segon pla.

Un noi espera a l'andana amb una motxilla a l'esquena, quan arriba el metro, puja a un vagó. Un cop a dins, veu un seient lliure i s'asseu. Treu uns auriculars de la butxaca, els connecta al mòbil i se'ls posa.

En veu en off s'escolta un pòdcast sobre el creixement personal que està consumint el noi.

"Si no te esfuerzas lo suficiente no mereces formar parte del proceso, ya que el sufrimiento y el sacrificio forman parte del triunfo. Únicamente los débiles paran y piden ayuda".

El noi baixa a la parada de l'L5 de Diagonal. Es tanquen les portes i s'escolta el pòdcast cada cop més fluix.

Silenci.

FOS A NEGRE

Apareix el títol del documental en pantalla:

EnREDats

Capítol 2: Projecte home

Seq. 3 Int. DESPATX MIGUEL PERLADO - DIA

Assegut al seu despatx, parla MIGUEL PERLADO –psicoterapeuta especialitzat en processos de manipulació psicològica– de forma pausada.

El despatx del MIGUEL és una sala adaptada al seu treball com a psicòleg. Les parets són blanques i no hi ha gaire decoració, fent que pels seus pacients sigui un lloc confortable. Enmig de la Sala hi ha un sofà que és des d'on parla el psicòleg.

MIGUEL PERLADO

Cada vez hay más pseudo gurús que, si sigues sus directrices, te aseguran no solo dar la mejor versión de ti, sino que vas a romper con todo. No vas a trascender tus límites, vas a salir. Ya no solo de tu zona de confort, sino que vas a transformar tu ego y alcanzar unos niveles superiores de conciencia.

Esto no solo lo estamos viendo en plataformas online, sino que está habiendo una proliferación de todo tipo de discursos que giran, no ya no

sólo o exclusivamente en torno al crecimiento personal, sino el culto también al cuerpo a través de actividades como el crossfit o similares.

Seq. 4 Int. ESTUDI POD SPACE - DIA

(RECREACIÓ)

El noi obre la porta de l'estudi. Hi ha una taula rodona, amb dos micròfons a sobre i dues cadires a cada costat, enfrontades. Darrere del noi el segueix un altre noi.

Comencen a treure coses de la motxilla: un ordinador, un carregador, fulls impresos, una llibreta i dos bolígrafs.

ENRIC

Només tenim l'estudi una hora i mitja. Hem d'espavilar.

POL

Sí. A les 12h tinc hora amb el meu entrenador personal, jo tampoc puc allargar-ho massa.

ENRIC

Vas al gimnàs?

POL

Sí. Estic escoltant un pòdcast d'un noi que recomana exercicis per aconseguir tenir músculs i ara que s'apropa l'estiu m'he sentit motivat per començar a entrenar. Però avui és la primera sessió, vull que m'expliqui una mica com funcionen totes les màquines i després ja seguiré jo sol.

ENRIC

Ja em diràs si t'agrada, potser un dia quan controlis el tema t'acompanyo. Bé, comencem a fer el treball de classe, que és per a demà.

Els dos nois es posen a treballar. A través d'un muntatge veiem com utilitzen l'ordinador per redactar i després parlen davant del micròfon.

Seq. 5 Int. DESPATX MIGUEL PERLADO - DIA

PERLADO continua parlant assegut al despatx.

MIGUEL PERLADO

Hay mucha gente aprovechando estos canales digitales que, aunque no conocen el tema que tratan, generan devoción y fascinación. Insisto, el lenguaje, la jerga, la puesta en escena, la manera en que gestionan no las relaciones los acerca mucho a lo que observamos en las secta.

Claro en este sentido, cuando se pregunta qué características debe tener un grupo para ser descrito como una secta, hay una amplitud de definiciones, desde el punto de vista de la sociología de la psicología, incluso de la teología.

Lo que lo que nos dice la experiencia después de muchos años de trabajo y de las investigaciones que se han realizado es que no es un terreno que sea de blanco y negro, sino que hay muchos matices".

Seq. 6 Int. GIMNÀS - DIA

(RECREACIÓ)

So ambient de màquines de gimnàs i crits d'esforç. El gimnàs al qual va el protagonista és modern. Hi ha moltes llums led, parets de miralls i les que no en tenen són negres, el que aporta molta foscor. Diversos nois musculats entrenen amb samarreta de tirants i

auriculars. Molts d'ells tenen el mòbil a terra gravant per poder penjar-ho a xarxes. En aquest gimnàs no hi ha cap noia.

El POL arriba al gimnàs. Dona les credencials a la secretaria i li indiquen on està el vestuari perquè es pugui canviar.

Entra al vestuari, una sala amb parets negres i llums vermelles. Un rètol que penja de la paret: No pain, no gain. Troba un lloc sense ningú a prop. Treu un xandall de la motxilla. Es treu ràpidament la roba que porta i es canvia per la nova amb vergonya.

Surt del vestuari i es troba amb l'entrenador personal, que està esperant-lo fora. Es saluden i es dirigeixen a una sala plena de màquines amb gent. El Pol es troba una mica fora de lloc.

ENTRENADOR PERSONAL

Ja veuràs que cada vegada arribaran més persones. Es nota que s'apropa l'estiu i comença "l'operació bikini". Per això t'has apuntat tu també, no?

POL

Sí...

Comencen a treballar. L'entrenador li explica una sèrie d'indicacions que el Pol segueix. Al principi li costa, a poc a poc va agafant confiança. So ambient del gimnàs.

Seq. 7 Int. DESPATX DEL MIGUEL PERLADO - DIA

V.O. PRESENTADOR

Quines tàctiques utilitzen els pseudogurús?

MIGUEL

Con procedimientos de influencia cotidiana.

Lo que pasa es que son sistemáticos, son realizados de forma aplastante y sobre todo de una manera coordinada de tal forma que

desestabilizan a la persona, hacen tambalear su identidad y finalmente hacen que se abra de tal manera que todo entra por si solo y se entrega de forma absoluta a lo que hace, a lo que el grupo dice, hasta llegar a esos extremos.

Sin embargo, no todos los grupos sectarios llegan a esos elementos tan destructivos. Muchos de ellos se quedan en franjas intermedias con daños innegables, pero sin acabar, evidentemente, con la vida física de sus miembros.

Seq. 8 Int. DESPATX CAROLINA DELGADO - DIA

CAROLINA DELGADO, Coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències, es recol·loca a la cadira. El seu despatx és acollidor i diàfan.

El despatx de la CAROLINA està adaptat a les necessitats dels seus clients i clínica. És una sala blanca amb les portes de vidre no transparent. A la seva taula només hi ha un ordinador, una llibreta i un boli. No hi ha gaire decoració i no és gaire gran.

CAROLINA DELGADO

Se ha observado que la etapa de la adolescencia es un momento vulnerable y donde los grupos sectarios pueden tener una vía de fácil acceso para captar a nuevos miembros. Esto, entre otros factores, se asocia a que es una etapa donde la construcción de la identidad y la necesidad de pertenecer a un grupo están muy presentes. Si además de esta condición añadimos que el crecimiento personal es un tema muy mercantilizado en nuestra sociedad y que de alguna manera a todos nos repercute porque hemos aprendido que desde el cuidado de este crecimiento podemos alcanzar éxito en nuestra vida, puede ser una forma de captar muy potente.

Seq. 9 Int. HABITACIÓ DEL POL - NIT

(RECREACIÓ)

El POL està a la seva habitació, estirat al llit amb el mòbil i uns auriculars posats.

V.O. PRESENTADOR

I el seu entorn proper, com es poden adonar que alguna cosa no va bé?

La seva mare pica a la porta i, com el seu fill no contesta, l'obra.

V.O MIGUEL PERLADO

Bueno, es importante que aquellos que estén cerca estén atentos.
Esta persona de pronto hablará como si no fuese él mismo.

MARE

(diu des de la porta)

Com ha anat el matí? No m'has dit res quan has arribat a casa.

POL

(sense apartar la mirada del mòbil)

Normal.

MARE

Acabo de fer un pastís de formatge amb melmelada de maduixa, el teu preferit. Vols un tros?

POL

No tinc gana.

Ahir només vas sopar un batut de proteïna, aquells que em vas fer comprar. Necessites menjar alguna cosa més.

POL

(exasperat)

Ja t'he dit que no tinc gana. Quan vulgui menjar ja aniré a la cuina.

La mare marxa i el Pol segueix amb la mateixa postura, amb la mirada fixa al mòbil i els auriculars posats.

V. O. MIGUEL PERLADO

Cambia su forma de relacionarse, de mirar, de expresarse... Critica su pasado o incluso a su familia de una manera desmedida... Estos son algunos indicadores que conviene que aquellos que estén cerca estén atentos porque pueden ser justamente los signos de que la persona está entrando en una espiral que puede terminar por generar un daño importante.

Seq. 10 Int. DESPATX DE ROSARIO MARÍA LACALLE - DIA

Asseguda al seu despatx, parla ROSARIO MARÍA LACALLE (CHARO) –Catedràtica de periodisme especialitzada en semiòtica– de forma pausada.

El despatx de la catedràtica es troba a la Universitat Autònoma de Barcelona. És un despatx senzill, on una taula de fusta i una prestatgeria negra són les protagonistes. Sobre la taula Lacalle té el seu portàtil i una carpeta.

CHARO LACALLE

Yo estoy preocupada. Durante casi dos décadas se creyó que Internet era la panacea porque solo se veían los elementos positivos, que son muchos. Y esto, nadie o no quiso o no pudo verlo.

Los mensajes que se comparten en estos podcasts, tienen mucho impacto en las sociedades sexistas y misóginas.

Bueno, es que esa es la masculinidad tradicional, es decir, digamos que la visión subjetiva se planteaba en el mundo como una visión de muchas mujeres, pues ya pensaban, porque habían sido educadas con esa perspectiva, que su su gran carrera era, pues casarse con alguien que les ofreciera lo que ellas de alguna manera a lo que aspiraban. Lamentablemente es una

situación que aunque a muchas personas parezca inverosímil, pues se repite, se repite y se repite. En esas condiciones, obviamente el hombre no solamente detenta mayor poder o detenta mayor poder, sino que se lo cree.

Seq. 11 Int. GIMNÀS - VESPRE

(RECREACIÓ)

So ambient de màquines i homes esforçant-se.

El POL està aixecant pesos. Està sol, concentrat, i amb els auriculars posats. Quan acaba comença a fer abdominals.

V. O. CHARO LACALLE

A medida que las mujeres se independizan, por ejemplo, pensar que la primera ola feminista una de las cuestiones que realmente empujó a las mujeres a reivindicar su el hecho y poder controlar la maternidad a través de la píldora. Entonces, cuando las mujeres se independizan es porque quieren ganarse su propio sustento, pero sobre todo porque quieren saber conocer, aprender, mejorar, decidir si tienen hijos o no y cuántos. Pues obviamente, el hombre empieza a perder peso.

Seq. 12 Int. DESPATX CHARO LACALLE - TARDA

CHARO LACALLE

Estos hombres viven la situación actual de mayor emancipación por parte de las mujeres y la que se vislumbra para el futuro apocalíptico, según ellos, la viven como una erosión de lo que ellos consideran que es el status quo que corresponde, que sería la masculinidad tradicional y los valores patriarcales.

Seq. 13 Int. HABITACIÓ POL - NIT

El POL entra a la seva habitació. És una sala petita amb llums neó de color vermell. A l'escriptori el protagonista revisa al seu calendari setmanal les activitats que ha complert al llarg del dia, mentre prepara les tasques de l'endemà. Al calendari es veu l'horari de son, la rutina del gimnàs i la dieta.

V.O. PRESENTADORA

Quan t'adones que tens un problema ja t'has capficat massa. El que va començar com un hobby s'ha convertit en una obligació. El creixement personal s'ha convertit en una obsessió.

“EnREDats”

CAPÍTOL 03. Mea culpa

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicilia

Seq. 1 Int. ESTACIÓ DE METRO - NIT

(RECREACIÓ)

El LUCAS, un noi d'aspecte discret, ulleres i dessuadora amb caputxa, seu a l'últim vagó d'un metro pràcticament buit. Té el cap cot i agafa el mòbil amb força. La pantalla li il·lumina la cara cansada.

El noi baixa del vagó a la parada d'Arc de Triomf i camina pels passadissos foscos. Camina per un carrer fosc, travessa un pas de vianants amb els semàfors intermitents. Respira entretalladament.

Seq. 2 Int. CASA DEL LUCAS - NIT

(RECREACIÓ)

Arriba a un pis petit, entra i es dirigeix a la seva habitació. L'habitació és ampla, però està molt desordenada. El llit no està fet i la roba està tirada per terra. L'única llum que hi ha prové de la pantalla de l'ordinador. Seu a l'escriptori i comença a conversar amb un usuari del fòrum Info Burbuja.

(tots els missatges són publicacions reals d'usuaris de la XXSS)

USUARI

La realidad es que cada vez hay más solteras, más amargadas y más locas. Sin contar con las humillaciones que sufren en la búsqueda de un hombre.

LUCAS

Ninguna follable. Esas no son solteras por elección.

USUARI

Las feas son todas feministas. Como la mujer de mi colega que se lió con un abogado mucho mayor que ella. Ahora va de empoderada.

LUCAS

Todo un triunfador el abogado, no como nosotros, los
'nuncafolistas' incels.

El LUCAS apaga l'ordinador i s'estira al llit. Mentre mira TikTok rep un missatge de la MARTINA:

MARTINA

LUCAS, sento que hakis malinterpretat les meves intencions. Ha estat culpa meva, podem parlar, si us plau?

El LUCAS apaga el mòbil sense contestar al missatge.

FOS A NEGRE

Apareix el títol del documental en pantalla:

EnREDats

Capítol 3: Mea Culpa

Seq. 3 Int. DESPATX DE MARIA ROSARIO LACALLE (CHARO) - DIA

Asseguda al seu despatx, parla CHARO LACALLE –catedràtica de periodisme especialitzada en semiòtica. Línies de treball molt enfocades a la manosfera– amb un to suau i calmat.

El despatx de la catedràtica es troba a la Universitat Autònoma de Barcelona. És un despatx senzill, on una taula de fusta i una prestatgeria negra són les protagonistes. Sobre la taula Lacalle té el seu portàtil i una carpeta.

CHARO LACALLE

La manosfera es un universo indeterminado, con plataformas muy diversas que van desde los foros hasta YouTube o Tik Tok. Son espacios donde, tras el anonimato, los hombres conforman

comunitats. En aquests espais, se mostren o se inciten actituds sexistes, machistes y, en alguns casos, obertament misògines.

V.O. PRESENTADOR

Què pot portar a un noi a autodenominar-se 'incel'?

CHARO LACALLE

Las razones que llevan a muchos hombres a entrar en este maremagnum de sexismo son diversas y, en muchos casos, responden a experiencias personales traumáticas o difíciles... Un divorcio, un desengaño amoroso o, en el caso de los jóvenes, porque consideran que son torpes o poco atractivos y, por tanto, no tienen éxito con las chicas.

Seq. 4 Int. CASA DEL LUCAS - VESPRE

(RECREACIÓ) (FLASHBACK - UNA SETMANA ENRERE)

Casa del LUCAS és petita. El menjador està conformat per quadres imatges familiars i un sofà. No hi ha gaire cosa més. Mentre en Lucas és al sofà de casa mirant vídeos a TikTok, i el seu pare s'està preparant perquè tots dos vagin a comprar, en Lucas rep una notificació de WhatsApp de la seva amiga MARTINA.

La MARTINA està enfadada perquè té problemes a casa. Necessita sortir de casa i espai per respirar. Revisa els seus contactes i el primer en el xat és el Lucas, el seu millor amic. Decideix escriure-li.

V.O. LUCAS

(pensatiu i dubtós)

Ai, m'ha parlat la MARTINA, obro el xat o no? M'espero una estona? I si li ha passat alguna cosa?

En pantalla apareix la conversa entre la MARTINA i el LUCAS via WhatsApp. Es veu des del mòbil i casa del LUCAS:

MARTINA

Estàs fent alguna cosa?

LUCAS

Anava a acompanyar al meu pare a comprar. Tot bé?

MARTINA

Bff... No ho sé, torno a tenir problemes a casa i necessitava sortir una estona.

LUCAS

D'acord, ara baixo.

MARTINA

No, no, ves a ajudar al teu pare Lucas.

LUCAS

En 10 minuts estic al banc de sempre.

Seq. 5 Ext. - BANC DEL CARRER - VESPRE

(RECREACIÓ)

La MARTINA i el LUCAS seuen a un banc de fusta que hi ha a un petit terreny de sorra al davant de casa la Martina. En aquest lloc hi ha 5 bancs més de fusta, normalment buits. És on acostumen a trobar-se per parlar. Per allà passen poques persones, però les que acostumen a apropar-se passegen al gos.

So ambient de gent passar i petjades sobre la sorra. També se sent algun gos.

MARTINA

(s'eixuga les llàgrimes)

De veritat que ja no sé què més puc fer. Estar a casa és estar en tensió sempre.

LUCAS

(s'apropa i abraça la MARTINA. Està nerviós d'estar tan a prop)
Em sap greu MARTINA. Quan et sentis així pots trucar-me i baixo
corrents com avui.

MARTINA

(agraïda i més calmada)

Moltes gràcies, LUCAS. T'estimo molt, gràcies per escoltar-me. Quina
sort tenir un amic com tu, de veritat. Ja estic millor.

El LUCAS es posa nerviós i sent papallones a l'estómac. Quan ha
sentit que la MARTINA ha dit que l'estima ha deixat d'escoltar-la.
Continua tenint la sensació que l'atracció i l'amor que ell sent per
la MARTINA és recíproc.

LUCAS

(vermell i molt nerviós)

Jo també t'estimo molt MARTINA, no saps quant. Ja saps que pots
comptar amb mi per tot. El primer dels teus contactes.

Seq. 6 Int. PASSADÍS DE LA UNIVERSITAT - DIA

(RECREACIÓ)

El LUCAS i la MARTINA caminen pels passadissos de la universitat
animadament. Parets blanques, un terra desgastat i molta llum
natural, ja que la Facultat de Comunicació de l'Autònoma està
construïda amb molts vidres.

LUCAS

Ei, a casa com va la cosa?

MARTINA

Doncs la veritat que va millor. Sembla que des que va petar tot la
setmana passada, la cosa està més tranquil·la.

LUCAS

Me n'alegro! Recorda que vaig trigar molt poc en anar cap a tu quan em necessitaves. Jo sempre seré el primer en arribar quan et passi alguna cosa.

A la MARTINA li sembla estrany aquest comentari i no li acaba d'agradar, però decideix no dir-li res.

MARTINA:

(incòmode)

Jaja, sí.

Seq. 7 Int. AULA DE LA UNIVERSITAT - DIA

(RECREACIÓ)

Aula rectangular amb taules molt llargues on hi poden seure més de cinc persones. Les taules són de fusta i les cadires també. Hi ha finestres molt grans d'on entra una gran quantitat de llum solar. En entrar es veu una tarima des d'on explica el professor. Hi ha una pissarra verda.

La conversa segueix amb un altre tema. Quan arriben a l'aula seuen i continuen parlant i rient amb complicitat. Ella li explica que ha començat a sortir amb algú:

MARTINA

(riallera)

És guai, LUCAS. Però només ens estem coneixent. Tampoc vull fer-me il·lusions, eh?

El LUCAS somriu per compromís, però la seva mirada canvia. S'ha sentit rebutjat per la Martina. Està molt enfadat, sent ràbia cap a la MARTINA. No pot seguir mirant-la.

MARTINA

(preocupada)

Estàs bé, LUCAS?

LUCAS

(carraspeja)

Què? Sí, sí. Només vull estar atent a la classe.

Seq. 8 Int. DESPATX DEL MIGUEL PERLADO - DIA

MIGUEL PERLADO –psicoterapeuta especialitzat en processos de manipulació psicològica– obre la porta del seu despatx. Es recol·loca i respira.

El despatx del MIGUEL és una sala adaptada al seu treball com a psicòleg. Les parets són blanques i no hi ha gaire decoració, fent que pels seus pacients sigui un lloc confortable. Enmig de la Sala hi ha un sofà que és des d'on parla el psicòleg.

MIGUEL PERLADO

Aunque los jóvenes de hoy son nativos digitales, muchas veces no identifican las "luces rojas" de alerta que hay en las autopistas de Internet. Si estos discursos alcanzan a jóvenes en momentos de vulnerabilidad, el riesgo de que queden atrapados en dinámicas de dependencia es alto. Esto puede llevarles a romper con sus intereses, aficiones, estudios, amistades o incluso con sus familias, haciéndoles entrar en una espiral de difícil salida.

Seq. 9 Int. HABITACIÓ DEL LUCAS - NIT

(RECREACIÓ)

En LUCAS busca vídeos a TikTok: "Per què m'han rebutjat?".

Entre els resultats, troba vídeos de coaches de la manosfera amb una estètica agressiva i missatges directes:

VÍDEOS

"Las mujeres no quieren a tipos como tú. Despierta. Ellas solo quieren a los hombres alpha".

"Como mujer, dejas de ser exclusiva si cada hombre puede tenerte".

"Los hombres apenas tienen control de su propia capacidad reproductiva, para ellos no existe ni la píldora anticonceptiva ni el aborto".

El LUCAS veu vídeos durant hores... Mentre el LUCAS mira les publicacions, la MARTINA li envia missatges via WhatsApp. Es veuen des del mòbil del LUCAS, ja que els va obrint i els deixa en llegit.

MARTINA

LUCAS, per què has marxat tan ràpid avui de classe? Estava recollint les coses i ja havies marxat. Et passa alguna cosa? (20:03h)

MARTINA

T'ha molestat alguna cosa que he dit? (20:30h)

MARTINA

TUUUUUU LUCASSSSS (21:04h)

EEEEEEEE (21:05h)

MARTINA

Si he dit alguna cosa que t'ha rallat diga-m'ho siusplau... Tu sempre vols parlar les coses quan t'enfades, per tant no desapareguis... (21:10h)

MARTINA

T'estic trucant i tampoc me l'agafes. Truca'm quan puguis (22:17h)

MARTINA

Cada cop que em connecto estàs en línia i ni em contestes (23:43h)

MARTINA

Estic intentant parlar amb tu, però veig que no t'interessa... (23:44h)

MARTINA

Bona nit LUCAS (00:28h)

V.O CHARO LACALLE

Todos estos ambientes misóginos, evocan un mito fundacional: el del paraíso perdido. Reivindican que, en algún momento, existió un mundo en el que las mujeres ocupaban el lugar que les correspondía –según su visión–. Consideran que ese orden natural se perdió y culpan de ello al feminismo.

Seq. 10 Int. DESPATX DE MARIA ROSARIO LACALLE - DIA

CHARO LACALLE

A partir de esta mitología que han construido y que asumen como incuestionable, califican a las mujeres de usurpadoras que erosionan su territorio y adoptan estos depósitos como verdades absolutas, sin cuestionarse ni buscar fundamentos. Estos jóvenes simplemente se incorporan a un discurso ya establecido.

Seq. 11 Int. HABITACIÓ DE LA MARTINA - NIT

(RECREACIÓ) (ACTUALITAT)

L'habitació de la MARTINA és totalment contrària a la del Lucas. Està molt ordenada i hi ha molta il·luminació, sobretot llum natural. El protagonista de la sala és el gran llit que té amb llençols blancs. És una habitació amb parets blanques i crea la sensació que és molt net.

Mentre la MARTINA espera la resposta del Lucas, rep una notificació de la xarxa social 'X':

PUBLICACIÓ LUCAS

Ni us esforceu. Les ties no volen amor, només volen jugar amb vosaltres.

La MARTINA, incrèdula, observa amb preocupació el canvi radical d'en LUCAS. Es mostra la pantalla del mòbil de la MARTINA mentre llegeix les publicacions del seu company. Intenta trucar-lo un parell de cops, però no rep resposta.

MARTINA

(mirant a càmera)

Ja no podia parlar amb ell... No era el LUCAS. Era com si hagués absorbit el llenguatge d'aquells fòrums. Qualsevol cosa que li deia, ell la girava contra mi.

Seq. 12 Int. DESPATX DE MIGUEL PERLADO - DIA

MIGUEL PERLADO

Una de las técnicas más habituales de estos grupos es el lenguaje absolutista. Sin matices, sin debate. La persona acaba hablando como una máquina, repitiendo el discurso del grupo, adoptándolo como propio. Esto anula su capacidad crítica y transforma completamente su manera de ver las relaciones.

Seq. 13 Int. HABITACIÓ DEL LUCAS - NIT

(RECREACIÓ)

El LUCAS rep un últim missatge de la MARTINA:

MARTINA

LUCAS, jo només volia ser la teva amiga. Em sap greu si vaig fer-te pensar una altra cosa. I potser és culpa meva, potser vaig ser massa propera... no ho sé. Però si no vols parlar no puc fer res.

El LUCAS llegeix el missatge. Es queda mirant la pantalla però no respon. La càmera es queda fixa en ell, sol, amb el reflex blavós de la pantalla que li il·lumina el rostre.

Seq. 14 Int. METRO - NIT

(RECREACIÓ)

De nou, el Lucas seu a l'últim vagó del metro. No hi ha gairebé gent al vagó. S'obren les portes de la parada d'Arc de Triomf i entra la Martina. Es miren, però no parlen.

MARTINA

(mirant a càmera, sospira)

Suposo que... *Mea Culpa*...

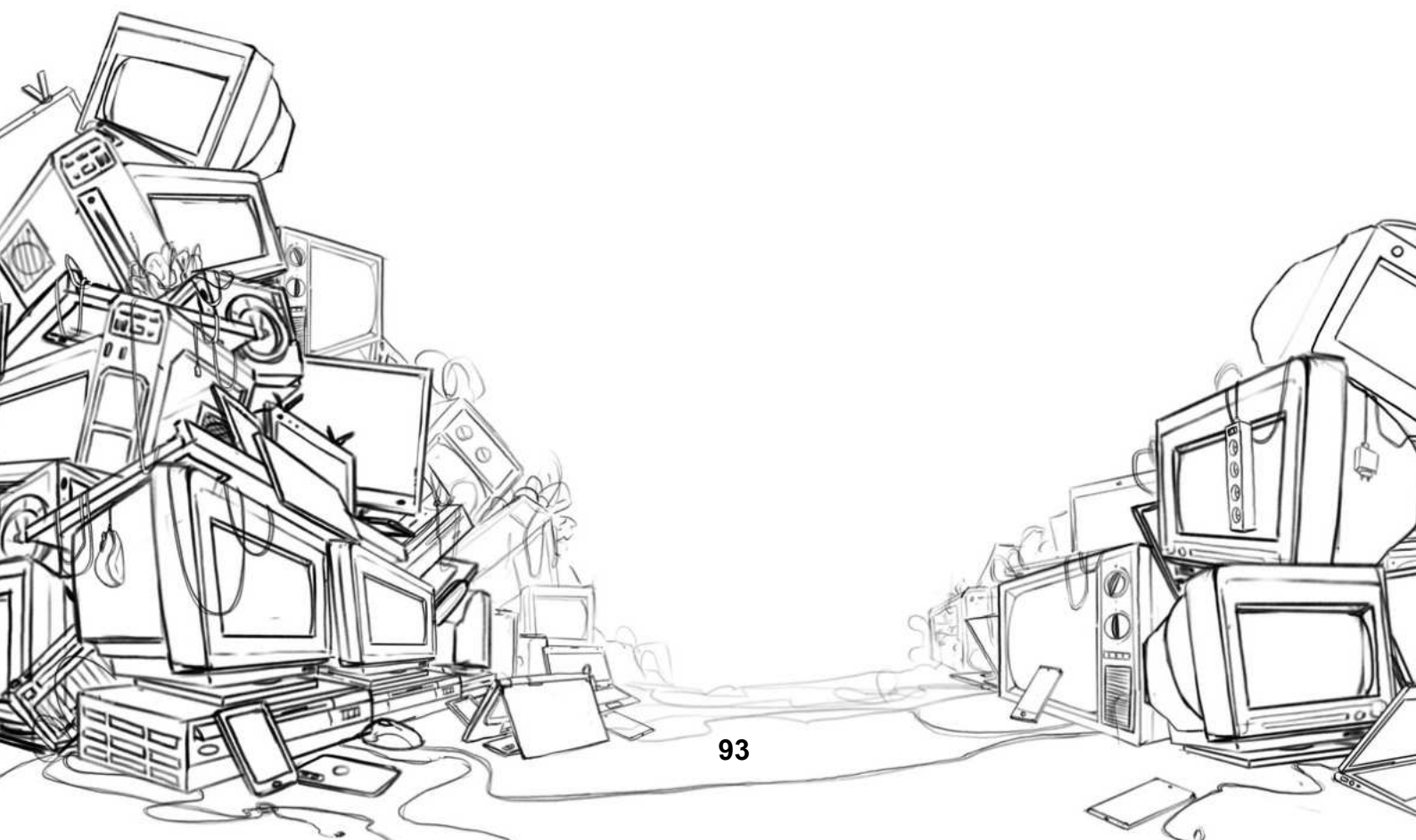
FOS A NEGRE

“EnREDats”

CAPÍTOL 04. #Arruïnat

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicília

Seq. 1 Ext. POBLENOU BARCELONA - DÍA

(RECREACIÓ)

La JANA, una noia amb americana i el mòbil a la mà camina ràpidament pels carrers del barri de Poblenou. Veu un taxi i aixeca la mà per parar-lo. Puja al taxi i li dona indicacions.

JANA

Al districte 22@, si us plau.

El conductor condueix pel districte 22@ de Barcelona, ple d'edificis d'estil minimalista, coworkings i start-ups tecnològiques. Mentrestant, la JANA treu l'ordinador de la bossa i observa una plataforma de trading amb gràfiques a la baixa.

V.O. PRESENTADORA

Cada vegada més joves somien d'enriquir-se ràpidament a través de les criptomonedes i les inversions a borsa. Però, què passa quan aquest somni es converteix en un malson?

FOS A NEGRE

Apareix el títol del documental en pantalla:

EnREDats

Capítol 4: #Arruïnat

Seq. 2 Int. OFICINES DEL BANC SANTANDER - DÍA

ROGER SÁNCHEZ - Assessor financer del banc Santander. Assegut en una oficina moderna i diàfana dels colors corporatius de l'empresa

(blanc i vermell), parla de forma suau i calmada amb un ordinador al costat.

ROGER SÁNCHEZ

Ara mateix s'ha viralitzat molt tot aquest tema, i especialment amb les criptomonedes hi ha molta gent que, a través d'Instagram, està anunciant i informant que es poden guanyar diners fàcilment, animant a tothom a invertir. Però clar, no tot és tan senzill com ho pinten; hi ha coses que sí que funcionen, però també hi ha coses que no, i cal saber distingir-les.

Seq. 3 Int. DESPATX LUIS SANTAMARIA - DÍA

LUIS SANTAMARÍA DEL RIO - teòleg i expert en sectes. És membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES).

Despatx on entra una llum groguenca a causa de les cortines que són velles. No és un despatx modern. La taula és de fusta i les parets són blanques de pedra. Hi ha un quadre religiós a una de les parets.

La cadira està buida quan apareix al Luis amb una llibreta i un got d'aigua. Pla $\frac{3}{4}$ sense que el LUIS miri a la càmera.

LUIS SANTAMARÍA

El algoritmo y todo lo que supone el funcionamiento, la dinámica de las nuevas tecnologías de la información y de la comunicación, lo que hace es afianzar el sesgo de confirmación y afianzar ese mecanismo de retroalimentación que lleva al fanatismo, ¿por qué? Porque uno en cuanto ve un vídeo sobre algo, le siguen apareciendo y además sin dar lugar a pausa a otros contenidos semejantes, de forma que es posible que a partir de un contacto puntual con un escrito, con un vídeo, con cualquier contenido, que todo eso vaya a más y acabe encerrando al consumidor, al usuario en una burbuja cognitiva.

Seq. 4 MUNTATGE D'IMATGES D'ARXIU - V.O. ROGER

Un muntatge amb vídeos d'arxiu s'intercala amb les declaracions en off del Roger per il·lustrar el que està explicant.

Dit que toca una pantalla tàctil amb gràfiques financeres / Imatges d'arxiu de Wall Street, amb corredors de borsa en acció / Panell LED amb les cotitzacions de l'IBEX 35 / Oficina moderna amb joves reunits davant d'un portàtil ple de gràfiques / Gràfic animat que mostra la pujada i baixada de valor d'una acció / Infografies que mostren la diferència entre renda fixa i variable.

ROGER SÁNCHEZ

El món de les inversions i del sistema financer es divideix en dues grans parts: d'una banda, hi ha la inversió en borsa, i de l'altra la inversió en renda fixa.

Entendre aquestes dues opcions bàsiques és fonamental per qualsevol persona que vulgui començar a invertir de manera responsable.

Històries d'Instagram de joves mostrant guanys amb criptomonedes / Tik Toks amb influencers de finances 'ensenyant' a invertir / Pantalles de mòbil amb aplicacions de trading obertes / Notícies de caigudes en el mercat / Gràfic de criptomonedes pujant i desplomant-se ràpidament.

ROGER SÁNCHEZ

El problema de les criptomonedes és que moltes vegades no se sap ben bé què hi ha al darrere. Hi ha plataformes de criptomonedes que són més o menys fiables com CoinCoin, Coinbase... aquestes són conegudes i saps que, com a mínim, hi ha alguna cosa al darrere. Però això no passa sempre. Ara qualsevol pot crear una criptomoneda des de zero i posar-li el valor que vulgui. I això és un problema.

Seq. 5 Int. OFICINES DEL BANC SANTANDER - DIA

Amb la mateixa tonalitat tranquil·la, continua explicant:

ROGER SÁNCHEZ

A l'oficina tinc un client que ha creat la seva pròpia criptomoneda. Ell mateix li ha posat el valor i l'utilitza per pagar als seus proveïdors. Els paga una part amb diners, i l'altra amb criptomonedes, la seva criptomoneda. I clar, aquest valor és

totalment manipulable. Si tothom ho accepta, sembla que tingui valor, però en realitat és un valor artificial, que pot pujar o baixar segons li convingui.

Seq. 6 Int. LOFT DE LA JANA - DIA

(RECREACIÓ) (FLASHBACK)

Un espai modern i molt luxós. Planta baixa d'un loft tot molt minimalista. Mentre pren un te matcha, la Jana està mirant vídeos de TikTok sobre inversions en el mercat de les criptomonedes. Ella està al sofà, però a la mateixa sala hi ha una taula amb un ordinador molt gran amb gràfiques sobre el moviment de diners. També hi ha una calculadora, una llibreta i un boli.

(vídeos extrets d'Instagram i TikTok)

@Cryptoprofe_

¿Te imaginas lanzar tu propia crypto solamente con un tweet? Parece ciencia ficción pero ahora es posible

@ericarrillofx

¿Cómo he pasado de ganar 31 centimos a más de 100 dólares en un día?

@josue.melero

Criptos por menos de un dólar que pueden explotar en 2025... Guarda y espera a los millones.

Mentre mira el mòbil, la JANA rep una notificació de la plataforma de criptomonedes, Binance.

NOTIFICACIÓ

"VLX/USDT ha pujat als 680"

Emocionada, la JANA grava un missatge de veu a la seva amiga NOELIA:

JANA

Tiaaaa, no t'ho creuràs! Acabo de mirar Binance i la cripto 'Velas' ha pujat un munt! El que vaig comprar l'altre dia m'ha pujat com... no sé, 400 euros en dos dies? Em pensava que ho havia fet tard, però no! Ara mateix estic temptada de vendre, però... i si continua pujant? Aaaah! Estic histèrica! Hauries d'haver entrat amb mi, t'ho vaig dir!

Seq. 7 Int. OFICINES DEL BANC SANTANDER - DIA

ROGER SÁNCHEZ

Què està passant? Doncs que molta gent, sense cap formació ni coneixement en finances o inversions, està oferint recomanacions per internet. Ofereixen suposats 'trading bots' -programes automàtics que compren i venen criptomonedes per generar beneficis- però cal tenir molt clar què s'està fent. El món de les inversions està regulat i, de fet, els productes financers es classifiquen segons un índex de risc que va de l'1 al 7. Un compte corrent, per exemple, té risc 1. Les criptomonedes són risc 7, el més alt, perquè no es poden controlar i depenen de molts factors externs.

V.O. PRESENTADORA

Generant tant risc, no hi ha cap regulació per controlar la gent que promou les inversions en criptomonedes?

ROGER SÁNCHEZ

A Espanya, per assessorar legalment sobre inversions, cal una acreditació que es diu EIP. Sense aquesta titulació, ningú pot assessorar un client. Moltes d'aquestes persones que donen consells a TikTok o Instagram ho fan sense tenir cap titulació legal. Jo, per exemple, primer em vaig treure el MIFID, aquest títol només em permet informar. Després vaig obtenir l'EIP, que sí que em permet assessorar. La diferència és clara: informar vol dir explicar com funciona un producte. Assessorar és recomanar on invertir.

V.O. PRESENTADORA

Per tant, que una persona sense l'EIP animi a invertir és il·legal?

ROGER SÁNCHEZ

Sí. Si només informessin, seria diferent. Però quan algú diu 'jo vaig invertir aquí i vaig guanyar tants diners, tu també ho hauries de fer', està assessorant, encara que no ho sembli. I això, si no es fa amb la formació adequada, és extremadament perillós.

El ROGER fa una pausa i inspira i expira profundament.

ROGER

Els diners es poden construir, però cal tenir presents uns límits lògics. No és realista pensar que pots guanyar un milió d'euros invertint només 1€. Això no passa.

PRESENTADORA

O sigui, que si algú et promet diners ràpids, el més probable és que sigui una mentida...?

ROGER

Sí, és una estafa. Si fos tan fàcil el meu treball no tindria sentit, perquè tothom seria ric. Jo diria: què dolent soc que màxim que li puc fer guanyar a un client a l'any és un 15%.

Seq. 8 Ext. POBLENOU, BARCELONA - DIA

(RECREACIÓ)

So ambient de carrer, cotxes i gent passant. La JANA està passejant pels carrers del barri de Poblenou amb la seva amiga NOÈLIA mentre li ensenya els seus guanys a l'aplicació de Binance.

JANA

Mira, fa una setmana que puja! El noi d'Instagram tenia raó, és una gran inversió.

NOÈLIA

Però, no diuen que això igual que puja, baixa? Jana, estàs segura de continuar posant diners? Per què no ho treus ja? Has guanyat moltíssim, deixa-ho abans de cagar-la si us plau.

JANA

No siguis covard. Sempre estàs igual, així mai guanyaràs diners
NOÈLIA.

La JANA marxa enfadada en direcció al districte 22@. Mentre camina, rep una nova notificació de Binance:

NOTIFICACIÓ

"VLX/USDT ha baixat a 13"

Nerviosa i incrèdula, la JANA entra a l'aplicació 'X' per informar-se del que està passant. La criptomoneda en què havia invertit ha caigut un 90%. Fa scroll pels comentaris: "m'has arruïnat", "ets un estafador". Es queda paralitzada.

Seq. 9 Int. OFICINES DEL BANC SANTANDER - DIA

ROGER SÁNCHEZ

Moltes vegades els clients, quan perden els diners, senten vergonya d'admetre-ho. És una situació que es veu sovint: a una reunió familiar algú presumeix que ha guanyat 1.000€ amb criptomonedes, però quan després perden 40.000€, això ja no ho expliquen. Costa molt reconèixer que t'han enganyat.

Seq. 10 Int. TAXI - DIA

(RECREACIÓ)

La JANA, histèrica, treu l'ordinador de la bossa i comença a mirar gràfiques que cauen en picat.

JANA

No, no, no... si us plau, ara no.

V.O. ROGER SÁNCHEZ

Els clients que m'han explicat aquestes situacions sempre m'han dit el mateix: "Semblava molt fiable, em deien que anava a guanyar molts diners i com el valor anava pujant hi posava encara més diners. I de cop, ho he perdut tot". És difícil d'explicar, i encara més difícil per a la gent reconèixer que han estat víctimes d'una estafa, perquè això suposa admetre que han estat enganyats.

Seq. 11 Int. HABITACIÓ DE LA JANA - NIT

(RECREACIÓ)

La JANA seu al terra de la seva habitació envoltada de papers, amb el portàtil, una tassa mig buida al costat i tres calculadores a terra. Té el telèfon a la mà, però no el mira. La seva mirada està perduda. El telèfon no para de rebre notificacions de 'X'.

NOTIFICACIONS

"Tia, què ha passat amb la cripto?"

"Ens han timat?"

"Has vist l'última publicació de l'influencer? Serà cabró..."

"Estàs bé?"

JANA

(plorant i desesperada)

I ara què se suposa que he de fer?

Seq. 12 Int. OFICINES DEL BANC SANTANDER - DIA

ROGER SÁNCHEZ

El problema no és invertir. El problema és fer-ho sense entendre res. Tots volem diners fàcils, però això no existeix. El que cal és educació financera des de petits. Saber què són els actius, com funcionen els interessos, què és el risc. Això, sí que ens pot canviar la vida.

“EnREDats”

CAPÍTOL 05. Consciència Suprema

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicília

Seq. 1 Ext. PÀRQUING HOTEL BRUC - NIT

(RECREACIÓ)

So ambient de muntanya i pàrquing de sorra, suau al fons. Es sent com un cotxe arriba al pàrquing de sorra de l'Hotel el Bruc i aparca. Hi ha 20 cotxes estacionats al pàrquing.

Es baixa un grup de tres joves del cotxe: el MARC (18 anys), el BRUNO (17 anys) i l'ARNAU (18 anys).

ARNAU

BRUNO, pilla els prismàtics que sinó no veurem res.

BRUNO

Perfe. MARC, les cadires les pillem després, no?

MARC

Sí, sí. Primer anem a preguntar a quina hora sortim cap allà. Haurem de tornar al cotxe i conduir fins l'Esplanada Ovni, deixeu-ho tot al cotxe tíos.

BRUNO

(molt baixet)

Ok, ok. Tu mandas...

El MARC tanca el cotxe i es dirigeixen tots tres a la cafeteria de l'hotel. Pla seqüència seguint-los des del darrere. Hi ha bastanta gent a la porta. Hi ha un grup de joves que riu. El BRUNO i l'ARNAU van mirant el cel de manera desconcertada i curiosa.

Amb una panoràmica es passa del pla general dels tres joves entrant a l'Hotel a un pla general de Montserrat que a través d'un zoom in es converteix en primer pla.

FOS A NEGRE

Apareix el títol del documental en pantalla:

EnREDats

Capítol 5: Consciència Suprema

Seq. 2 Int. CAFETERIA DE L'HOTEL - NIT

(RECREACIÓ)

So ambient de cafeteria i gent parlant. La cafeteria està plena de gent, el cambrer continua treballant, però no serveix res. Està fora d'horari laboral.

El cambrer darrere la barra mentre neteja els últims gots.

CAMBRER

Veniu a preguntar pels ovnis, oi? La veritat és que jo no en sé gaire, però sé que es reuneixen cada dia 11 de cada mes, ja que a l'any 79 va haver-hi l'observació més important. Va ser a València quan la tripulació d'un avió va explicar que una mena d'ovni s'havia posat al seu costat. És per aquest motiu que els grups que hi creuen es reuneixen el dia 11 de cada mes.

Panoràmica de la cafeteria plena, més o menys 30 persones.

CAMBRER

Avui hi ha poca gent. De normal se'n junta bastanta més. Hem arribat a fer 5.000€ a caixa.

A l'altre cantó de la cafeteria s'hi troba un grup de 7 persones assegudes parlant sobre prèvies quedades. El grup de joves s'apropa, el MARC va el primer.

MARC

(alegre i confiat)

Ei, què tal? Com esteu?

Dins el grup hi ha un home amb cabell curt i ulleres. És un home de 50 anys que ve acompanyat de la seva parella.

HOME DEL GRUP

(alegre)

Bona nit MARC! A l'última trobada no et vam veure... Tot bé, no?

MARC

Sí sí, l'últim mes vaig estar molt liat amb la feina i no vaig poder venir, però tot bé... Avui he vingut amb dos col·legues. L'ARNAU i el BRUNO.

ARNAU

(tímid)

Hola

BRUNO

(curiós)

Hola!

El grup els saluda i els conviden a seure. El MARC, el BRUNO i l'ARNAU seuen a taula.

A la taula hi ha un mapa de Montserrat amb un cercle gran vermell assenyalant l'esplanada ovni. Es veu la ruta que s'ha de fer en cotxe per la carretera fins al lloc de les observacions marcada amb color vermell.

Dins el grup, hi ha una noia de 30 anys amb els cabells rossos. Porta xandall amb una samarreta d'un ovni. També duu un gorro al cap.

DONA DEL GRUP

(amb curiositat)

Avui sortirem sobre les 23:40h. Vosaltres vindreu també, no?

ARNAU

Sí sí, nosaltres hi volem anar.

DONA DEL GRUP

Em sembla genial. Heu de saber que l'essencial en aquestes trobades és la paciència. Nosaltres som observadors del cel, no busquem res...

BRUNO

(amb molta curiositat i mirant a tot arreu buscant respostes)

Però... vosaltres creieu en les teories conspiratives sobre els aliens? Com els que hi ha a la tele?

HOME DEL GRUP

(el mateix que ha parlat abans somrient i molt proper)

La veritat és que no. Com bé dèiem abans, nosaltres observem el cel i a través del que veiem interpretem el que s'ha mostrat. Entenem que no és una cosa fàcil d'entendre, per tant si teniu preguntes, pregunteu! Volem que us sentiú còmodes i deixeu totes les teories sobre nosaltres que hi ha per les xarxes de banda.

MARC

(en veu baixa a l'Arnau i al Bruno)

Veieu? Ja us vaig dir que eren majíssims i que no passa res si no tenim les mateixes creences.

Seq. 3 Int. DESPATX DE LUIS SANTAMARÍA A LA UNIVERSITAT PONTIFICIA DE SALAMANCA - DIA

LUIS SANTAMARÍA DEL RÍO - teòleg i expert en sectes. És membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES).

So ambient d'universitat. Hi ha silenci, però les petjades del Luís ressonen de manera contundent amb el terra que se sent amb molt eco. La càmera segueix el Luis des de darrere pels passadissos de la

Universitat i l'acompanya al seu despatx. Agafa un got d'aigua i se'n va a la cadira.

Despatx on entra una llum groguenca a causa de les cortines que són velles. No és un despatx modern. La taula és de fusta i les parets són blanques de pedra. Hi ha un quadre religiós a una de les parets. Pla ¾ sense que el Luis miri a la càmera.

LUIS SANTAMARIA

Lo que juega un papel fundamental desde el comienzo son las técnicas de manipulación emocional, empezando por el bombardeo de amor, como dicen los psicólogos. Uno llega a un grupo nuevo en el que es recibido con los brazos abiertos, con el mayor cariño, sintiéndose alguien especial, alguien querido, y entonces eso hace que se bajen las defensas. Porque uno recibe ese bombardeo de amor y entonces, ¿cómo va a sospechar? ¿Cómo va a criticar? Nada. Se siente mal. Tiene que corresponder a todo ese afecto que está recibiendo. Tiene que ser agradecido y tiene que ir adaptándose a una forma de vida en la que hay otras personas entregadas y a las que ve felices. Y quiere ser como ellos. Yo creo que serían más o menos las estrategias utilizadas.

Seq. 4 Ext. PÀRQUING DE L'HOTEL - NIT

(RECREACIÓ)

El MARC, el BRUNO i l'ARNAU estan a fora de l'Hotel esperant que el MARC acabi de fumar. De sobte apareix el grup de la cafeteria.

So ambient d'un pàrquing de sorra. Petjades a la sorra i cotxes arrencant per marxar.

DONA DEL GRUP

Nosaltres marxem ja cap a l'esplanada. Ens seguiu amb el cotxe?

MARC

Sí, seguim a l'Opel Gris de sempre! L'ÀNGEL ja està allà?

HOME DEL GRUP
(cridant des del cotxe)

L'ÀNGEL ja saps que sempre és el primer. És el successor del Grífol...

Marxa tothom formant una fila de cotxes per la carretera que porta cap a Montserrat.

Seq. 5 Ext. CARRETERA - NIT

(RECREACIÓ)

So ambient de carretera. Cotxes conduint a la nit. Una desena de cotxes que es dirigeixen cap a l'esplanada. És una nit fosca, però la llum de la lluna és molt gran, evidenciant la silueta de la muntanya de Montserrat.

JUANTXO DOMÍNGUEZ - president de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE)- aporta més context:

V.O. JUANTXO DOMÍNGUEZ

El concepto de secta tiene muchos enfoques a nivel académico, pero podríamos decir que, en principio, es una comunidad, un grupo, una entidad que tiene una actitud cerrada, muy hacia adentro, y que rechaza todo lo que pueda venir del exterior.

Seq. 6 Int. DESPATX DE JUANTXO DOMÍNGUEZ - DIA

Despatx amb molta llum. És una sala amb les parets blanques, bastant moderna. A la paret que surt de fons hi ha una prestatgeria negra amb un munt de llibres. El JUANTXO està assegut en una cadira sense mirar a càmera.

JUANTXO DOMÍNGUEZ

Es un grupo muy cerrado, privilegiado, con una entidad muy fundamentalista. Se pueden dar muchas variantes.

Seq. 7 Ext. ESPLANADA OVNI - NIT

(RECREACIÓ)

So ambient de muntanya. Hi ha molt de vent. L'esplanada està al "gol nord", tal com diu el grup, de Montserrat. Es veu la silueta de la muntanya gràcies a la lluna plena i la seva gran il·luminació, de fet, no calen les llanternes. L'esplanada és un espai de terra.

V.O. PRESENTADOR

El grup comença a arribar al gol nord de Montserrat. Encara que aquest nom no el pots trobar a cap mapa ni n'és oficial, l'associen a l'esplanada dels ovnis.

So de cotxes aparcant a la carretera. Els cotxes aparquen a l'andana. Els que venien de l'Hotel eren una desena de cotxes, però a l'esplanada se'n contenen més de 20.

El MARC, que és el que condueix baixa del cotxe.

MARC

Pilleu jaqueta que avui fa molt vent.

El BRUNO i l'ARNAU baixen del cotxe.

BRUNO

(Rient)

Ara sí que pillem els prismàtics, les cadires i les llanternes.

ARNAU

(Rient)

Vols dir? Què farem amb tot això?

MARC

Pilleu només els prismàtics i les llanternes. No us imagineu gran cosa.

Seq. 8 Ext. PATI DE CASA LA NADIA - DIA

NADIA BUCHENDORFER -estudiant de biologia i seguidora de les observacions ovni- Ha acudit cinc cops a les trobades de l'Esplanada ovni.

So ambient d'ocells i insectes. El pati de casa de la NADIA és petit. Ella està asseguda a una cadira blanca d'exterior. El pla deixa veure darrere l'entrevistada un munt de flors i plantes.

NADIA BUCHENDORFER

En aquestes trobades hi ha molta gent que està simplement mirant al cel. Porten làsers molt potents i enfoquen la muntanya o el cel. Quan veuen alguna cosa estranya, comenten si podria ser un ovni o no. Bàsicament, funciona així.

Seq. 9 Ext. ESPLANADA OVNI - NIT

(RECREACIÓ)

Els tres joves amb el grup de gent que prové de l'Hotel travessen la carretera i es dirigeixen cap a l'esplanada. El primer que es troben és amb dues pedres amb simbologia extraterrestre que marquen el camí cap al seu destí: l'esplanada de les observacions.

BRUNO

(Insegur i parlant en veu baixa amb l'ARNAU)

ARNAU quin mal rotllo això...

ARNAU

No et rallis, el MARC ha vingut més cops. Si no ens mola i no ens sentim bé, marxem.

So ambient de moltes petjades per un camí de sorra. Se sent de lluny gent parlar. Hi ha punters làsers blaus i verds apuntant la muntanya.

Mentre caminen cap a l'esplanada se sent de fons l'ÀNGEL presentant-se.

HOME DEL GRUP

(dirigint-se als joves)

El que està parlant és l'ÀNGEL, una de les persones que en sap més del tema i porta més temps venint a les trobades.

BRUNO

És el líder del grup?

HOME DEL GRUP

No. No hi ha cap líder, però ell en sap molt i mentre observem el cel, ell fa xerrades explicant coses sobre el tema a les persones noves. És molt interessant escoltar-lo.

Seq. 10 Ext. PATI DE CASA LA NADIA - DIA

So ambient d'ocells i insectes. El pati de casa de la Nadia és petit. Ella està asseguda a una cadira blanca d'exterior. El pla deixa veure darrere l'entrevistada un munt de flors i plantes. El pla és de $\frac{3}{4}$ i la Nadia no mira a la càmera.

NADIA BUCHENDORFER

Jo he anat a aquestes trobades i també estava l'ÀNGEL amb el seu grup. M'interessen les coses que expliquen, la passió amb què ho fan, i són temes als quals no estic acostumada a escoltar ni reflexionar. Si l'ambient és respectuós, es crea un ambient molt guai, on la gent pregunta i s'interessa.

Seq. 11 Ext. ESPLANADA OVNI - NIT

(RECREACIÓ)

So ambient de petjades per la sorra.

S'escolta l'ÀNGEL parlant envoltat de gent que ha vingut a la trobada. A un costat de l'esplanada, que no és molt gran, hi ha un grup de joves d'entre 21-25 anys amb unes cerveses a la mà. Tots van vestits de negre i amb gorres posades.

Riures i comentaris sobre l'ÀNGEL i les seves vivències en segon pla durant tota la seqüència per part del grup de joves.

ÀNGEL

Os puedo explicar estas cosas porque llevo viniendo a esta explanada con mi familia desde que tengo 14 años. (continua entusiasmat, però atent al grup de joves. Cada cop més incòmode). Yo he coincidido con Grifols, que para quien no lo sepa es la persona que inició estos encuentros. Es una de las personas más influyentes del mundo de la ufología en Cataluña. Grifols ha hecho reunir a mucha gente, de hecho hoy somos pocos, pero sobre todo en verano con el buen tiempo hemos tenido encuentros hasta con 18.000 personas.

GRUP DE JOVES

Algun cop has vist un gos amb tres ulls volant amb un coet?

BRUNO

(en veu baixa comentant amb el MARC i l'ARNAU)

Però que diu aquest, bro? Està parlant tio, quin mal educat.

MARC

Sempre hi ha algun pallasso que a través d'Instagram o TikTok veu que es fan aquestes trobades i ve a faltar al respecte rient-se de nosaltres.

Seq. 12 Ext. PATI DE CASA LA NADIA - DIA

So ambient d'ocells i insectes. El pati de casa de la NADIA és petit. Ella està asseguda a una cadira blanca d'exterior. El pla deixa veure darrere l'entrevistada un munt de flors i plantes. El pla és de ¾ i la Nadia no mira a la càmera.

NADIA BUCHENDORFER

Penso que les xarxes socials han afectat negativament aquest tipus de trobades, perquè concentren molta gent que no està interessada realment en el moviment, sinó que només volen anar allà a riure's de la gent que hi participa, sense respecte pels temes que s'hi tracten.

Seq. 13 Ext. ESPLANADA OVNI - NIT

(RECREACIÓ)

Seguim com a la seqüència 11. So ambient de petjades per la sorra.

ÁNGEL

(ignorant al grup de joves i dirigint-se al grup que l'envolta)

A palabras necias, oídos sordos. Nosotros nos reunimos para mirar el cielo, me parece bien que no se lo crean. De hecho nosotros no obligamos a creer a nadie, pero pedimos el mismo respeto que nosotros ofrecemos.

UNA DE LES PERSONES QUE L'ENVOLTA

Has explicat que hi ha vegades que ve molta gent, no has pensat mai en treure benefici econòmic?

ÁNGEL

No la verdad. Yo vengo desde los 14 años y para mí venir cada mes el día 11 ya es una tradición. Si que es verdad que hay veces que hay mucha gente, pero a mí no me importa compartir la experiencia que tengo. No he pensado en vender ni en recibir dinero a cambio en ningún momento. Son quedadas dónde dedico mi tiempo para informar a la gente.

Seq. 14 Int. DESPATX DE LUIS SANTAMARÍA A LA UNIVERSITAT PONTIFICIA DE SALAMANCA - DIA

Al despatx de LUIS SANTAMARÍA a la Universitat Pontificia de Salamanca.

V.O. PRESENTADORA

Quines són les característiques principals que ha de tenir un grup per considerar-se sectari?

LUIS SANTAMARÍA

Bueno, en primer lugar tendríamos que hablar de un grupo que goce de autonomía, que sea un grupo independiente en sí mismo, que tenga un

liderazgo que determine todo su funcionamiento, de manera que ese líder o gurú, o si son líderes y gurús varios, sometan a sus seguidores, que acabe con la libertad, que haya engaño y que acabe aislando a la persona de su entorno, de su vida y de su pasado para crear una nueva personalidad en ella.

Seq. 15 Ext. ESPLANADA OVNI - NIT

(RECREACIÓ)

MARC

Què us ha semblat?

BRUNO

Bua tio, en veritat m'ha molat. M'esperava un rollo molt més sectari, però només és penya fan dels ovnis. Com l'Arnau amb Star Wars.

ARNAU

(riu)

Bueno bueno, tampoc et flipis. Jo també m'ho he passat bé, però no tinc tan clar si tornaria, no és el meu rollo.

MARC

(riu)

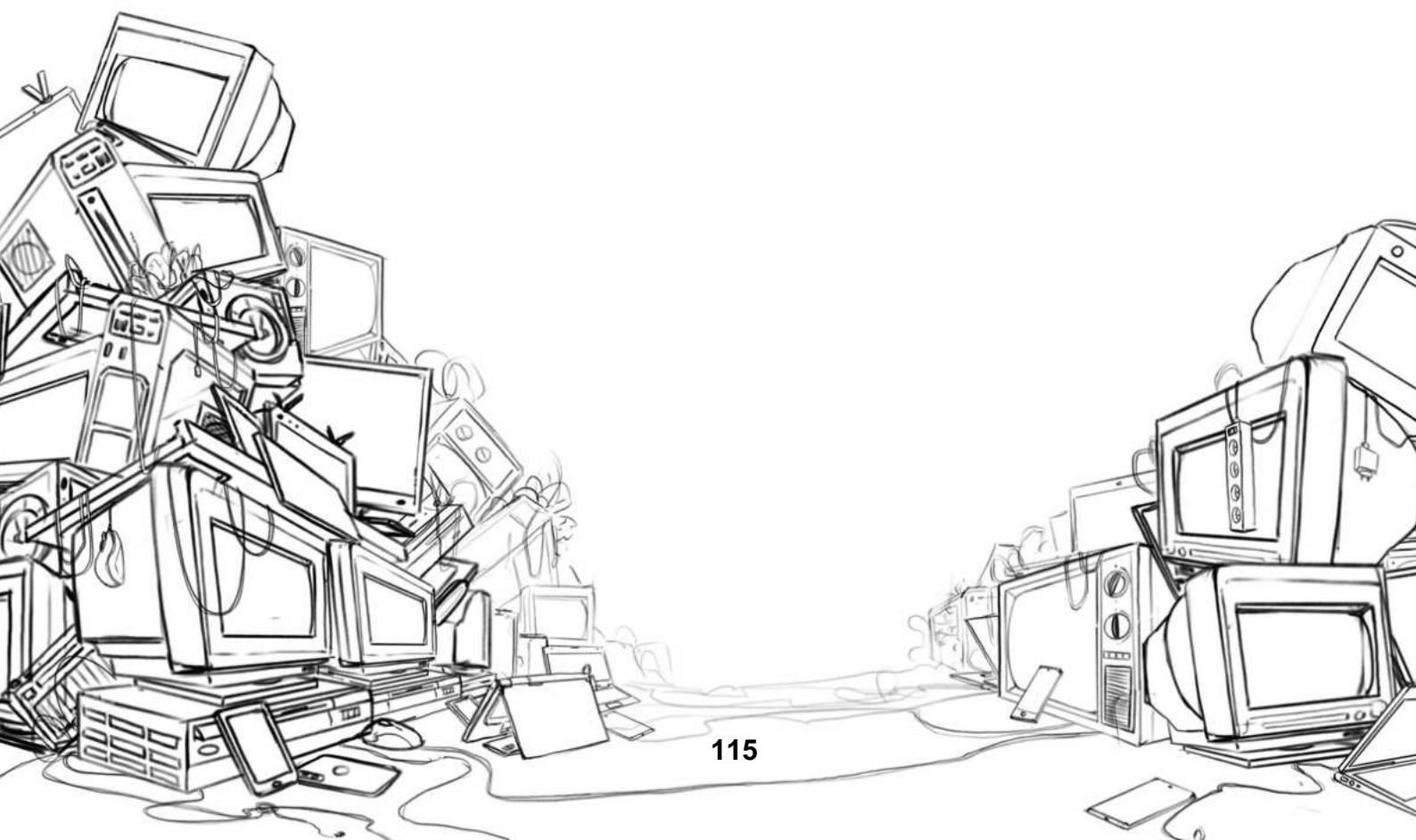
En fin, si algun cop voleu tornar, ja heu vist que esteu convidats tot i no creure-hi.

“EnREDats”

CAPÍTOL 06. Senyor, on ets?

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicília

Seq. 1 MUNTATGE DE VÍDEOS

Seqüència de vídeos i àudios d'influencers que es dediquen a crear contingut sobre la religió.

"EFFETÁ ha sido un antes y un después en mi vida, por lo que os invito a todos a poder ir alguna vez"

"Cuando decides aventurarte en este mundo, te comprometes a no contar nada sobre lo que se hace en los recesos, por lo que no os puedo contar mucho, solo os invito a vivirlo"

"Yo he sido atea toda mi vida, pero cuando estuve pasando un momento muy complicado conocí a dios. Estoy 100% segura que lo que me salvó en ese momento"

Seq. 2 Int. METRO - DIA

(RECREACIÓ)

Una noia, amb un llibre de pregàries i una creu penjada al coll, baixa a pas decidit. Camina fins a una església plena de joves cantant i amb els ulls tancats. Les veus canten "Y un huracán. Romperá el cielo desde mi garganta. Gritándote: "¿dónde estás cuando me haces falta?"

FOS A NEGRE

Apareix el títol del documental en pantalla:

EnREDats

Capítol 6: Senyor, on ets?

Seq. 3 Ext. JARDINS DEL MONESTIR DE PEDRALBES - DIA

Els Jardins de Pedralbes són coneguts pel gran espai enjardinat que posseeixen. Hi ha camins de sorra, fonts i diverses escultures. A més a més, hi ha zones amb ombra, bancs per seure i un munt de flors. En un d'aquests bancs s'entrevista al PAU ISLA.

PAU ISLA

Yo nací y crecí en un lugar cristiano donde se me enseñó a amar a Dios, amar a la gente y asistir los domingos a la iglesia. Cuando se hace mayor y madura pues debe tomar la decisión si seguir el camino de la fe o cambiar de rumbo.

En mi caso pues decidí seguir este camino en base a testimonios y todo lo he vivido hasta el día de hoy y puedo decir que es la mejor decisión que he tomado nunca y la más importante.

Seq. 4 Int. FERROCARRILS DE LA GENERALITAT - DIA

(RECREACIÓ)

La JUDIT puja a un vagó a l'estació de Provença. No hi ha gaire gent. A dins del vagó, l'espera una amiga asseguda. La Judit seu al seu costat.

JUDIT

Com estàs?

CLÀUDIA

Bé, i tu?

JUDIT

Una mica cansada, em fa mandra anar a classe avui.

CLÀUDIA

Seria una sorpresa si no te'n fes. (Riure)

Es queden en silenci.

JUDIT

Em preguntava... Si em voldries acompanyar algun dia a una trobada al Reial Monestir de Santa Isabel.

CLÀUDIA

Què faríem?

JUDIT

No ho tinc massa clar, però ja saps que des de petita he tingut un lligam amb la religió... i el meu cosí gran m'ha preguntat si volia formar part d'Effetá... i em fa molta cosa anar-hi sola.

CLÀUDA

JUDIT... Crec que no ho estic entenent. Què és Effetá?

JUDIT

Segons el meu cosí, l'Effetá en si és un recés que es fa un cap de setmana a una casa de colònies, a un centre d'espiritualitat. Aleshores, després també se li dona continuïtat durant el curs, doncs se sol fer una sessió setmanal, per les tardes nits, de formació, o d'una xerrada, o un testimoni, o un moment de reflexió, o de resar i d'adoració.

CLÀUDIA

No et fa una mica de mal rollo?

JUDIT

No, m'han assegurat que és un lloc super normal. Però si no t'agrada podem marxar quan vulguis.

Pensa que per entrar a aquests grups ho hem de fer a través d'una persona que ja hi formi part i nosaltres tenim la via del meu cosí. No hi haurà problema.

Seq. 5 Ext. JARDINS DEL MONESTIR DE PEDRALBES - DIA

So ambient d'ocells, insectes i petjades per la sorra.

PAU ISLA

Personalmente no había escuchado de los retiros de Effetá. He visto que es un movimiento de la iglesia católica yo formo parte de la iglesia evangélica, pero puedo entender de qué tratan esos retiros porque sí, sí que sí que he formado parte de varios desde desde bien pequeño nosotros

le llamamos como campamentos, muchas veces
campamentos de niños, campamentos de jóvenes
conferencias y trata sobre eso, sobre dos tres
días en los que en este caso en un campamento de
jóvenes pues se hablan sobre temas de nuestro día
a día, de nuestra vida cotidiana.

Nos relacionamos con muchos más jóvenes, la
verdad que es desde bien pequeño es algo que he
hecho, algo que me gusta mucho por lo que por lo
que te digo, porque te encuentras con más jóvenes
cristianos como tú en los que tienes las mismas
luchas nos ayudamos unos a otros, aprendimos de
la gente que va a dar las charlas, la gente que
va a predicar de los momentos de alabanza y trata
sobre eso, sobre dos tres días en los que uno va
a aprender así como un tiempo intensivo junto a
más gente que está en esa búsqueda de tener esa
relación íntegra con Dios.

Seq. 6 Ext. AFORES DE L'ESGLÉSIA DE BARCELONA - VESPRE

(RECREACIÓ)

So ambient d'ocells i gent passar. En una plaça amb terra de pedra
la gran protagonista és l'Església de Barcelona, on el grup Effetà
de Barcelona sol reunir-se. L'església és marró clar i no és gaire
gran.

A fora, es troba amb el seu cosí, qui l'espera assegut a un banc
mentre pren un cafè.

TONI

Hola!

JUDIT

Sento haver-te fet esperar. Avui les classes s'han allargat més.

TONI

Tranquil·la, no passa res. Per què em volies veure?

JUDIT

Bé, ja saps que últimament estic pensant molt amb tot el tema de la religió i el cristianisme... I no ho sé la veritat, esperava que em poguessis explicar la teva experiència per si m'ajuda una mica.

TONI

És clar! Però has de saber que cada un té la seva pròpia història, eh. El que jo t'expliqui potser no té res a veure amb el que sents tu i no passa res. Fins i tot hi ha pòdcast que parlen del tema!

JUDIT

Ostres no ho sabia això... I tu què en penses?

TONI

Jo crec que la meva relació amb la fe, això ha sigut des de ben petit, sí que també he tingut les meves fases de qüestionar-me i tal, però bueno. La meva relació amb ella em dona l'oportunitat potser també de parar una miqueta de vegades, de connectar una miqueta amb mi mateix, també amb l'associació, també amb la resta de gent que puc compartir això, no? I el viure-la en comunitat... Treballo per recuperar una miqueta la meva vida espiritual, tinc els meus alts i baixos, però és una cosa que crec que m'ha ajudat a estar bé i també estar bé amb mi mateix.

També, o sigui, no és només el tema de la religió, sinó el que va associat a ella també, doncs, diferents propostes, diferents activitats, que associen o que són el nexa comú poden ser a través de la religió o el catolicisme, doncs fer diverses activitats en les quals estic a gust, o que em sento útil, bàsicament, o sigui, el treure-li una utilitat i el sentir que estic ajudant una altra gent, no?

Seq. 8 Int. DESPATX CARLOS - DIA

CARLOS BARDAVÍO - doctor en dret penal especialitzat en sectes.

So ambient de carrer, gent caminant pel carrer i cotxes de fons. El Carlos entra al seu Bufet d'advocats i les seves petjades ressonen de manera contundent amb el terra. La càmera el segueix des de darrere pels passadissos fins que entra al seu despatx. Agafa un got d'aigua i seu a la cadira.

El despatx és modern. Una taula de fusta i una prestatgeria amb llibres i titulacions són els elements que destaquen de la sala. Hi ha una estàtua de la deessa romana de la justícia.

CARLOS BARDAVÍO

Y es que, para demostrar una coacción, que es el delito que considero de personalidad positiva, no hace falta demostrar una coacción explícita, un comportamiento coactivo. Demostrar un comportamiento coactivo es más difícil cuando no se hace con un cuchillo en el cuello o con un golpe en el ojo. Es más complicado demostrarlo cuando no hay un golpe, porque las cosas o se ven o no se ven. Lo que no se ve de forma material necesita más pruebas, más testimonios, más mensajes de WhatsApp, más comunicación entre el autor y la víctima, o entre los coautores, el grupo: cómo se habla, qué se dice, cómo se dice. La comunicación y la forma en que se comunica es fundamental.

Seq. 9 Int. CASA CARMEN CARRASCOSA - DIA

CARMEN CARRASCOSA - creadora de contingut religiós a xarxes socials.

La influencer obre les portes de casa seva. Camina per casa fins que seu a la sala d'estar a una cadira. La sala és acollidora amb una molt bona llum solar. Té tons marrons i blancs. Destaca la senzillesa de l'habitació. Al fons del pla hi ha una prestatgeria amb llibres i revistes. És una sala prou gran.

V.O. PRESENTADOR

A què et dediques?

CARMEN

(Explicació)

Seq. 9 Ext. JARDINS DEL MONESTIR DE PEDRALBES - DIA

So ambient d'ocells, insectes i petjades per la sorra.

V.O. PRESENTADORA

Actualment tens un pòdcast amb un altre company, Quetepaxa. Amb quin objectiu vau crear aquest mitjà?

PAU ISLA

Pues teníamos un objetivo bastante claro por un lado era conocer a Dios a la gente obviamente y por otro era romper esos prejuicios de la gente sobre la iglesia aquí de España, sobre la vida de un joven cristiano como te comentaba antes Nosotros consideramos que esa visión está muy distorsionada y queríamos romper con esas esas ideas de religiosidad puede ser, que la gente piensa que tiene una persona cristiana en la que se tiene que santiguar, en la que tienes que confesar tus pecados y bueno queríamos romper con todo eso y dar a entender que esto va mucho más de una religión sino que es una relación con Dios, una relación con la gente, un aprendizaje día a día en los que seguimos peleando y seguimos teniendo nuestros problemas como todo el mundo pero que esto va mucho más allá de de hacer tres o cuatro rituales al día sino que esto forma parte de una relación.

Es por eso que tratábamos de de interactuar con la gente que nos hicieran preguntas más allá de que Xavi, mi compañero y yo tenemos mucho que aprender, pues queríamos ayudar con lo que sabíamos, formarnos y tratar de responder preguntas de la gente sobre sobre el mundo cristiano que como te digo seguimos aprendiendo.

Seq. 10 Int. - CASA CARMEN CARRASCOSA - DIA

CARMEN

(Explica per què va decidir començar a penjar vídeos a les xarxes socials)

Seq. 11 Ext. JARDINS DEL MONESTIR DE PEDRALBES - DIA

So ambient d'ocells, insectes i petjades per la sorra.

PAU ISLA

Pienso que hay mucha gente que a lo mejor se quiere aprovechar de la fe, de la religión para mostrar algo que no es, para mostrar algo meramente estético, pero yo creo que la diferencia puede ser fácil de identificar. Cuando tú ves a alguien que quiere comunicar o aportar algo, alguna enseñanza sobre la fe algo que sea de bendición para la gente, yo creo que ahí se ve la intención de comunicación y de aportación a las redes sociales y por otro lado pues a lo mejor es fácil de detectar cuando alguien sube algo meramente de postureo o para enaltecerse yo creo que ahí puede estar la diferencia. Cuando alguien quiere aportar cuando por otro lado pues alguien quiere subir algo simplemente para que lo vean y de alguna manera mostrar una estética que puede ser o no real. Yo creo que allí está la diferencia.

Seq. 12 Int. DESPATX LUIS SANTAMARÍA - DIA

LUIS SANTAMARIA

Actualmente, estos últimos 15 años, con lo que han supuesto las redes sociales como entorno de socialización y de vida de la gente de ciertas edades, pues me vuelve a preocupar y la realidad nos muestra cada vez más familias que piden ayuda por la captación y el adoctrinamiento de algunos de sus hijos que sin necesidad de que pertenezcan a una secta de forma estricta, sí están muy influidos por sectas o por grupos que actúan de forma semejante. A través de las redes sociales y directo a su dispositivo móvil con la cercanía que eso supone.

3.12. Teaser

A més d'incloure els guions literaris de cada capítol i l'elaboració de l'escaleta del primer d'ells, aquest projecte presenta un teaser, és a dir, un avançament de menys de dos minuts de la minisèrie per captar l'atenció del públic.

El teaser d'EnREDats presenta la narrativa de la història a través de vídeos gravats per l'equip i d'altres extrets de banc d'imatges lliures de drets d'autor com Pexels. També cal destacar que la locució està gravada per una persona del grup.

A través d'aquest [enllaç](#) es pot visualitzar el teaser d'EnREDats.

3.12.1. Escaleta

El treball de preproducció del projecte contempla l'elaboració de l'escaleta del teaser. A continuació es troba l'escaleta.

TEASER:

Seqüència	Mitjà	Recurs sonor	Temps	Temps acumulat	Què ocorre
1	Vídeo + àudio	So de passes i vies de metro.	8"	8"	Vagó de metro travessa el túnel. Soroll metàl·lic de vies i ambient del metro.
2	Vídeo	Anunci del metro de Barcelona.	5"	13"	Jove dins del metro mirant el mòbil.
3	Vídeo		7"	20"	Un noi en una habitació comença a navegar per fòrums, Telegram, YouTube.
4	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"Són a tot arreu..."
5	Vídeo	So de despertador.	11"	31"	Alarma a les 06:00. Jove es desperta i fa exercici.
6	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"Una veu autoritativa..."

7	Vídeo		13"	44"	Noi camina per una església. Noia resant encén un ciri.
8	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"Darrera la pantalla"
9	Vídeo		14"	58"	Grup arriba a l'Hotel Bruc. Caminada cap a l'esplanada OVNI.
10	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"Creences, rituals..."
11	Vídeo		8"	1'6"	Noia rep notificació de Binance pel carrer. Es mostra inquieta.
12	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"Algunes promeses..."
13	Vídeo		3"	1'9"	Portes del metro s'obren i la gent surt.
14	Vídeo + àudio	So d'error informàtic.	10"	1'19"	Muntatge accelerat de totes les escenes anteriors. Cacofonia visual.
15	Vídeo		5"	1'24"	Noia d'esquena observa una pantalla gegant plena de vídeos digitals.
16	Vídeo + àudio	Veu en off (presentadora)	-	-	"No porten túniques..."
17	Gràfic (fos a negre)		4"	1'28"	Apareix el títol EnREDats (portada).

3.12.2. Guió literari

A diferència dels capítols, el guió literari del teaser s'ha desenvolupat a través d'escenes. En aquest sentit, la durada de la peça és d'1 minut i 30 segons.

A continuació es troba el guió literari del teaser.

"EnREDats"

TEASER

Atenea García
Anna Martínez
Maria Sicilia

[TEASER]

Escena 1 Int. METRO - DIA

Un vagó de metro travessa el túnel a tota velocitat. Només se sent el so metàl·lic de les vies i la gent que espera a l'andana.

Escena 2 Int. METRO - DIA

Dins el vagó, un noi jove, amb auriculars posats, està absort mirant el mòbil.

Escena 3 Int. HABITACIÓ - NIT

Un noi assegut al sofà encén l'ordinador. La llum blava il·lumina la seva cara mentre comença a fer scroll per fòrums, canals de Telegram i vídeos de YouTube.

V.O. PRESENTADORA

Són a tot arreu; darrere un missatge de motivació, una promesa de diners fàcils, els secrets de l'univers...

Escena 4 Int. GIMNÀS - DIA

Sona una alarma. 06:00. Un jove es desperta bruscament, es posa la samarreta i comença a fer flexions al terra de l'habitació.

V.O. PRESENTADORA

Una veu autoritària, un missatge simple, un vídeo recomanat...

Escena 5 Int. ESGLÉSIA - DIA

Un noi camina tranquil·lament pel passadís d'una església.

V.O. PRESENTADORA

Però... què hi ha darrere d'aquests missatges?

Mentrestant, una noia amb els ulls tancats, seu agenollada mentren prega. Abans de marxar, encén un ciri.

V.O. PRESENTADORA

Darrere de la pantalla s'amaguen comunitats amb estructures molt més complexes.

Escena 6 Ext. HOTEL BRUC - NIT

Un grup d'amics arriben a l'hotel El Bruc on es reuneixen amb altres seguidors del moviment raelià. Tots junts, es dirigeixen a l'esplanada ovni.

V.O. PRESENTADORA

Creences, rituals... missatges que apel·len a tota mena de fe, però adaptats al S.XXI.

Escena 7 Ext. DISTRICTE 22@ - DIA

Una noia jove camina pels carrers de Barcelona quan rep una notificació de la plataforma de trading Binance. Mira al seu voltant nerviosa i fa clic.

V.O. PRESENTADORA

Algunes promeses són massa bones per ser certes. Però quan te n'adones... ja és tard.

Escena 8 Int. METRO - DIA

Les portes del metro s'obren i la gent baixa del vagó.

Escena 8 MUNTATGE

Les imatges que s'han vist fins ara comencen a repetir-se, cada vegada més ràpid, produint un sentiment d'angoixa.

Escena 8 Int. PANTALLA

Una noia observa una pantalla gegant d'esquena mentre davant d'ella es van reproduint vídeos de xarxes socials a tota velocitat.

V.O. PRESENTADORA

No porten túniques, no canten himnes...però et poden enredar, en qualsevol moment.

Silenci. So d'error informàtic.

FOS A NEGRE

EnREDats

(portada)

3.13 Equipament

Per poder produir la sèrie-documental que es vol elaborar amb EnREDats és fonamental tenir clars tots els recursos que s'hauran d'emprar des d'un inici, ja que a part de ser una part essencial per a l'organització del projecte, també s'ha de tindre en compte les necessitats econòmiques i humanes. És important tenir un equip humà divers que pugui afrontar les diferents fases del projecte.

Així mateix, l'equipament tècnic haurà d'estar a l'altura de les exigències del documental, incloent-hi càmeres d'alta qualitat d'imatge i un bon equip de so i il·luminació. A més, els programes d'edició avançats permetran que l'acabat del projecte sigui professional i vagi més enllà de l'acadèmic.

A continuació es troben els punts relacionats amb l'equipament explicats de manera més detallada:

3.13.1 Equip humà

El rodatge i la producció d'un documental com EnREDats requereix una planificació organitzada i rigorosa per part d'un equip tècnic que desenvolupi diferents tasques marcades. La direcció, la productora, la directora de fotografia, l'equip de guionistes, l'equip d'il·luminació, l'equip de so i l'equip de postproducció i edició, són els diferents rols que es seguiran per tal que el producte final vagi més enllà de l'acadèmic. A continuació, es destaquen les característiques de cadascun dels rols:

A. Equip de direcció

Les directores del projecte audiovisual d'EnREDats són tres: Atenea García, Anna Martínez i Maria Sicília. Aquesta funció és important, ja que les directores són les responsables de la qualitat i del significat del producte final (Michael Rabiger, 2015).

Les tasques que han d'executar les directores comencen des de la creació de la idea del documental. A partir d'aquest moment, han de decidir els continguts dels quals es parlarà, hauran de formar un equip tècnic i dirigir-los per poder produir el projecte, són les encarregades d'aconseguir el finançament necessari per poder fer la idea del producte realitat i també de poder (Michael Rabiger, 2015).

En ser les encarregades de dirigir, en general, tot el documental, és ideal que les directores estiguin presents en els moments de la gravació o, com a mínim, fer un seguiment i supervisió de molt a prop de tota la feina que fan els treballadors del projecte. L'equip de direcció té la màxima responsabilitat i capacitat de decisió i és per tots aquests motius que la comunicació clara en cada instància de la producció és essencial per a qualsevol director (Universitat de Buenos Aires, 2019).

B. Productor/a

El productor o productora és l'encarregat de reunir tota la informació sobre el projecte i ha de ser capaç de gestionar i organitzar tot l'equip humà i tècnic. És el responsable de definir els diferents càrrecs i assignar els rols de cada treballador i de transmetre la informació necessària i objectius a l'equip humà. "És un gestor d'informació perquè l'emmagatzema, posteriorment la processa i, finalment, ofereix els resultats demanats" (José Antonio Soto, 2015, p. 14). El productor és moltes vegades l'encarregat de negociar els contractes i s'encarrega que el projecte sigui possible a través de les finances.

Charlotte Worthington, cap d'estudis de producció audiovisual a la London Metropolitan University, explica que un productor ha de conèixer a la perfecció totes les àrees de la producció, ja que és el responsable del projecte (Worthington, 2009).

El productor ha de tenir presents cinc moments clau en el procés de producció: planificar, executar, control, lliurament i avaluació. Per a poder elaborar un producte audiovisual el primer que ha de fer un productor és planificar el treball i les persones que estaran involucrades per la seva producció, per després poder executar les tasques plantejades. Un cop les tasques estan fetes, el productor s'encarrega de verificar i controlar que la feina feta sigui eficient i lliurarà, a la persona que calgui, un informe sobre el procés de la producció. Finalment, el productor avaluarà el producte final i el seu procés per poder publicar-lo (José Antonio Soto, 2015, p. 14).

C. Guionistes

Els guionistes, tal com indica el seu nom, són les persones encarregades d'elaborar el guió del projecte audiovisual (Universitat de Buenos Aires, 2019). En el cas de EnREDats, en tractar-se d'un documental de caràcter periodístic d'investigació, el

guió s'ha basat en el buidatge i recerca dels diferents grups sectaris escollits, és per aquest motiu que les guionistes no només han elaborat el guió, sinó que també han fet d'investigadors. Es presenten dades i informacions sobre les sectes i s'analitzen per tal que a través de la informació es creï una narració.

L'equip de guionistes en el cas d'EnREDats, és el mateix que l'equip de direcció perquè les tres directores són periodistes.

Equip d'imatge

Dins de l'equip d'imatge es poden trobar diferents rols. A continuació s'expliquen més detalladament:

- **Director de fotografía**

El director o directora de fotografia; per les seves sigles en anglès, Director of Photography, és una figura clau per a garantir la qualitat visual del projecte. La seva tasca més important és ser responsable de tot el que té a veure amb l'equip tècnic, càmeres i il·luminació. Les seves tasques comencen amb la gestió de l'equip tècnic, és a dir, és el director de fotografia qui s'encarrega del material que s'utilitza durant la gravació, per tant, ha de fer la comanda de l'equip, provar-lo i posteriorment, ajustar-lo per poder-lo fer servir (Michael Rabiger, 2015).

Durant el rodatge de la gravació, n'és el responsable total. Determina la posició de les diverses càmeres i l'enquadrament d'aquestes en el set, conjuntament amb el director (Universidad de Buenos Aires, 2019). S'ha d'assegurar que la composició, el ritme i la narrativa visual compleixin els objectius comunicatius i estètics que s'han establert pel projecte. A més a més, té pes en la decisió de les locacions on es filma, ja que també assumeix càrrecs en l'estètica lumínica, tot i disposar d'un equip d'il·luminació (Michael Rabiger, 2015).

- **Camarògraf/a**

Els camarògrafs són els responsables de les imatges que es capturen des de la seva càmera. Són els que s'encarreguen de dirigir la càmera i mantenir l'enquadrament que ha determinat posteriorment el director de fotografia. Ha de seguir i respectar el guió tècnic (Universidad de Buenos Aires, 2019).

- **Equip d'il·luminació**

Les persones que treballen en aquest equip vetllen per crear l'ambient lumínic que regeix l'escena que s'està filmant. Treballen sota la supervisió del director de fotografia, que és qui estableix els ordres per complir l'objectiu sobre l'estètica lumínica. S'encarreguen d'instal·lar i manipular els diversos punts de llum que es troben en el set (Giste Producciones, 2024).

Equip de so

De la mateixa manera que en l'equip d'imatge, en l'equip de so també es poden distingir diversos rols. En els punts següents s'especifiquen.

- **Tècnic/a de so**

És el responsable de definir i supervisar el concepte sonor del documental, controlant que el registre d'àudio que es realitza a través dels microfonistes sigui de màxima qualitat i respecti els objectius comunicatius del projecte. Ha de garantir una gravació nítida de diàlegs, sons ambientals i accions. És el màxim responsable de l'àudio del set, per tant, dona instruccions als microfonistes per tal que la gravació sigui satisfactòria (Universidad de Buenos Aires, 2019).

- **Microfonista**

Treballant sota les directrius del tècnic de so, els microfonistes són els responsables de dirigir els micròfons durant un rodatge. Ha de saber on col·locar els micròfons per tal que l'àudio s'extregui de la manera més nítida possible, i a més a més, ha de tenir en compte diferents factors com l'enquadrament de les càmeres per tal que el so sigui captat directament.

Equip de postproducció

Un cop el contingut ja ha estat gravat, l'equip de postproducció és l'encarregat de donar-li forma al contingut filmat. L'editor ordena, uneix, afegeix efectes visuals i sons, per tal que el producte audiovisual segueixi una narrativa coherent amb els objectius establerts anteriorment (Giste Producciones, 2024).

La part del muntatge en una creació audiovisual és essencial. La persona que s'encarrega de fer-ho recull tota la informació del rodatge i inicia el seu treball escollint, ordenant i unint la selecció dels plans que s'adeqüen a les necessitats del projecte (Escuela Universitaria de Artes, 2024). El seu treball no només és unir, sinó que també ha de tenir en compte altres elements com els efectes especials o els efectes sonors.

En un equip de postproducció també hi ha un grup de persones que s'encarrega de l'àmbit sonor. És important tenir en compte que cada element sonor té la seva pròpia funció narrativa, i això suposa que hi ha peces sonores molt importants dins de cada projecte. A més a més, una de les tasques de les quals s'han d'encarregar és la de la sincronització d'àudio amb la de la imatge gravada (Escuela Universitaria de Artes, 2024).

Els efectes visuals, o més coneguts entre el món audiovisual com VFX, són tots aquells processos en què la persona encarregada de la tasca manipula la imatge gravada modificant i adequant el producte. D'entre les grans tasques que li corresponen a l'equip, la correcció de color i el càmera tracking, rellevant en els ambients recreats digitalment, són els que destaquen. En la sèrie documental EnREDats, els espais creats de manera digital no seran necessaris (Escuela Universitaria de Artes, 2024).

3.13.2 Material tècnic d'imatge i so

Per poder dur a terme la producció audiovisual del projecte, s'ha de comptar amb un equipament tècnic de so i imatge professional. L'objectiu del projecte no és assumir la producció íntegra de tots els capítols per part de les tres integrants de l'equip directiu. La intenció és generar interès a alguna productora que vulgui implicar-se en el desenvolupament de la producció de la minisèrie EnREDats.

Si s'ha de comprar material per dur a terme la producció, el pressupost seria molt elevat. És per aquest motiu que en comptes de comprar equip el llogaríem a AVisual Pro, una tenda en línia especialitzada en productes per a produccions audiovisuals que lloga material que s'ajusta a les necessitats de la producció d'EnREDats.

A continuació, es presenta una taula amb el material necessari per a la producció dels capítols, tenint en compte que es lloga el material a [AVisual Pro](#).

Taula 2. *Informació material tècnic*

IMATGE	• Càmera: FX6 Sony ○ Objectiu: FE 24-105mm f/4 G OSS • Sony PXW-FS5 II ○ Objetivo Sony E PZ 18-105mm f/4 G OSS • Dron DJI Air 3
MATERIAL SONOR	• 1 micròfon de corbata que s'utilitzaran per les entrevistes. ○ Model: Sennheiser EW 100 ENG G4. • 1 micròfon de canó. ○ RODE NTG-4+ ○ Cables XLR. ○ Paravent • Pértiga Micròfon Boom. • Auriculars.
IL·LUMINACIÓ	• 2 panells LED ○ Dedolight Felloni 2 50° 5600K • 2 panells LED. ○ Focos LED 100W 5200K con Softbox • 2 reflector. ○ Lastolite 5 en 1 100cm

ACCESSORIS	• Tripode per la càmera. ○ Manfrotto. • Targetes SD. ○ Targeta 128 GB ○ Targeta 248 GB • Bateries. • 2 Matte Box ARRI LMB 4×5 • 2 Monitors SWIT K15 externo via HDMI. • Claqueta professional
-------------------	---

Font: pròpia.

Per al desenvolupament d'EnREDats, un projecte audiovisual que consisteix a la realització d'una minisèrie documental, s'ha seleccionat un conjunt de material professional amb l'objectiu de realitzar el producte final amb la major qualitat sonora i visual.

Aquesta llista de material tècnic ha estat assessorada pel director audiovisual Pablo Alameda, qui a través d'una entrevista realitzada el 8 d'abril del 2025, ha orientat l'equip en funció de les necessitats del rodatge. Alameda és un director audiovisual i cofundador de la productora audiovisual BMORE.film que treballa també com a docent al curs formatiu de les 100 beques Nikon en una assignatura orientada a les fases de producció d'un projecte audiovisual. És a través d'aquesta formació que l'equip va poder contactar amb ell per concertar una petita entrevista d'assessorament que ha estat clau a l'hora de prendre decisions envers el material tècnic utilitzat. A més a més, la seva col·laboració no només ha aportat coneixement tècnic al projecte, sinó que també una visió professional i real a l'hora de desenvolupar i plantejar el cicle productiu d'EnREDats.

Pel relatiu a la imatge, es treballarà amb dues càmeres: la Sony FX6 i la Sony PXW-FS5 II. Els dos models de càmera són digitals amb una alta qualitat d'enregistrament i, tal com suggereix Alameda, són càmeres ideals per a la realització de documentals i escenes amb poca llum. Els objectius seleccionats van acord amb les càmeres seleccionades i ofereixen cobrir més plans. L'objectiu que s'utilitza amb la càmera Sony FX6 és el FE 24-105mm f/4 G OSS i el de la càmera

Sony PXW-FS5 és el Sony E PZ 18-105mm f/4 G OSSD'altra banda, sobretot pel capítol que tracta sobre el moviment raelià, s'usarà un dron per oferir una gran varietat de plans de paisatges com Montserrat o fer el seguiment del personatge protagonista de l'escena.

Pel que fa a l'àudio, a l'hora de gravar les entrevistes que inclou el documental, es farà servir el micròfon de corbata Sennheiser EW 100 ENG G4, que garanteix un so de qualitat. Envers l'àudio en el rodatge, comptarem amb un micròfon de canó que serà essencial per poder gravar en espais oberts com les terrasses o el transport públic. Es disposarà d'una perxa per poder situar els micròfons correctament i a més a més, paravents i auriculars per monitorar el so durant el rodatge.

L'àmbit de la il·luminació també és important tenir-lo en compte. És per aquest motiu que en el rodatge es disposarà de dos panells LED Dedolight Felloni 2 50° 5600K i dos panells LED de 100W 5200K. Per modelar la llum s'utilitzaran dos reflectors.

Pel que fa a l'últim apartat, els accessoris, comptarem amb un trípode Manfrotto que proporcionarà estabilitat als vídeos que es gravi i targetes SD per poder enregistrar totes les escenes. Envers els accessoris per la càmera, Alameda va recomanar fer ús d'un filtre ND que controla l'exposició i, per tant, l'entrada de llum. Per a la càmera també s'utilitzarà un mattebox, estructura que evita reflexos i un monitor extern via HDMI que facilitarà als càmeres i als treballadors que es troben en la localització del rodatge a visualitzar com s'està realitzant la gravació. Per acabar, els rodatges acostumen a ser llargs, per tant, es disposarà d'una bateria extra.

3.13.3. Material d'edició

De la mateixa manera que succeeix amb el material de so i imatge, el material d'edició i muntatge de vídeo dependrà de la persona que s'encarregui d'aquesta part de la feina. Normalment, cada editor disposa de programes al seu ordinador que utilitza per muntar i editar els talls. D'aquesta manera, el material d'edició dependrà de la persona que es contracti per aquest lloc de feina.

3.14 Documents de producció

3.14.1 Cicle productiu

El cicle productiu de la minisèrie documental EnREDats compta amb tres fases ben diferenciades: Preproducció, producció i postproducció. El cicle productiu té una durada aproximada de dotze mesos per al documental sencer i empara des del procés d'investigació i buidatge d'informació fins a l'elaboració dels guions.

3.14.1.1. Preproducció

El projecte inicia amb la fase de preproducció. Aquesta és una de les etapes més importants d'un projecte audiovisual, ja que és quan es defineix tot el pla de treball abans de començar a gravar, per tant, engloba des de l'organització de l'equip i assignació de rols, els storyboards i moodboards fins a tots els documents de producció necessaris com poden ser el cronograma, l'escaleta, els guions tècnics i literaris, els fulls de planificació de la gravació, els fulls de trucada (call sheets) per a l'equip i el llistat de localitzacions amb els permisos necessaris.

Durant aquesta primera etapa, s'ha dit a terme una recerca documental en profunditat per tal de comprendre el fenomen de les sectes des de diferents perspectives passant per la psicològica, sociològica fins a la mediàtica. A més de la cerca, s'han realitzat entrevistes a experts i testimonis per tal de comprendre la problemàtica amb rigor. Aquesta fase ha servit com a base per establir el discurs i l'enfocament narratiu del producte audiovisual.

Així mateix, s'ha elaborat el guió tècnic i literari, que inclou tant els diàlegs com les indicacions de càmera, escenografia i so. També s'han confeccionat diversos storyboards, per anticipar la posada en escena de forma visual. Durant aquest període, també es decideixen els espais de rodatge, els protagonistes, la música, i el to general del documental.

Finalment, hem confeccionat un pla de rodatge, el pressupost provisional i el possible finançament per gravar en les localitzacions per a les quals s'ha dut a terme un procés de *scouting*.

3.14.1.2. Producció

Un cop finalitzada la fase de preproducció inicia el segon bloc, la producció. Durant aquesta segona etapa és quan es materialitza la conceptualització i planificació del projecte confeccionat anteriorment i es recull tot el material audiovisual necessari per a la creació del producte final.

Aquest apartat inclou la gravació de testimonis reals i les entrevistes a experts, les imatges de recurs que aniran acompanyades de veu en off i les diverses recreacions dramatitzades inspirades en fragments extrets de xarxes socials.

Des de l'equip de direcció és fonamental que s'intentin seguir les pautes estipulades en els documents de producció tot i que el rodatge està subjecte a possibles canvis i modificacions. Tot i això, s'ha de procurar mantenir el to previst, garantir la qualitat de la imatge i del so, i assegurar que tot el que es grava estigui en línia amb el guió prèviament establert.

Un dels factors clau serà la gestió del temps, ja que poden sorgir imprevistos que obliguin a adaptar el calendari. El control de qualitat durant el rodatge és fonamental per evitar errors que puguin dificultar la fase de postproducció.

3.14.1.3. Postproducció

Un cop finalitzat el rodatge, comença la postproducció, que és la fase on es durà a terme l'edició i el muntatge de tot el material audiovisual. Aquesta fase inclou des del muntatge del documental, l'edició de so i vídeo, la correcció de color, la incorporació de títols i subtítols, i l'exportació del material final per a la publicació del documental a la plataforma encarregada de difondre el producte.

3.14.2 Cronograma

Per realitzar la sèrie documental EnREDats es necessitarien dotze mesos per tal de preproduir-la, produir-la i postproduir-la. Les diverses etapes estan recollides en un cronograma que en detalla les diverses tasques a realitzar, l'equip designat i les dates d'inici i finalització de cada pas del procés. Concretament, s'ha realitzat un cronograma amb el model del Diagrama de Gantt.

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1AM3ljUlXvxcocctQQ71Qzla8ES5sJX7-Pe9UPzm5kV28/edit?usp=sharing>

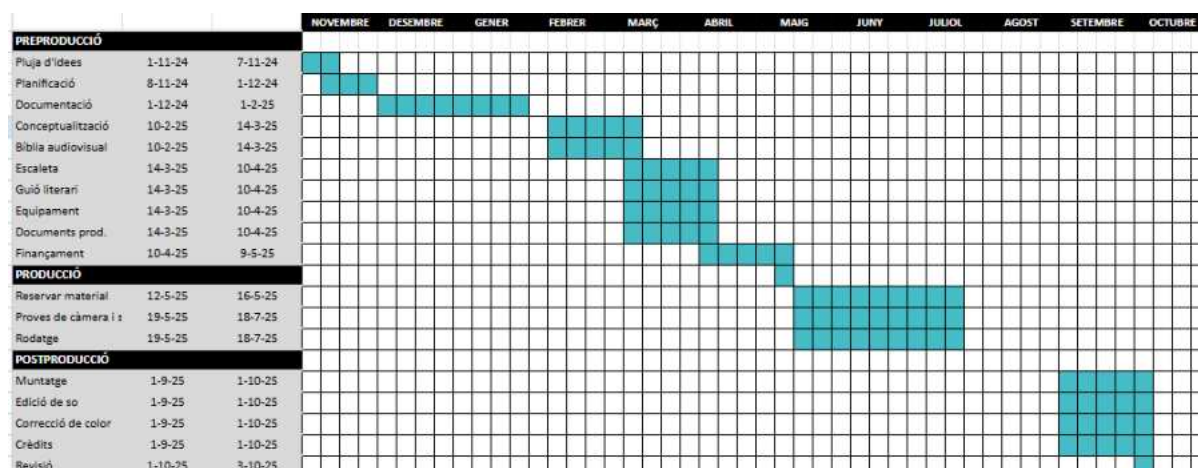

Figura 7: Cronograma setmanal. Font: Pròpia.

El treball engloba la planificació del primer mes; la investigació de desembre a febrer que consta tant de la recerca d'informació documental com la realització d'entrevistes; la creació i redacció dels guions literaris i tècnics durant els mesos de març i abril i l'obtenció de tots els permisos necessaris per desenvolupar els capítols. Per tant, el procés de preproducció inicia l'1 de novembre de 2024 i acaba al 9 de maig de 2025.

La producció, és a dir, la gravació de la sèrie comença a finals de maig i dura dos mesos, de manera que el 18 de juliol acabaria el període de producció. Aquest temps hauria de ser suficient perquè el pes important dels capítols són les entrevistes, les quals s'aprofitarien les mateixes en diversos episodis. Les escenes amb les recreacions, per altra banda, tot i ser rellevants, no tenen una llarga durada.

Per aquest motiu, el mes d'agost està destinat a les vacances dels treballadors, així com per utilitzar-lo en cas que hi hagués algun retard o imprevist en alguna de les fases anteriors.

Finalment, de setembre a octubre s'executen les tasques de postproducció. Els dos primers mesos es realitza l'edició i l'últim la difusió del producte final.

3.14.3 Drets d'imatge i permisos de gravació

Per poder gravar la minisèrie s'han de demanar diversos permisos a les localitzacions plantejades per rodar. En el primer capítol, concretament, per poder utilitzar les instal·lacions del metro cal sol·licitar un permís de filmació amb una antelació d'almenys 72 hores a través del formulari disponible a la web de TMB anomenat Permís de rodatge a TMB. En el cas de la terrassa del bar escollit i les cases, serà necessari posar-se en contacte amb la persona propietària de l'establiment. Finalment, en el cas de les entrevistes de tots els episodis, es duran a terme en els llocs de treball habituals dels protagonistes, per tant, només caldria arribar a un acord amb ells.

Dades del rodatge, localització 1

Indica el nom i cognoms de les persones que t'acompanyaran durant el rodatge *
(Màxim 3 persones més apart de la persona que demana els permisos per rodar a TMB)

Nom i cognoms de l'acompanyant 1 *

Nom i cognoms de l'acompanyant 2

Nom i cognoms de l'acompanyant 3

Quin dia voleu venir a rodar a TMB? (Dilluns a Diumenge)*

Escull quin dia voleu venir a rodar a TMB

A quina hora voleu començar el rodatge? (L'horari al Barcelona Bus Turístic i al Telefèric de Montjuïc comença a les 13 h)*

Tria una opció ▼ Tria una opció ▼

A quina instal·lació de TMB voleu rodar? (Indica estació, línia i andana o Metro si és només l'interior del tren, Bus, Barcelona Bus Turístic, Telefèric de Montjuïc o Funicular)*

Estació o parada

Breu descripció del rodatge*

Indica breument què teniu previst gravar a les instal·lacions de TMB

Figura 8: Permís de gravació TMB. Font: TMB

En el segon episodi, per poder gravar a l'estudi Podspace, només cal reservar hora a la seva web. En canvi, en els gimnasos, cal apropar-se personalment als espais i parlar amb els encarregats o contactar per correu.

Figura 9: pàgina web Podspace. Font: Podspace

En el tercer capítol, es recuperaran els espais on s'han gravat els primers capítols i en el quart, per poder executar plans de la Borsa de Barcelona, s'ha de contactar a través de newsbme@grupobme.es o trucar al 91 589 1333. En el cas del Banc d'Espanya hi ha un formulari de contacte per als mitjans de comunicació per tal de contactar amb la institució a la seva pàgina web oficial. Per acabar, part de l'episodi estarà rodat al districte 22@ de la ciutat de Barcelona. Per aquest motiu, es necessita el permís anomenat Permís de filmació i fotografia als parcs, jardins públics i platges disponible a la seu electrònica de l'Oficina Virtual de Tràmits de l'Ajuntament de Barcelona.

Formulario de contacto

Destinatario: Comunicación
Objeto: Consultas de medios de comunicación

Los campos marcados con * son obligatorios

Nombre: *	
Apellidos: *	
Correo electrónico: *	
	Validar email
Teléfono:	
Asunto: *	
Mensaje: *	
	(Máximo 4000 caracteres)
Ficheros adjuntos:	Trieu els fitxers No s'ha triat cap fitxer (Tenga en cuenta que puede elegir múltiples ficheros, pero sólo se admiten ficheros *.pdf, *.txt y *.jpg cuya suma de tamaños no supere los 15 MB)

Enviar

Figura 10: Formulari de contacte del Banc d'Espanya. Font: Banc d'Espanya.

El Monestir de Pedralbes és un dels espais de l'últim capítol, per aquest motiu cal contactar a través de monestirpedralbes@bcn.cat per demanar poder utilitzar el recinte per poder gravar. A més, per poder filmar la Catedral de Barcelona s'ha de contactar a través del correu comunicacio@catedralbcn.org. Per últim, pel Reial Monestir de Santa Isabel de Barcelona també s'ha d'escriure a monestir@monestir.org.

Per la gravació dels participants de la minisèrie es necessiten els següents permisos.

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, [nom sencer de la persona que ha estat entrevistada]

Amb DNI [de la persona que ha estat entrevistada]

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI [DNI de l'alumne] i que té com a objectiu l'elaboració del [Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.] siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre [l'entrevista XX], cedeixo a [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI [DNI de l'alumne] tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el [Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.] és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), [dia, mes i any]

Model elaborat pel Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona amb finalitat informativa. Abril 2024

Figura 11: Permís de cessió de drets d'entrevistes de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Font: UAB.

CESSIÓ DE DRETS D'IMATGE I D'EXPLOTACIÓ D'ENREGISTRAMENT DE VÍDEO I FOTOGRAFIA

Jo, *[nom sencer de la persona que serà fotografiada i/o enregistrada]*

Amb DNI *[de la persona que serà fotografia i/o enregistrada]*

Faig constar:

- Que autoritzo a que la meua imatge pugui aparèixer en imatges i vídeos enregistrats per *[nom sencer de l'alumne]* que tingui com a objectiu *[nom de l'activitat o treball]* i, conseqüentment, reconec que l'esmentada difusió no suposa menyspreu al meu honor, prestigi, ni constitueix cap intrusió il·legítima de la meua intimitat d'acord amb allò que estableix la llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat sobre els materials que puguin derivar-se d'aquests enregistraments, cedeixo a *[nom sencer i DNI de l'alumne]*, tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que l'esmentat *[nom de l'activitat o treball]* és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) per la qual cosa dono el meu consentiment amb la signatura d'aquest document de conformitat amb allò establert al Reglament (UE) 2016/679, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals, i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD) reconeixent que he estat degudament informat per part de la UAB que puc exercir els meus drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació del tractament i portabilitat respecte de les meves dades enviant un escrit, acompanyant una fotocòpia del DNI, dirigida a la Secretaria General, Edifici Rectorat, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès).

I perquè així consti signo la present,

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), *[dia, mes i any]*

Model elaborat pel Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona amb finalitat informativa. Abril 2024

Figura 12: Permís de cessió de drets d'imatge i explotació d'enregistrament de vídeo i fotografia.

Font: UAB.

4. Pressupost i finançament

4.1. Pressupost

Per elaborar el pressupost, s'ha dut a terme un càlcul aproximat basat en les necessitats específiques de producció del capítol pilot d'EnREDats. El pressupost total estimat per a la sèrie documental completa és de **163.041** d'euros.

A continuació, es desglossen les despeses detalladament en quatre taules que recullen: els sous de l'equip tècnic, el material, el personal artístic i el lloguer d'espais i permisos de gravació corresponents.

4.1.1 Equip humà

Tots els sous de l'equip tècnic s'han calculat d'acord amb la resolució del 22 de març de 2024 de la Direcció General del Treball, per la qual es registra i publica el III Conveni col·lectiu d'àmbit estatal de la indústria de producció audiovisual. Cal destacar que es tracta dels salaris base contemplats per a televisió i publicitat.

CAP 01: Secta o no secta?	Equip humà	Nº de jornades	Remuneracions	Total brut	Retencions		
			Brutes		IRPF	Seg. Social	Total
Direcció							
Directora de producció	Anna Martínez	7	91,05 €	637,35 €	-	191,21 €	828,56 €
Primer ajudant de direcció	Atenea García	7	67,83 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Segon ajudant de direcció	Maria Sicília	7	53,24 €	372,70 €	-	111,81 €	484,51 €
Guió							
Guiónista 1	Atenea García	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Guiónista 2	Anna Martínez	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Guiónista 3	Maria Sicília	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Producció							
Cap de producció	Maria Sicília	7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Realitzadora	Atenea García	7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Regidor	Anna Martínez	7	54,57 €	382,00 €	-	114,60 €	496,60 €
Director de fotografia		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Camarògraf		7	61,20 €	428,44 €	-	128,53 €	556,97 €
Ajudant de càmera		7	51,34 €	359,39 €	-	107,82 €	467,21 €
Director d'il·luminació		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Director de so		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Tècnic de so		7	54,19 €	379,35 €	-	113,80 €	493,15 €
Micròfonista		7	51,34 €	359,40 €	-	107,82 €	467,22 €
Director d'art		7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Postproducció							
Muntador d'imatge		5	67,84 €	339,20 €	-	101,76 €	440,96 €
Muntatge de so		5	61,20 €	306,02 €	-	91,80 €	397,82 €
TOTAL							10.887,67 €

Figura 13: Pressupost equip humà del primer capítol. Font: Pròpia.

L'equip de direcció compta amb tres figures clau: Directora de producció i primera i segona ajudant de direcció. El sou per jornada és de 91,05 euros, 67,83 euros i 53,24 euros respectivament. Cal destacar que l'equip ha treballat durant set jornades, conjuntament amb l'equip de producció. Al cost total de les jornades se li ha sumat la seguretat social de les treballadores, donant una despesa total de

828,555 euros per a la directora de producció, 617,331 euros per a la primera ajudant i 484,51 euros per a la segona.

Així mateix, les guionistes són Atenea García, Anna Martínez i Maria Sicília, que han treballat cinc jornades cadascuna per al desenvolupament del capítol. Aquestes jornades s'han remunerat amb un salari diari de 113,83 euros, de manera que cada guionista ha percebut un total brut de 796,83 euros. A aquest import se li ha sumat una estimació del 30% en concepte de Seguretat Social que representa 239,05 euros per persona. Això dona un cost total per guionista de 1035,88 euros.

Pel que fa a l'equip de producció, aquest inclou diferents figures clau com la cap de producció, la realitzadora i la regidora, a més del personal tècnic de rodatge com el director de fotografia, el director d'art, el camarògraf i els tècnics d'il·luminació i so. D'acord amb el cronograma està previst un rodatge de set jornades per capítol. El salari varia segons el rol, des dels 77,78 euros de la cap de producció i la realitzadora, fins als 51,34 euros del microfonista.

Finalment, l'equip de postproducció, format per la muntadora d'imatge i la tècnica de muntatge de so, ha treballat cinc jornades. Els seus salaris base per dia són de 67,84 euros i 61,2 euros respectivament, així ocasionant en un cost total per a l'empresa de 440,96 euros per a la muntadora i 397,82 euros per al muntatge de so.

El total general de despeses corresponents a l'equip tècnic per al capítol pilot ascendeix a 10.887,668 euros. Aquesta xifra inclou les remuneracions brutes i les cotitzacions socials a càrrec de l'empresa, però no contempla possibles retencions d'IRPF, ja que depenen de cada treballador.

4.1.2 Material tècnic

Taula 3. *Pressupost material tècnic del primer capítol.*

CAP 01: Secta o no secta?	Material tècnic	Preu per dia	Preu pel rodatge
Càmeres			
	2 FX6 Sony	270,00€	1.053,00€
	DJI Mini 3 Pro	77€	76,90€
Equip de so			
	M. Corbata Sennheiser EW 100 ENG G4	25,00€	62,50€
	Micròfon de canó RØDE NTG-4+	20€	78,00€
	Pèrtiga micròfon de canó	10,00€	39,00€
	2 Auriculars Sennheiser	10,00€	39,00€
	Cable XLR	14,99€	14,99€
Equip i·luminació			
	2 Panells LED Dedolight Felloni 2 50° 5600K	35,00€	136,50€
	2 focos LED 100W 5200K con Softbox	25,00€	97,50€
	2 Reflectors Lastolite 5 en 1 100cm	18,00€	37,80€
Accessoris			
	Trípode per la càmera (Manfrotto)	40,00€	157,00€
	Targeta SD 256 GB	44,99€	44,99€
	Targeta SD 128 GB	23,99€	23,99€
	2 Monitors SWIT K15	90,00€	235,00€
	2 Bateria BP-U60	20€	78,00€
	2 Mattebox Box ARRI LMB	110€	429,00€
	Claqueta professional	20€	39,00€
SEGUR			146,42€
IVA			543,23€
TOTAL		723,87	3331,82

Font: Pròpia.

Pel que fa al material tècnic, s'ha elaborat un pressupost que inclou càmeres, equip de so, il·luminació i diversos accessoris de suport tècnic. Aquest material s'ha valorat tenint en compte la qualitat professional exigida pel projecte, però també procurant optimitzar la despesa.

La despesa més gran és la de la càmera. Concretament, s'ha optat per la 2 FX6 Sony —una càmera professional amb enregistrament en alta definició— que té un cost de 1.053 euros per les 7 jornades. Del mateix mode, s'ha previst llogar durant una jornada un dron DJI Mini 3 Pro per al capítol de *Consciència Suprema* que parla del moviment raelià.

Per registrar el so s'ha seleccionat un sistema de micròfon sense cables de corbata Sennheiser EW 100 ENG G4 i un micròfon de canó RODE NTG-4+ per a captació de so a distància a més de la perxa. Per completar l'equip de so, s'ha inclòs un

cable XLR, necessari per a la connexió d'aquests dispositius a la càmera o a una gravadora externa. Per monitorar l'àudio en temps real durant les gravacions, s'utilitzaran dos auriculars Sennheiser. Aquests permetran que l'equip de so pugui detectar a temps possibles errors o interferències durant el rodatge.

Pel que fa a la il·luminació, el projecte preveu el lloguer de dos panells LED, dos focus i dos reflectors per controlar la llum al llarg de totes les hores de rodatge.

Finalment, s'han afegit accessoris imprescindibles per garantir un rodatge eficient. Aquests inclouen un trípode per a la càmera, dues targetes de memòria SD (una de 256 GB i una altra de 128 GB), dos monitors per seguir el resultat del rodatge, dues caixes Mattebox per a la càmera i una claqueta professional per al seguiment de les seqüències.

El total de la despesa en material tècnic per al capítol pilot ascendeix a 3.331,82 euros per a cada capítol.

4.1.3 Personal artístic

Taula 4. *Pressupost personal artístic del primer capítol*

CAP 01: Secta o no secta?	Personal artístic	Nº de jornades	Remuneracions			Retencions		
			Brutes		Total brut	IRPF	Seg. Social	Total
Protagonistes								
	Pol	4	659,71€		2.638,84 €	-	791,65 €	3.430,49 €
Extres								
	Amiga 1	1	167,93€		167,93 €	-	50,37 €	218,30 €
	Amic 2	1	167,93€		167,93 €	-	50,37 €	218,30 €
	Amic 3	1	167,93€		167,93 €	-	50,37 €	218,30 €
	Mare	2	167,93€		335,86 €	-	100,76 €	436,62 €
TOTAL								4.522,01 €

Font: Pròpia.

Pel que fa al personal artístic, es requereix un actor protagonista i quatre personatges que realitzen petites parts. D'acord amb la *Resolució de 28 de març de 2023, de la Direcció General de Treball, per la qual es registra i publica l'increment i la taula salarial per a l'any 2023, i la modificació de l'Annex I de l'III Conveni col·lectiu estatal regulador de les relacions laborals entre els productors d'obres audiovisuals i els actors que presten serveis en aquestes*, el sou dels actors principals per jornada és de 659.71 euros. En el cas del primer capítol, la participació de l'actor serà requerida al llarg de quatre jornades, així augmentant la

despesa fins a un total de 3.430,492 euros. Del mateix mode, l'episodi compta amb quatre personatges que duen a terme petites parts. Els seus sous pugen als 167,93 euros per jornada. Tres d'ells participaran en una jornada mentre que l'actriu restant participarà en dues.

La despesa total del personal artístic és de 4.522.01 euros.

4.1.4 Localitzacions, viatges i àpats

Taula 5. *Pressupost localitzacions i permisos del primer capítol*

CAP 01: Secta o no secta?	Localitzacions, viatges i àpats	Nº de jornades	Preu (per hora)	Preu (per jornada)	Total
Rodatge en exteriors					
	Carrer	4	-	600,00 €	2.400,00 €
Permisos					
	Metro de Barcelona	2	-	600,00 €	1.200€
	Terrassa del bar	1	-	600,00 €	600,00 €
Lloguer					
	Lloguer casa	4	55€	550€	2.200€
Transport material					
	Furgoneta (FIAT DUCATO 15M3)	7			774,50€
	Gasolina	7			50,00 €
Dietes					
		7		172,50 €	1.207,50 €
TOTAL					8.432,00 €

Font: Pròpia.

Finalment, en referència a les localitzacions i permisos necessaris, la despesa és de 8.432 euros. Per al primer capítol hi ha diverses escenes que tenen lloc al metro de Barcelona; d'acord amb l'Ajuntament, el preu de gravar amb finalitats lucratives a la ciutat és de 600 euros. Ara bé, cal destacar que el mateix Ajuntament fa descomptes de fins al 90% si es justifica que la gravació té un interès general. D'altra banda, per les escenes a la casa del Pol, el nostre protagonista, serà necessari llogar un apartament durant quatre dies. La plataforma Spathios, permet llogar espais per hores. D'entre les diverses ofertes, hi ha apartaments per 55 euros l'hora que encaixen amb les necessitats de la producció. Del mateix mode, serà necessari traslladar el material tècnic i l'equip humà al llarg de les set jornades de rodatge i oferir un servei de càtering per a l'equip de producció i els actors.

4.1.5 Resum general

Tenint en compte les despeses de les diverses seccions, podem determinar que el preu aproximat per produir un capítol d'EnREDats seria de 27.173,5 euros. Per tant, el pressupost per a la producció de tota la minisèria pujaria fins als 163.041 euros.

4.2. Pla de finançament

Un cop l'equip ha definit el pressupost, s'ha establert un pla de finançament per cobrir les despeses necessàries de la producció audiovisual. El finançament d'EnREDats compta amb dues fonts d'inversió: els públics i els privats, que són els que permeten que la producció del projecte sigui una realitat.

Per una banda, el finançament públic disposa del "Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales (ICAA)" com a principal subvenció pública, ja que proporciona ajudes selectives per a la producció documentals i llargmetratges sobre projectes; l'Institut Català d'Empreses Culturals (ICEC) que ofereix ajudes per desenvolupar una obra documental, i l'Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement, que finança projectes empresarials d'emprenedoria cultural dels quals formen part projectes audiovisuals també.

D'altra banda, les aportacions privades van des d'una subvenció que ofereix la Fundació La Caixa per accions socials fins a capital propi de l'equip o patrocinis.

A continuació es pot veure tot el pla de finançament més detallat. El capital final és la suma de tot el pressupost, per tant, el balanç econòmic és de 0€.

Taula 6. Pla de finançament d'EnREDats

PLA DE FINANÇAMENT ENREDATS					
	Concepte	Estat	Màxim subvencionable	Euros	%
APORTACIONS PÚBLIQUES					60%
ICEC (subvenció per al desenvolupament d'una obra audiovisual)	Subvenció	Pendent	Fins a 25.000€	23.000€	23,51%
Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement (Subvencions a projectes empresarials d'emprenedoria cultural)	Subvenció	Pendent	Fins a 50.000€	29.824,60€	30,50%
ICAA (Ajudes selectives per a la producció de llargmetratges sobre projectes)	Subvenció	Pendent	-	45.000€	45,99%
Total				97.824,60€	60%
APORTACIONS PRIVADES					40%
Fundació La Caixa (convocatòria de projectes d'acció social)	Subvenció	Pendent	Fins a 100.000€	30.000€	45,94%
Capital propi		Assegurat		7.000€	10,72%
Crowdfunding	Col·laboració	Pendent		5.000€	7,65%
Patrocinadors	Col·laboració	Pendent		10.000€	15,30%
Prevides	Col·laboració	Pendent		13.316,40€	20,39%
Total				65.316,40€	40%
Total finançament general				163.041€	100%

Font: Pròpia.

El pla de finançament del projecte EnREDats es distribueix en un 60% procedent de fons públics i un 40% d'inversió privada.

Primerament, els ingressos que provenen de l'àmbit públic suposen el 60% de la inversió del projecte, el que equival a un total de 97.824,60€. L'Institut Català d'Economia Cultural (ICEC) és la principal font d'ingressos, ja que atorga dues subvencions on el projecte EnREDats encaixa que sumen un total de 52.846€: La subvenció per al desenvolupament d'una obra audiovisual i la subvenció a projectes empresarials d'emprenedoria cultural que ofereix la secció d'Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement. L'ingrés que suposa el tant per cent restant prové del "Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales (ICAA)", que a través del Ministerio de Cultura s'ofereixen una línia d'ajudes per finançar projectes amb valor cinematogràfic, cultural o social.

Les aportacions públiques mencionades són totalment compatibles si no es financen les mateixes despeses, per tant, els costos s'haurien de repartir en tres.

Per una banda, la contribució més gran que rep el projecte és la que prové de les Ajudes selectives per a la producció de llargmetratges sobre projectes. Aquesta ajuda representa el 45,99% del total dels 97.824,60€, és a dir, aporta 45.000€ al projecte. Els requisits d'aquesta ajuda s'ajusten de manera satisfactòria al nostre projecte, per la qual cosa intuïm que la sol·licitud seria acceptada.

Mitjançant l'Institut Català d'Economia Cultural, es sol·licita una aportació del 23,51% al projecte per part de les Subvencions per al desenvolupament d'una obra audiovisual. Aquest tant per cent suposa una suma de 23.000€. També, a través de l'ICEC es demana una aportació per al projecte a la secció d'Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement. En aquest cas, aquesta subvenció és dirigida a petites empreses del sector cultural que volen desenvolupar projectes d'arts escèniques, música, audiovisual o arts visuals. La suma de capital obtingut seria de 29.824,60€

Un cop gestionades les aportacions públiques, que suposen una part essencial en el projecte, a continuació es troben les aportacions privades, que sumen el 40% restant.

Primerament, La Fundació "La Caixa" presenta anualment una convocatòria per a projectes socials per comunitat autònoma amb la finalitat de col·laborar per millorar la qualitat de vida de les persones a través de l'acció social. A través d'aquesta convocatòria, l'aportació per part de la Fundació seria de 30.000€, que suposa el 45,94% del finançament privat. Es considera que la sèrie documental EnREDats és d'interès social, ja que tracta d'una tendència manipulativa a través de les xarxes en què els joves són els principals afectats.

Amb una suma de 7.000€ es troba el capital propi, és a dir, la contribució econòmica que ha fet l'equip directiu d'EnREDats cap al projecte. En el cas d'EnREDats aquest capital prové d'aportacions econòmiques, de material tècnic i de personal artístic. Aquest apartat dins les aportacions privades suposa un 10,72% i de moment, és l'únic apartat dins del pla de finançament que està assegurat.

En tractar-se d'un projecte començat des de 0 i impulsat per joves sense experiència en el sector, una de les oportunitats que s'ha vist viable per iniciar el

desenvolupament del documental ha estat el *crowdfunding*. Mitjançant aportacions col·lectives rebriem un total de 5.000€, que representen un 7,65% en el total.

Una de les inversions més importants arriba per part dels patrocinadors. Actualment, l'equip no té cap patrocinador assegurat, però la idea és que entitats vinculades a la protecció a la infància i joventut com la Fundació d'Ajuda contra la Drogadicció Joventut, que es basa en l'elaboració de projectes sobre l'ús de xarxes, o Save the Children, tenint en compte que el contingut del documental es centra en menors, puguin col·laborar de manera econòmica al projecte.

També s'ha considerat patrocinadors en l'àmbit de la psicologia, sent conscients que la manipulació és un dels trets clau dels grups sectaris, i d'empreses vinculades a la ciberseguretat com per exemple ESET Espanya, ja que ofereixen campanyes de conscienciació sobre els riscos digitals.

D'altra banda, RedUNE, Red de Prevención Sectoria y del Abuso de Debilidad, és una de les altres entitats amb les quals es vol col·laborar. La xarxa RedUNE no acostuma a oferir suport econòmic, però a través dels seus contactes podria ajudar a establir ponts amb futurs patrocinadors, a part de proporcionar col·laboradors i experts pel programa.

Amb tots aquest ventall de patrocinadors, la suma total dels diners aportats seria de 10.000€, arribant a finançar un 10,71% del projecte.

Finalment, es calcula que a través de la venda anticipada dels drets a plataformes digitals o a alguna productora, s'aconseguirien 13.316,40€. Aquesta font de finançament és la més alta de les del sector privat, representant el 20,39%.

La idea principal de l'equip d'EnREDats és que alguna productora s'interessi pel projecte i tingui la intenció de comprar-lo. En cas que aquesta situació fos real, la possibilitat de vendre el producte i que l'equip es desentengui del projecte no és una opció, és a dir, l'equip directiu vol involucrar-se en totes les fases de la sèrie.

Amb tot això, es considera que la sèrie documental hauria de formar part d'alguna productora catalana, ja que és una producció original en català. Tot i que en diversos capítols s'ha contactat amb experts que han intervingut en castellà, totes les entrevistes estaran subtítulades al català, per garantir coherència lingüística amb la

resta de diàleg. L'equip és conscient que el documental aborda una problemàtica a escala nacional, però treballar amb una productora catalana permet reforçar la xarxa audiovisual local. Cal destacar també, que actualment les productores catalanes estan demostrant un augment d'interès en continguts dirigits per joves i per temàtiques relacionades amb les xarxes socials. No només aborden temes digitals, sinó que fan ús dels recursos multimèdia i una gran part de continguts els adapten per distribuir-los a xarxes socials també. El projecte EnREDats i els seus continguts encaixen a la perfecció amb aquesta línia.

Tenint en compte les característiques del documental i que una productora catalana comprés el projecte, es considera que el canal de distribució més coherent i que més s'ajusta a les necessitats econòmiques i pràctiques de l'equip és el concurs "La Crida", impulsat per la Xarxa de Televisions Locals i la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. El format de capítols curts amb contingut divulgatiu fan que el projecte s'adapti a la perfecció als requisits de la convocatòria. A més a més, és una sèrie documental amb temàtica d'interès social en tractar-se de joves i una problemàtica tan actual com és l'ús de les xarxes.

5. Conclusions

El treball de fi de grau ha permès desenvolupar la preproducció de la minisèrie documental de sis capítols anomenada EnREDats a través d'un enfocament periodístic que aborda la presència i la proliferació de les sectes alternatives a les xarxes socials.

Arran de l'anàlisi del funcionament de les comunitats sectàries a través d'entrevistes a experts sobre les qüestions i testimonis, s'ha buscat oferir una mirada objectiva per tal de promoure una reflexió crítica en l'audiència. En aquest sentit, al llarg de la investigació, s'ha constatat el paper fonamental del periodisme per denunciar o explicar les pràctiques d'aquests grups des d'un enfocament ètic i rigorós, però també empàtic.

Una de les persones a les quals s'ha entrevistat per poder recollir informació va ser Carlos Bardavío Antón el 4 d'abril de 2025, advocat en dret penal especialitzat en sectes. Bardavío va ser molt clar quan va expressar la seva opinió del tractament mediàtic que s'està fent actualment sobre aquestes comunitats: "Els periodistes són

molt dolents. No saben com preguntar, normalment es llegeixen dues notícies i es posen a fer preguntes. Per poder preguntar de forma precisa has d'estar molt ben informat”.

En una línia similar, el resident de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE), Juanxo Domínguez —entrevistat el 2 d'abril de 2025— posa en manifest la necessitat de fer pedagogia a través dels mitjans de comunicació per tal d'explicar correctament la naturalesa d'aquests grups coercitius: “Sovint, els mitjans de comunicació parlen de contingut sectari amb un eix vertebral en tots ells, la manipulació psicològica de les persones”, defensant que sovint es trivialitza aquest fenomen quan assumim que una persona adulta és completament immune a la manipulació; “que siguin majors d'edat no vol dir que no siguis manipulable” sentència. La conversa amb Domínguez va reforçar la importància de projectes com EnREDats, que busquen informar amb profunditat i rigor sobre realitats molt complexes que poden anar en contra de la llibertat individual i la salut mental dels seus adeptes, especialment en un entorn digital.

Per aquest motiu, EnREDats pretén contribuir a aquest debat a través d'un format audiovisual atractiu per a tot el públic interessat en el tòpic, però sobretot pels joves, aprofitant les eines narratives de la televisió actual.

També cal destacar que al llarg del treball, s'han dut a terme els sis guions literaris, el teaser promocional, els documents de producció i la planificació general del projecte. Ha estat una tasca que ha posat de manifest la capacitat de les integrants del projecte com a periodistes per documentar-se, contrastar fonts i donar forma a un relat informatiu sòlid. En aquest sentit, el punt més fort d'EnREDats és justament aquest, el criteri i rigor periodístic a més d'una investigació extensa i contrastada.

Contràriament, un dels majors reptes ha estat la manca de coneixements tècnics en l'àmbit audiovisual, especialment pel que fa a la identificació de referents tècnics i estilístics. Tot i això, aquesta limitació s'ha convertit en una oportunitat d'aprenentatge que ha enriquit el procés de creació i ha posat de manifest la necessitat de col·laborar amb professionals d'altres àmbits en un futur per tal de fer créixer el projecte. El contacte amb el director audiovisual Pablo Alameda, el 8 d'abril de 2025, va suposar un aprenentatge significatiu per l'equip, ja que comptar

amb l'assessoria d'un especialista en l'àmbit audiovisual com ell va permetre entendre el valor de la producció.

Així mateix, de cara al futur està previst presentar la minisèrie documental EnREDats a 'La Crida' de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) l'any 2026. És una oportunitat per donar continuïtat al projecte i explorar el seu vertader potencial com a producte audiovisual, però, sobretot, de fer arribar al públic una realitat molt més present i perillosa del que sembla.

6. Bibliografia

ACCIÓ. (2025). *Anàlisi de l'ecosistema startup a Catalunya 2025*. (2025). https://www.accio.gencat.cat/ca/serveis/banc-coneixement/cercador/BancConeixement/eic-analisi-ecosistema-startup-catalunya-2025#blocMaterials_8e189939-edf2-11ef-bd01-005056ba51b2

Aparicio González D. (2013). Retos y oportunidades en el documental audiovisual: ubicuidad, colaboración y participación ciudadana. *Historia y Comunicación Social*, 18, 387-398. https://doi.org/10.5209/rev_HICS.2013.v18.44250

González, D. A. (2013). Retos y oportunidades en el documental audiovisual: ubicuidad, colaboración y participación ciudadana/Challenges and opportunities in documentary film: ubiquity, collaboration and citizen participation. *Historia y comunicación social*, 18, 387-398.

Arias, A. (2024). El podcast como herramienta de divulgación científica: comunicar para los oídos. *Questión*, 3(78). <https://doi.org/10.24215/16696581e919>

Arronis Seva, A. M. (2023). Análisis actual de la religión cristiana en los jóvenes. Estudio de caso: Jornada Mundial de la juventud.

Bandovic Raskovic, N. (2022). La auditoría de las criptomonedas: el Bitcoin. Un estudio en España, Unión Europea y EE.UU. *Universitat Politècnica de València*. <https://riunet.upv.es/handle/10251/188715>

Baldassari, A. (2024). *Raël: Le prophète des extraterrestres* [Documental]. Netflix.

Byerly, C. M. (2020). Incels online reframing sexual violence. *The Communication Review*, 23(4), 290–308. <https://doi.org/10.1080/10714421.2020.1829305>

Cabrera Soto, M., i Lage Codorniu, C. (2022). Criptomonedas: ¿qué son y qué pretenden ser?. *Economía y Desarrollo*, 166(1).

Caldera Serrano, J. (2015). Production Research: el nuevo rol profesional para nuevos tiempos en la gestión de la información audiovisual. *Investigación Bibliotecológica: archivonomía, bibliotecología e información*, 29(66), 79-89. <https://doi.org/10.1016/j.ibbai.2016.02.026>

- Caldera-Serrano, J. (2015). Externalización de la gestión documental audiovisual en las televisiones por medio de productoras audiovisuales y agencias de noticias. *TransInformação*, 27(2), 145-156. <https://doi.org/10.1590/0103-37862015000200004>
- Calpena, E. (29 d'agost de 1983). *Los contactos ovnis de Luis José Grifol*. El País. https://elpais.com/diario/1983/08/29/ultima/430956006_850215.html?event_log=go
- Cameron, J. (2009). *Avatar* [Pel·lícula]. 20th Century Fox, Lightstorm Entertainment, Dune Entertainment i Ingenious Film Partners.
- Campo Pérez, R. (2015). Las Cañadas del Teide: lugar mágico y cosmopuerto extraterrestre. *Catharum: Revista de Ciencias y Humanidades*, (14), 29-42.
- Carballeira, A. R. (2001). Sectas coercitivas y juventud. *Revista de Estudios de Juventud*, (53), 117-129.
- Caño Zamora, J. (2022). Nuevas tendencias en medios de pago. Blockchain y Criptomonedas. <https://uvadoc.uva.es/handle/10324/54542>
- Cercadillo, M. (28 de febrero de 2025). *Sectas del siglo XXI: cuando la libertad se esfuma sin que te des cuenta*. RTVE.es. <https://www.rtve.es/television/20250227/sectas-del-siglo-xxi-cuando-libertad-se-esfuma-sin-des-cuenta/16468350.shtml>
- CNMC. (2025). *Ocho de cada diez españoles se conectan diariamente a Internet*. <https://www.cnmc.es/prensa/panel-hogares-usos-internet-20240524>
- Cruz-Álvarez, J.; Suárez-Villegas, J.C. (2017). Pautas deontológicas para el periodismo digital. *El profesional de la información*, 26(2), 249-254. <https://doi.org/10.3145/epi.2017.mar.11>
- Davis, P. (1971). *The Selling of the Pentagon* [Documental]. CBS News.
- De Cruz Álvarez, S. (2024). El desarrollo de la espiritualidad en la Generación Z: Un análisis del impacto de los mensajes de influencers en Instagram.
- Del Río, L. S. (2007). Internet como nuevo lugar de las sectas. *Anales de Teología*, 9(2), 307-327.

Del Pilar Mesa Torres, M. (2020). Los menores y su captación por las sectas religiosas. *Cadernos de Dereito Actual*, 1(13), 383-405. <https://orcid.org/0000-0002-5668-8305>

Digital News Report 2024 en español. (2024). Reuters Institute For The Study Of Journalism. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/es/digital-news-report/2024>

Escolà Gascón, Á. y Gallifa Roca, J. (2019). ¿Los OVNI son fantasmas? Análisis sobre la concepción psicosocial de las creencias en seres extraterrestres y fenómenos paranormales: justificación estadística del CEU-28. *Apuntes de Psicología*, 37(3), 233-243. <https://doi.org/10.55414/bryaxm89>

Escuela de Arte (2 d'abril de 2024). *Postproducción audiovisual: ¿qué es y en qué consiste?* TAI Arts. <https://taiarts.com/blog/que-es-postproduccion-audiovisual/>

Fernández Arrebola, G. (2022). Psicología del inversor y redes sociales en el mercado de las criptomonedas.

Fothergill, A. i Scholey, K. (2020). *Our Planet* [Documental]. Netflix.

García-Alonso Montoya, P. (2006). Periodismo digital y periodismo ciudadano. *En Análisis y propuestas en torno al periodismo digital: VII Congreso Nacional Periodismo Digital Huesca: Asociación de la Prensa de Aragón*. <https://hdl.handle.net/11441/99411>

García-Ramos Lucero, Miguel Ángel; Rejas Muslera, Ricardo. (2022). Análisis del desarrollo normativo de las criptomonedas en las principales jurisdicciones: Europa, Estados Unidos y Japón. *IDP. Revista de Internet, Derecho y Política*, 35, 1-13. <https://doi.org/10.7238/idp.v0i35.391466>

FADU-UBA (2019). Roles en el documental. *Proyecto Audiovisual 2, Carrera de Diseño y Sonido*.

Fidalgo, M. I. R., & Arnáiz, S. M. (2013). Los nuevos documentales multimedia interactivos: construcción discursiva de la realidad orientada al receptor activo. *Historia y comunicación social*, 18, 249-262. http://dx.doi.org/10.5209/rev_HICS.2013.v18.44325

Fresinga, G. (10 de maig de 2024). *Los 6 roles fundamentales en tu equipo de marketing digital*. Titular.

<https://www.titular.com/blog/los-6-roles-fundamentales-en-tu-equipo-de-marketing-digital>

García Sanmartín, P. (2021). La soledad en los adolescentes y sus correlaciones con las fortalezas psicológicas y el abuso de las redes sociales. *Revista Sobre La Infancia Y La Adolescencia*, (21), 72–83. <https://doi.org/10.4995/reinad.2021.14447>

Gifreu-Castells, A. (2013). El documental interactivo como nuevo género audiovisual.

Giles Pérez, M. F. (2021). Evaluación del uso de redes sociales y su influencia en el bienestar psicológico en población universitaria. <https://dehesa.unex.es/handle/10662/12436>

González, C. R. (2011). Potencial de la web y sus redes sociales como herramienta de comunicación en la contemporaneidad. *Revista ICONO 14. Revista científica de Comunicación y Tecnologías emergentes*, 9(1), 51-66.

González Conde, M. J., Prieto González, H., & Baptista Gil, F. (2022). Didáctica del podcast en el programa PMAR. Una experiencia de aula en la Comunidad de Madrid. *RIED-Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 25(1), 183–201. <https://doi.org/10.5944/ried.25.1.30618>

Graef Velázquez, C. (2003). Nuevos movimientos religiosos y clonación, la oferta de clonaid. *Quaderns-e de l'Institut Català d'Antropologia*.

Gutiérrez Iglesias, V. A. (2022). El lado oscuro de los Incels: Relación entre el movimiento Incel y la Tétrada Oscura de la personalidad. <https://hdl.handle.net/11000/27879>

Hehir, J. (2020) *The Last Dance* [Documental]. ESPN Films i Netflix.

Hemen.eus. (2024). *Radiografía documental: retos y oportunidades del documental cinematográfico producido en España: 2015-2020*. <https://hemen.eus/wp-content/uploads/2024/04/Radiografia-documental-Press-OK.pdf>

Hernández, G. (2022). *La mécanique des fluides* [Documental]. L'Heure d'été.

Hernández Prados, M. Á., i Ibáñez Bordallo, D. (2017). *La vulnerabilidad de los adolescentes ante las sectas. Propuestas educativas. Educación*, 26(50), 145-161. <https://doi.org/10.18800/educacion.201701.008>

Holt, T.J. Liggett O'Malley, R. i Holt, K. (2020). An exploration of the involuntary celibate (Incel) subculture online. *Journal of Interpersonal Violence, Advance online publication*. 37(7-8). <https://doi.org/10.1177/0886260520959625>

Klein, E. i Posner, J. (2018) *Explained* [Documental]. Vox Media i Netflix.

Lacalle, C. (2023). THE OTHERLESS OTHER: LAS PASIONES MISÓGINAS DE LA MANOSFERA ESPAÑOLA. *Signa: Revista De La Asociación Española De Semiótica*, 32, 41–53. <https://doi.org/10.5944/signa.vol32.2023.36111>

Landeta Bejarano, Z., Salamea Limones, V., & Montecé Mosquera, F. (2020). Vista de redes sociales y periodismo ciudadano: investigación documental. *Journal Of Science And Research*, 5(1), 149-164. <https://uvadoc.uva.es/handle/10324/67682>

Lapeira, O. (11 de novembre de 2023). *Crònica marciana d'una nit d'estiu*. LA MIRA. <https://www.lamira.cat/histories/2167/cronica-marciana-duna-nit-destiu>

Leiva Castillo, Jacqueline, Rabanal Carrasco, Mariela, Cabrera Palma, Daira, Canales Abarca, Javiera, Gormaz Aguirre, Marielle, Meza Espinoza, Javiera, & Morandé Morales, Valeria. (2023). Conductas sociales y de salud de la adolescencia representadas en TikTok. *Enfermería: Cuidados Humanizados*, 12(1). <https://doi.org/10.22235/ech.v12i1.3078>

Lipovetsky, G., & Serroy, J. (2009). *La pantalla global: Cultura mediática y cine en la era hipermoderna*. Barcelona: Editorial Anagrama.

Beltrán Morillas, A. M. y Expósito, F. (2021). Crecimiento personal y satisfacción con la vida durante la COVID-19: perdón a uno mismo y compasión como correlatos. *Escritos de Psicología*, 14(2), 107–119. <https://doi.org/10.24310/espsiescpsi.v14i2.13519>

Martínez Sarrado, M. i Sànchez Marín, G. (2024). *La fugida* [Documental]. 3Cat.

Maryn, A., Keough, J., McConnell, C. *et al.* (2024). Identifying Pathways to the Incel Community and Where to Intervene: A Qualitative Study with Former Incels. *Sex Roles*, 90, 910–922. <https://doi.org/10.1007/s11199-024-01478-x>

Ministerio de Cultura (4 de diciembre de 2024). *El Ministerio de Cultura concede ayudas selectivas por valor de 30 millones de euros a la producción de largometrajes sobre proyecto de 2024*. Gobierno de España. <https://www.cultura.gob.es/actualidad/2024/12/241204-ayudas-selectivas-largometrajes.html>

Moya Villacorta, S. (2023). Régimen fiscal y tributario de las criptomonedas en España. *UVaDOC*, 1–15. <https://uvadoc.uva.es/handle/10324/67682>

Nguyen-Hoang, T. (2024). The Importance of Self-Development Podcasts to Improving Mental Health in Generation Z. *BiD: Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, 52. <https://doi.org/10.1344/bid2024.52.04>

Nichols, B. (1997). *La representación de la realidad: Cuestiones y conceptos sobre el documental*. Barcelona: Paidós.

Oliva Marañón, C., (2014). El periodismo digital y sus retos en la sociedad global y del conocimiento. *Aposta. Revista de Ciencias Sociales*, (61), 1-30.

Orlowski, J. (9 de setembre de 2020). *The Social Dilemma* [Documental]. Netflix.

Palumbo, L., Correddu, V., Consilvio, R., Alessandri, L., & De Vita, F. (2010). La religiosidad y los fenómenos sociales. *Centro Studi Umanisti Salvatore Puleda*, 1-8.

Pecino, I. (2025). Panorama Audiovisual a Catalunya 2024: Audiència, canvis i tendències. *Observatori de la producció audiovisual*. <http://hdl.handle.net/10230/69691>

Peña, A. (2020). *Extraterrestres, el gran engaño diabólico*. Lima: S. Millán.

Piedrola Fernández, I. (2022). Investigación aplicada relacionada con la identidad docente “¿Es este mi sitio?”.

Pinco Espinal, F., i Rodríguez Lizana, R. (2021). El delito de lavado de activos y la utilización o uso de criptomonedas. <https://hdl.handle.net/20.500.12394/10375>

Plink Solutions. (16 d'agost de 2021). *Las 6 personas base que integran un equipo de Marketing Digital*. PlinkSolutions. <https://plink.solutions/blog/negocios/equipo-de-marketing-digital-inhouse/>

Porta, C. (2020) Crims [Documental]. Corporació Catalana dels Mitjans Audiovisuals i Goroka.

Pozuelo, R. (2024). Sectas, pseudociencias y nuevas tecnologías. *Fundación Psicología Sin Fronteras*.

PriceWaterHouseCoopers. (s. f.). *Entertainment and Media Outlook 2024-2028*. PwC. <https://www.pwc.es/es/entretenimiento-medios/entertainment-media-outlook-espana-2024-2028.html>

Producciones, G. (5 de setembre de 2024). *Roles de producción audiovisual*. Giste Producciones. <https://www.gisteproducciones.es/post/roles-producci%C3%B3n-audiovisual#:~:text=Es%20quien%20coordina%20los%20recursos,asegura%20la%20financiaci%C3%B3n%20del%20proyecto>

Quiroz Pacheco, Y. R. (2014). Las redes sociales como herramientas del periodismo digital. *Cultura*, 28, 279–303.

Rabiger, Michael (2015). *Directing the documentary (6a edició)*/ Nova York: Focal Press Taylor & Francis Group.

Regehr, K., Shaughnessy, C., Zhao, M. i Shaughnessy, N. (2024). Safer Scrolling: How algorithms popularise and gamify online hate and misogyny for young people. *Association of School and College Leaders (ASCL)*.

Real Decreto 6846/2024, de 22 de marzo, de la Dirección General de Trabajo, por la que se registra y publica el III Convenio colectivo de ámbito estatal de la industria de producción audiovisual (técnicos). *Boletín Oficial del Estado*, 85, 6 d'abril de 2024. https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2024-6846

Real Decreto 8774/2023, de 28 de marzo, de la Dirección General de Trabajo, por la que se registra y publica el incremento y la tabla salarial para el año 2023, y la modificación del Anexo I del III Convenio colectivo estatal regulador de las relaciones laborales entre los productores de obras audiovisuales y los actores que prestan servicios en las mismas. *Boletín Oficial del Estado*, 83, de 7 d'abril de 2023. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-8774>

Rodríguez-Bravo, B. (2005). El tratamiento documental del mensaje audiovisual. *Investigación Bibliotecológica*, 19(38), 140–160. <https://doi.org/10.22201/iibi.0187358xp.2005.38.4070>

Rodríguez Roca, J.A. (1997). Revisión del calificativo de "secta": contexto sociológico y eclesial. *Almogaren: revista del Centro Teológico de Las Palmas*, (21), 135-172.

Rubio, A. R. (2022). *Bull Run* [Documental]. Cosabona Films.

Salarrullana, P. (1990). *Las sectas: Un testimonio vivo sobre los mesías del terror en España*. Madrid: Ediciones Temas de Hoy S.A.

Salvador-Benítez, A., & Gutiérrez-David, M.-E. (2010). Vista de redes sociales y medios de comunicación: desafíos legales. *El Profesional de la Información*, 19(6) 667-674. <https://doi.org/10.3145/epi.2010.nov.14>

Sayán Casquino, Y. M.(2017). Producción, distribución y exhibición del cine desde una nueva mirada: la web social. *Obra Digital: Revista de Comunicación*, (12), 27–51. <https://doi.org/10.25029/od.2017.128.12>

Sevilla Arroyo, T. (2010). *Sectas destructivas y satanismo*. España: Seguridad y defensa.

Smith, L. B. i Karmazyn-Raz, H. (2022). Trends in Cognitive Sciences, 26(12) 1064 - 1065 <https://doi.org/10.1016/j.tics.2022.09.012>

Soto Alvarado, J. A. (2015). *Manual de producción audiovisual*. Ediciones UC.

Spain Audiovisual Hub. (2024). *Segundo informe sobre el sector audiovisual del Spain Audiovisual Hub*. Secretaría de Estado de Telecomunicaciones e Infraestructuras Digitales.

https://spainaudiovisualhub.mineco.gob.es/content/dam/seteleco-hub-audiovisual/resources/pdf/informe_2024/2024_2_Informe_Spain_Audiovisual.pdf

Statista. (2024). *TikTok: edad de los usuarios en España en 2023 por edad*.

<https://es.statista.com/estadisticas/1178532/distribucion-porcentual-por-edad-de-los-usuarios-de-tittok-en-espana/>

Steiner, R. i Van Dyke, W. (1939). *The City* [Documental].

Telecinco, R. D. I. (2025, 1 marzo). La alerta de los expertos en sectas: «Los grupos han cambiado radicalmente». Telecinco.

https://www.telecinco.es/noticias/sociedad/20250301/expertos-sectas-advierten-discursos-autoritarios-denuncian-grupos-diversificados_18_014910512.html

Terol, R.; Pedrero Esteban, L. M.; Pérez Alaejos, M. (2021). De la radio al audio a la carta: la gestión de las plataformas de podcasting en el mercado hispanohablante. *Historia y comunicación social* 26(2), 475-485. <https://doi.org/10.5209/hics.77110>

Terribas, M. i Sisteró, L. (2025). *El minuto heroico: Yo también dejé el Opus Dei*. [Documental] Max.

Tobin, S. J. i Guadagno, R. E. (2022). Why people listen: Motivations and outcomes of podcast listening. *PLOS ONE*, 17(4), e0265806. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265806>

Touriño Pardo, A. (2024). *La fiscalidad de las criptomonedas*. <http://hdl.handle.net/2183/36321>

Tranchese, A., & Sugiura, L. (2021). “I Don’t Hate All Women, Just Those Stuck-Up Bitches”: How Incels and Mainstream Pornography Speak the Same Extreme Language of Misogyny. *Violence Against Women*, 27(14), 2709-2734. <https://doi.org/10.1177/1077801221996453>

Urra, J. (2019). *La huella de la despersonalización: estrategias de prevención y afrontamiento de las sectas y grupos fanáticos*. Ediciones Morata.

Vidal Manzanares, C. (1990). *Psicología de las sectas: Una aproximación al fenómeno sectario*. Madrid: Ediciones Paulinas.

Villeneuve, D. (2021). *Dune* [Pel·lícula]. Legendary Pictures, Villeneuve Films i Warner Bros. Pictures.

Wall Newhouse, R. (1993). *El peligro de las sectas*. Barcelona: Edicomunicación, S.A.

Wright, B. i Watt, H. (1936). *Night Mail* [Documental]. GPO Film Unit.

7. Annexos

7.1. Annex 1: Bíblia Audiovisual

Títol	EnREDats
Gènere	Sèrie documental
Duració	6 capítols de 20 minuts cadascun
Any	2025
País	Catalunya
Idioma	Català (intervencions en castellà subtitulades al català)
Suport	Televisió i plataforma digital
Target	Joves de 18 a 30 anys

Taula 1. Informació tècnica del projecte. Font: Pròpia.

Nom complet	Luis Santamaría del Río	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	És teòleg i expert en sectes. És membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES).	
Empresa/institució/organització	Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES) i la UNED	
Treballs	Més de 30 articles sobre sectes i teologia publicats a Dialnet i peces divulgatives al mitjà digital catòlic <i>Aleteia</i> .	
Contacte	Disponible a xarxes socials amb l'usuari @veiculosdies a X i Instagram.	

Per què és important la seva participació en el projecte	A través dels seus estudis i investigacions centrats en les noves sectes, ens pot oferir una visió més professional i objectiva de la matèria. Així mateix, els estudis en teologia ens seran de gran utilitat per al capítol de les joventuts cristianes. Com a seguidor i missioner de la religió, ens pot oferir una visió no estigmatitzada sobre aquesta nova tendència.
---	---

Taula 2. Informació Luis Santamaría del Río. Font: pròpia

Nom complet	Juantxo Domínguez	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	President de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE)	
Empresa/institució/organització	Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE)	
Contacte	+34 91 111 1111	
Per què és important la seva participació en el projecte	A través de la seva ONG RedUNE, s'ajuda a les persones que han estat manipulades o han estat en contacte amb sectes. És interessant entendre com es pot ajudar i com es prevé o detecten aquests moviments.	

Taula 3: Informació Juantxo Domínguez. Font: pròpia

Nom complet	Carlos Bardavío Antón	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Advocat espanyol i escriptor, doctor en dret penal especialitzat en sectes.	
Empresa/institució/organització	És el director de l'estudi jurídic Bardavío Abogados. A més a més, és col·laborador de la Red Iberoamericana de Estudios de Sectas (RIES) y també de Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE)	
Treballs	Bardavío ha publicat un munt de tesis sobre les sectes com <i>Las sectas en Derecho penal: Estudio dogmático de los delitos sectario</i> , però també ha assessorat a víctimes relacionades amb grups sectaris.	
Contacte	+34 925 510 000	
Per què és important la seva participació en el projecte	Pot oferir a l'espectador dades relacionades amb l'àmbit legal que ajuden a comprendre com funciona jurídicament el seguiment de grups sectaris.	

Taula 4. Informació Carlos Bardavío Antón. Font: pròpia

Nom complet	Carolina Delgado	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències.	
Empresa/institució/organització	Fundación Psicología Sin Fronteras	
Treballs	Articles divulgatius i investigacions per a la fundació.	
Contacte	Telèfon professional - (+34) 644 72 05 67 Adreça de correu electrònic - car@psicologiasinf fronteras.net	
Per què és important la seva participació en el projecte	Pot ajudar a definir el concepte de secta a més dels mecanismes coercitius que utilitzen aquests grups. A més, pot donar la seva opinió professional de si els grups analitzats en el projecte poden entrar dins l'etiqueta de secta.	

Taula 5. Informació Carolina Delgado. Font: pròpia

Nom complet	Miriam Cugat Mauri	
--------------------	--------------------	---

Idioma	Català
Ocupació i perfil	Catedràtica en dret penal i exmagistrada a l'Audiència de Barcelona entre 2007 i 2011.
Empresa/institució/organització	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).
Treballs	Ha participat en una desena de projectes de recerca, nacionals i internacionals. A més, és escriptora del llibre <i>Sectas y Sectarios ante el Derecho Penal</i> (2010), entre d'altres.
Contacte	miriamcugat@uab.cat
Per què és important la seva participació en el projecte	Pot oferir una visió penal sobre les limitacions de les sectes i on es troba la línia entre la legalitat i el crim.

Taula 6: Informació Miriam Cugat. Font: pròpia

Nom complet	Miguel Perlado	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Psicoterapeuta i especialista internacional en sectes i relacions abusives. Està especialitzat en processos de manipulació psicològica i ha treballat amb persones afectades per les sectes.	
Empresa/institució/organització	Clínica privada	

Treballs	Treballs d'investigació i divulgació publicats a revistes especialitzades i llibres tècnics, entre d'altres. Escriptor dels llibres <i>Extremismo violento en la adolescencia y la juventud</i> (2024), <i>¡Captados!</i> (2020), <i>Abuso psicológico grupal y sectas destructivas</i> (2011), <i>Estudios clínicos sobre sectas</i> (2004).
Contacte	Telèfon: (34) 889 10 14 05 Adreça de correu electrònic - contact@miguelperlado.com
Per què és important la seva participació en el projecte	El seu perfil interessa especialment per a dur a terme una anàlisi del discurs dels pòdcasts de creixement personal i entendre els processos de manipulació psicològica.

Taula 7. Informació Miguel Perlado. Font: pròpia

Nom complet	Mario Urban	
Ocupació i perfil	Creador de continguts de creixement personal.	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Empresa/institució/organització	Vídeos i publicacions a les plataformes YouTube, i Instagram.	
Contacte	Perfil a xarxes socials: @mariourban	

Per què és important la seva participació en el projecte	És protagonista directe del capítol, ja que crea continguts de creixement personal per a xarxes socials amb un públic majoritàriament jove.
---	---

Taula 8. Informació Mario Urban. Font: pròpia

Nom complet	Joseph Martin	
Ocupació i perfil	Creador de continguts de creixement personal.	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Empresa/institució/organització	Vídeos i publicacions a les plataformes YouTube, Instagram i TikTok.	
Contacte	Perfil a xarxes socials: @homederuss	
Per què és important la seva participació en el projecte	És protagonista directe del capítol, ja que crea continguts de creixement personal per a xarxes socials amb un públic majoritàriament jove.	

Taula 9. Informació Joseph Martin. Font: pròpia

Nom complet	Rosario María Lacalle	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Catedràtica de periodisme especialitzada en semiòtica.	
Empresa/institució/organització	Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).	

ció	
Treballs	Ha fet estudis amb perspectiva de gènere centrats en la manosfera.
Contacte	Telèfon professional (+34) 985 814 479 Adreça de correu electrònic: rosario.lacalle@ub.edu
Per què és important la seva participació en el projecte	La seva experiència com a professional en el sector permet comprendre les diverses capes de la manosfera i com ha anat evolucionant la figura dels <i>incels</i> dins l'esfera digital.

Taula 10. Informació Rosario María Lacalle. Font: pròpia

Nom complet	Asunción Bernárdez Rodal	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Doctora en periodisme i catedràtica en el Departament de Periodisme i Nous Mitjans.	
Empresa/institució/organització	Universitat Complutense de Madrid (UCM)	
Treballs	Espectora dels llibres Misoginia online: La cultura de la manosfera en el contexto español (2023) i Desafíos Feministas (2020), entre d'altres.	
Contacte	asun.bernardez@ucm.es	

Per què és important la seva participació en el projecte	És experta en comunicació i estudis de gènere, amb gran trajectòria en l'anàlisi de la misogínia a l'entorn digital. La seva investigació sobre la mansfèra i els discursos d'odi a internet és clau per entendre el fenomen incel.
---	---

Taula 11. Informació Asunción Bernández Rodal. Font: pròpia

Nom complet	Marta Bertran Tarrés	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Professora d'Educació i Gènere en una Societat en Canvi (en Línia)	
Empresa/institució/organització	Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social. Àrea de Teoria i d'Història de l'Educació (UAB).	
Treballs	Forma part d'ATLAS, el Grup de recerca en interseccions crítiques en educació.	
Contacte	Marta.Bertran@uab.cat	
Per què és important la seva participació en el projecte	Bertran és especialista en educació i gènere. Com que se centra en un públic jove, la seva recerca ens permet obtenir una mirada crítica sobre les repercussions dels discursos que difón el moviment incel i com pot influenciar als joves.	

Taula 12. Informació Marta Berran Tarrés. Font: pròpia

Nom complet	Estrella Garcia	(sense imatge)
Idioma	Català	

Ocupació i perfil	Exerceix de docent de grau i màster a la ESIC i la Universitat de Barcelona
Empresa/institució/organització	Col·legi d'Economistes de Barcelona i Institut Espanyol d'Analistes Financers (Delegació Catalana)
Contacte	estrella.garcia@ub.edu
Per què és important la seva participació en el projecte	Els seus coneixements com a economista permeten tenir una base teòrica sobre les criptomonedes i els possibles perills.

Taula 13. Informació Estrella Garcia. Font: pròpia

Nom complet	Roger Sánchez	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Expert en assessorament financer	
Empresa/institució/organització	Banc Santander	
Contacte	Número de telèfon personal	
Per què és important la seva participació en el projecte	L'experiència com a assessor financer pot analitzar el comportament econòmic dels gurús financer d'internet i analitzar la veracitat del discurs.	

Taula 14. Informació Roger Sánchez. Font: pròpia

Nom complet	Berni Pérez	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Creador de contingut financer per a xarxes socials	
Treballs	Contingut audiovisual a la plataforma de Tik Tok	
Contacte	@invierteconberni a Tik Tok i Instagram	
Per què és important la seva participació en el projecte	És el creador del club Meta Crypto, un club que promet ser una comunitat i punt de trobada per a persones interessades en la inversió.	

Taula 15. Informació Berni Pérez. Font: pròpia

Nom complet	Tori	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	President de l'Associació Cultural Radio Club EA3SPAIN	
Contacte	+ 34 600 10 02 22	
Per què és important la seva participació en el projecte	Participa de forma activa en les trobades i grava contingut per divulgar el moviment ovni a les xarxes socials.	

Taula 16. Informació Tori. Font: pròpia

Nom complet	Ángel	(sense foto)
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Moderador de les trobades ovni a El Bruc. Diu ser l'hereu de Luis José Grifol, ja que quan aquest era en actiu, feien divulgació sobre el moviment junts.	
Contacte	S'ha conversat amb ell en persona durant un dels avistaments ovni del Bruc.	
Per què és important la seva participació en el projecte	És membre del moviment des dels 14 anys. A més, ha conegut a Luis José Grifol, precursor de les trobades, i ha treballat mà en mà amb ell.	

Taula 17. Informació Àngel. Font: pròpia

Nom complet	Nadia Buchendorfer	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Estudiant de biologia i testimoni d'avistaments ovni	
Contacte	+34 935 715 786	
Per què és important la seva participació en el projecte	El seu testimoni com a assistent a les trobades pot aportar una visió més clara sobre què es fa durant les sessions. A més, els seus estudis en	

	biologia permeten una visió més científica i no tant sesgada.
--	---

Taula 18. Informació Nadia Buchendorfer. Font: pròpia

Nom complet	Luis Alfonso Gámez	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Periodista especialitzat en informació científica i escepticisme	
Contacte	Contacte disponible des del web de Magonia: https://magonia.com/contacto/	
Per què és important la seva participació en el projecte	Ha investigat grups ufòlegs i creences en extraterrestres es d'una perspectiva crítica.	

Taula 19. Informació Luis Alfonso Gámez. Font: pròpia

Nom complet	Ester Lázaro	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Doctora en Ciències Biològiques	
Empresa/institució/organització	Centre d'Astrobiologia (CSIC-INTA)	

Treballs	És autora de llibres com “Virus emergentes. La amenaza oculta” o “La vida. Un viaje hacia la complejidad en el universo”.
Contacte	Telèfon professional: 015 200 457 Adreça de correu electrònic: lazarole@cab.inta-csic.es
Per què és important la seva participació en el projecte	Els coneixements en biologia ens permeten entendre en major profunditat el fenomen de la clonació que defensen els membres del moviment raelià a més de la vida en altres planetes.

Taula 20. Informació Ester Lázaro. Font: pròpia

Nom complet	María Montserrat Villar	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Doctora en astrofísica	
Empresa/institució/organització	Centre d'Astrofísica i astrobiologia al CSIC	
Contacte	Telèfon professional: 015 200 437 Adreça de correu electrònic: villamm@cab.inta-csic.es	
Per què és important la seva participació en el projecte	Ha treballat en projectes enfocats en el cosmos, les galàxies i els forats negres.	

Taula 21. Informació María Montserrat Villar. Font: pròpia

Nom complet	Sergi Pérez	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Periodista de la Veu d'Anoia	
Empresa/institució/organització	Centre d'Astrofísica i astrobiologia al CSIC	
Contacte	Instagram: @sergipf02 +34 658 885 887	
Per què és important la seva participació en el projecte	Està treballant en un reportatge sobre les trobades del Bruc. Porta molts anys investigant sobre el grup.	

Taula 22. Informació Sergi Pérez. Font: pròpia

Nom complet	Pau Isla	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Ha fet de missioner a Zimbabue i actualment té un pòdcast, <i>Quetepaxa</i> , on promou la paraula de Jesús.	

Contacte	+ XXXXXXXXXX
Per què és important la seva participació en el projecte	El seu testimoni pot donar una visió sobre la realitat de les joventuts cristianes. A més, es pot comprendre l'auge de la promoció per XXSS, ja que és creador d'un pòdcast cristià.

Taula 23. Informació Pau Isla. Font: pròpia

Nom complet	Unai Riveira	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Ha format part de diferents recessos amb el grup Effetá i ha anat a alguna trobada del grup Hakuna.	
Contacte	+34 681 66 16 90	
Per què és important la seva participació en el projecte	El seu testimoni pot donar una visió sobre la realitat de les joventuts cristianes.	

Taula 24. Informació Unai Riveira. Font: pròpia

Nom complet	José Luis Díaz	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Vicari episcopal i membre del grup Effetá	

Empresa/institució/organització	Effetá
Contacte	joseluisdiaz@gmail.com
Per què és important la seva participació en el projecte	Effetá és un retir catòlic que s'ha popularitzat entre els joves, especialment a través de vídeos curts a la plataforma de Tik Tok. Parlar amb un dels organitzadors proporciona una visió més ampla del funcionament, activitats i missatges que s'envien des del grup cristià.

Taula 25. Informació José Luis Díaz. Font: pròpia

Nom complet	María del Carmen Carrascosa	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Creadora de contingut religiós a xarxes socials	
Contacte	@sonellamemenchuu a Tik Tok	
Per què és important la seva participació en el projecte	A través de xarxes socials narra experiències personals vinculades a la religió. Tal com es descriu a les xarxes socials, el seu objectiu és “compartir l'amor per Crist”. Es tracta d'un testimoni de joventuts cristianes.	

Taula 26. Informació María del Carmen Carrascosa. Font: pròpia

Nom complet	Macarena Torres Gómez	
Idioma	Castellà	Amb subtítols en català
Ocupació i perfil	Responsable de comunicació del grup musical <i>Hakuna</i> .	
Contacte	macatorresgomez@behakuna.com	
Per què és important la seva participació en el projecte	<i>Hakuna</i> és el grup cristià més escoltat de tota Espanya. Van popularitzar-se entre els joves gràcies a les xarxes socials.	

Taula 27. Informació Macarena Torres Gómez. Font: pròpia

Nom complet	Marc Acosta	(sense foto)
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Responsable de comunicació i membre d'Efettà Cerdanyola Sant Martí	
Contacte	+34 627 10 11 11	
Per què és important la seva participació en el projecte	<i>Effetá</i> és un dels grups amb més influència entre els joves cristians actualment. A través de xarxes socials com TikTok i Instagram han anat sumant persones que s'adhereixen. Aquest grup és conegut pels retirs que es realitzen caps de setmana escollits.	

Taula 28. Informació Marc Acosta. Font: pròpia

Nom complet	Pablo Alameda	
Idioma	Català	
Ocupació i perfil	Director audiovisual.	
Contacte	pablo.alameda@enredats.org	
Per què és important la seva participació en el projecte	L'equip que conforma EnREDats està constituït per persones especialitzades en periodisme, no en el sector audiovisual. És per aquest motiu que Pablo Alameda pot ser una figura assessora a l'hora de desenvolupar el cicle productiu.	

Taula 29. Informació Pablo Alameda. Font: pròpia.

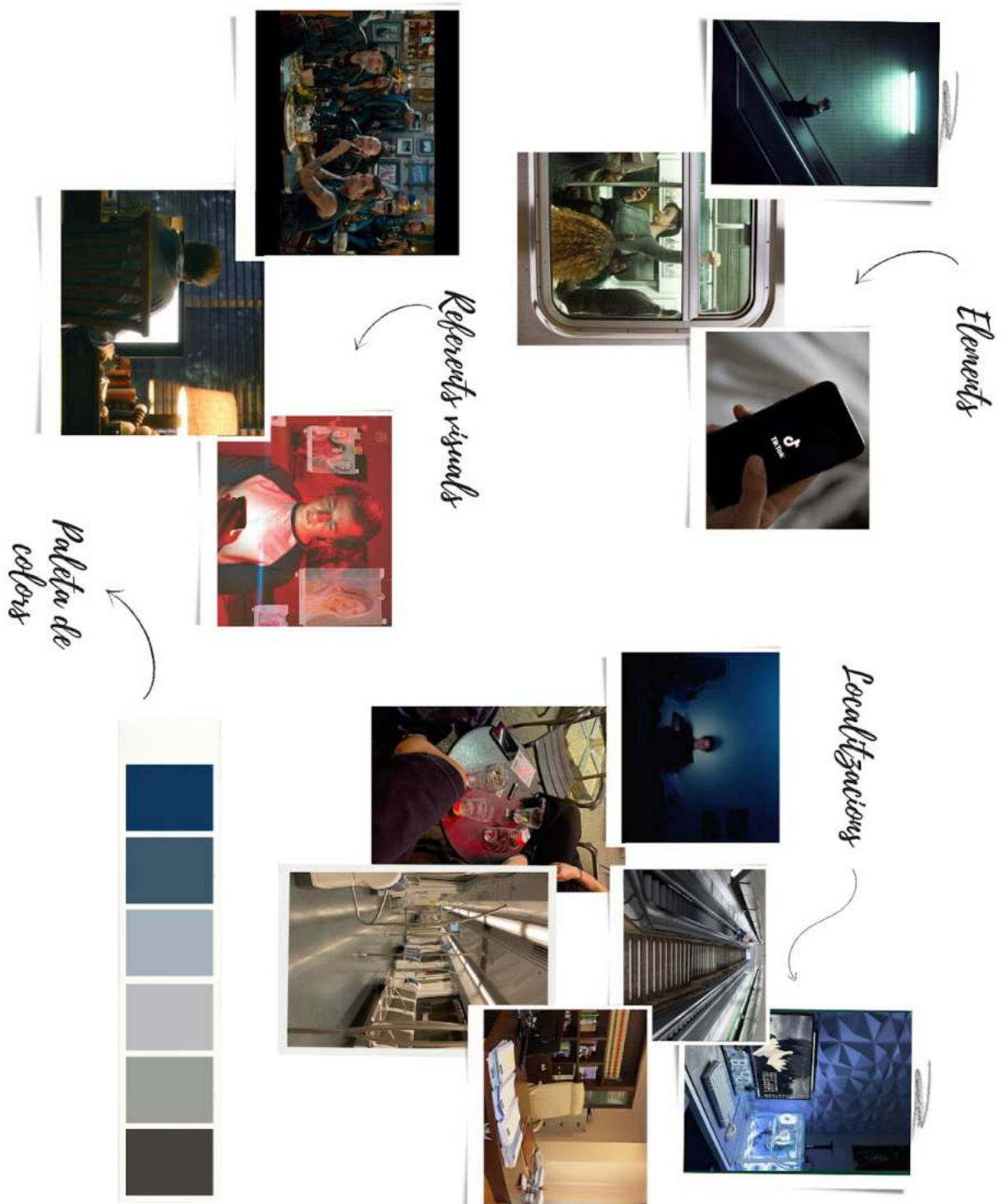

Figura 1: Moodboard capítol 01 - Secta o no secta? Font: Pròpia.

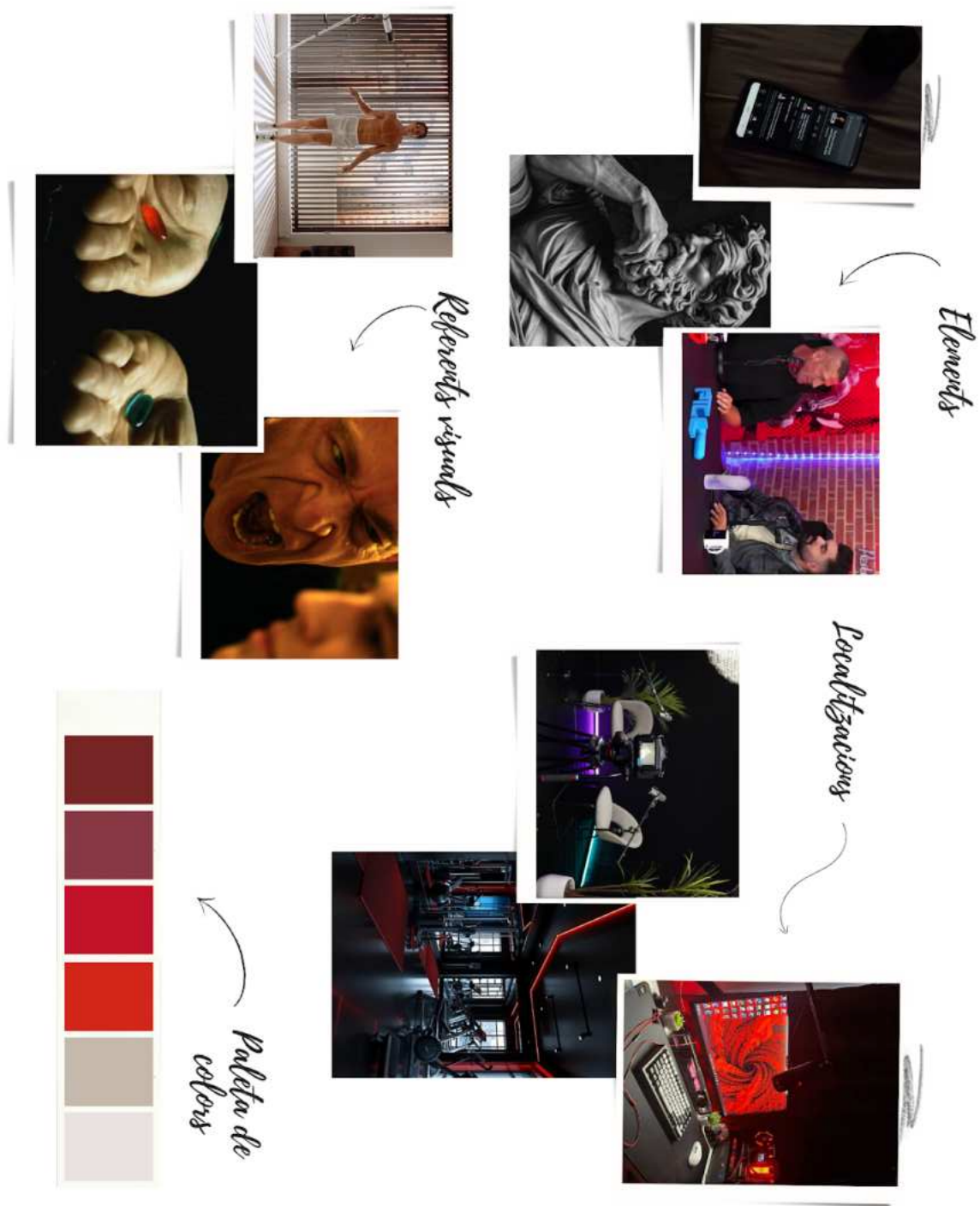

Figura 2: Moodboard capítol 02 - Projecte home. Font: Pròpia.

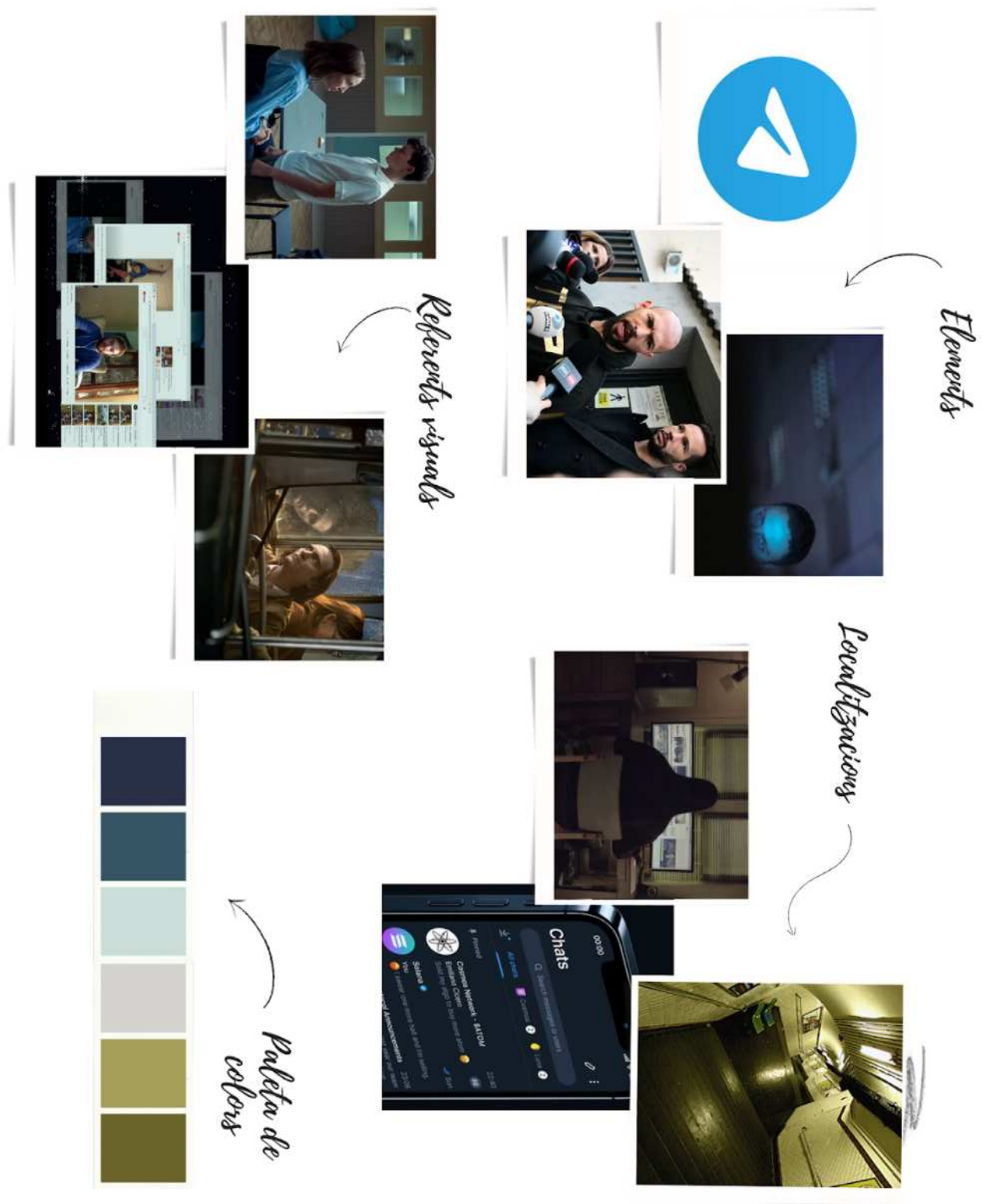

Figura 3: Moodboard capitol 03 - Mea Culpa. Font: Pròpia.

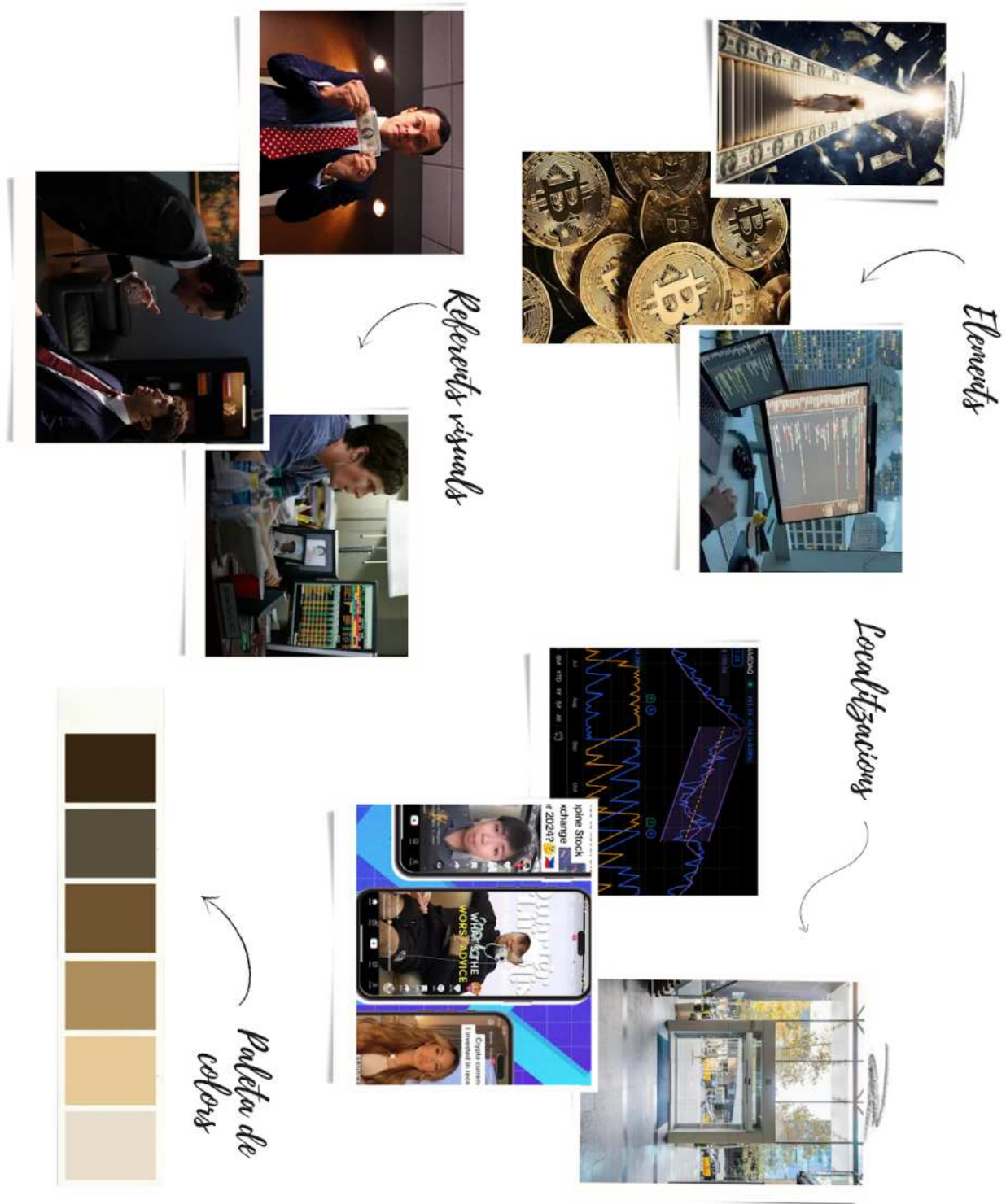

Figura 4: Moodboard capítol 04 - #Arruïnat. Font: Pròpia.

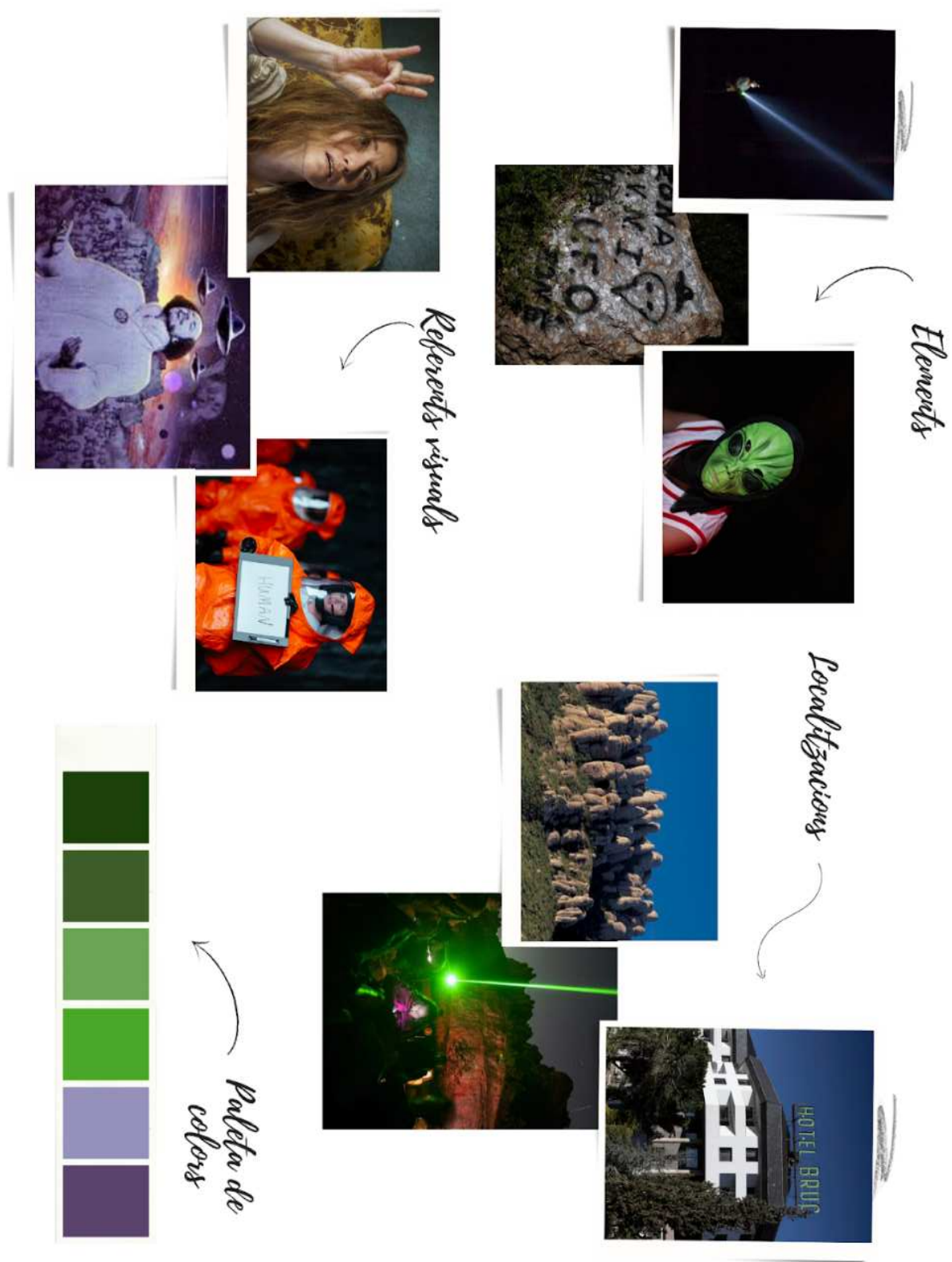

Figura 5: Moodboard capítol 05 - Consciència suprema. Font: Pròpia.

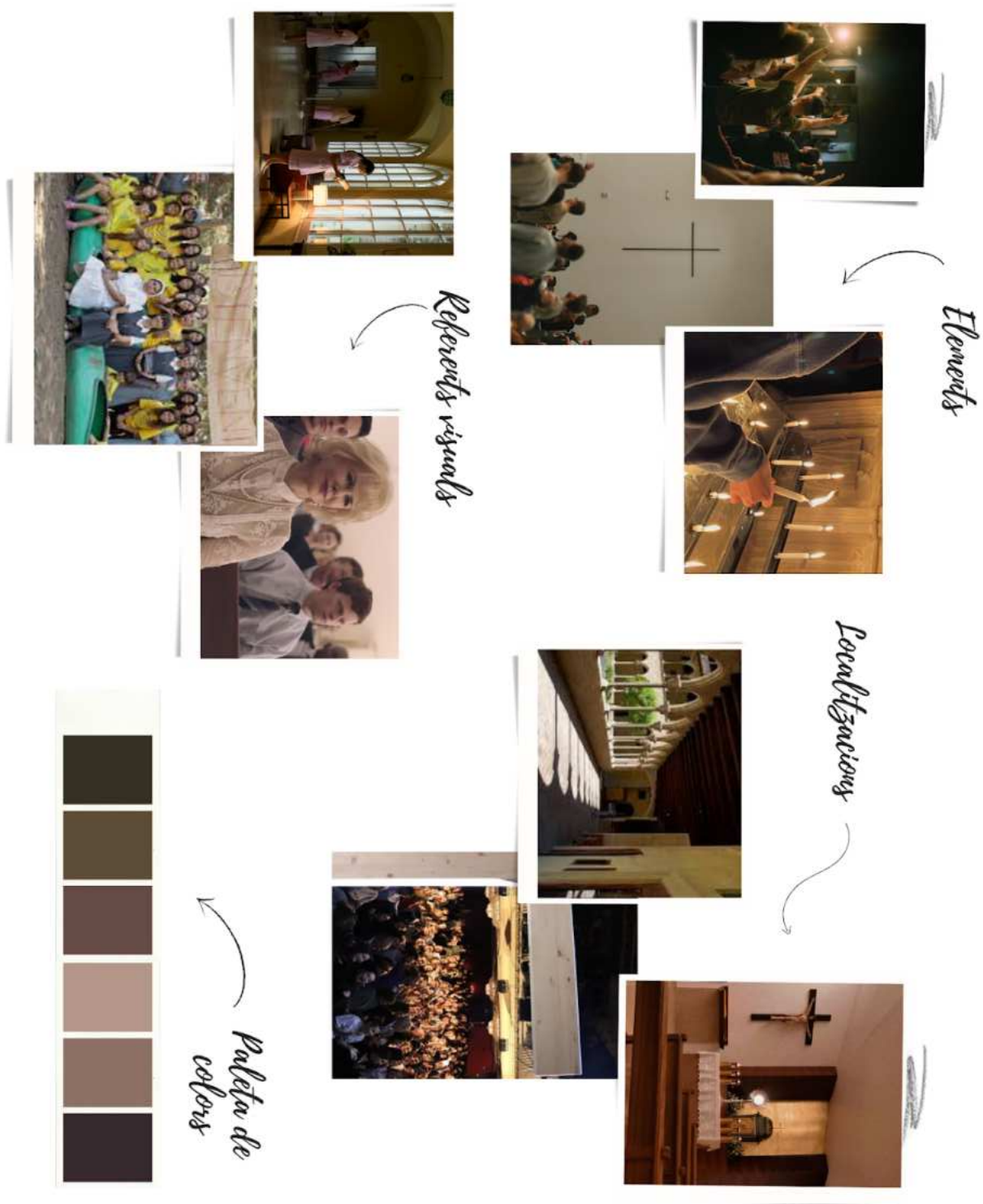

Figura 6: Moodboard capítol 06 - Senyor, on ets?. Font: Pròpia.

7.2. Annex 2: Documents de producció

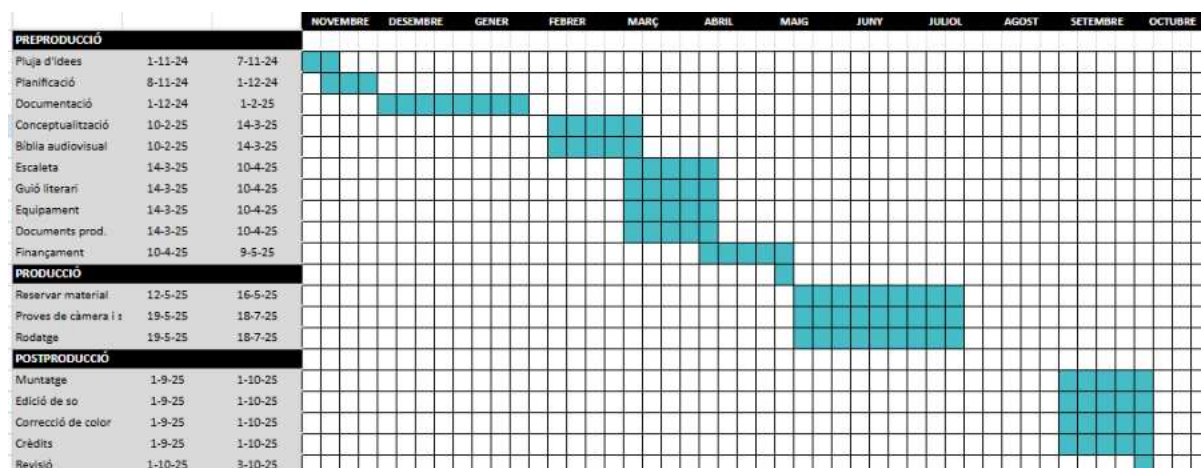

Figura 7: Cronograma setmanal. Font: Pròpia.

Dades del rodatge, localització 1

Indica el nom i cognoms de les persones que t'acompanyaran durant el rodatge *
(Màxim 3 persones més apart de la persona que demana els permisos per rodar a TMB)

Nom i cognoms de l'acompanyant 1 *

Nom i cognoms de l'acompanyant 2

Nom i cognoms de l'acompanyant 3

Quin dia voleu venir a rodar a TMB? (Dilluns a Diumenge)*

Escull quin dia voleu venir a rodar a TMB

A quina hora voleu començar el rodatge? (L'horari al Barcelona Bus Turístic i al Telefèric de Montjuïc comença a les 13 h)*

Tria una opció

Tria una opció

A quina instal·lació de TMB voleu rodar? (Indica estació, línia i andana o Metro si és només l'interior del tren, Bus, Barcelona Bus Turístic, Telefèric de Montjuïc o Funicular)*

Estació o parada

Breu descripció del rodatge*

Indica breument què teniu previst gravar a les instal·lacions de TMB

Figura 8: Permís de gravació TMB. Font: TMB

Figura 9: Pàgina web Podspace. Font: Podspace

Formulario de contacto

Destinatario: Comunicación
Objeto: Consultas de medios de comunicación

Los campos marcados con * son obligatorios

Nombre: *

Apellidos: *

Correo electrónico: *

Teléfono:

Asunto: *

Mensaje: *

(Máximo 4000 caracteres)

Ficheros adjuntos: No s'ha triat cap fitxer
 (Tenga en cuenta que puede elegir múltiples ficheros, pero sólo se admiten ficheros *.pdf, *.txt y *.jpg cuya suma de tamaños no supere los 15 MB)

Figura 10: Formulari de contacte del Banc d'Espanya. Font: Banc d'Espanya.

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, [nom sencer de la persona que ha estat entrevistada]

Amb DNI [de la persona que ha estat entrevistada]

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI [DNI de l'alumne] i que té com a objectiu l'elaboració del [Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.] siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre [l'entrevista XX], cedeixo a [Nom i cognoms de l'alumne] amb DNI [DNI de l'alumne] tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el [Treball de Fi de Grau, Tesi doctoral, etc.] és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), [dia, mes i any]

Model elaborat pel Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona amb finalitat informativa. Abril 2024

Figura 11: Permís de cessió de drets d'entrevistes de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Font: UAB.

CESSIÓ DE DRETS D'IMATGE I D'EXPLOTACIÓ D'ENREGISTRAMENT DE VÍDEO I FOTOGRAFIA

Jo, *[nom sencer de la persona que serà fotografiada i/o enregistrada]*

Amb DNI *[de la persona que serà fotografia i/o enregistrada]*

Faig constar:

- Que autoritzo a que la meua imatge pugui aparèixer en imatges i vídeos enregistrats per *[nom sencer de l'alumne]* que tingui com a objectiu *[nom de l'activitat o treball]* i, conseqüentment, reconec que l'esmentada difusió no suposa menyspreu al meu honor, prestigi, ni constitueix cap intrusió il·legítima de la meua intimitat d'acord amb allò que estableix la llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat sobre els materials que puguin derivar-se d'aquests enregistraments, cedeixo a *[nom sencer i DNI de l'alumne]*, tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que l'esmentat *[nom de l'activitat o treball]* és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) per la qual cosa dono el meu consentiment amb la signatura d'aquest document de conformitat amb allò establert al Reglament (UE) 2016/679, del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals, i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD) reconeixent que he estat degudament informat per part de la UAB que puc exercir els meus drets d'accés, rectificació, supressió, oposició, limitació del tractament i portabilitat respecte de les meves dades enviant un escrit, acompanyant una fotocòpia del DNI, dirigida a la Secretaria General, Edifici Rectorat, 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès).

I perquè així consti signo la present,

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), *[dia, mes i any]*

Model elaborat pel Servei de Biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona amb finalitat informativa. Abril 2024

Figura 12: Permís de cessió de drets d'imatge i explotació d'enregistrament de vídeo i fotografia.

Font: UAB.

7.3. Annex 3: Pressupost

CAP 01: Secta o no secta?	Equip humà	Nº de jornades	Remuneracions	Total brut	Retencions		
			Brutes		IRPF	Seg. Social	Total
Direcció							
Directora de producció	Anna Martínez	7	91,05 €	637,35 €	-	191,21 €	828,56 €
Primer ajudant de direcció	Atenea García	7	67,83 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Segon ajudant de direcció	Maria Sicília	7	53,24 €	372,70 €	-	111,81 €	484,51 €
Guió							
Guionista 1	Atenea García	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Guionista 2	Anna Martínez	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Guionista 3	Maria Sicília	5	113,83 €	796,83 €	-	239,05 €	1.035,88 €
Producció							
Cap de producció	Maria Sicília	7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Realitzadora	Atenea García	7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Regidor	Anna Martínez	7	54,57 €	382,00 €	-	114,60 €	496,60 €
Director de fotografia		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Camarògraf		7	61,20 €	428,44 €	-	128,53 €	556,97 €
Ajudant de càmera		7	51,34 €	359,39 €	-	107,82 €	467,21 €
Director d'il·luminació		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Director de so		7	67,84 €	474,87 €	-	142,46 €	617,33 €
Tècnic de so		7	54,19 €	379,35 €	-	113,80 €	493,15 €
Micronista		7	51,34 €	359,40 €	-	107,82 €	467,22 €
Director d'art		7	77,79 €	544,52 €	-	163,35 €	707,87 €
Postproducció							
Muntador d'imatge		5	67,84 €	339,20 €	-	101,76 €	440,96 €
Muntatge de so		5	61,20 €	306,02 €	-	91,80 €	397,82 €
TOTAL							10.887,67 €

Taula 30: Pressupost equip humà del primer capítol. Font: Pròpia.

CAP 01: Secta o no secta?	Material tècnic	Preu per dia	Preu pel rodatge
Càmeres			
	2 FX6 Sony	270,00€	1.053,00€
	DJI Mini 3 Pro	77€	76,90€
Equip de so			
	M. Corbata Sennheiser EW 100 ENG G4	25,00€	62,50€
	Micròfon de canó RØDE NTG-4+	20€	78,00€
	Pèrtiga micròfon de canó	10,00€	39,00€
	2 Auriculars Sennheiser	10,00€	39,00€
	Cable XLR	14,99€	14,99€
Equip i·luminació			
	2 Panells LED Dedolight Felloni 2 50° 5600K	35,00€	136,50€
	2 focos LED 100W 5200K con Softbox	25,00€	97,50€
	2 Reflectors Lastolite 5 en 1 100cm	18,00€	37,80€
Accessoris			
	Trípode per la càmera (Manfrotto)	40,00€	157,00€
	Targeta SD 256 GB	44,99€	44,99€
	Targeta SD 128 GB	23,99€	23,99€
	2 Monitors SWIT K15	90,00€	235,00€
	2 Bateria BP-U60	20€	78,00€
	2 Mattebox Box ARRI LMB	110€	429,00€
	Claqueta professional	20€	39,00€
SEGUR			146,42€
IVA			543,23€
TOTAL		723,87	3331,82

Taula 31: Pressupost material tècnic del primer capítol. Font: Pròpia.

CAP 01: Secta o no secta?	Personal artístic	Nº de jornades	Remuneracions			Retencions		
			Brutes		Total brut	IRPF	Seg. Social	Total
Protagonistes								
	Pol	4	659,71€		2.638,84 € -		791,65 €	3.430,49 €
Extres								
	Amiga 1	1	167,93€		167,93 € -		50,37 €	218,30 €
	Amic 2	1	167,93€		167,93 € -		50,37 €	218,30 €
	Amic 3	1	167,93€		167,93 € -		50,37 €	218,30 €
	Mare	2	167,93€		335,86 € -		100,76 €	436,62 €
TOTAL								4.522,01 €

Taula 32: Pressupost personal artístic del primer capítol. Font: Pròpia.

CAP 01: Secta o no secta?	Localitzacions, viatges i àpats	Nº de jornades	Preu (per hora)	Preu (per jornada)	Total
Rodatge en exteriors					
	Carrer	4	-	600,00 €	2.400,00 €
Permisos					
	Metro de Barcelona	2	-	600,00 €	1.200€
	Terrassa del bar	1	-	600,00 €	600,00 €
Lloguer					
	Lloguer casa	4	55€	550€	2.200€
Transport material					
	Furgoneta (FIAT DUCATO 15M3)	7			774,50€
	Gasolina	7			50,00 €
Dietes					
		7		172,50 €	1.207,50 €
TOTAL					8.432,00 €

Taula 33: Pressupost localitzacions i permisos del primer capítol. Font: Pròpia.

PLA DE FINANÇAMENT ENREDATS					
	Concepte	Estat	Màxim subvencionable	Euros	%
APORTACIONS PÚBLIQUES					60%
ICEC (subvenció per al desenvolupament d'una obra audiovisual)	Subvenció	Pendent	Fins a 25.000€	23.000€	35,19%
Agència d'Emprenedoria, Innovació i Coneixement (Subvencions a projectes empresarials d'emprenedoria cultural)	Subvenció	Pendent	Fins a 50.000€	16.223,79€	24,81%
Total				39.223,79€	60%
APORTACIONS PRIVADES					40%
Fundació La Caixa (convocatòria de projectes d'acció social)	Subvenció	Pendent	Fins a 100.000€	10.000€	15,30%
Capital propi		Assegurat		4.000€	6,12%
Crowdfunding	Col·laboració	Pendent		2.000€	3,06%
Patrocinadors	Col·laboració	Pendent		7.000€	10,71%
Prevendes	Col·laboració	Pendent		7.149,20€	10,96%
Total				30.149,20€	40%
Total finançament general				65.372,99€	100%

Taula 34: Taula del finançament d'EnREDats. Font: Pròpia.

7.4. Annex 4: Transcripció de les entrevistes

JUANTXO DOMÍNGUEZ: President de la Red de Prevención Sectaria y del Abuso de Debilidad (RedUNE).

¿Cómo definirías el concepto de secta?

Bueno, el concepto de secta tiene muchos enfoques a nivel académico, pero podríamos decir que, en principio, es una comunidad, un grupo, una entidad que tiene una actitud cerrada, muy hacia adentro, y que rechaza todo lo que pueda venir del exterior. Es un grupo muy cerrado, privilegiado, con una entidad muy fundamentalista. Se pueden dar muchas variantes.

Cuando hablamos de secta, solemos hablar también de sectarismo en general. Desde la concepción académica, muchas veces se ha centrado en el ámbito religioso. Por ejemplo, recuerdo que en la Universidad Sebastián y en el Instituto Vasco de Criminología se hicieron jornadas sobre el tema hace muchos años, y siempre se centraban en lo religioso. Pero, desde hace décadas, el sectarismo es un concepto mucho más amplio, que a veces se utiliza como arma arrojadiza, incluso en política. Se dice, “tú eres muy sectario”, etc.

Entonces, todo esto ha ido cambiando. Nosotros, por ejemplo, para hacer una pedagogía amplia, a veces, en medios de comunicación, que es la única forma de llegar a la gente, hablamos ya de grupos constitutivos, grupos de riesgo para la libertad, para la salud, etc. Todos ellos tienen un eje vertebral claro: la manipulación psicológica de las personas.

A veces se piensa que la manipulación psicológica no afecta a adultos, pero ser mayor de edad no te hace inmune. Todos somos manipulables e influenciables por todo tipo de cosas. A partir de ahí, lo que se genera es esa manipulación psicológica, con técnicas diversas, muchas veces muy sutiles. La gente entra en un grupo, y nadie te dice directamente qué hacer, pero te van llevando poco a poco. Es como quien barre la basura hacia un rincón y luego la traslada a otro sitio.

Eso es lo que en realidad es el sectarismo actualmente: muy variado, inmensamente variado y muy poliédrico. Va desde el ámbito fundamentalista religioso, esotérico, de la salud, político... amplísimo.

¿Crees que con Internet y las redes sociales ha habido una expansión en la difusión de las sectas?

Totalmente. Cualquier grupo que quiera manipular a la gente con algún beneficio puede hacerlo. La gente, cuando busca algo, busca mejorar, tener dinero, bienestar. Con las redes sociales y con Internet es impensable no estar presentes si quieres tener alcance. Es como quedarse en la Edad de Piedra.

Al principio empezaron con páginas web, luego blogs, después redes sociales. Muchos grupos ya han superado eso, porque, al ser observados, ahora se meten en otro tipo de cuevas, por así decirlo. Telegram es ahora la caverna principal. Allí están, en grupos cerrados, donde sólo entras si conoces a alguien que ya está dentro. Nadie sabe qué hacen, cambian de hábitos, rompen con familia, trabajo, y no dicen nada. Entonces, su círculo más cercano empieza a notar cambios pero sin saber realmente qué pasa.

Estos grupos se sectorizan cada vez más, creando una carcasa que les da una sensación de protección y referencia. Nadie sabe nada, y el grupo insta a no contar nada a nadie. Esto hace que sea muy difícil saber qué hacen y cómo viven. Entonces, claro, si al final no sabes nada de nadie, no te dan información, pues ¿qué ocurre? Pues que al final, la gente no sabe cómo actuar

¿Hace falta que haya un líder en estos grupos?

Sí, siempre hay alguien que tiene cierta capacidad y a partir de ahí todo se organiza de forma vertical. Siempre hay un grupo alrededor del líder, del responsable, etc.

¿Y estas personas, los líderes, se creen el discurso o son conscientes de que manipulan?

Hay de todo. Algunos se lo creen ciegamente y llevan a otros al redil convencidos. Otros saben perfectamente que están mintiendo y manipulando, pero mientras les funcione la fórmula, siguen adelante.

La gente se pregunta cómo es posible que la gente caiga, pero pasa como en todo. Por ejemplo, en el ámbito económico, gente muy joven, incluso menores, caen en engaños como lo de Master Academy y las criptomonedas. Les vendían la idea de que con formación en criptomonedas no hacía falta estudiar, y claro, si no tienes capacidad crítica o no puedes contrastar información, te lo crees. Y esto no sólo pasa con jóvenes, también con adultos. Hay gente que cae en estafas hipotecarias, bancarias, etc.

Todos somos influenciables. El problema es no tener capacidad crítica. En estos grupos pasa de todo, incluso en el ámbito de la salud, con temas oncológicos y promesas de sanación milagrosa. Mucha gente cae ciegamente. Las redes sociales amplifican todo tipo de mensajes absurdos. Mira hasta qué punto llegamos con el tema de las vacunas, incluso en Estados Unidos, donde hay personas en puestos de responsabilidad que son antivacunas.

Está todo mucho más cerca de lo que pensamos. Abrimos la puerta y no hace falta imaginar lagartos, ya están aquí en forma de mensajes que nos llegan de muchos lugares y a los que no damos suficiente importancia.

Y una vez dentro, ¿se puede salir?

Sí, se puede salir. A veces, los primeros en darse cuenta son familiares, amigos, parejas, porque empiezan a notar cosas raras. No le dan mucha importancia al principio, hasta que llega un momento de ruptura evidente, como cuando la persona decide ir a un encuentro en fechas señaladas, y entonces es cuando el círculo cercano reacciona.

Entonces, ¿qué ocurre? Que en un momento dado, puede pasar que tenga una situación personal, del tipo que sea, y entonces, haga como, como un se rompe. Y entonces, se da cuenta que los que pensaban que estaban con él o con ella, pues, le iban a ayudar, le iban a comprender, y de repente, empieza a darse cuenta que le daban la espalda.

Parece mentira, pero, pum, se se enciende la bombilla. Y entonces, empiezan a preguntar y tal, a la familia. Muchas veces, por eso, decimos a las familias de no romper ningún vínculo, porque en un momento dado, ante el tortazo que pueden recibir, o ante la desobediencia, o ante lo que sea, bueno, pues, si has dejado el camino hecho añicos pues le va a costar más, ¿no? Pero siempre es posible, claro que es posible. Y a veces, no sé si es posible, sino que en algunos casos, cuando va saliendo, poco a poco, necesita un soporte profesional, psicológico, de gente, de profesiones que saben de esta materia, saben lo que supone una, un grupo dependencia, hacia algo, hacia alguien.

¿Qué medidas legales o políticas se podrían implementar para ayudar a fomentar la no visibilidad de la secta?

Mira, hay muchas cosas, variadas, pero la más importante es el papel de los medios de comunicación. Y sobre todo, medios rigurosos, nada de amarillismo. Creo que este tema ya tiene color, no tanto por los medios en sí, sino por programas que, en un momento dado, necesitan cubrir espacios y les da igual cómo lo hagan, quién vaya o cómo se comente. Al final, la persona que ha ido, que le ha costado mentalmente dar ese paso, se encuentra allí en cinco, diez, doce minutos, como en el pim pam pum, y sale escaldado, en el sentido de decir: “Yo vine aquí a explicar mi problema, para que sirviera de revulsivo, de alerta, y al final he quedado como el tonto de la piragua”.

Nosotros, en ese sentido, ya no somos solo críticos, sino bastante duros. Y es muy sencillo: tenemos la sartén por el mango. Somos un referente, nos llega mucha información, y entonces, a quienes actúan con buena consideración periodística, les damos la oportunidad, y si lo hacen bien, más oportunidades. Es una cuestión recíproca. Y a los que vemos que van a buscar sangre, pues no, hasta luego, Lucas.

Entonces, los medios de comunicación son muy importantes. Es la mayor forma de expresión y de transmisión de información, como sabes. Pero a partir de ahí también es importante que, a niveles institucionales, se pongan las pilas en estos temas. Muchas veces, en el ámbito municipal, se dan muy fácilmente espacios públicos a entidades que sí, están legalizadas, registradas, pero que a veces, bajo

una conferencia anodina y neutral, buscan captar gente o buscar credenciales. Hay que saber a quién se deja y para qué.

Luego, también es importante en redes sociales tener un amplio espectro de gente que haga una labor de crítica y de denuncia de este tipo de cosas. De manera sincera, aunque luego te lo borren, ¿vale?

Y, sobre todo, a nivel de asociaciones e instituciones, por ejemplo, mañana mismo yo me tendré que pegar el madrugón e ir a Madrid desde San Sebastián para formar a la Policía Nacional. Hay un grupo específico que lleva ya dos o casi tres años actuando muy profesionalmente. Hace años había otro grupo... bueno, parecía Mortadelo y Filemón, una cosa tremenda. Pero ahora hay una profesional, una mujer, que está llevando el tema con una profesionalidad y una sensibilidad exquisita y empática. Con un grupo que no sé cuánta gente será, pero están tirando adelante.

Han aprobado ya un plan específico para estos temas a nivel estatal y posiblemente este año también quieren crear un observatorio, porque el cúmulo de información es tal que hace falta algo que sirva para recopilar y archivar toda esa información. Y vamos a empezar a formar desde el máximo nivel hasta otros niveles. Este tema, como tantos otros, está todavía en pañales. Por ejemplo, el tema de la violencia de género, que es más conocido, mira cómo está el patio... Pues en esto, ni te cuento, aún estamos en mantillas.

Llegará un momento en que la gente, ante una situación de estas, sabrá que puede recurrir a algún sitio, que siempre habrá alguien que sepa de qué va el tema. Porque mucha gente nos escribe, nos llama, y no saben si lo que piensan o lo que ven es real o es algo de su mente. Entonces, les vamos orientando para decirles: “Sí, esto es real, tiene estas connotaciones, pero tampoco veas fantasmas por todos lados”. Y si eso luego se institucionaliza, con el tiempo, pues será positivo.

Para que sepáis, en Europa llevan muchos años trabajando estos temas. En Francia, por ejemplo, hay un interministerio que, independientemente del gobierno de turno, lleva casi treinta y tantos años. Trabajan en formación, sensibilización, ayuda en colegios, institutos, sanidad... En España hemos llegado tarde, pero poco a poco se va avanzando.

Luego está el tema jurídico. Hace ya más de treinta años se consiguió la primera jurisprudencia en el Código Penal sobre alteración de la personalidad. Fue a raíz de un caso concreto. Nuestro abogado llegó a plantearle al líder del grupo que, si reconocía que había manipulado, podría rebajar la pena. Lo reconoció, y así se consiguió la primera sentencia en este sentido.

Pero, independientemente de esa sentencia, en el ámbito jurídico todavía hay mucha confusión, muchas interpretaciones. Y al final, muchas veces da igual cuántos datos pongas encima de la mesa, porque hay algo muy básico y sencillo que puede inclinar la balanza para un lado u otro. En este caso, se presentaron trescientas mil firmas, que podrían haber sido muchas más, pero fueron recogidas en distintas campañas. Se presentó casi el proyecto de ley, que ya estaba trabajado y elaborado. Incluso hubo acuerdos entre bastidores en el ámbito gubernamental, que mostraron interés y vieron que se abría un espacio jurídico importante en España. Así que las trescientas mil firmas son un aval muy importante, y además se presentó la propuesta de ley, que luego ellos trabajarán, cambiarán, quitarán o pondrán.

Hay varias cuestiones aquí. Una, que el tema está cada vez más candente. Dos, que la Policía Nacional, desde su ámbito, también está pidiendo recursos. Tres, que a nivel europeo también se está trabajando en un observatorio internacional, porque con Internet todo es global, todo se traslada. Y cuatro, que a nivel de justicia, el Tribunal Supremo debería legislar esta materia, porque es un tema muy transversal, que no afecta solo a colectivos específicos, sino que puede ser beneficioso para muchas víctimas en distintas circunstancias.

CARLOS BARDAVÍO ANTÓN: Advocat espanyol i escriptor, doctor en dret penal especialitzat en sectes.

¿Cómo definirías el término "secta"?

El término "secta" está en el diccionario de la Real Academia Española, y no debo alejarme de su definición. Sin embargo, se puede precisar un poco más. Es un término sociológico y no necesariamente criminal. Muchas veces, las personas

asocian "secta" con algo criminal, pero eso no es siempre el caso. El problema radica en que se asume que el concepto de secta tiene una connotación negativa o delictiva, pero eso no es así por defecto. Es importante destacar que el término, según la RAE, tiene tres acepciones que podrían ampliarse, pero lo fundamental es que las sectas suelen tener una estructura muy jerarquizada, sistemática.

Sistémica quiere decir que no hace falta una orden directa y explícita para que se cumplan las órdenes, sino que la propia estructura, o como diría un sociólogo alemán, el funcionalismo estructuralista o el estructuralismo funcionalista, es que la estructura como está montada, lleva a que los miembros no precisen órdenes directas. Y eso pasa también en muchas organizaciones, pero en las sectas es más fácil cumplir con los mandatos sin órdenes directas.

Si hablamos de sectas coercitivas, aquí sí se entra en el terreno de la persuasión coercitiva, utilizan una forma criminal de anulación o limitación de la capacidad de libre voluntad. Mermar la voluntad de los miembros de un grupo mediante técnicas muy similares a un maltrato psicológico, pues lleva a que el grupo, no el grupo entero, sino más bien esa estructura, lleva a que la persuasión coercitiva es un comportamiento criminal imputable a cada miembro que haya realizado ese maltrato psicológico que incapacita la libre voluntad.

¿Qué características debe cumplir un grupo para considerarse sectario?

La pregunta debe especificar si se refiere a un grupo sectario en términos criminales o no. Un grupo sectario es aquel que se sectoriza, que crea una estructura cerrada y controlada. En términos criminales, una secta coercitiva es aquella que utiliza la manipulación psicológica de forma explícita o sutil para controlar a sus miembros. En este sentido, el grupo utiliza una estructura que facilita el cumplimiento de sus normas sin necesidad de órdenes directas. La coerción psicológica es la característica principal de una secta criminal.

Entonces, claro, los matices son tan variados que el problema del periodismo, es que los periodistas normalmente son muy malos. ¿Por qué? Porque leen dos noticias y empiezan a hacer preguntas. No, un buen periodista tiene que estar muy bien informado para hacer preguntas precisas.

Lo que buscamos con estas preguntas es saber por qué no hay un término definido. Sí, está la definición de la RAE, pero hay muchos estudios, muchos libros con definiciones de sectas y grupos sectarios tanto criminales como no criminales, muy diversos.

Pero es porque la gente no tiene ni idea, para empezar. ¿Quién es alguien sectario? Quiero decir, cuando tú opinas que alguien es gilipollas, es porque tú opinas que es gilipollas. Cuando tú opinas que es algo sectario, pues opinas que es algo sectario. El problema es que se ha insertado en la sociedad que no se puede decir que un grupo es sectario, cuando es religioso, porque pobrecito, porque es una religión mayoritaria o minoritaria, y entonces pobrecitos. Si se dice un partido político que es sectario, no pasa nada.

¿Por qué? Porque los partidos son sectarios. Es como el fútbol o el Real Madrid, pues es algo sectario. El Real Madrid o el Barcelona. Hay gente más sectaria, más o menos fanática. Entonces hay un problema, hay una ultra protección de la religión, por cuestiones obvias, históricas, sobre todo en la Segunda Guerra Mundial. Pero al final la religión es algo muy sectario, cualquier religión.

¿Existen herramientas legales en España para proteger a las víctimas de las sectas?

Sí, en España existe un artículo en el Código Penal (el 515-2) que trata sobre las asociaciones que emplean violencia o alteran el control de la personalidad de los individuos. Este artículo ha sido muy poco aplicado, pero finalmente se utilizó el año pasado en una sentencia relacionada con el caso de La Manosel. Este artículo ha sido difícil de aplicar durante 30 años porque el concepto de "alteración de la personalidad" no estaba claro, y además, había reticencia a condenar a un grupo religioso. Sin embargo, cuando se trata de grupos pequeños, como el de La Manosel, se ha logrado aplicar esta legislación. Aunque es complicado trasladar este tipo de casos a religiones más grandes debido a la libertad religiosa, es fundamental entender que existen víctimas dentro de estos grupos.

Pero pasa. ¿Pasa por qué? Porque víctimas hay.

La libertad religiosa propicia o deja un gran margen a abusadores sexuales, delincuentes de todo tipo, estafadores, para que, bajo esa libertad religiosa, puedan extralimitarse, abusar de la misma y aprovecharse de aquellos que, estadísticamente, son más vulnerables. Porque no tienen por qué ser más vulnerables. Hay gente que quiere ser, y todo el mundo quiere ser. Nuestros padres no son una vulnerabilidad especial, pero hay muchos casos en los que el líder, en momentos de cierta vulnerabilidad, consigue que las personas se hagan más dependientes. Esto crea una incapacidad crítica, propiciada o bajo la apariencia de la libertad religiosa.

También mencionabas antes el tema de la manipulación y la coerción. Claro, porque esos líderes aprovechan lo que has explicado de la vulnerabilidad especial...

No se aprovechan de ninguna vulnerabilidad especial. Puede haber víctimas con una vulnerabilidad especial que tengan un trastorno previo, es posible, y los hay. Pero no es común. Los líderes sectarios lo que buscan son personas que sean trabajadoras, que estén bien mentalmente, y que no estén "locos", por decirlo de alguna manera. No quieren psicóticos. ¿Por qué? Porque no son fácilmente dominables. Esa es una explicación que muchas víctimas ofrecen.

La mayoría de las víctimas tienen estudios universitarios mejores que los tuyos o los míos. Tienen una posición socioeconómica mejor que la de muchos. Y es el simple deseo, el simple querer, lo que hace que una persona entre en un grupo. Lo que pasa es que se oculta la finalidad perniciosa y dominativa de ese grupo.

Ese mito de que la víctima es especialmente vulnerable es un error. Es algo que tienes que dejar muy claro a nivel periodístico. A ver si es cierto que tú, o otros periodistas, a nivel español o internacional, logran explicar esto. Lo fácil es decir que los que entran en un grupo X son dementes, estúpidos, que tienen un trastorno y todo eso. No, la víctima de este tipo de grupos generalmente no tiene ningún trastorno previo. Lo que ocurre es que está dominada por el maltratador, incluso cuando la víctima justifica, acepta o tolera el maltrato.

Y si no perdemos el tiempo en comunicar esto, a nivel periodístico, tenemos un problema. A ver si tus profesores lo entienden.

¿Cómo se puede demostrar la manipulación psicológica o la coacción en un juicio?

Bueno, yo siempre pongo este ejemplo: si intento entrar en mi casa y me han cambiado la cerradura, no por ello tengo una lesión psicológica o un trastorno psicológico. Si a mí me violan, no por eso tengo un trastorno psicológico grave, porque existe la resiliencia, ni tengo por qué tener una lesión psicológica catalogable como delito. Mírate el artículo 147 y siguientes del Código Penal. ¿A qué voy con esto? A que no todos los delitos causan un trastorno psicológico.

Esto hay que decirlo a la sociedad, porque la sociedad no sabe nada, ni quiere saber nada, ni le interesa lo que la gente opina sin haber fundamentos. ¿Qué sucede entonces? Si intento entrar en mi casa y me cambian la cerradura, es un delito de coacciones, no de lesiones, y no tiene por qué implicar un daño moral inmenso. ¿Me explico?

¿A qué voy con esto? Y seguramente ya habrás visto muchas entrevistas mías, porque siempre digo lo mismo, ya tengo un discurso, y siempre repito lo mismo. Y es que, para demostrar una coacción, que es el delito que considero de personalidad positiva, no hace falta demostrar una coacción explícita, un comportamiento coactivo. Demostrar un comportamiento coactivo es más difícil cuando no se hace con un cuchillo en el cuello o con un golpe en el ojo. Es más complicado demostrarlo cuando no hay un golpe, porque las cosas o se ven o no se ven. Lo que no se ve de forma material necesita más pruebas, más testimonios, más mensajes de WhatsApp, más comunicación entre el autor y la víctima, o entre los coautores, el grupo: cómo se habla, qué se dice, cómo se dice. La comunicación y la forma en que se comunica es fundamental.

También pongo siempre este ejemplo: la juventud hitleriana fue adoctrinada en un mundo criminal, que les obligaba a seguir las órdenes de Hitler. No tenían una marca en el ojo, y eso, lamentablemente, es más difícil de demostrar. Pero se puede demostrar escuchando a la víctima, viendo cómo razona su comportamiento antes, durante y después. Los testigos pueden aportar detalles sobre cómo era la víctima

antes, durante y después del hecho. Las conversaciones entre el autor y la víctima, los peritajes, los vídeos del autor, los textos del propio autor, todo eso es importante. ¿Qué quiero decir con esto? Que hay una diferencia entre decir lo típico, por ejemplo, "Eres un hijo de puta" (y vamos a decirlo de forma directa). Pero, según la tonalidad, puede ser algo jocoso, algo crítico, amigable, tradicional, una costumbre.

Es importante considerar el pasado y el presente. Un amigo mío, de joven, me decía: "Carlos, ¿cuál es el sentido?". Voy a decirlo sin tonalidad. "Carlos, vas a morir de hijo de puta". Claro, con esta tonalidad parece algo muy diferente. Lo decía con alegría, de manera graciosa, como una crítica que le gustaba de mí. Las palabras tienen un sentido ontológico, pero luego se les añade un sentido fonético, y eso se traslada al mundo del derecho, adquiriendo una dimensión penal. El mismo hecho, pero con una interpretación diferente.

¿El consentimiento es un tema complicado en casos de sectas o coerción psicológica?

Es un tema crucial. Lo que vengo a decir en mi tesis doctoral, y en lo que yo razono, es que el consentimiento es una cosa, en principio, ontológica. Decir "sí" o "no" es algo fonético.

Por ejemplo, yo digo que sí, pero abro las piernas. Ese es un "sí" más reforzado. Digo que no, pero abro las piernas. ¿Me explico? ¿Me estás siguiendo? La ley del "sólo sí es sí", por ejemplo, es nefasta, porque solo se conoce una parte de la ley, que es el "sólo sí es sí". Pero la ley también menciona que en el caso de la ley, me parece, más que Irene Montero, y mal, aunque la haya redactado ella, y otros, peor, se habla de los actos inequívocos.

El artículo del Código Penal habla de un consentimiento expreso o de actos inequívocos de consentimiento. Esa parte no la han destacado. Aquí voy con esto: el consentimiento, de toda la vida, se puede expresar con un "sí". Es fonético, o se puede decir que un acto inequívoco es, por ejemplo, abrir las piernas. Digo este ejemplo, claro, y tú me pones el presupuesto de que abres las piernas porque estás amenazada con un cuchillo, entonces el abrir las piernas ya no es un consentimiento libre.

¿A qué voy con esto? Claro, el consentimiento es simplemente una parte de la verdad. Ni más ni menos. Es un elemento más, un poquito más. Si alguien dice que sí, sea menor o mayor de edad, es un indicio de que es un acto lícito. Pero, ¿cuántas personas dicen que sí cuando en verdad, posteriormente, se dan cuenta de que querían decir que no?

Eso es un poco lo que pasa en el mundo de las sectas destructivas o cognitivas, y también en gran parte de la violencia de género. En ciertos casos, como en penetraciones nocturnas, por ejemplo, cuando una mujer previamente había dicho "no", pero sorpresivamente se produce la penetración, esa mujer ya ha revocado su consentimiento porque, en la discusión, se ha anulado su "sí". Y podemos hablar también del consentimiento presunto, para simplificar, o de una forma más conclusiva, el consentimiento ontológico y fonético no es nada comparado con la verdadera voluntad. Eso es mucho más que lo fonético.

Entonces, resumiendo el tema del consentimiento, para los menos doctos en el tema, se puede expresar fácilmente con la frase del consentimiento informado. Y si no está informado, es un consentimiento viciado. El consentimiento viciado es algo que hay que explicar. Yo lo resumo, en definitiva, en que hay consentimientos que no tienen posibilidad de revocación.

Cuando a alguien se le incapacita la libre capacidad de crítica, es decir, la capacidad libre de la voluntad, el consentimiento no puede ser revocado. El consentimiento está arrancado, yo lo llamo así, arrancado, porque no hay otra posibilidad de actuación. Es decir, cuando te limitan el comportamiento de tal manera que solo puedes decir que sí, sin saber que todos los demás comportamientos posibles se te han ocultado o limitado, y solo puedes decir "sí" o "sí" a ciertas cosas, tu comportamiento está muy limitado, estrictamente limitado.

La juventud hitleriana, por ejemplo, solo tenía la posibilidad de comportarse conforme a las órdenes verbales de Hitler. No había otra posibilidad. Y no por amenaza explícita, sino porque eso era lo que había, no había nada más.

Cuando solo tienes la posibilidad de decir sí, sí, sí, a tres comportamientos, y todos los demás comportamientos están bloqueados, no puedes decir que no porque no sabes que tienes esa opción. Es cuando no hay posibilidad de revocar el

consentimiento. Solo puedes consentir, y no puedes revocar lo que has consentido. Esto es una explicación muy sociológica, o más bien muy sistémica.

En contra de lo que a veces se piensa, esto es lo que me gustaría que trasladases en tu trabajo. Me siento más cómodo hablando contigo que a veces con profesionales, porque los profesionales ya están muy cuadriculados.

Sí, es verdad. Con la gente joven puedo hacer un poco más de "adordinamiento", por decirlo de alguna manera. Entonces, a donde quería llegar es que esto es una explicación que va muy en contra de la psicología. Yo soy casi un... no todo es psicología. La psicología es una rama de las ciencias sociales muy importante a nivel jurídico, pero no podemos olvidar la antropología, no podemos olvidar la sociología. No podemos olvidar las demás ciencias.

Y en los juicios solo existe el derecho penal, por ejemplo, en mi ámbito, y la psicología. Y viene un psicólogo y dice que está trastornado. Bueno, vuelvo a decir: la juventud hitleriana no tenía un trastorno psicológico. Si comparas esto rápidamente, ¿vale? Pones estos extremos, y se hace comprensible que el mundo no se basa solo en la psicología, sino en la sociedad. Yo pongo más el centro de análisis en la sociedad que en la psicología.

MIGUEL PERLADO: Psicoterapeuta i especialista internacional en sectes i relacions abusives. Està especialitzat en processos de manipulació psicològica i ha treballat amb persones afectades per les sectes.

La facilidad actual para exponerse en plataformas como TikTok ha dado lugar a una oleada de pseudogurús, en su mayoría jóvenes y hombres, que se presentan como expertos en autoayuda, emprendimiento o bienestar. Estos gurús atraen a una audiencia adolescente que acepta sus afirmaciones sin ningún tipo de contraste o verificación. Según su experiencia, ¿cree que estos gurús podrían considerarse sectarios?

Sí, actualmente estamos asistiendo a una oleada de personas que se autoproclaman como coaches de salud, terapeutas o conferenciantes, a quienes se rinde culto como si fueran auténticos gurús. Muchos de ellos presentan discursos

muy autoritarios, duros y simplificadores que generan sumisión y obediencia. Sus directrices te aseguran que no solo darás la mejor versión de ti mismo, sino que vas a romper con todo, a trascender tus límites. Prometen que vas a salir ya no de tu zona de confort, sino que vas a transformar tu ego, alcanzar niveles superiores de conciencia.

Aunque no todos podrían describirse como líderes sectarios en sentido estricto, sí observamos que tanto su lenguaje, como la puesta en escena y las dinámicas de relación, se aproximan mucho al funcionamiento sectario. En particular, estos gurús digitales se sitúan en una zona intermedia, con niveles de influencia importantes, aunque no siempre cristalizan en una estructura formal de grupo sectario.

Esto también lo estamos observando en plataformas online, donde ha proliferado una gran variedad de discursos que no solo giran en torno al crecimiento personal, sino también al culto al cuerpo, a través de actividades como el CrossFit y otras similares, que a menudo entremezclan jergas propias de grupos de crecimiento personal intensivo.

En este sentido, estamos viendo cómo se abre un amplio abanico de enfoques, y lo que observamos en la práctica es que tanto el lenguaje como la forma en que se llevan a cabo estas actividades, la puesta en escena y, en definitiva, todo lo que proponen, se acerca mucho a lo que típicamente se observa en grupos sectarios.

Aunque no todos estos 'pseudogurús' o influencers encajan en esta descripción, es cierto que algunos, aprovechando los canales digitales, se erigen como poseedores de un conocimiento o técnicas especiales, que generan una fascinación y devoción en su audiencia. De esta forma, podemos hablar de un espectro que va desde niveles de influencia más moderados hasta dinámicas más intensas y peligrosas.

¿Cuáles son las características esenciales que debe cumplir un grupo para poder ser considerado como secta o grupo de influencia sectaria?

El lector podría confundirse, ya que, según mi experiencia tras muchos años de trabajo e investigaciones, y más allá de las visiones polarizadas, este no es un terreno en blanco y negro, sino que está lleno de matices. Sin embargo, siempre

aparecen tres características definitorias esenciales. Primero, una dinámica que exige una devoción y dedicación excesivas hacia una persona, una idea o un objeto. En segundo lugar, estilos y dinámicas de relación dentro del grupo, que implican altos niveles de influencia y control coercitivo. Aquí, nuevamente, hay una gradación de menor a mayor intensidad. Y finalmente, el tercer elemento distintivo es que se genera un daño: psicológico, personal, familiar, económico e incluso sexual. Con esta combinación de tres elementos, podemos describir la estructura y el funcionamiento típico de una secta, independientemente de sus doctrinas o creencias.

¿Qué características psicológicas o discursivas comparten estos pseudogurús digitales con líderes sectarios tradicionales o figuras abusivas?

Uno de los elementos comunes es el uso de un lenguaje absoluto, simplificador y autoritario. Es un lenguaje que no admite matices ni dudas, que aplasta y se impone, generando obediencia y sumisión inmediata. Además, este discurso es muy repetitivo y se presenta como si poseyeran verdades únicas e incuestionables, generando fascinación y devoción entre sus seguidores.

¿Qué impacto pueden tener estos discursos manipuladores en una audiencia joven, todavía en proceso de construcción de identidad?

El impacto puede ser importante. Aunque los jóvenes de hoy son nativos digitales, muchas veces no identifican las "luces rojas" de alerta que hay en las autopistas de Internet. Si estos discursos alcanzan a jóvenes en momentos de vulnerabilidad, el riesgo de que queden atrapados en dinámicas de dependencia es alto. Esto puede llevarles a romper con sus intereses, aficiones, estudios, amistades o incluso con sus familias, haciéndoles entrar en una espiral de difícil salida.

¿Cuáles son las técnicas psicológicas más habituales que utilizan las sectas tradicionales para captar y retener miembros?

En los medios digitales, aunque eventualmente siempre requerirían un contacto offline, gran parte del mantenimiento, la retención y el adoctrinamiento se realizan

online. Este es otro escalón más en la degradación de lo que antes describimos como los 'gurús digitales'; el siguiente paso sería hacia lo que llamamos sectas digitales.

A diferencia de las sectas tradicionales, que suelen utilizar más el contacto directo, ganando tu confianza y creando un espacio donde te hacen sentir especial o único, las sectas digitales no se basan en recursos esotéricos ni milagrosos. Sin embargo, utilizan tácticas de influencia muy bien estudiadas, casi como si estuvieran perfeccionando estrategias. Estas técnicas de influencia son procedimientos cotidianos, pero son sistemáticos, aplastantes y coordinados de tal manera que desestabilizan a la persona, hacen tambalear su identidad y, finalmente, logran que esa persona se entregue de forma absoluta a lo que el grupo dice.

¿Cómo podemos detectar si un adolescente está entrando en un patrón de dependencia hacia un gurú digital o está cayendo en una dinámica de grupo sectario?

Estos signos pueden indicar que el joven está entrando en una dinámica de dependencia que, a medio o largo plazo, puede ser dañina.

No todos los grupos sectarios alcanzan esos niveles destructivos tan extremos; muchos de ellos se quedan en zonas intermedias, con daños evidentes, pero sin llegar a poner en riesgo la vida física de sus miembros. Sin embargo, cuando uno se plantea cómo orientarse en todo este panorama digital, cada vez resulta más difícil discriminar y discernir entre lo auténtico y lo manipulador.

Si un padre o una persona cercana a un joven se pregunta cómo detectar si su hijo o un conocido está entrando en una dinámica potencialmente peligrosa, hay varios indicadores a tener en cuenta. Por ejemplo, si la persona empieza a hablar como si estuviera repitiendo las palabras de otro, o si usa frases repetitivas sin mucha variación. También puede insistir en participar en cursos, charlas, conferencias o seminarios online que parecen tener un atractivo irresistible.

Si al cuestionar algo de lo que dice, la persona lo acepta sin problemas o, por el contrario, se enfada, es una señal de alerta. Otros signos incluyen un cambio en la forma de relacionarse, de ver la vida o de expresarse. Si empieza a pasar más

tiempo con ciertas personas y alejarse de quienes antes eran sus amigos o familiares, o si comienza a criticar su pasado o incluso a su familia de manera desmedida, esto puede ser un indicio preocupante.

En resumen, estos son algunos de los indicadores que deben ser vigilados por quienes están cerca del joven. Podrían ser señales de que está entrando en una espiral peligrosa que podría acabar generando un daño importante.

CAROLINA DELGADO: Coordinadora adjunta i psicòloga en l'àrea de sectes i pseudociències

Es interesante el tema que planteáis ya que efectivamente podría haber un riesgo en estos podcast que hablan sobre métodos o reflexiones para alcanzar un crecimiento personal.

No obstante, no significa que todos los que hablen de esta temática sean peligrosos, el punto de partida para identificar aquellos que si pudieran estar realizando dinámicas sectarias es identificar si hay técnicas de persuasión coercitiva que limiten el pensamiento crítico, y por tanto la decisión libre de las personas oyentes. Habría una manipulación psicológica que condiciona la acción de la persona.

Exponer un tema, como el crecimiento personal asociado culturalmente a la búsqueda del bienestar y la felicidad, puede ser un tema muy atractivo para captar seguidores que se encuentran en un momento de vulnerabilidad o búsqueda de identidad. Hay grupos coercitivos que utilizan estos intereses sociales como medio para conseguir control en sus adeptos a cambio de algún beneficio económico, de poder y sumisión, de trabajo gratis, etc.

Se ha observado que la etapa de la adolescencia es un momento vulnerable y donde los grupos sectarios pueden tener una vía de fácil acceso para captar a nuevos miembros. Esto, entre otros factores, se asocia a que es una etapa donde la construcción de la identidad y la necesidad de pertenecer a un grupo están muy presentes. Si además de esta condición añadimos que el crecimiento personal es un tema muy mercantilizado en nuestra sociedad y que de alguna manera a todos nos

repercute porque hemos aprendido que desde el cuidado de este crecimiento podemos alcanzar éxito en nuestra vida, puede ser una forma de captar muy potente.

MARÍA ROSARIO LACALLE: Catedrática de periodisme especialitzada en semiòtica. Ha fet estudis amb perspectiva de gènere centrats en la manosfera.

¿Cuáles son las características que definen la *manosfera*?

Es un universo indeterminado, con páginas tan diversas como foros, plataformas de mensajería, YouTube, redes sociales, etcétera. Generalmente, se trata de grupos de hombres que, por diferentes razones —sobre todo en el caso de los foros, porque abordan temáticas que interesan más a los hombres que a las mujeres; o en el caso de Twitter, Instagram o YouTube, porque siguen a determinados influencers, etcétera—, conforman comunidades de perfiles variados, con edades, niveles socioculturales y económicos diversos. Dado que normalmente son perfiles anónimos, resulta prácticamente imposible realizar análisis en profundidad de tipo etnográfico. En estos espacios, se muestran o se incitan actitudes sexistas, machistas y, en algunos casos, abiertamente misóginas.

¿Cómo llegan a crearse estos grupos que expresan discursos altamente misóginos sin ningún tipo de filtro?

Por ejemplo, en un foro que puede tratar de otro tema —no necesariamente Forocoches, sino, por ejemplo, uno donde inicialmente se reúnen para hablar de cuestiones relacionadas con motores, coches, cómo cambiar una ducha, etc.—, el tema de las mujeres, de una manera u otra, acaba apareciendo. Siempre hay alguien que hace algún comentario que, en el mejor de los casos, pretende ser simpático, aunque normalmente no tiene ninguna gracia para las mujeres, pero a muchos hombres sí les hace gracia. Entonces empiezan a intervenir, a crear hilos, etcétera. Lo mismo sucede en Twitter, por ejemplo. Determinadas noticias, con más o menos fundamento —muchas veces fake news—, empiezan a circular, y quienes las encuentren interesantes o sugerentes, o, en muchos casos, quienes tienen una visión negativa hacia las mujeres —ya sea por estar en una determinada etapa vital

o porque esa actitud se ha convertido en un rasgo estable de su personalidad—, aprovechan la ocasión para ensañarse.

Tu estudio se basa en los foros InfoBurbuja y Forocoches, ¿cómo pueden traducirse estas mismas actitudes en los podcast que estamos viendo en TikTok (a través de vídeos cortos) que, detrás de la etiqueta de crecimiento personal, normalizan discursos altamente misóginos?

Una de las diferentes subculturas que mencionan los autores estadounidenses —y que nosotros también hemos adoptado a partir de los primeros estudios sobre el tema— es la de los Pick-up Artists (PUA), traducido al español como "artistas del ligue". Este fenómeno surge aproximadamente en los años 80 y, desde entonces, se ha convertido en un negocio global que incluye libros de autoayuda, páginas web de todo tipo dedicadas a la seducción, a superar complejos, a "controlar" a las mujeres, a gestionar las relaciones con ellas, etcétera. Incluso organizan retiros de fin de semana, conformando un auténtico negocio en torno a estas prácticas.

Existe una constante retroalimentación: cuanto mayor es la oferta, más posibilidades hay de llegar a nuevos destinatarios potenciales, lo que incrementa la demanda. En foros no especializados, esto se traduce en —entre comillas— "consejos" que quienes dicen tener más éxito o experiencia con las mujeres ofrecen a los más jóvenes. Esto representa un grave peligro y uno de los principales problemas.

En páginas o espacios de Internet más especializados, estas dinámicas derivan en la compra de productos y servicios, y en muchos casos, los usuarios terminan en plataformas como OnlyFans, por ejemplo. La barrera que separa un comentario aparentemente inofensivo de otro abiertamente sexista, aunque no llegue a ser extremadamente violento, puede fácilmente diluirse y abrir la puerta a una progresiva radicalización en este tipo de discursos.

¿Qué papel tiene la masculinidad tradicional en este tipo de podcast de autoayuda?

Bueno, en realidad, esa es la masculinidad tradicional. Es decir, desde una visión subjetiva, muchas mujeres —porque habrían sido educadas con esa perspectiva— entendían que su gran meta en la vida era casarse con alguien que les ofreciera

aquello a lo que, de alguna manera, aspiraban. Lamentablemente, esta es una situación que, aunque a muchas personas pueda parecerles inverosímil, se repite una y otra vez.

En esas condiciones, obviamente, el hombre no sólo ostentaba (y en muchos casos sigue ostentando) un mayor poder, sino que además cree firmemente que ese es su lugar natural. A medida que las mujeres comienzan a independizarse —por ejemplo, si pensamos en la primera ola feminista, una de las reivindicaciones clave fue precisamente el control de la maternidad a través del acceso a la píldora anticonceptiva—, lo hacen no solo porque quieren ganarse su propio sustento económico, sino, sobre todo, porque quieren saber, aprender, mejorar, decidir si desean tener hijos o no, y cuántos.

Es en este contexto donde algunos hombres empiezan a sentir que pierden poder y protagonismo. Estos hombres viven la situación actual, marcada por una mayor emancipación femenina y las perspectivas de futuro que esto abre, como una especie de apocalipsis. Lo perciben como una erosión del status quo que consideran legítimo, es decir, la masculinidad tradicional y los valores patriarcales que la sustentan.

¿Qué papel juegan los comentarios que pueden dejarse tanto en TikTok cómo en los foros? Es decir, ¿cómo funciona la relación entre emisor y receptor?

La parte que se ha trabajado menos es, entre comillas, la del mundo real, es decir, la dimensión etnográfica. Por tanto, en muchas ocasiones las motivaciones no se conocen de primera mano, sino que deben inferirse a través de los discursos. Las razones que llevan a muchos hombres a entrar en este maremagnum de sexismo —y en muchos casos llegar hasta la misoginia— son diversas y, en muchos casos, responden a experiencias personales traumáticas o difíciles. Por ejemplo, un divorcio que ha empeorado su situación económica, al tener que pasar una pensión a una mujer que, probablemente, por decisión de ambos en su momento, dejó de trabajar; o bien por haber sufrido un desengaño amoroso; o, en el caso de los jóvenes, porque consideran que son torpes o poco atractivos y, por tanto, no tienen éxito con las chicas.

Saber que hay otras personas en la misma situación les genera, por una parte, cierto alivio y pertenencia. Por otra, el hecho de poder atacar a las mujeres en un contexto donde no van a recibir ningún reproche y, desde luego, no van a incurrir en ninguna consecuencia legal —no porque no cometan actos reprobables, sino porque no serán identificados—, les permite desahogarse y, al mismo tiempo, ejercer una suerte de ataque simbólico. Es como una especie de venganza: algo que no les funciona en su relación con las mujeres les lleva a canalizar su frustración a través del ensañamiento.

Si bien en algunos casos puede tratarse de una mentalidad abiertamente machista ya interiorizada, probablemente, en la mayoría de los casos, estos comportamientos responden a aspectos no resueltos en su relación con las mujeres, que derivan en esa dinámica de venganza. Es como si alguien encendiera el fuego y los demás se dedicaran a echar más leña. Esta es la dinámica que suele observarse.

¿Cómo crees que influye este tipo de contenido en la gente joven?

No es solo TikTok; creemos que, en todos los foros sexistas y misóginos, hay una presencia enorme, aunque indeterminada, de adolescentes y jóvenes que, como decía antes, no saben relacionarse con las mujeres de la manera que desearían. Por ejemplo, los incels afirman: "nosotros queremos tener relaciones sexuales con mujeres, pero son ellas las que no quieren con nosotros".

Además, en cualquier tipo de red social, el número de lurkers —es decir, personas que observan sin interactuar— es mucho mayor que el de quienes participan activamente. Este dato solo lo conocen quienes gestionan las plataformas, ya que tienen acceso al número de visitas, y aquí encontramos otro problema: estas cifras no suelen facilitarse porque no les conviene.

Considero que las políticas públicas van de manera desacompasada respecto a esta realidad. Para mí, el gran problema radica en que no se sabe llegar a estos públicos jóvenes desde la educación. Habría que empezar trabajando con las familias, formando también a madres y padres, porque muchas veces estas actitudes se reproducen dentro del propio entorno familiar, especialmente a través de la figura paterna. Este es, en mi opinión, el gran reto: si no se interviene desde edades tempranas, creo que no hay mucho que hacer.

Como comentábamos antes, estamos viendo un giro preocupante hacia posiciones conservadoras, e incluso ultraconservadoras, por parte de muchos hombres jóvenes.

En las redes vemos mensajes muy simples, directos e impactantes, ¿ocurre lo mismo en los foros o se trata de ideas más elaboradas?

Todos estos ambientes, que podríamos calificar de sexistas y misóginos, evocan un mito fundacional: el del paraíso perdido. Reivindican que, en algún momento, existió un mundo en el que las mujeres ocupaban el lugar que les correspondía —según su visión— y los hombres el suyo. Consideran que ese orden natural se perdió y culpan de ello —desde una postura claramente victimista— a los partidos de izquierda y, especialmente, al feminismo, que se convierte en su principal caballo de batalla.

A partir de esta mitología que han construido y que asumen como incuestionable, califican a las mujeres de usurpadoras, acusándolas de estar erosionando su territorio, como ya comentábamos antes. Al dar por ciertos estos relatos, consideran que no tienen que demostrar nada. Un ejemplo de ello es el uso torticero que hacen de ciertas teorías económicas o sociobiológicas, interpretadas de manera interesada. Su victimismo les lleva a asumir postulados como la teoría del 20/80, según la cual solo el 20% de los hombres —los llamados "alfa", en su terminología— serían los que "se quedan", como ellos mismos dicen (o usando incluso términos más denigrantes), con la mayoría de las mujeres, mientras que el 80% restante de hombres tendría que repartirse al 20% de las mujeres.

Todos estos supuestos los asumen como verdades absolutas, como si fueran leyes naturales, y no pierden ni un ápice de energía en intentar fundamentarlos, aunque no existan evidencias que los respalden. Cuando los jóvenes acceden a estos espacios, se encuentran con una base ideológica ya construida y sólidamente instalada; simplemente, se suben a ese tren de discursos que ya está en marcha.

Hemos visto que se han trasladado estos discursos de los foros a TikTok, ¿crees que es posible erradicar este tipo de discurso o que va a transformarse en otra plataforma? En el segundo caso ¿en cuál o de qué tipo?

Estoy preocupada. Durante casi dos décadas se pensó que Internet era la panacea, pues solo se destacaban sus aspectos positivos, que son muchos, sin duda. Sin embargo, nadie —o quizá no se quiso o no se pudo ver— prestó atención a los elementos negativos que también alberga. Nos enfrentamos a un fenómeno de dimensiones considerables, especialmente desde el auge de ideologías ultraconservadoras y ultra neoliberales, cuyo alcance resulta difícil de prever. Es complicado saber hasta dónde puede llegar este fenómeno y qué tipo de gobiernos tendremos dentro de diez años, que pueden parecer mucho tiempo, pero que, en realidad, transcurren rápidamente.

En este contexto, resulta especialmente difícil establecer diagnósticos claros, ya que, aunque muchas políticas públicas se diseñan seguramente con buena voluntad, hay realidades que no pueden cambiarse únicamente a golpe de ley. Estas transformaciones necesitan ir acompañadas de procesos sociales más amplios y, sobre todo, requiere tiempo.

Si no, ¿cómo explicarías que, lejos de disminuir, el número de asesinatos de mujeres siga aumentando? Parece que, cuanto más se invierte en políticas públicas dirigidas a combatir la misoginia, más se incrementan estas violencias. Esto debería llevarnos a reconocer que, claramente, no lo estamos haciendo bien.

LUIS SANTAMARIA: Teòleg i expert en sectes. És membre fundador de la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas (RIES).

¿Cómo definirías tú el concepto secta?

Yo no tengo mi propia definición, entonces me gusta utilizar por lo breve y representativa que es la definición de Vicente Jara, que es compañero mío de la Red Iberoamericana del Estudio de las Sectas. Vicente Jara dice que una secta es un grupo social depredador que practica el mimetismo y el señuelo. Entonces tiene esos tres elementos básicos, que es la depredación, buscar víctimas, el proselitismo, la captación, por un lado. En segundo lugar, eso a través del mimetismo, es decir, cada secta tiene su apariencia, ¿no? Grupo religioso o espiritual, asociación cultural, grupo terapéutico, academia de estudios, lo que sea.

Y el señuelo, es decir, que ofrece algo positivo, algo atractivo, que es lo que hace a la gente acercarse. Y que, en muchos casos, sean las víctimas las que den el primer paso porque están buscando algo o se les está ofreciendo algo que parece bueno o positivo para ellas.

¿Y qué características crees que debe cumplir un grupo para poder decir que es como un grupo sectario?

Bueno, en primer lugar tendríamos que hablar de un grupo que goce de autonomía, que sea un grupo independiente en sí mismo, que tenga un liderazgo que determine todo su funcionamiento, de manera que ese líder o gurú, o si son líderes y gurús varios, sometan a sus seguidores, que acabe con la libertad, que haya engaño y que acabe aislando a la persona de su entorno, de su vida y de su pasado para crear una nueva personalidad en ella. Esas yo creo que serían las características básicas.

Hablabas ahora del engaño, de cómo alejar a esa persona que va a entrar de su grupo. ¿Cuáles son los mecanismos más habituales que nos encontramos? ¿Cómo captan a la gente?

La captación de las sectas es parte de lo que los psicólogos especializados en este tema han denominado las técnicas de persuasión coercitiva. Claro, pensamos en esas técnicas de persuasión coercitiva o uso psicológico como las técnicas de manipulación, cuando uno ya está adentro. Pero no es tan fácil distinguir lo que es la atracción, captación y después manipulación y adoctrinamiento. Entonces, seleccionando de esas técnicas de persuasión coercitiva las que servirían sobre todo para atraer y atrapar a las personas, yo destacaría en primer lugar las técnicas de aislamiento, las que consisten en separar a la persona de su vida anterior, de su entorno y sobre todo de las personas que puedan ser importantes afectivamente para ellas. ¿Por qué? Porque se consigue un doble objetivo por parte de la secta que es, en primer lugar, presentarse como la familia de sustitución o el nuevo círculo de amistad y de relaciones y, en segundo lugar, neutralizar lo que suponen esas personas como amenaza para todo el proceso de captación. Porque son personas que pueden poner en alerta, que pueden sembrar dudas, que pueden ayudar a la

persona a darse cuenta del engaño al que está siendo sometido. Entonces, aislando al sujeto, ya tienen todo eso conseguido.

También las técnicas de control y manipulación de la información, haciendo que la persona empiece a pensar, a ver el mundo, incluso a escuchar y a hablar según la terminología de la secta, según sus ideas y sus doctrinas, sin que sea posible cualquier tipo de pensamiento crítico.

Y, sobre todo, lo que juega un papel fundamental desde el comienzo son las técnicas de manipulación emocional, empezando por el bombardeo de amor, como dicen los psicólogos. Uno llega a un grupo nuevo en el que es recibido con los brazos abiertos, con el mayor cariño, sintiéndose alguien especial, alguien querido, y entonces eso hace que se bajen las defensas. Porque uno recibe ese bombardeo de amor y entonces, ¿cómo va a sospechar? ¿Cómo va a criticar? Nada. Se siente mal. Tiene que corresponder a todo ese afecto que está recibiendo. Tiene que ser agradecido y tiene que ir adaptándose a una forma de vida en la que hay otras personas entregadas y a las que ve felices. Y quiere ser como ellos. Yo creo que serían más o menos las estrategias utilizadas.

Luego, claro, lo que se ve, porque esa es la estrategia sutil que está de fondo, lo que ve la persona es simplemente que están desarrollando con ello una serie de actividades que le puedan interesar, ya sean religiosas, culturales, un curso con el que aprender, una práctica con la que relajarme y acabar con el estrés, una terapia con la que soportar mi enfermedad o mis problemas de salud mental, etc.

¿Crees que hay algún tipo de perfil de personas que son más vulnerables a poder formar parte o que van directamente a esas personas, a ese perfil?

Hay muchos perfiles. Si te puedo contestar, porque ya lo has dicho, si hay personas más vulnerables. Porque todos somos vulnerables a la secta. Cuando me dicen cuál es la persona ideal para una secta, yo siempre digo aquella a la que le lata el corazón y que respire. Es decir, cualquiera que esté vivo, porque todos tenemos algún tipo de vulnerabilidad. Quien se crea lo suficientemente maduro, formado,

equilibrado e inmune a las sectas, pues es su mayor peligro. Porque siempre hay algo por lo que pueden tirar.

Claro que hay perfiles y hay situaciones vitales que nos debilitan más frente a las sectas, podríamos decir.

En primer lugar, podemos hablar de rasgos de personalidad de tipo carencial, carencias afectivas, carencias de haber sido acogido, comprendido, personas que tengan una baja autoestima, personas que necesiten la aprobación de los demás, que necesiten formar parte de algo, con dificultades en las relaciones sociales, con problemas familiares, con lo que sea eso, por un lado.

Pero por otro lado, mirando a lo que podríamos denominar el campo más positivo, personas idealistas, generosas, altruistas, aquellas que son capaces de nutrir cualquier voluntariado, porque son personas tan generosas que entregan su tiempo, su vida, sin esperar nada a cambio. Y entonces se les puede presentar un proyecto de cambiar el mundo, de mejorarlo, de hacer algo por la humanidad y sentirse especiales porque forman parte de ese proyecto.

Y luego, se tengan unos rasgos o se tengan otros, o no se tenga ninguno de estos, pues hay situaciones en la vida de crisis que nos sobrevienen a todos, como una enfermedad propia de un ser querido, la muerte de alguien cercano y la elaboración del duelo, el haber tenido que emigrar, que cambiar de país o de ciudad. Algunas fases en el propio desarrollo personal y en ciertas edades en las que se dan estas crisis, la ruptura de pareja, cualquier tipo de crisis familiar, haber perdido el trabajo, tener un fracaso en los estudios... Todo esto son situaciones puntuales que nos hacen más vulnerables a una seta u otra porque cada secta también busca su público objetivo y busca a personas con unas carencias o con otras o en un momento vital o en otro.

¿Qué impacto pueden tener estos discursos, por ejemplo, en la gente más joven?

A ver, se trata de un asunto complejo. Porque, por un lado, uno piensa en los adolescentes, en los jóvenes, yo soy profesor de instituto, entonces estoy lidiando a diario con personitas entre 12 y 18 años. Por un lado, uno puede pensar que tienen una cierta defensa frente a las sectas porque se trata de una edad también en la que hay pasotismo, en la que hay indiferencia ante grandes propuestas y uno vive más al día de cosas superficiales.

Esto es un factor que hay que tener en cuenta, pero si pensamos en las sectas en un modo amplio y no con la idea de sectas religiosas de antes, que serían aquellas a las que los adolescentes y jóvenes pueden estar más inmunizados, bueno, podría ser sí, pero claro, si pensamos en un sentido amplio de sectas, vemos que no hay inmunidad alguna. ¿Por qué? También por la sobreexposición de adolescentes y jóvenes al mundo digital, a unas redes sociales en las que parece que todo está al mismo nivel, en las que hay una superficialidad grande y en las que al final lo que se pone por encima de otras cosas es aquello que goza de visibilidad por la interacción de los usuarios o que es pagado por la publicidad o que es favorecido por el algoritmo.

Entonces, claro, yo veo a diario cómo mis alumnos están expuestos, sobre todo en los dos lugares, entre comillas, de más influencia para ellos son TikTok e Instagram, pero también tenemos que hablar de YouTube, de los podcasts, de muchas cosas, pero yo creo que Instagram y TikTok son esas plataformas ante las que se informan, entre comillas, y esa sobredosis de información no viene de la mano de una buena formación. Es decir, no es sobreinformación, pero nos falta formación, de manera que no tienen las herramientas, no es por ignorancia, sino que no tienen las herramientas para discernir algo verdadero de algo falso, para discernir algo bueno de algo malo.

Yo recuerdo cuando empecé a investigar la enfermedad de las sectas, y siempre decía que no había que mirar tanto a los adolescentes y jóvenes como la población más vulnerable, sino gente con una mayor madurez. Actualmente, estos últimos 15 años, con lo que han supuesto las redes sociales como entorno de socialización y de vida de la gente de ciertas edades, pues me vuelve a preocupar y la realidad nos muestra cada vez más familias que piden ayuda por la captación y el

adoctrinamiento de algunos de sus hijos que sin necesidad de que pertenezcan a una secta de forma estricta, sí están muy influidos por sectas o por grupos que actúan de forma semejante. A través de las redes sociales y directo a su dispositivo móvil con la cercanía que eso supone.

¿Crees que las redes sociales pueden ir más allá con el tema sectario?

Sí, desde luego que son muy utilizadas por las sectas porque resulta un medio muy práctico, muy económico y muy accesible, con pocos recursos, simplemente dedicando tiempo y dedicando personas a ello. Las sectas lo tienen y son conscientes de lo valioso de esa inversión de tiempo y de personas. Las redes sociales son el paraíso para las sectas y para cualquier dinámica de este tipo.

El algoritmo y todo lo que supone el funcionamiento, la dinámica de las nuevas tecnologías de la información y de la comunicación, lo que hace es afianzar el sesgo de confirmación y afianzar ese mecanismo de retroalimentación que lleva al fanatismo, ¿por qué? Porque uno en cuanto ve un vídeo sobre algo, le siguen apareciendo y además sin dar lugar a pausa a otros contenidos semejantes, de forma que es posible que a partir de un contacto puntual con un escrito, con un vídeo, con cualquier contenido, que todo eso vaya a más y acabe encerrando al consumidor, al usuario en una burbuja cognitiva. Al final, como algunas personas con su formación, con su cabeza, pueden acabar en el terraplanismo, en teorías de la conspiración de lo más irracional, en psicoterapias, en sectas, ya sea de tipo místico o de tipo comercial financiero, todo esto viene abonado por el funcionamiento de las redes sociales. Además cuentan mucho con cuáles deben ser las características de esos contenidos, la duración de los vídeos, los colores que se utilizan, las grafías de las letras, el uso de la música, todo está muy estudiado para llegar a la persona y atraparla.

¿Cómo podemos detectar si una persona está cayendo en esta dependencia que explicabas antes como psicológica y emocional para entrar en este tipo de grupos?

En primer lugar, los cambios. Los cambios en su lenguaje, en su comportamiento, en sus costumbres, en su forma de hablar, en los términos que utiliza, en sus

horarios. Cuando empezamos a ver cambios que no obedecen a algo normal, que no obedecen a su dinámica de grupo de amigos, de estudio o trabajo, de la situación actual de la familia, pues cuando hay esos cambios son síntoma de una novedad en su vida. Cuando son cosas que nos extrañan y que no sabemos, pueden ser cambios positivos o negativos. Pero de repente, por ejemplo, que una persona haya dejado radicalmente de fumar, ¿y a qué se debe? Que una persona haya cambiado sus malas compañías por otras, ¿a qué se debe?

Bueno, pues todo eso hay que verlo. Esos cambios, que pueden ser repentinos o pueden ser muy sutiles y progresivos, hay que atender a ello.

En segundo lugar, lo que decíamos que era una técnica de las sectas básica y primera, el aislamiento. Si esa persona empieza a rehuir el contacto o la comunicación, o estando físicamente en el lugar, está con la cabeza en otra parte, bueno, pues todo eso se ha de tener en cuenta. Que esa persona empiece a reaccionar negativamente cuando antes no lo había hecho, que empiece a interpretar de forma negativa cosas que hasta el momento se han visto normales entre la familia o los amigos, bueno, eso sería. Los aspectos positivos también se han de controlar porque también cuando empieza a hablar muy bien de esa novedad que hay en su vida, de ese nuevo grupo de amigos, de eso que está leyendo o que está practicando. Cuando sea todo bueno lo que dice y al plantearse alguna crítica, reaccione mal, ya con características se ha de estar atento porque son acciones de un fanático o potencial fanático.

Yo creo que serían tres elementos fundamentales para que se nos enciendan las alarmas y pensemos, bueno, esta persona puede estar en trance de entrar o de que le estén atrayendo en una secta.

Centrándonos más en temas legales, ¿qué medidas crees que se podrían plantear para poder combatirlas?

Lo primero es que creo que no hay que crear una ley especial, o sea, crear con una ley un delito especial que sea el de persuasión coercitiva, que ese es un intento muy serio que se está haciendo en España y por parte de gente muy solvente. Yo creo que es un error tirar por ahí primero por lo delicado de la cuestión, ya que toca

elementos como la libertad religiosa y de conciencia, la libertad de expresión, la libertad de reunión. Es un tema muy delicado y en estos temas delicados cuando los políticos meten la mano, pues suelen también meter la pata.

Entonces, dicho esto, yo creo que la clave está en la formación. En la formación y sensibilización global, es decir, social, pero sobre todo de fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, que me consta que lo están haciendo, y sobre todo de la justicia, jueces y fiscales fundamentalmente que deben ser conscientes de lo que esto significa.

Yo siempre hago el paralelismo con la violencia de género, que no hace tantos años era un tema muy incomprendido socialmente y entonces al no haber una sensibilidad y una formación sobre el tema, pues las víctimas continuaban siendo víctimas y no había herramientas para ayudarlas y para afrontar esto jurídicamente. Pues con las sectas creo que pasa algo parecido, no existe el término secta en un derecho. Aquí estamos hablando de delitos o no delitos, estamos hablando de ilícitos penales, entonces es muy difícil a veces demostrar que se ha dado un ilícito penal, es decir, que yo lo he sufrido o que yo lo he ejercido sobre otro, cuando media el concepto secta. ¿Por qué? Porque la secta hace que yo no esté ejerciendo mi libertad a la hora de consentir que me hagan algo o a la hora de hacer algo. Es decir, no soy una persona a la que un juez me puede incapacitar porque soy consciente de mis actos, soy alguien libre, capaz de ejercer mi voluntad y mi decisión, pero esa libertad, esa voluntad, esa decisión, está muy fuertemente condicionada, con mayor o menor fuerza según la secta de la que se trate y según el caso de manipulación del que estemos hablando.

Entonces, yo creo que aquí es muy importante formar, sensibilizar a jueces y fiscales para que, igual que las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, sepan acercarse a los delitos y faltas cometidos en el ámbito de las sectas con la precaución que necesita este tema.

Y hablabas del tema de la formación en el ámbito legal, pero por ejemplo, nosotras que somos periodistas ¿cuál crees que es el papel que tienen los medios de comunicación sobre este tema? ¿Qué crees que podrían hacer

desde los medios de comunicación para también dar visibilidad a la problemática?

En el fenómeno de las sectas, el periodismo es imprescindible para que podamos avanzar, para que podamos ayudar y para que podamos prevenir a nivel social. El periodismo es imprescindible. La labor de los profesionales de la comunicación es necesaria e imprescindible. Ahora bien, primero, hay que evitar todo sensacionalismo y morbo, que es muy difícil porque es un tema que viene con el sensacionalismo ya adosado. Sobre todo cuando se mezclan temas como el dinero, el sexo, si hay algún famoso mejor y algo oculto, ¿verdad? Son todos los ingredientes.

Cuanto más los periodistas, como también responsables de la formación y de la ayuda al discernimiento de toda la sociedad, tienen que saber discernir las fuentes, saber de quién fiarse y sobre todo pues dar el papel que deben tener las víctimas. La voz de las víctimas, además cuando hay no solo indicios, cuando hay pruebas, cuando hay documentación, cuando hay grabaciones, ¿por qué? Porque las sectas siempre van a tener más fuerza, siempre van a tener más recursos, más personas dedicadas en cuerpo y alma a hacer lobby, a tejer alianzas, a desmentir todo, haciéndolo corresponder con conspiraciones contra ellas.

Porque al final pensemos que la secta es un grupo que depende de un individuo o unos individuos, los líderes que tienen rasgos de personalidad narcisista, paranoide y psicópata en muchos casos. Ser conscientes de esto para poner entre paréntesis lo que digan las propias sectas, lo que diga su comunicación institucional, que siempre va a ser ideal, y prestar atención a la voz de las víctimas.

Yo creo que esto es fundamental y yo creo que este ha sido el acierto en buena parte del periodismo de los últimos años en torno a las sectas, tanto en los medios de comunicación como en lo que suponen las series. En la última década hemos visto un boom de series en las diversas plataformas de contenido, series tanto de ficción como documentales sobre el fenómeno de las sectas y en la mayor parte de ellas hay un buen trabajo de documentación y de presentar la realidad en muchos casos sin un narrador, sino dejando que sean las propias víctimas y los propios

expertos quienes vayan tejiendo el hilo del relato. Me parece que es muy importante ese discernir las fuentes y ese saber que las sectas engañan y que entonces el periodista va a ser el primer objetivo de esos que quieren engañar y depredar utilizando el mimetismo y el señuelo.

Creo que también es un buen método contra la desinformación si se hace bien la serie documental.

Sí, porque además yo estoy convencido de que las series no sirven para informar, sino para formar, si se ven con unos determinados requisitos.

Yo, por ejemplo, cuando trabajo el tema de las sectas en clave formativa y preventiva con mis alumnos de primero de bachillerato, que son los mayores a los que imparto clase, yo trabajo con ellos siempre alguna serie. Y siempre recomiendo ver dos series diferentes. ¿Por qué? Porque en una serie se ven, obviamente, los mecanismos que utilizan las sectas, cómo era la vida de las personas antes de entrar, cuál fue el mecanismo de enganche, qué es lo que han vivido para salir, etc. Pero claro, cuando uno ve la serie sobre una secta, puede tender a pensar, nosotros estamos hablando de adolescentes, que todas las sectas son de ese tipo. Todas son comerciales, o todas son de tipo religioso, o todas suponen una deformación de esto, no sé qué. O todas tienen un núcleo interno en el que hay un líder varón que se aprovecha de sus adeptas, se aprovecha sexualmente de sus adeptas femeninas.

Cuando se ven dos series de dos grupos totalmente diferentes, enseguida, hasta la persona más ingenua y con menos formación, se da cuenta de los paralelismos, de las cosas que coinciden en un caso y en otro. Una secta de América con una de Europa, en una de origen cristiano, con otra que lo que busca es la paz interior. Por eso creo que es una clave importante y aprovechando la popularidad y el éxito que tienen las series.

Hoy en día es un recurso relativamente fácil, sencillo y accesible para que la gente pueda hacerse con un pack preventivo importante.

¿Qué te parece si me explicas ahora un poco qué ríes y cómo funciona?

En el año 2005, y en el marco de un congreso internacional que se celebró en la Universidad Autónoma de Madrid, pero organizado por una entidad extranjera, por la organización de estudio de sectas y de ayuda a víctimas más importante de los Estados Unidos. En el marco de ese congreso coincidimos como ponentes varias personas que nos conocíamos simplemente por internet de varios países de América Latina y que estábamos unidos por ser católicos y por intentar a nivel de la iglesia católica ofrecer una ayuda de formación, de aclaración, de discernimiento sobre el fenómeno de las sectas y de ayuda a víctimas y familias afectadas. Al coincidir físicamente personas de Argentina, de Uruguay y de España fuimos los que nos encontramos allí en este congreso en Madrid.

Varias personas que nos conocíamos simplemente por internet de varios países de América Latina y que estábamos unidos por ser católicos y por intentar a nivel de la iglesia católica ofrecer una ayuda de formación, de aclaración, de discernimiento sobre el fenómeno de las sectas y de ayuda a víctimas y familias afectadas. Entonces, bueno, lo veníamos haciendo de forma particular cada uno en su país, cada uno en su entorno, unos con una labor más académica o de investigación, otros simplemente con la ayuda a personas afectadas. Y entonces, al coincidir físicamente ya personas de Argentina, de Uruguay, de España, que fuimos los que nos encontramos allí en este congreso en Madrid, pues vimos la necesidad de ofrecer algo, de ofrecer algo y de forma coordinada ofrecerlo a la iglesia católica y ofrecerlo a todo el mundo, claro.

Y entonces, en diciembre, en los últimos días del año 2005, pues ya hicimos una reunión entre nosotros en Madrid y en contacto con otras personas a las que habíamos tanteado de España y de otros países iberoamericanos y creamos la Red Iberoamericana de Estudio de las Sectas con un propósito sencillo de trabajar en red, le decimos luego forma asociativa, estamos inscritos en el Ministerio de Interior, pero simplemente por tener registrado el nombre y que se vea, bueno, que esto es una cosa seria. Y bueno, pues este año cumplimos 20 años de vida y lo que hemos hecho fundamentalmente es, lo que nos ha dado más notoriedad ha sido sobre todo el boletín InfoRies que empezamos a publicar en el año 2006, un boletín electrónico

que reciben miles de personas cada semana o según lo que podamos, porque lo elaboro yo y pues según lo que me dejen mis otras responsabilidades.

También hemos tenido un programa quincenal radiofónico en Radio María España que cuenta con su podcast, porque ahora hace unos años ha cesado de emitirse, pero que supone pues todo un volumen de información y de formación fantástico, ¿no? También hemos hecho una biblioteca, el centro de documentación, archivo en la ciudad de Zamora, donde yo vivo, con más de 5.000 volúmenes actualmente y una cantidad interesante de documentación y de objetos donados por personas que han estado en sectas y bueno, pues como un recurso para estudios académicos, investigaciones sobre el tema.

El asesoramiento a medios de comunicación, a fuerzas del Cuerpo de Seguridad del Estado, organismos públicos, organismos de la propia Iglesia Católica y algo que es lo que menos se ve, pero que es fundamental, es esa orientación y ayuda a víctimas de sectas, a exadeptos, a familias afectadas, que cada vez va a más, cada vez va a más. Entonces es algo que ya hacíamos unos de una forma, otros de otra, antes de que existieran las vías y ahora lo hacemos de forma un poco más coordinada. Hemos publicado también algunos libros, etcétera, ¿no? Bueno, pues eso es lo que hacemos.

No tenemos recursos, ¿no? Lo hacemos además de forma altruista, pero bueno, pues después de tantos años ya hemos conseguido ser una referencia, ser una referencia a nivel mundial y sobre todo en el ámbito hispanohablante a la hora de informar, formar y ayudar.

¿Tenéis algún tipo de papel también en la detección de grupos?

Sí, bueno, a veces los encontramos, los encontramos en nuestra investigación en redes sociales y los encontramos sobre todo cuando viene la gente a pedir ayuda. En muchas ocasiones cuando nos piden ayuda sobre algún grupo, se trata de grupos pequeños, desconocidos, que no aparecían hasta ahora en ningún libro sobre sectas, en ninguna página web divulgativa. Muchas veces nos toca empezar a dar el terreno para investigar un grupo y darlo a conocer. Un ejemplo muy concreto

que te puedo poner, porque me atañe personalmente, yo en el año 2014 en un estudio exhaustivo sobre las sectas en España, en el que localicé 354 sectas, de esas 43 eran de origen cristiano. Bueno, pues en los años posteriores, por lo que me lo pidieron de una revista especializada, fui analizando esas 43 sectas de origen cristiano y bueno, pues el estudio dio lugar al final, ocho años después, dio lugar a la publicación de un libro, en el que esas 43 sectas iniciales pasaron a ser 99.

Algunas habían nacido en esos años, pero la mayor parte es porque la investigación y el dedicar más tiempo, sobre todo ahora a través de internet y las redes sociales, hace tirando de ciertos hilos, ir descubriendo otros grupos más pequeños o que se mueven con más discreción. Entonces, claro que detectamos a veces y bueno, y por supuesto, cuando encontramos cuestiones que pueden incurrir en ilícitos penales, pues lo ponemos en (5:18) conocimiento de policía o guardia civil, mossos de escuadra, quien corresponda, o bueno, pues en muchas ocasiones también ofrecemos esta información para medios de comunicación o periodistas que conocemos que trabajan con seriedad, para que puedan alertar y puedan ayudar a la prevención con informaciones contrastadas y que pueden resultar de interés.

¿Cómo contactan con vosotros las personas que os piden ayuda?

Pues normalmente contactan porque nos encuentran por internet, por las redes sociales, con la presencia que tenemos muy modesta, pero en Facebook, en Twitter, con algún blog y bueno, y al final también porque buscan, a veces hay personas que están semanas o meses hasta que dan con el teléfono de alguno de nosotros a través de conocidos, a través de organismos, a través de lo que sea, y al final, y también estamos en contacto con otras asociaciones, con otros expertos, con otras personas que ayudan en esto y entonces nos desviamos unos a otros las consultas, las peticiones de ayuda según quien pueda, según quien pueda ayudar mejor.

Aquí no hay ni competencia, ni rivalidad, sino un interés en ayudar a las personas. Nosotros lo hacemos desde una perspectiva católica, hay otros que lo hacen desde una perspectiva atea totalmente y bueno, pues hay una buena relación porque al final estamos intentando trabajar en favor de la sociedad y a favor de las personas que lo están pasando mal por esto.

Porque entonces los psicólogos, ¿qué papel tienen?

El tema de los psicólogos es fundamental porque hay casos en los que una orientación básica que puedo hacer yo mismo es suficiente.

Dar una serie de recursos, de herramientas, ofrecer lecturas, dar unas pautas de comportamiento, en muchas ocasiones es suficiente para que, por ejemplo, una familia sepa cómo actuar ante un familiar que está siendo captado o ha sido captado o ha roto la relación.

En otras ocasiones como decía, pues hay que derivar a la policía, al abogado civil, hay que derivar al abogado y en muchas ocasiones hay que derivar al psicólogo. ¿Por qué? Porque se trata de casos complejos en los que no solo hay que mirar lo que es lo que ha hecho o está haciendo la secta con esa persona, sino también todo lo que está alrededor, el entorno de esa persona, los factores de personalidad que le han llevado a, las necesidades que, y sobre todo, si hay una salida, si se le ofrece a esa persona la posibilidad de salir, si se le ayuda a decidir en libertad, que es lo que no quiere hacer, dejarle la secta, bueno, pues necesita una ayuda profesional, necesita una ayuda terapéutica y especializada, entonces por eso el papel de los psicólogos es muy importante y sobre todo psicólogos que conozcan bien el tema de las sectas y que tengan experiencia en acompañamiento y orientación y terapia con personas que hayan vivido este problema.

Y me remonto un momento a lo que estás explicando antes, ¿cómo ha evolucionado el tema de los sectarios en España en los últimos años?

Pues mira, yo empecé a estudiar el fenómeno de las sectas en 1998 y claro, pues tengo una perspectiva del día a día desde el 98 y luego también una perspectiva histórica con todo lo que he estudiado, con el repaso de merotecas, con la bibliografía, etcétera, etcétera, ¿no? Y bueno, y también con el contacto con los protagonistas, con la gente que vivió el fenómeno sectario, con la gente que lo estudió, con la gente que ayudó antes de que yo llegara.

Entonces, coincidimos todos en que ha habido un cambio y podríamos hablar del cambio de siglo también, así más o menos, ¿no? Y que en estos últimos 25 años han perdido fuerza y han avanzado menos e incluso a veces se han estancado las sectas clásicas en torno al fenómeno religioso. ¿Por qué? Porque la secularización de la sociedad también afecta a las sectas, es decir, lo religioso es algo que atrae menos a la gente hoy en España y en Occidente y lo que ha crecido y sigue creciendo fuertemente es todo lo que tiene que ver con la New Age, ¿no? Con el esoterismo, con una espiritualidad más difusa, con el crecimiento personal, el auto-mejoramiento, la búsqueda de la paz interior, la meditación, es decir, y las terapias, cosas que suenan más a filosóficas, a psicológicas, más asépticas, sin un contenido espiritual explícito, pues todo eso crece más, todo eso atrae más a la gente hoy, a veces también en torno al coaching, la búsqueda del éxito académico, profesional, incluso el enriquecimiento económico, todas estas cosas son las que están utilizando las sectas que más éxito tienen hoy en nuestra sociedad.

Pues yo no tengo más preguntas, me has contestado todo lo que necesitaba, literalmente, repito, muchísimas gracias, o sea, esto nos va a servir muchísimo.

ROGER SÁNCHEZ: Assessor financer del Banc Santander

Llavors sí que és veritat que ara s'ha viralitzat molt i hi ha molta gent, sobretot de les criptomonedes, que estan anunciant per tot per Instagram, eh? Bueno, informant que es pot guanyar diners, animant a la gent a invertir, però tot no ser... hi ha coses que sí, hi ha coses que no. Vale.

Lo primer és, al final, el sistema financer i el món de les inversions hi ha dues parts: hi ha la part que és inversió en borsa. Vale, que la inversió en borsa al final és invertir en les empreses dels països. Vale, com per exemple, aquí a Espanya seria l'IBEX 35. Vale, l'IBEX 35 el que recull són les 35 empreses més grans d'Espanya que cotitzen, eh? Que la gent pot comprar accions de les empreses per, bueno, en funció de com va l'economia.

Poden pensar que, per exemple, posem un cas que Repsol, per exemple, Repsol al final és de benzina, no? Doncs si Espanya tanca un tracte amb l'Aràbia Saudita o qualsevol país i considera la gent que Repsol pot anar bé, tu pots comprar una

participació o una acció, millor dit, d'aquesta empresa, i si funciona bé, pots guanyar; si funciona malament, també pots perdre.

Això és el que és la inversió en borsa, vale. Com a inversió, a part de la borsa, que és de renda variable, hi ha la inversió de renda fixa. La inversió en renda fixa és deute; el que es compra són deutes d'empreses. En comptes de comprar una acció i ser propietari d'aquesta empresa, es compra deute. Jo, Repsol, li dic: mira, Repsol, jo vull donar-te 10.000 € i tu en un any m'ho tornes amb uns interessos. Això es pot fer. I això és el que és la inversió així més bàsica: renda fixa i renda variable.

La renda fixa també és deute d'empreses i pot ser deute de l'estat, que són les lletres del tresor, que també s'han posat molt de moda perquè han pujat els tipus d'interès i hi ha molta gent comprant lletres del tresor, vale. Llavors, les criptomonedes, al final, què hi ha darrere de les criptomonedes? Al final, perquè et facis una idea, jo tinc un client allà a l'oficina del Santander que ell ha creat la seva pròpia criptomoneda.

I això com es fa?

Al final hi ha plataformes més fiables, menys fiables, hi ha CoinCoin, Coinbase, les més famoses, que aquestes sí que tu saps que hi ha alguna cosa darrere, vale.

Llavors, ja et dic, hi ha un client que agafa, crea una criptomoneda perquè ell pot, sense res de res, i diu: vale, aquesta moneda cotitza a 3 euros. I com l'utilitza? L'utilitza perquè els seus proveïdors, en comptes de pagar-li amb diners, diu: jo et pago una part amb diners i una part amb criptomonedes, i aquestes criptomonedes és un valor que al final pot manipular el que li agradi a tothom.

Una, vale. Sí que hi ha criptomonedes més grans, com són el Bitcoin, Ethereum, bueno, les més grans, les més conegudes, aquestes cadascuna sí que té un projecte darrere.

Hi ha alguna criptomoneda, per exemple el Bitcoin, que té un projecte darrere que el que fa és... ells expliquen com amb intel·ligència artificial volen fer una cosa i llavors la gent pot invertir en un projecte.

Vale, llavors aquestes monedes sí que realment tenen alguna base darrere. Llavors, invertir en una criptomoneda que realment no té un projecte té risc. Sí, perquè el que fan és cotitzar en un mercat que simplement funciona així: si hi ha molta gent que compra, la criptomoneda puja de valor. Si hi ha molta gent que la ven, la criptomoneda baixa. Què passa? Hi ha molta gent que està fent molts diners amb això perquè les fluctuacions aquestes, quan la criptomoneda baixa, si baixa un 10%, hi ha gent que compra i quan puja un 10% venen, i així guanyen aquest 10%.

Però aquests valors són molt manipulables per grans quantitats de diners. No és el mateix algú que té 15 milions i compra una criptomoneda, perquè llavors la criptomoneda puja. Al final, la capitalització d'aquesta criptomoneda és molt gran i, quan aquesta persona ven, la capitalització baixa i el valor de la criptomoneda cau.

Llavors, què està passant? Hi ha molta gent que realment no ha estudiat res d'inversions i, a més, està oferint aquestes coses per internet. Ofereixen bots, que es diuen "trading bots" o alguna cosa així, que suposadament et compren i venen per intentar guanyar diners. Però s'ha de saber què s'està fent. Tot el que és inversió es categoritza entre risc 1 i 7. Quan menys risc, per exemple, és un compte corrent, que seria risc 1. Les criptomonedes serien risc 7. Per què? Perquè és molt alt. És a dir, són valors que no són manejables, no es poden controlar, i al final depenen de moltes coses.

Llavors, hi ha molta gent que el que anuncien alguns serà veritat, alguns serà mentida, però crec que el que és real és que no es pot assessorar ningú sense tenir una titulació que es diu EIP. Aquí a Espanya no hi ha cap persona que pugui assessorar un client si no té aquesta titulació. Hi ha molta gent a TikTok, Instagram, etc., que està animant la gent a invertir sense poder fer-ho legalment, i podrien tenir repercussions legals.

I és totalment així. Tota aquesta gent de TikTok, a menys que tinguin les titulacions, no poden fer-ho. Perquè et facis una idea, jo tinc MIFID, que és la titulació que et permet informar un client sobre una inversió, informar, no assessorar. Després em vaig treure l'EIP, que et permet assessorar també. La gent que només té MIFID només pot informar dels productes. I la gent que té EIP pot assessorar en quin actiu invertir.

Però molta gent que parla d'aquest tema a internet està assessorant la gent i legalment no ho poden fer, perquè el que estan fent és assessorar. Si ells defensen que només estan informant, com jo podria fer només amb MIFID, seria correcte, però el problema és que el missatge que donen és "jo he invertit aquí i he guanyat tant, inverteix tu també i guanyaràs". Això és assessorar, perquè li estan dient on invertir. Si jo només volgués informar, hauria de dir: "Aquest producte és així, aquesta criptomoneda fa això, tu decideixes". Però igualment, la majoria de gent que surt a internet no té ni MIFID, o sigui, no poden ni informar.

Això crec que és el més important. El que no m'agrada és veure gent que parla d'aquest món i diu: "invertiu aquí, que tothom guanyarà tant", perquè realment no ho poden fer.

Que hi hagi gent que fomenti l'economia i que promogui que no es pot tenir els diners parats en un compte corrent, que s'ha d'invertir per guanyar la inflació, i que hi hagi cultura financera al país, em sembla bé. Perquè a Espanya la cultura financera és terrible, terrible, i t'ho dic jo, que si tiro enrere, a casa meva ningú sabia res d'inversions. Ara m'agrada molt, però abans no. I ara que tinc 26 anys, ni el teu germà, ni els meus amics, la majoria no tenen cultura financera ni saben d'inversions.

Llavors, que es potenciï la cultura financera al país em sembla genial, però donar-li tant de boom a les criptomonedes, perquè està de moda, això no ho veig bé.

Perquè quines alternatives hi hauria per promoure la cultura financera amb gent que no ho ha estudiat?

Mira, jo penso que aquí a Espanya el que hauria de passar per promoure realment la cultura financera... és que, malauradament, hauríem de viure alguna situació complicada. Perquè aquí, com que no hi ha hagut mai una necessitat real, la gent no s'ha interessat pel tema. És trist dir-ho, però quan la gent pateix és quan es desperta. I això es veu clarament en països com Argentina, on la cultura financera és molt alta. Per què? Perquè la gent ho ha necessitat. Allà, anaves a comprar una barra de pa i cada dia costava més; d'un dia per l'altre podia passar de 30 cèntims a 50 i després a 70. Llavors, la inflació era tan alta, que la gent es veia obligada a buscar alternatives per no perdre el valor dels seus estalvis.

En canvi, aquí a Espanya tenim l'euro, que és una moneda molt estable, amb una inflació molt més controlada, del 2% o 3% anual. Això fa que la gent mai hagi sentit la necessitat de formar-se ni informar-se en temes financers. Fins ara.

Per mi, per fomentar la cultura financera, hi hauria d'haver moltes accions, però la més important és començar des de petits. Igual que tenim assignatures bàsiques com català, castellà o matemàtiques, jo crec que a l'ESO hauria d'haver-hi una assignatura obligatòria de cultura financera. I no només al batxillerat social, sinó per tothom, perquè quan arribes als 20, 25 o 30 anys, necessites saber coses bàsiques: com funciona un contracte de treball, com fer una declaració de la renda, com gestionar els teus diners...

I, sobretot, entendre que tenir els diners parats al compte corrent fa que perdin valor cada dia per culpa de la inflació. Molta gent ni tan sols ho sap.

Això es veu claríssimament amb el preu dels pisos. Jo treballo a Passeig de Gràcia, al centre de Barcelona, i tinc molts clients amb alt poder adquisitiu que compren pisos allà. Un pis de 70 m² avui costa 1.300.000€. Però aquest mateix pis fa 30 anys costava 70.000€ o 90.000€. Cada any, la inflació i el mercat fan que els preus pugin.

Un exemple molt clar: fa 10 anys et podies comprar un Dacia Sandero per 5.000€. Avui, el mateix cotxe ja val 15.000€. I això molta gent no ho veu. Aquí a Espanya, també tenim la falsa percepció que ens apugen el sou i pensem que anem millor. Però si el teu sou puja però pots comprar menys amb aquests diners, no serveix de res.

La cultura financera és molt baixa i caldria fer un esforç perquè la gent prengués consciència i acció des de ben joves. Saber què poden fer amb els seus diners, on poden invertir, com buscar opcions, si a través del banc, si per una plataforma online, si en fons d'inversió, accions, carteres gestionades, o el que sigui. Saber que quan inverteixes en accions, estàs donant suport a empreses reals i, d'alguna manera, ajudant l'economia del país. I, a més, pots fer-ho des de quantitats molt petites.

El tema de les criptomonedes és un altre món. Jo mateix, que em dedico a les inversions, tinc una part molt petita invertida en criptomonedes, però ho faig com a

purament especulatiu. Com qui va a jugar a la ruleta. Compro una criptomoneda, i si puja molt, la venc, i si no, no passa res. Però ho faig sabent que no hi ha fonaments reals al darrere. Perquè, per exemple, si mirem el cas de la guerra comercial entre els Estats Units i la Xina, quan posen aranzels, pots estudiar què empreses es veuran afectades i buscar oportunitats. Això amb les criptomonedes no ho pots fer, perquè no pots basar-te en dades econòmiques reals.

Per això dic que les criptomonedes són purament especulació. No tenen res tangible al darrere. Quan compres una acció, tens una empresa real, amb uns números, un sector, un mercat. Però amb les criptomonedes és com jugar a la ruleta: pots guanyar o pots perdre tot el que tens.

I aquí a Espanya, com que la cultura financera és tan baixa, quan la gent veu algú a TikTok dient que s'ha fet ric amb criptomonedes, molts cauen en la trampa. Perquè al final, a tots ens agrada guanyar diners fàcilment.

Tinc fins i tot algun client que li prometien per Instagram que, si enviava 1.000€, li tornarien 11.000€ perquè li farien operacions amb criptomonedes. Al principi li van fer dues o tres operacions i li tornaven el diner amb interessos, i quan li van demanar una operació més gran, va enviar 60.000€... i ja no li van tornar res.

Per això, invertir per internet requereix tenir molt clar on estàs posant els diners i qui t'està assessorant. Perquè hi ha molt engany i molta gent que compra criptomonedes sense saber realment que estan entrant en un actiu d'altíssim risc. Si demà el Bitcoin cau a zero, tens zero. I punt.

Això sí, si tu ara comences a promocionar una criptomoneda i molta gent comença a comprar-la, com que es basa només en l'oferta i demanda, el preu pujarà... però si després venen, cau, i així funciona aquest mercat.

Quines conseqüències pot tenir això? O sigui, et beneficia a tu que la gent inverteixi en la teva moneda?

Hi ha una criptomoneda en la qual jo he invertit diners. Vaig comprar-la quan valia 5€, i hi vaig posar molts diners. Intento que tothom hi posi diners, perquè així

augmenta la capitalització. La capitalització és, en definitiva, l'import total que s'ha invertit en aquesta criptomoneda.

Jo vaig ser el primer a invertir, posant-hi 5€. La capitalització, en aquell moment, era de 5€. Si algú més hi posa 5€, la capitalització puja a 10€. Què passa? Quan comences a comprar barat i hi poses, per exemple, un milió d'euros, la criptomoneda pot passar de valdre 10€ a pujar de valor ràpidament. Si la gent hi comença a posar més diners, la capitalització continua creixent i, per tant, el valor de la criptomoneda també.

Arriba un punt que, si la capitalització és de 2 milions d'euros i la criptomoneda arriba a valer 50€ cada una, jo puc retirar el meu milió d'euros, que representa la meitat de la capitalització. Quan retiro aquests diners, el valor de la criptomoneda cau i la gent que ha entrat després perd diners. Jo, però, ja hauré sortit amb benefici.

Això és el que ha passat amb moltes criptomonedes. Algunes empreses petites han creat criptomonedes per pagar als seus proveïdors. Els proveïdors accepten aquest tipus de pagament, que en realitat és com un diner digital, controlat per l'empresa mateixa. És una manera de maquillar la situació financera, ja que en realitat no tenen diners reals per pagar, sinó que creen una moneda pròpia amb valor fictici.

O sigui, qualsevol persona pot crear una criptomoneda?

Qualsevol persona pot crear una criptomoneda. A Internet hi ha guies sobre com fer-ho i no està regulat de cap manera. Hi ha plataformes com Coinbase, que són sòlides i fiables, amb criptomonedes consolidades com Bitcoin o Ethereum. Però també hi ha plataformes on apareixen criptomonedes noves, que potser no tenen cap projecte seriós al darrere, i és aquí on sovint apareixen les estafes.

Llavors en ser el ser tan volàtil, hi ha molta diferència entre invertir en una criptomoneda ja consolidada com el bitcoin o en d'altres més desconegudes?

El Bitcoin, per exemple, és la més coneguda i potser la més segura dins del món cripto, tot i que segueix sent molt volàtil. Les criptomonedes petites són molt més volàtils, i algunes valen tan poc que pots comprar-ne milions per només uns euros.

Hi ha gent a TikTok que a aquesta moneda desconeguda li posen un valor, i van manipulant el seu preu perquè tenen quasi tota la capitalització. Però això no vol dir que tinguis moltes possibilitats de fer diners; el més habitual és que, si inverteixes 5€, com a molt perdis aquests 5€.

El problema ve quan la gent comença provant amb 5€, veu que guanya, s'anima a posar 100€, després 1.000€, i així successivament, fins que han ficat una quantitat gran i, de cop, perden tot el que han invertit.

Actualment, al nostre país, podríem dir que pràcticament no existeix una classe mitjana com la coneixíem abans. El que està passant amb la inflació i l'increment dels preus és que moltes persones que abans guanyaven uns 2.000, 2.300 o 2.500€ mensuals, que podien considerar-se classe mitjana, ara es veuen convertits pràcticament en classe baixa, perquè el cost de la vida s'ha disparat, però els sous no s'han actualitzat al mateix ritme.

I això fa que molta gent busqui alternatives ràpides per intentar millorar la seva situació econòmica. Les criptomonedes s'han convertit en un reclam molt atractiu per a aquestes persones. Hi ha gent que, veient la situació, diu "Anem a provar-ho", i cau en la trampa. Però després descobreixen que no funciona com s'imaginaven.

Sempre dic que els diners es poden construir, sí, però cal tenir present uns límits lògics. No és realista pensar que pots guanyar un milió d'euros invertint només 1€. Això no passa.

O sigui que si algú et promet diners ràpids, el més probable és que sigui una mentida...

Sí, és una estafa. Si fos tan fàcil el meu treball no tindria sentit, perquè tothom seria ric. Jo diria què dolent sóc que jo lo màxim que li puc fer guanyar a un client a l'any és un 15%. És molt difícil guanyar més d'un 20% anual.

Dono per fet que ha vingut molta gent que ha perdut diners. Com es pot identificar una estafa vinculada amb les inversions?

El problema també és que descobrir aquestes estafes és complicat, perquè moltes vegades els clients, quan perden els diners, senten vergonya d'admetre-ho. És una situació que es veu sovint: a una reunió familiar algú presumeix que ha guanyat 1.000€ amb criptomonedes, però quan després perden 40.000€, això ja no ho expliquen. Costa molt reconèixer que t'han enganyat.

Els clients que m'han explicat aquestes situacions sempre m'han dit el mateix: "Semblava molt fiable, em deien que anava a guanyar molts diners, al principi no em deixaven retirar-los, però com que veia que anava guanyant, hi posava encara més diners. I de cop, he perdut tot, i ja no he sabut res més de l'empresa o persona que m'ho oferia".

És difícil d'explicar, i encara més difícil per a la gent reconèixer que han estat víctimes d'una estafa, perquè això suposa admetre que han estat enganyats.

I existeix alguna regulació per protegir els inversors?

Pel que fa a la regulació, sí que existeixen normatives per protegir els inversors. A Espanya tenim la Llei MiFID, que obliga que, abans d'oferir qualsevol producte financer a un client, aquest hagi de passar un test de conveniència i un d'idoneïtat. El primer avalua el nivell de coneixement financer del client, preguntant, per exemple, quin és el seu nivell d'estudis, si ha tingut experiència en mercats financers, si coneix la diferència entre renda fixa i renda variable, o si sap què són els derivats.

Amb aquesta informació, es classifica el client en diferents nivells de coneixement, i segons el seu perfil, només se li poden oferir productes adequats al seu nivell de comprensió i tolerància al risc. Per exemple, no se li pot oferir un producte derivat a una persona gran que no té coneixements financers, perquè no seria adequat al seu perfil. Això ho regulen els bancs i entitats financeres de manera estricta. Però, evidentment, tot això no es fa a Internet, ni a través de plataformes com TikTok o altres canals no regulats.

Per tant, si tota aquesta gent que es deixa portar per les criptomonedes passés aquests tests, molts probablement descobririen que no tenen els coneixements necessaris per invertir-hi, o que no és un producte adequat per al seu perfil.

I aquí està el problema: aquestes plataformes no tenen cap mena de regulació ni control.

A més, com pots verificar si una plataforma d'intercanvi de criptomonedes és segura?

Doncs, sincerament, és molt difícil. No hi ha cap garantia total. Al final, jo mateix, quan vaig començar, em vaig deixar portar una mica per la intuïció. Si considero que la plataforma és segura, hi inverteixo; si no, no. Però reconec que això és totalment subjectiu.

En el meu cas, em vaig informar per Internet, vaig preguntar, vaig comparar plataformes i vaig decidir en quines confiava i en quines no. Però al final, depèn de la percepció i el criteri de cadascú. No hi ha una fórmula objectiva que et garanteixi que una plataforma sigui 100% segura.

Quins criteris segueixes a l'hora de fer una inversió per veure si val la pena?

Jo, des dels 17 o 18 anys, sempre he tingut interès per la borsa i el món de les inversions. Ara en tinc 26, i al llarg d'aquests anys m'he anat formant i aprenent de directors, assessors i gent amb experiència, que sempre m'han transmès una visió clara: abans d'invertir, cal entendre bé on estàs posant els diners.

La meua manera d'invertir segueix tres passos clau:

El primer que faig és una anàlisi fonamental de l'empresa. Miro els seus resultats trimestrals o semestrals, com passa aquí a Espanya. Analitzo els guanys, les pèrdues, els marges i els fons propis. També reviso la seva eficiència i eficàcia, i com estan gestionant els beneficis. Si veig que tot això està en ordre i l'empresa té potencial de creixement, pot ser una bona oportunitat.

Després, és imprescindible entendre en quin sector opera l'empresa i quina competència té. Per exemple, si volem invertir en el sector bancari, cal tenir en compte que, tot i que Banco Santander pugui presentar resultats espectaculars, hi ha altres competidors com Sabadell o CaixaBank. L'elecció del client pot ser molt volàtil, així que cal tenir en compte la competència directa.

Per últim, faig una anàlisi del context econòmic general. Factors com la política monetària, tipus d'interès, legislació o impostos poden impactar molt en determinats sectors. Per exemple, quan els tipus d'interès pugen, els bancs guanyen més diners perquè treuen més rendibilitat dels dipòsits. Però ara estem en un escenari on sembla que els tipus d'interès baixaran, cosa que podria fer disminuir els guanys bancaris.

També poden haver-hi canvis legislatius, com un increment d'impostos en el sector energètic, que poden fer caure el valor de les accions. Un cas clar és el de Grifols, que després de presentar uns resultats enganyosos, va perdre un 10% del seu valor en un sol dia. Això genera molta incertesa, i jo, personalment, prefereixo esperar a moments de més claredat abans d'entrar en empreses així.

Per exemple, una empresa com pot ser Solaris, que es dedica a les energies renovables. Si veig que el govern diu ostres ara financem, ajudarem i posarem subvencions per promouem molt energia renovable. Hi ha molts diners que s'enfocaran a l'empresa. Potser solaris pot créixer perquè si el govern ens recolza, els resultats empreses són bones i promouen l'energia renovable. Anem a invertir en una energia renovable.

Quina alternativa donaries a aquelles persones que volen educar-se financerament, però no es poden permetre un assessor financer?

Clar, és molt contradictori però et diria: busca per internet. El tema està en que tot ve d'arrel, a l'escola la gent hauria de tenir una mínima cultura financera. Perquè sinó després no saps com actuar.

Jo treballo en un banc i no és per promoure la banca perquè la banca fa coses molt bones, però de vegades no atnt i són molt cars.

Però si una persona vol saber invertir i començar, la meva recomanació és parlar amb l'assessor del banc, el director o qui sigui. Anar i preguntar. Si volem buscar proactivament nosaltres sense recursos, llavors recomano buscar per internet. Al final jo el que aniria és als índexs. Els índexs de la borsa d'ibex 35.

Mira el mercat, observa què està passant, i compra directament si ho veus clar. De fet, a Barcelona, al costat de Plaça Catalunya, hi ha la Borsa d'Espanya, on pots

veure els mercats en temps real, però no cal anar-hi massa sovint si tens complicat el tema. Avui en dia, amb la intel·ligència artificial i internet, és fàcil accedir a tota la informació.

Pel que fa al producte que s'ofereixi, pot ser més car o més barat, però no ha de ser un engany. Pots començar a invertir des de quantitats petites, com un o dos euros, i a mesura que aprenguis, podràs gestionar més.

Si tens l'aplicació de CaixaBank o Santander, ja pots mirar l'apartat de "Borses i Mercats" o "Inversions Financeres". Jo et diria que comencis a explorar, i si tens dubtes, sempre pots anar a un banc i preguntar.

Per exemple, jo gestiono patrimonis d'entre 100.000 i 2 milions d'euros per client, i no cobro directament per assessorar. Explico el que penso, però no es cobra per donar consells. Al banc, un cop passis per l'assessor, t'oferiran productes i, en funció del que vulguis invertir, el cost del producte variarà. Si decides posar 50€, podries guanyar 3€ o, potser, només 10 cèntims, però no ha de ser una gran pèrdua.

Anar al banc i preguntar sempre serà la millor opció, encara que no facis res després. Si vols saber com invertir o quines opcions tens, simplement pregunta. És important que la gent, encara que no tingui temps o no els agradi, s'informi bé. Al final, el que importa és que tothom tingui l'oportunitat de saber com funciona el sistema i què pot fer.

Conversa Tori i Àngel. 11 de maig a Montserrat. Quedada OVNI.

Buenas noches, nos hemos reunido aquí en Montserrat, hoy es día 11 de mayo de 2025. Estamos aquí con el compañero Ángel, yo soy Tori, presidente de la Fundación RadioClub. Y hemos venido con él a nosotros a reunirnos un poco de información y de comunicación.

En cuanto a lo que nos podemos encontrar en este punto de Montserrat, que estamos ahora mismo en la parte norte, aquí es donde se acontece toda la producción de cada mes. Y así, sumamente, varios meses que hemos pasado, que

ha sido mucho. Os hacemos un poquito de remember, de puntos a destacar, la existencia de la gente.

Quiero que os hagáis un poquito de lo que os ha gustado. Podría daros un poquito de cuarto inicio. ¿A dónde? ¿Por donde tú quieras? Desde el inicio.

Aquí quedamos los rezagados de la antigua escuela de Grifol. Pues yo era de los hijos que empezaron a subir. No sé cuántos años ya llevo. Yo empecé a venir con 14 años y ya tengo 40 años. Bueno, yo tengo 51.

Y claro, yo llevo unos cuantos añitos. Aquí nos reunimos todos nosotros. El señor Grifol ahora hará 9 años que dejó de venir.

Grifols hablaba en octubre, en agosto y en noviembre.

Yo era de los griegos, yo era de los griegos. Yo no tenía ni un año ni un mes. Yo tenía que estudiar un poco, pero siempre me dio un poco de tiempo.

Y bueno, yo me fui a esa universidad. Y luego fui a mirar los sonidos de la música. En el centro de la universidad.

Y bueno, quedamos los griegos. Bueno, los griegos. ¿Y qué más? y la más o menos promovida en el tema de la actividad de estos años que no conocíamos antes la participación de gente que creo que ha cambiado esto ha cambiado mucho, la planada ya no se pronuncia esto tiene un múltiplo muy elevado la gente ha cambiado hay veces con más gente, más curiosas, hay veces con menos y sobre todo cuando concluyen un fin de semana hay muchas más asistencias y tienen más concesiones aquí solo un 11 de agosto son 3.000 un 11 de julio son 15.000 depende luego si hacemos una concerta única o una visita sinifónica llegamos a 18.000 personas un 11 de noviembre, un 11 de agosto llegamos a 18.000 personas un 11 de febrero son 2.000 personas pasando frío, depende y los estudios son para el bien y el mal sabemos que ha habido gente que ha decidido haber estudiado en la universidad que quiere estudiar en la universidad creo que hay un grupo de estudiantes que han terminado aquí aquí hay 3 el movimiento es muy bueno dentro del año nos tenemos la posibilidad de que al menos una vez a la semana más o menos hemos visto algo de estos años hemos visto muchísimas cosas y el fenómeno varía el fenómeno varía últimamente lo que se ve mucho es una estrella metálica que es una estrella muy grande de 2 o 3 metros de diámetro y suele salir

disparada, tirada, rompida el suelo verde uno de esos sitios esa visión se puede dar con esta cámara es un avión excelente ha habido muchos es una nave muy grande unos 500 metros de lado y este se suele ver también en la parte lateral del avión ¿por qué motivo? generalmente las estrellas se ven en todo el lateral ¿en todo el lateral del avión? en todo el avión en teoría es toda la carrera las triangulares se suelen ver siempre y luego hay muchos otros puntos depende de la efectividad de la estrella muchas gracias muchas gracias muchas gracias a toda la audiencia

La gente va a estar más o menos los dos segundillos, van a subir un poquito de victoria. El aire se nos va a poner muy bien, se ve muy bien. Una secuencia de fotos, ¿vale? Esto es una foto que hice en la primera estrenada.

Vine a Andalucía, me paré porque era la luna llena. Paré porque se estaba poniendo el sol. Y me paré en la carretera y dije, ¿qué foto más chula? Era la costa de sol, yo tenía el sol a la espalda, se ve la montaña iluminada.

Y la siguiente foto es... Aquí ya podemos ver la esfera. ¿Veis la esfera? Está aquí, en este punto de aquí. Venía de la izquierda, ¿vale? Yo la vi pasar a todos lados.

¿Te puedes dar un poquito de zoom a la esfera? Ah, vale, ahí está con zoom. Ángel, ¿lo estás viendo? ¿Veis el árbol? Si alguien quiere verlo, por favor acercaros y veis la esfera que es. Parece la estrella de la muerte de la guerra de la galaxia, ¿no? Esta es la triángula. Y esta es la triángula. Esto tiene 500 metros de velado, ¿eh? Yo he visto esto. ¿Seguro? Esto era increíble.

Era gigante y no se escuchaba nada. Nada se escucha. Se ve la iluminación de acá. Tengo... ¿Ves? Esto es la esfera. Esto es la esfera. Él me mandó y se me mandó.

Y se ven en la misma esfera donde me mandó. Voy a trabajar aquí, a la calcina. Hay un arbolizador de la calcina. La arbolización está detrás de este montículo. Y, pues, acá queda justamente esta trapezina. Y fui a montarles... ¿Quiere verlo? Fui a montarles las manadas.

Y... porque salían... Habían mojado con la tormenta. No funcionaba ninguna, tuve que ir a arreglar. Y fui, precisamente, para aprovechar... Como quedaban todas las manadas. Y nada. Llevo... ¿Seis años? Imagina lo que tengo. ¿Diez años? Yo tengo catorce. Pues yo, como hijo, empecé... Como iba aquí. Porque él solía los tractos que siempre veía hacia el norte. Esos tractos raros. Y yo, claro, yo llegaba aquí. Y fui acostumbrado a ver este tipo de cosas. A niños.

Entonces, yo estoy acostumbrado a ver otro tipo de cosas. Yo llegué aquí. Y yo vi aquellas mismas villas. Y yo decía... Y nos discutíamos. Y nos llevamos muy mal ayer. Hasta que yo vi... Porque no siempre... Él lo decía.

La vida acaba de pasar un trazo. Tenía de ver bichos de dos kilómetros de grande. Y yo seguía con ellos.

Seguíamos con las discusiones. Hasta que un día me dijo... Yo decía... Sí, esto es de la tierra. Aquellos trazos se hacían en forma de DNA. En forma de DNA. Ese fenómeno está haciendo caso. Está representando lo que está haciendo.

Y entonces empezamos a hablar. Pero yo... Llevaba dos catorce años viviendo aquí. Bueno, el pobre dijo que ayer había muchas discusiones con la gente.

Y los respetaba. Y había gente que no respetaba lo que decía él. Y a mí me daba mucha rabia cuando era joven. La gente venía de cachorreros. A querernos pegar. A querernos pegar. Venía a cócteles. Ya, ya, ya. A mí no me lo cuenta que yo tengo ya... ¿Aquí todo el mundo? ¿Aquí todo el mundo? Sí, sí, sí.

Pero aparentemente no hay mucha gente joven. Hay gente más o menos un poquito más joven. Aquí estaba Eulalia con su padre. Eulalia empezó a subir conmigo. ¿También subió con el Paco? Sí, sí, sí. Sí, sí. Y algún día te lo podré venir. No, no, no. Aquí hay mucho... Bueno, la marca... Esto sería un sinónimo de lucro.

Hago un material didáctico para que tú puedas trabajar aquí. Tiempo de mi tiempo. Gratis a todo el mundo para ocupar de esto. Primero hay que respetar, ¿vale? A mí me ha pasado esto de que te vienen... Y cuando se pitan la labia... Viene el típico. Son pocas las anécdotas esas que hay, pero bueno, están ahí. El resto de votos todas son de días. De días alternativos. Sí, sí. Es un parásito. Sí, yo estaba ahí. Yo estaba aquí desde el primer día. Sí, sí. Buenas noches a todos.

Claro. Y yo, claro, yo llegaba aquí. Yo lo acostumbrado a ver este tipo de cosas se cara más grande aparte que, bueno, yo he sido contactado desde niño. Entonces yo estoy acostumbrado de ver otro tipo de cosas. Entonces yo llegué aquí y yo vi aquella las mierre. Yo le decía eso son de que cojones y nos discutíamos y nos llevamos muy mal.

Muchos hasta que yo vi que aquellas cosas entonces empezaron a hacerle caso porque no, no siempre la hay tratos al cabo de los años, empezaron a hacer lo que él te tenía y más él lo decía ahí acaba de pasar un trazo, lo decía él. Entonces él

empezó a pedirle a los trazos quiero que pase una entre aquellas medida aquella entonces ya le hacían caso.

Y y habla así. Yo era muy incrédulo, pero vuelvo a repetir. Yo venía de ver bichos de dos kilómetros. 12 de grandes, eh? Ya. Y claro. Para mí aquello. Yo eran marico nada. Yo seguía algo. Seguía seguíamos con las discusiones. Sí, sí. Hasta que ya un día empezó la a. Pues quiero que haga esto, esto y tu sí. Si. To la ciencia entonces aquel aquellos trazos hacían en forma de n hacían la z.

Entonces ya te quedaba español. Están haciendo caso. Fenómeno. Ese fenómeno está representando están viendo caso, está representando lo que está. Y entonces emp, empecemos a caer por que yo llevaba de los 14 años. Pues yo me lleve más colegas. Bueno, el pobre Jennifer la lleve ni mucha con la gente, no y no ha respetado, pero yo había gente que no respetaba lo que decía él y a mi me daba mucha rabia cuando era la mod de chiquito, la na, la gente de fondo por por ahí, como.

Y estoy hablando y tío serie, y a mi me tocaban los juego ayer, a ver poquito de ese día que están los y la gente venía de cacho aquí. Aquí han llegado aquí los ultra a querernos pegar. Han llegado a venir los ultra ultra los fachas a querernos. Pegar, eh? Luego que que si esto es una de se, no. Sí, sí, sí, sí, no, no, eso está.

Digo cada la gente, pero vamos de allá aquí. Hemos vivido. No, no desde la chu vería al del vendía cócteles y el que vendía ya. Sí. Sí, bueno, y no lo ha faltado el a mí no me lo cuenta que yo tengo llev no mucho menos. Solo falta muchas universitaria. Pero por aquí no, no, no sé. Aparentemente veo mucha gente joven.

No más aquí. Angel. Yo, yo soy, quiero. Te tengo 51. Vale, franquista es tema más o menos un poquito más joven que esto. No lo conocéis, pero bueno, aquí eulalia con su padre que eulalia empieza. Empezó a subir conmigo. Tenemos, fui detrás. Muy bien, sea que estos son veteranos veteranos. Pues te felicito con toda la labor.

Esto que estás haciendo, eh? Es un placer, tío seguir. Yo sigo viniendo ya por costumbre. Yo seguir el animal de costumbre, ese hombre y. Y bueno, la gente

cambia, todo cambia. La gente se hace mayor. Llega un día que lo podré venir. Pues no, pero podía ver a otro. Mientras otro cubre el puesto me imagino ya. Pero el tema y lo que hablamos antes ahí aquí, mucho.

Bueno, hablado con los cha, eh? La marca mucha vende mucho y desde que grifo nunca va a faltar bueno aquí todo el mundo que a hacerse de oro. Creyendo que esto era la mi coca. El grifo no se hizo. No, no siento rico vendiendo precisamente ni siquiera su libro, que, por cierto, todo está muy cotizado a pero que no, no que todo esto se hace sin ánimo de lucro, no con el fin de vend nada.

Simplemente la igual es como nuestra asociación. Somos una, una asociación de anim sinónimo de lucro. Mantenemos con la puerta de nosotros de lo mismo. Es como decir una asociación. Tu eso op los hombres mos cerrar por elementos. Creas una asociación. Tienes un colectivo de gente que te te apoya? No, pero tampoco me me ne aquí me lo ofrecido hacer.

Eso no cultural, pero es que cuando la persona se prenda y te pongo aquí de presidente y cobramos este cobra p ayuda de los nos perderles si es lo que quieres, es fama y dinero. No no cu conmigo. Claro. Y me ha pasado el veteran. No ni una lido ni tres. Estoy hablando desde los de los últimos nueve años que grifo no viene tal porque todo ampliar conocimiento de decir bueno, puede hoy se cuentan aquí.

Que tiene de equipamiento para visualizar que sea telescopio o algo en específico. Pues eso sería un elemento algo material didáctico para que tú puedas trabajar aquí. Aparte de tuon no sea una voz un pi para que Tengan todo el mundo. No que personas él, eh, no, no creo que por no le hizo falta, no luego para verlo mira cuando tú has llegado, le estaba contando a ellos que que no hay un día.

El que lleva un contacto porque a lo mejor su mira vale, su amplitud de miras es mucho más amplia que el resto, no por nada más. Entonces. Si tú vienes de aquí en plan cachondeo y en plan me voy a fumar dos porros igual vas a penetrar de colores? No, no vas a, no vas a trabajar en el grupo directamente. No, no, no vas a contactar con nada.

No, no es igual cuando vendes. Si. Pero nada. Entonces que que que a qué vas? A qué vienes aquí a reírse del resto o vienes realmente a, y eso es lo que a mí me fastidie mucho y que te encuentres a mucho niña. Pero acá de todo la vida, no te encuentres a mucho niñato que viene aquí en grupo cinco seis, la Nina, los porros que se ríe todos.

Y luego, cuando es que precisamente esto que estás diciendo es lo que pasó hace muchos años por esta época, está de chiquito en la calzada que se ponían a fumar porros a beber. Y cómo estaba hablando de GRI y. Como lo saqué de cachondeo y eso, pero lo bueno, yo lo entiendo. Y a mí también, pero lo esto a a mi me ha pasado.

Estoy dedicando un tiempo de mi tiempo gratis a todo el mundo para informar de esto y que venga esta gente a risa en mi cara, por no, no. Pero a mi me primero hay que respetar vale, a mi me ha pasado esto de que te vienen. Te vienen. Y cuando se empiezan a alargar la piña, se queda uno rezagado y te viene escondiéndose.

Los amigos que yo he visto es que a mi me ha pasado eso. O sea, viene el titi, no pagan las aneta esas que hay pero bueno, están ahí, sabe mal. Pero bueno, es que la la vida es así, tío, gente, buena gente con clase, clase de gente. Y como digo yo, gentuza, hay gente, compañeros que están aquí. De pues así da gusto hacer una charla sos en silencio este caso, pues está y no soy un otro por ahí estamos.

No somos mucho lo que estáis aquí, a de tener un poco de frío, por lo menos encontréis a gusto. Digo, yo no Benito. Si no lo estaríais aquí, ven de un hombre de febrero, el lo que el otro es lo que estaba contando de eso. Días para ver, no hay un teatro. Sí, sí, sí, es, es la persona y el lugar yo aquí. Pero concretamente esa foto que más enseñado no era día 11, no que no.

Por ejemplo, sí, por un ejemplo, se digo y, y el resto de fotos, todas son de días de días alternativo. Son todas de por aquí, pero son días alternados. No no era los dónde vives esto. Okey, disculpa. Yo soy de de fun. Dios. Ah funa yo soy nacido en manresa. Soy manre sanamiento. Pues el otro día estuvimos en alcal al cal al cal te com.

Muy bien, soy estoy yo. Soy montero, también cal cal. Y yo soy de allí. Pero bueno, eh, antes que yo me he criado. Soy nacido mal resa soy San juanero de decorador. Y y de raíces. Te sal de de de detur latur tal faro las torres de fals fal. Yo, yo, yo tengo yo yo por las torres de fal delante. Son preciosas.

Aquella ha ido del valle que yo había sido un asentamiento ibero fue asentamiento romano. Lo fue. Castillo de. De la sal, o sea, una defensa de, bueno, era como un peaje. Era muy bonito de la del camino de la sal de cardona. Y bueno, aquello es un, es un paraje con tres o 4,000 años de historia. Sí, no sé, ya estaba ahí.

Digo que, pues yo se ayer me acue y me despierto todos los días ahí. Sí. Sí, por las torres. Sí, sí. Con paraje. Muy pues es una torre muy caliente de omni de de avista omni y de contacto omni. Toda esa zona es muy caliente. Yo tengo un par de centenares de casos de gente de la zona buena mujer por nada. Ya que tengo chiqui que me está esperando.

Encanta todo de conocerla. Ve en, nos vemos más con más cal. Buena. Buenas noches a todos, chicos, van pedir intromisión. Pero bueno, queremos hacer un poquito más contacto a Juan ángel. Mira, buenas noches a todos.

Está bien.

NADIA BUCHENDORFER: Estudiant de biologia i seguidora dels avistaments ovni

Vaig conèixer el moviment perquè m'ho va explicar la meva mare. Quan ella tenia la meva edat, anava sovint amb els seus amics, i em va semblar molt curiós. Vaig voler saber si encara es feien aquestes trobades. Ho vaig comentar amb els meus amics i vam anar un dia.

El que més em va atreure de tot això és que feien les trobades a la muntanya de Montserrat, que està molt a prop de casa meva. He crescut amb ella tota la vida i

em semblava curiós que hi hagués molta gent que li donés aquest toc místic a la muntanya. És molt accessible a tothom i qualsevol pot anar a les trobades, però mai he estat vinculada a cap mena de moviments.

Sí que he participat en les trobades. Bé, bàsicament un dia ho vaig comentar amb els meus amics, no teníem res a fer i just coincidí que era dia onze, perquè aquestes trobades es fan l'onze de cada mes a Montserrat, a una esplanada que ja està batejada com l'Esplanada Òvni. Allà, cap a les dotze de la nit, es reuneixen totes les persones. Normalment porten cadires, llums, i les persones que creuen més en el moviment i que estan més informades comencen a parlar sobre aquestes teories i a debatre sobre aquests temes. La gent s'asseu al voltant, escolta i fa preguntes.

També hi ha molta gent que està simplement mirant al cel. Porten làsers molt potents i enfoquen la muntanya o el cel. Quan veuen alguna cosa estranya, comenten si podria ser un ovni o no. Bàsicament, funciona així.

Les persones que penso que realment pertanyen a la comunitat, almenys a la part de Montserrat, són persones més adultes, d'uns cinquanta, seixanta, inclús setanta anys. Crec que tenen aquesta edat perquè són les persones que van començar aquestes trobades i han crescut amb elles. Són els que porten anys anant-hi. També penso que són persones que han llegit molt sobre el tema, que no diuen la primera cosa que els passa pel cap, o almenys aquesta és la sensació que em dona a mi. Crec que realment hi creuen i estan informades.

Crec que, en total, he participat unes quatre o cinc vegades. Cada trobada és diferent, perquè depèn molt de quantes persones que realment pertanyin a la comunitat hi són. Solen haver-hi tres o quatre persones d'aquest perfil que he mencionat abans. Normalment, són trobades com les que he descrit, però hi va haver una vegada que va venir un senyor vestit com de hippy, amb molts collarets i braçalets. Portava una càmera, un trípode i va començar a gravar un vídeo. Ens va proposar fer un cercle agafant-nos de les mans, va començar a cantar i a fer uns rituals. Segons ell, s'estava connectant amb la veritable naturalesa, deia que la Terra li parlava i que volia connectar-se amb el que ell deia que era la Pachamama. Anava descalç i tot. Però sincerament crec que això va ser com una performance i que

aquest senyor no forma part realment d'aquest moviment, sinó que simplement ho feia per gravar vídeos i fer-se famós. Jo mai he presenciat cap fenomen realment estrany.

Sí que, a vegades, durant alguna trobada hem vist coses que pensaven que eren òvnis, com uns punts de llum alineats al cel, però després ja ens van dir que eren satèl·lits, i no era res fora del normal.

Sincerament, penso que les xarxes socials han afectat negativament aquest tipus de trobades, perquè concentren molta gent que no està interessada realment en el moviment, sinó que només volen anar allà a riure's de la gent que hi participa, sense respecte pels temes que s'hi tracten.

Té més sentit dir que jo he anat a aquest tipus de trobades perquè em sembla curiós, no tant perquè hi cregui. M'interessen les coses que expliquen, la passió amb què ho fan, i són temes als quals no estic acostumada a escoltar ni reflexionar. Si l'ambient és respectuós, es crea un ambient molt guai, on la gent pregunta i s'interessa.

La primera vegada que ho vaig comentar amb els meus amics, sí que es van riure, però ara són ells els que volen quedar per anar-hi. Fins i tot m'han demanat per anar amb ells. O sigui que sí, al principi va haver-hi una mica de judici, però després també els hi ha agradat una mica, i de tant en tant anem-hi.

Sincerament, no em veig més vinculada amb aquest tipus de moviment. Simplement hi vaig amb els meus amics quan no tenim res a fer, sobretot a l'estiu, que tenim més temps, passem una estona allà i ja està.

UNAI RIVEIRA

Com de vinculat estas a la religió?

D'acord, doncs a veure, jo sempre he tingut això, una família de mare cristiana, el meu pare no, i sempre des de petit he anat a misa i he anat a una escola religiosa, tal i qual, aleshores sempre he tingut el tema de la religió present. Sí que el meu pare, per exemple, no ho compartia, però no estava en contra dels valors que promou o que van associats amb el tema del cristianisme.

Vaig formar part d'Effetá durant uns quants anys. Ara ho estic potser encara retomant una miqueta, però és una miqueta a fases, no? És segons també com estic jo personalment i tal, doncs et permet també estar amb una disponibilitat i una altra i en un punt tema de fer i de més, doncs que va variant, no és una cosa tampoc que sigui aquí equilibrada en tot moment, així que bueno, alt i baixos va, però sí, sí, he format això part de feta i he assistit alguna vegada a Hakuna i tal, a les diferents que fan per tema de música

M'ho has explicat una mica, però com definiries com la teva relació amb la fe?

Sí, jo crec que la meva relació amb la fe, això ha sigut des de ben petit, sí que també he tingut les meves fases de qüestionar-me i tal, però bueno. La meva relació amb ella em dona l'oportunitat potser també de parar una miqueta de vegades, de connectar una miqueta amb mi mateix, també amb l'associació també amb la resta de gent que puc compartir això, no? I el viure-la en comunitat... Treballo per recuperar una miqueta la meva vida espiritual, tinc els meus altos i baixos, però és una cosa que crec que m'ha ajudat a estar bé i també estar bé amb mi mateix.

També, o sigui, no és només el tema de la religió, sinó el que va associat a ella també, doncs, diferents propostes, diferents activitats, que associen o que són el nexa comú poden ser a través de la religió o el catolicisme, doncs fer diverses activitats en les quals estic a gust, o que em sento útil, bàsicament, o sigui, el treure-li una utilitat i el sentir que estic ajudant una altra gent, no?

Com vas trobar aquest el grup d'Effetá?

Ho vaig conèixer arrel d'un cosí meu, més gran, que ja ho havia fet, i que portava uns mesos o uns anys dins, i em va proposar fer-ho quan jo tenia 18 anys. Per poder participar als recessos i formar part d'Effetá has de ser major d'edat. Si ets menor d'edat hi ha unes altres alternatives que no són Effetá, igual que si ets més gran també hi ha l'equivalent per adults, pares, mares. Doncs això, m'ho va proposar el meu cosí i normalment si vols participar has de conèixer algú que et convidi, que has de tenir una persona que ja ho hagi fet, i que pensi en tu, i que digui ostres, doncs crec que això li podria fer bé a una altra persona, i al final, com que és una cosa que s'ha expandit una miqueta tot. Si no tens un contacte més directe, sempre

pots parlar amb el mossèn de la parròquia que està associada al recés i tal, que et pot acabar convidant ell i tal al tema del recés.

Està estrictament vinculat el tema de ser cristià amb Effetà. Tu pots ser cristià i no formar part de cap grup, no?

Clar, clar, clar, perfectament, o sigui, hi ha diverses alternatives, o sigui, al final la Effetà en si és el recés que es fa un cap de setmana a una casa de colònies, a un centre d'espiritualitat, i com a definició, Effetà és allò. Aleshores, després també se li dona continuïtat durant el curs, doncs se sol fer una sessió setmanal, per les tardes nits, de formació, o d'una xerrada, o un testimoni, o un moment de reflexió, o de resar i d'adoració

Hem vist que hi ha diverses esglésies associades amb el grup d'Efferà, els recessos que s'organitzen només hi pot assistir tothom o només les persones vinculades a les esglésies.

No, o sigui, tothom pot anar a qualsevol afetar, o sigui, per exemple, jo aquí a Barcelona en tinc dos o tres que em queden mitjanament a prop, i un cop ho fas, pots anar realment a la parròquia o a l'església amb la qual et sentis millor, amb la qual t'identifiques més, estiguis més còmode, una vegada ho has fet, pots escollir.

És un moviment que està destinat pels joves, però no has de ser en cap moment creient per fer-lo. O sigui, al final, jo, com ho veig personalment, és un recés d'introspecció, d'aparar-te d'un moment, d'analitzar com estàs. Tampoc et puc dir massa perquè la gràcia és conèixer-lo fent-lo i tal, però hi ha una sèrie d'activitats dinàmiques i de processos, doncs, per acabar d'orientar una miqueta. Òbviament tenen una connotació vinculada a l'Església, o sigui, és un moviment vinculat a l'Església, però no és exclouent en cap moment.

Tots els recessos els organitza el mateix grup?

Sí, se'n fan dos a l'any. S'intenta buscar que no siguin els mateixos caps de setmana, no? S'intenta buscar que sigui una miqueta flexible per tal de, doncs, si hi ha alguna persona que no pot anar un cap de setmana perquè té un compromís i tal,

doncs a veure si hi ha altres recessos que li poden encaixar. Dos a l'any i més o menys cada sis mesos, cinc o set.

Els recessos es fan per tot Espanya? I fora d'Espanya?

Doncs aquí en pilles més, o sigui, sé que és un... O sigui, on vaig començar jo, per exemple, era de les primeres esglésies que ho feia.

I és un moviment que en realitat és un recès, no un moviment com a tal, que el va portar un mossèn des de Colòmbia i crec que va començar a Madrid. I d'allà es va portar a Barcelona. Aleshores, no estic tan posat de com van les diverses ciutats arreu d'Espanya que en tenen i tal.

Ara sé que això que aquí a prop de Barcelona i voltants, doncs hi ha cinc o sis d'esglésies que ho tenen muntat.

LLavors vas conèixer el grup i vas començar a participar a través del teu cosí?

Sí, de fet jo no sabia en el moment, no sabia què era. Em va dir, és un recess, quan m'ho va explicar ell no era tan comú. Va ser el 2017, o sigui, fa 8 anys) i encara no era tan conegut. Arrel d'allò s'han obert més i el que deies, doncs, el tema xarxes també n'ha fet molt, no? Sí.

Què és el que et va motivar com a participar? El que explicaves del teu cosí?

Realment no conexia res del reces. O sigui, ara mateix jo crec que qualsevol persona que el fa al final ja ha escoltat o ja té inputs previs d'algun amic o d'algun familiar que potser ho ha fet o per xarxes i tal. Quan ho vaig fer jo encara realment no tenia cap input exterior al respecte o no sabia de què anava i vaig confiar plenament en el meu cosí. Ell em va dir que creia que m'aniria bé. O sigui, no tenia ni idea realment d'on anava, o sigui, vaig arribar allà i m'ho vaig trobar tot, però no tenia cap ni idea, cap idea d'on estava anant realment.

I per la gent que has comentat abans que també no cal que siguis com religiós per poder formar part d'aquests recessos, o sigui, què creus també que és el que els motiva a apuntar-s'hi a anar?

Jo crec que fa molt la persona que t'ho diu. Perquè és això, com en principi no es diu ni es comenta res del que es fa allà, realment és que t'ho ha de vendre molt bé la persona que et vol convidar a anar.

Per molt que no estiguis molt ficat, jo crec que s'ha de vendre, com a experiència que s'ha de viure independentment dels ideals que tinguis. Jo tinc amics que he convidat que no creuen, i han vingut amb mi i el resum o el que em comentaven al tornar és que estaven contents d'haver-ho fet perquè s'emporten una experiència positiva.

En general, les sensacions amb gent que tampoc hi creu o agnòstica quan acaba el recés el resum sol ser el mateix. Una miqueta se n'alegren d'haver-ho fet, tot i això, la sensació d'alguns companys que a l'arribar pensen on m'he ficat o què estic fent aquí també n'han passat. També hi ha fent que no es sent còmode i marxa en cotxe.

Jo ho veig normal, ho veig com una activitat que no fa mal a ningú.

Entenc que les activitats que es fan en aquests recessos són religioses, no?.

No. A tot se li dona un enfocament religiós com a fil conductor, però les activitats com a tal no diria que hi ha tanta connotació religiosa perquè al final és molt l'experiència de cadascú en segon en quines coses i el que vol comunicar i com ho tractai com ho afronta. Hi ha altres parts que potser sí que tenen més connotació religiosa, però això és com un període, és un procés, és com un camí que es va fent i en les activitats.

Hi ha moments en què estàs en grups més reduïts, hi ha vegades que amb grups de tothom junt. En aquestes igual si que hi ha més connotació religiosa. Es fa en grup gran, es comenta, però tampoc és un debat obert ni res.

Òbviament el repte té un caire religiós, és un moviment associat a l'Església, però crec que no és atosigador en el sentit que la persona que no creu tampoc crec que es trobi fora de lloc per no compartir la manera de fer o de pensar. Tampoc ha de sentir com la pressió. No diria que hi ha una pressió que té la connotació religiosa, té la connotació catòlica, però no és una pressió. Ara, òbviament, al final no deixa de ser un recés amb l'objectiu d'apropar joves a la religió i al cristianisme. Aquest és

l'objectiu del recés però no és un recés sectari. Al final és respectar, òbviament, els punts de vista de cadascú i al final és una miqueta com obrir els ulls donar-li a conèixer una miqueta el que és el catolicisme i el tema de la religió, però en cap moment és alguna cosa de dictatòria. No sé si m'explico.

Les activitats i tot el que es fa allà, les organitzeu vosaltres o les organitza un responsable d'una església associada?

El Mossén que ho va portar des de Colòmbia crec que va deixar per escrit certes activitats i funcionament. S'han fet molt poques o petites adaptacions a l'hora de portar-lo per temes pràctics i logístics, però tots els recessos són iguals.

Tota l'estructura dels recessos sigui on sigui és la mateixa, es fan les mateixes activitats, es fan les mateixes xerrades o converses. Sí que hi ha un punt de variabilitat en altres components, però l'estructura és sempre la mateixa. Aleshores està tot molt pautat, minut a minut, literalment.

I després m'has comentat que has estat en algun dels actes que ha organitzat Hakuna. Tenen també com aquesta confidencialitat que té el grup de Efectá? Tenen relació? Perquè saps què passa? Que a TikTok, que és on s'està fent més viral, sobretot per cançons com la d'Iñigo Quintero, que s'han fet superultramega virals. Al final s'acaba ajuntant tota la informació i desinformació sobre aquesta mena de grups i l'audiència ja no sap el què creure. Aleshores, crec que no s'acaba d'entendre el que impliquen.

Sí. Hakuna i Efectá són coses diferents. O sigui, poden tenir activitats similars, com poden ser el tema de les adoracions que es fan, doncs de les activitats d'Efectá durant la setmana, que es fan, diguéssim, com a procés. En realitat no deixa de ser un procés per preparar el següent recés. Hakuna, en el meu coneixement, és més rotllo música cristiània, música catòlica i amb l'adoració també entre setmana o el que facin també s'ha fet algun concert i tal.

Personalment, no formo part d'Hakuna, però he anat a alguna concentració. Si toquen esglésies i tal, doncs, per exemple, l'església de Passeig Bonanova, a Sarrià, i fan els dilluns, doncs tenen quedada. De primera, això és adoració, van tocant cançons i tal, i després ja socialitza amb qui vulguis i de més.

Però això no és com a Effetá que hi ha un recés, hi ha com un objectiu final. És més rotllo música cristiana i el grup de gent que ho formen, que comparteixen una sèrie de valors i tali els motiva això. És com un altre espai per joves amb aquesta temàtica.

Entenc que també com per fomentar la religió però a través d'una banda més artística.

Sí, exacte. És una altra manera d'expressar-se. Bueno, expressar-se és una altra manera de funcionar. Hi ha gent que li encanta el tema d'adoracions i cantar i tocar i tal, i van muntar aquest grup de música i tal. És un grup de música de gent creient.

Si et sembla, passem al tema de la religió amb els joves i el que t'explicava abans de les xarxes però no tan vinculat als grups. Perceps que hi ha com algun canvi en la manera de viure la fe de les noves religions o creences religioses que els joves han accedit a través de les xarxes?

Sí, a veure, jo el que crec que al final en general hi ha menys gent creient pel tipus de societat en què estem i tal, però la que hi creu crec que té més força que la que hi havia potser abans o que s'expressa més.

Aleshores, el tema de les xarxes doncs jo crec que és per això que també tant èxit perquè són gent molt activa, que els agrada molt participar o que els agrada divulgar o fer-se conèixer i demés i jo crec que si ho posem en contrast amb altres èpoques més antigues, doncs ara tothom et dirà que la quantitat de joves en general a l'església és molt baixa. Ara, al trobar un grup en què et sentis còmode per expressar-te la teva fe i tal, és complicat. Doncs crec que ara mateix la societat tampoc anima a que si ets creient al donar-ho a conèixer o al publicar, que queda com més en segon pla pel fet, que no és tan trending tòpic com potser ho era fa uns anys i els que sí que ho són i decideixen fer-ho públic i tal, doncs crec que tenen molta més força o molta més ganes de divulgar aquest missatge i les xarxes et donen el panorama perfecte per fer-ho

Quins creus que es poden ser els perills i les coses bones que poden tenir les xarxes en temes espirituals i religiosos?

Jo crec que sobretot seria la desinformació i prejudicis, o sigui que potser si no coneixes suficient o si no has tingut mai cap input en relació a aquest món, doncs potser et pot crear adversitat o et pot causar rebuig al final les xarxes són molt d'extrems no hi ha punt mig, perquè el punt mig no destaca, vull dir els trending topics o aquí els missatges bomba és aquell que és com molt radical o (molt d'extrems, tant per una banda com per l'altra. Allò que és extravagant potser és el que té èxit o el que es difon més i jo crec que el perill sobretot és això, els prejudicis que pots tenir o el parlar sense saber i no estar informat en el tema. Potser tampoc és acceptar altres postures diferents a la teva, no?

Per exemple, en el grup de la universitat he sigut l'única persona que ha sigut creient, una cosa que ho he expressat obertament, i m'he sentit molt còmode al fer-ho. Ara bé, entenc que no tothom té la mateixa possibilitat o no ha trobat la mateixa gent en què pot expressar-ho i sentir-se còmode fent-ho.

A les xarxes socials, la religió de vegades es presenta més com una estètica que com una fe vertadera. Què en penses? On creus que està el límit entre comunicar bé i convertir la fe en un producte?

A veure bé, jo crec que al final a tot arreu et pots trobar persones o moments, bueno, persones que potser prediquen d'una cosa pel menor fet dir, jo pretenc formar part d'això i que va més enllà del missatge o de l'objectiu del tema, es pot dir amb això del tema de Effetá o d'Hakuna tal, però també et podria dir com el que ara és Super Fitness. Com són potser posicions o coses com més controvertides doncs potser són per això el que s'acaben fent trending topics segons quins vídeos o segons quines coses (28:02) perquè al final és això el que ven a les xarxes com més polèmic o com més xitxa li pots treure al vídeo o més arguments tens perquè hi hagi debat o perquè sigui un tema controversial, doncs al final també és això el que s'acaba fent més trending, no?

Crec que una vegada comences a entrar en aquest món o t'agrada o t'informes i tal, coneixes moltíssima gent molt diversa, que no és per res la desinformació o els tipus de vídeos que pots trobar a les xarxes ara, el que té èxit és allò, no? I potser dóna una imatge que no és la real, però crec que això pot passar amb el tema de la religió com pot passar en molts altres àmbits, no?

PAU ISLA: Missioner i podcaster que busca difondre el missatge de Jesús (evangèlic)

Sempre has estat vinculat a l'Església o va ser una decisió que vas prendre de més gran?

Pues un poco de las dos, porque yo nací y crecí en un lugar cristiano donde se me enseñó a amar a Dios, amar a la gente y asistir los domingos a la iglesia y por otro lado pues uno cuando se hace mayor y madura pues debe tomar la decisión si seguir el camino de la fe o cambiar de rumbo. En mi caso pues decidí seguir este camino en base a testimonios y todo lo he vivido hasta el día de hoy y puedo decir que es la mejor decisión que he tomado nunca y la más importante.

Com definiries la teva relació amb la fe?

No deja de ser una búsqueda constante de Dios, hay días que es más fácil, hay días que cuesta más porque te lias con otras cosas, pero bueno siempre trato en mi día a día a leer un poco la biblia, leer libros cristianos para de esa manera sacar esos valores y principios para llevarlos a mi vida cotidiana, a mi familia, a mis amigos que creemos que eso es lo que te hace construir una vida íntegra y también por otro lado pues como cristianos creemos que una relación con Dios pues se lleva también a la intimidad lo mismo, leyendo la palabra, orando a Dios pidiéndole, agradeciéndole por todo lo que nos da y muchas veces también presentándole temas más complicados o que a lo mejor que le estás dando vueltas tú en la cabeza en tu día a día y así más o menos así es como definiría mi relación con la fe camino de aprendizaje que a veces cuesta más, otras veces cuesta menos, pero junto a testimonios y sabiendo lo que hay en un futuro pues se equivale a la pena.

Durant un temps vas ser missioner a Zimbàbue. Com vas prendre aquesta decisió i què és el que més et va marcar d'aquella experiència?

Pues esa decisión la tomé porque yo empecé una escuela misionera cristiana en Argentina, en un tiempo donde mi relación con Dios y con la fe estaba un poco estancada y no quería que fuera así entonces tomé la decisión de hacer esta escuela misionera donde en Argentina hicimos el tiempo teórico que fueron unos tres meses, son clases más teóricas que profundizan sobre tú como persona, tu

propósito tu relación con Dios, temas como el perdón la paternidad de Dios, el arrepentimiento te explico así un poco por encima para que para que sepas que era lo que hacía en Argentina y luego viajamos a Zimbabue, que fue más el el tiempo práctico donde el objetivo es dar a conocer a Jesús En este caso fue Zimbabue, pero bueno, hay muchos viajes en muchos países diferentes y lo que más me impactó pues por un lado a nivel iglesia lo que más me chocó es que da igual que tú viajes que tú estés en España, que viajes a la otra punta del mundo, que realmente creamos en el mismo Dios, en los mismos valores y eso fue algo que me sorprendió, que a pesar de tanta distancia, tantos kilómetros el Dios sigue siendo el mismo y por otro lado, si tengo que decir algo que me impactó en Zimbabue, en la sociedad en general es que uno puede ser feliz con muy poco, que aquí necesitamos mucho a veces para ser felices pero realmente eso me chocó mucho, ver a chicos en la calle jugando con pelotas de plástico de bolsas de plástico, perdón, y verlos felices, así es un poquito resumen lo que más me impactó.

Quines diferències trobes entre l'experiència religiosa que vas viure a Zimbàbue i el teu dia a dia com a jove cristià a Espanya?

Pues encontré algo muy similar en cuanto a las luchas de un joven en España a la hora de de crecer en su relación con Dios Pero por otro lado la diferencia que encontré es más bien la visión de la gente de ese país con la iglesia Por ejemplo, en el caso de España pues hay una imagen muy distorsionada de lo que es la verdadera iglesia y es por eso que eso genera rechazo en la gente y no quieren saber nada de Dios ni de la iglesia ni nada pero por otro lado en Zimbabue como no no se ha creado ese daño que creo que existe en España, pues la gente se acerca a la iglesia de una manera más con más disposición, pues viendo que es lo que Dios puede traer a sus vidas y sin ese rechazo que a lo mejor existe aquí en España por toda la historia ahí creo que es donde está la diferencia, pero en cuanto a luchas pues más o menos un poco las mismas, sí que es verdad que aquí en España luchamos más con temas de depresión y ansiedades, que es un tema muy recurrente últimamente y a lo mejor en Zimbabue, en este caso, pues hay mucha más lucha espiritual y todas estas movidas que se mueven en países.

Has participat en retirs espirituals com Effetá? Si és així, com va ser la teva experiència?

Personalmente no había escuchado de los retiros de Effetá, he visto que es un movimiento de la iglesia católica yo formo parte de la iglesia evangélica pero puedo entender de qué tratan esos retiros porque sí, sí que sí que he formado parte de varios desde desde bien pequeño nosotros le llamamos como campamentos, muchas veces campamentos de niños, campamentos de jóvenes conferencias y trata sobre eso, sobre dos tres días en los que en este caso en un campamento de jóvenes pues se hablan sobre temas de nuestro día a día, de nuestra vida cotidiana Nos relacionamos con muchos más jóvenes, la verdad que es desde bien pequeño es algo que he hecho, algo que me gusta mucho por lo que por lo que te digo, porque te encuentras con más jóvenes cristianos como tú en los que tienes las mismas luchas nos ayudamos unos a otros, aprendimos de la gente que va a dar las charlas, la gente que va a predicar de los momentos de alabanza y trata sobre eso, sobre dos tres días en los que uno va a aprender así como un tiempo intensivo junto a más gente que está en esa búsqueda de tener esa relación íntegra con Dios.

Actualment tens un pòdcast amb un altre company, Quetepaxa. Amb quin objectiu vau crear aquest mitjà?

Pues teníamos un objetivo bastante claro por un lado era conocer a Dios a la gente obviamente y por otro era romper esos prejuicios de la gente sobre la iglesia aquí de España, sobre la vida de un joven cristiano como te comentaba antes Nosotros consideramos que esa visión está muy distorsionada y queríamos romper con esas esas ideas de religiosidad puede ser, que la gente piensa que tiene una persona cristiana en la que se tiene que santiguar, en la que tienes que confesar tus pecados y bueno queríamos romper con todo eso y dar a entender que esto va mucho más de una religión sino que es una Una relación con Dios, una relación con la gente, un aprendizaje día a día en los que seguimos peleando y seguimos teniendo nuestros problemas como todo el mundo pero que esto va mucho más allá de de hacer tres o cuatro rituales al día sino que esto forma parte de una relación.

Es por eso que tratábamos de interactuar con la gente que nos hicieran preguntas más allá de que Xavi, mi compañero y yo tenemos mucho que aprender, pues queríamos ayudar con lo que sabíamos, formarnos y tratar de responder preguntas de la gente sobre el mundo cristiano que como te digo seguimos aprendiendo.

Per què us vau decantar pel format de pòdcast?

Pues porque es un formato que está muy de moda, que llama la atención a mucha gente y creíamos que lo que queríamos transmitir a la gente era una buena manera ya que también de esa manera puedes extraer fragmentos la gente puede ver un episodio entero, puede ver pequeños reels que puede subir a las redes sociales entonces pues consideramos que era un buen formato para enviar el mensaje que queríamos.

Com perceps que ha canviat la manera de viure i expressar la fe en les noves generacions?

De puertas para adentro, seguimos haciendo las cosas igual, seguimos enseñando a niños, a jóvenes sobre quién es Dios, sobre la fe pero sí que es verdad que de puertas para afuera pues la cosa está complicada o así es como lo vemos porque cada vez los niños tienen más al alcance las redes sociales internet Consideramos que vivimos en un mundo muy frenético en el que un día una cosa es algo y al otro día es otra cosa diferente entonces por ese lado pues está complicado el tema Hacemos lo que podemos pero sí que es verdad que las nuevas generaciones cada vez están más expuestas a a mil tipos de ideas diferentes, un día sí, un día también entonces así es como tratamos las cosas con las nuevas generaciones.

Para completar un poquito con la respuesta, pues advertimos a los chicos, a los niños que cuando queden puertas para afuera tengan cuidado con lo que escuchan, con lo que ven, con lo que buscan en internet porque como te comentaba cada vez lo tienen más sencillo el meterse a internet y el que se les cuele pues una información que a lo mejor no es real o que consideramos que no les puede hacer

bien a los niños así que les advertimos de eso, de la peligrosidad que puede haber allá afuera y bueno que no es algo que no haya cambiado a lo largo de la historia porque uno como padre siempre va a decir a sus hijos de que tengan cuidado de lo que escuchan allá afuera pero consideramos que ahora cada vez está más complicado el tema y que cada vez están expuestos a más información.

Creus que les xarxes socials poden ser un bon vehicle per transmetre espiritualitat? On veus el perill i on veus el potencial?

Totalmente, considero que en las redes sociales si les das un buen uso puedes dar a conocer a Dios a mucha gente y de varias maneras. Hay gente que a lo mejor publica un versículo que te puede ayudar, gente que hace vídeos sobre pequeñas enseñanzas que son más fáciles de comprender para los jóvenes y hay gente que hace videos sobre muchas muchas personas súper creativas en redes sociales que le dan ese buen uso a las redes para dar a conocer a Dios, la fe y considero que sí, que tienen gran potencial y que a mí personalmente pues de vez en cuando me salen publicaciones de gente hablando de la fe, de gente pues dando una pequeña enseñanza que son de ayuda y sí que lo veo como una gran herramienta que se debe saber utilizar bien.

Quina opinió tens de fenòmens com Hakuna o altres grups que combinen música i religió? Creus que realment apropen o corren el risc de banalitzar la fe?

No había escuchado antes sobre este movimiento porque, como te comentaba, yo formo parte de la iglesia evangélica pero por lo que he visto es un movimiento que se acerca mucho a cómo son nuestras reuniones los domingos en la iglesia evangélica que es un tiempo de alabanza, un tiempo de baile, de agradecimiento a Dios y sí, consideramos que eso sí que te acerca a Dios porque estás mostrando tu alegría, tu agradecimiento y pensamos todo lo contrario, que realmente lo que banaliza la fe es vivir una religión estática, de rituales que consideramos que no te llevan a nada. Siempre desde el respeto pero me ha parecido curioso porque creo que Hakuna se acerca más a cómo debe ser una iglesia de domingo, un tiempo de

alegría, de alabanza, de agradecimiento Considero que eso sí que te acerca a Dios y te ayuda a expresar lo que sientes por él.

A les xarxes socials, la religió de vegades es presenta més com una estètica que com una fe vertadera. Què en penses? On creus que està el límit entre comunicar bé i convertir la fe en un producte?

Al igual que tú, yo también pienso que hay mucha gente que a lo mejor se quiere aprovechar de la fe, de la religión para mostrar algo que no es, para mostrar algo meramente estético, pero yo creo que la diferencia puede ser fácil de identificar. Cuando tú ves a alguien que quiere comunicar o aportar algo, alguna enseñanza sobre la fe algo que sea de bendición para la gente, yo creo que ahí se ve la intención de comunicación y de aportación a las redes sociales y por otro lado pues a lo mejor es fácil de detectar cuando alguien sube algo meramente de postureo o para enaltecerse yo creo que ahí puede estar la diferencia. Cuando alguien quiere aportar cuando por otro lado pues alguien quiere subir algo simplemente para que lo vean y de alguna manera mostrar una estética que puede ser o no real. Yo creo que allí está la diferencia.

Cap a on creus que evolucionarà la presència de la fe en l'era digital?

Pues yo creo que seguirá un poquito con esta tendencia este altavoz tan grande que se nos ha dado como son las redes sociales esta época digital para dar a conocer a Dios, para conocer su mensaje consideramos que si se da ese buen uso a las redes sociales yo creo que la presencia de la fe pues en ellas puede ser cada vez más grande y realmente puede servir para transformar muchas vidas y que sea de bendición. Lo bonito de nuestra religión es que consideramos, creemos y así lo hemos visto que la verdad de Dios, la verdad que nos dejó en la Biblia, en su palabra nunca cambia pueden venir guerras, pueden venir eras digitales, pueden venir eras tecnológicas, lo que sea, que la verdad de Dios nunca ha cambiado, nunca cambiará y eso lo seguimos viendo día a día. Entonces gracias a eso se seguirá compartiendo esa fe y esa verdad que queremos que alcance todas las puntas, todas las esquinas del mundo.

269

